

Voorjaarsnota 2025-2029

Voorwoord

Hierbij presenteert het college van Zaanstad u de Voorjaarsnota.

Met deze Voorjaarsnota bouwen we verder op onze eerdere strategie. We voorzien namelijk nog steeds grote onzekerheden en uitdagingen voor de samenleving én onze gemeentelijke financiën, zoals rond de korting op de uitkering van het gemeentefonds.

Sombere berichten uit Den Haag nopen ons wel om een slechtere financiële situatie op de langere termijn onder ogen te zien en voor te sorteren op ingrijpende maatregelen. **We nemen in dit laatste jaar van deze bestuursperiode de verantwoordelijkheid voor het zo gezond mogelijk achterlaten van de gemeentefinanciën en presenteren een sluitend perspectief voor 2026 én 2027.** Om ook tot een meerjarig sluitende begroting te komen, zijn nóg meer fundamentele keuzes nodig die onze gemeenschap stevig zullen raken. Gezien de onzekerheden, de lobby die we blijven voeren en de aankomende verkiezingen nemen wij die stap nu niet.

Zolang geen duidelijkheid is over de Rijksinzet, voeren we de maatregelen voor 2028 en 2029 niet door. Met het wél sluitend maken van de jaren 2026 en 2027 én het oplossen van een aantal structurele en incidentele knelpunten, laten we een duidelijke en verantwoorde positie achter richting de gemeenteraadsverkiezingen. We laten zien dat we de helft van het financiële risico van het ravijnjaar hebben opgelost, en dat we ons bewust zijn van de onzekerheden die nog voor ons

liggen. Wij menen hiermee recht te doen aan de ruimte die een nieuwe coalitie nodig heeft om haar eigen koers te bepalen – ook in het geval dat daadwerkelijk aanzienlijk minder middelen beschikbaar zijn. Voor begrotingsjaren 2026 en 2027 hebben we op basis van ons coalitieakkoord en de eerder geformuleerde denklijnen een maatregelenpakket vastgesteld, waarmee we de voorjaarsnota voor 2026 en 2027 sluitend kunnen maken.

Afsluitend: Onze focus blijft gericht op het zo goed mogelijk uitvoeren van het huidige beleid en het vermijden van een substantiële lastenverzwaring voor onze inwoners en bedrijven. Wij lossen een aantal vraagstukken op die noodzakelijk zijn om de basis van onze gemeente enigszins op orde te houden. Voor nieuw beleid is op dit moment geen ruimte. Hoewel de begrotingsjaren 2026 en 2027 nu financieel sluitend worden gepresenteerd, gaat het college er van uit dat bij de presentatie van de begroting 2026-2029 de cijfers aangepast kunnen worden op basis van de Voorjaarsnota en de meicirculaire vanuit het Rijk

Wij zien in vertrouwen het gesprek met de raad over deze voorjaarsnota tegemoet.

Het college van Burgemeester en Wethouders Zaanstad

Leeswijzer

De Voorjaarsnota 2025-2029 is opgebouwd uit drie hoofdstukken:

1. Kaderbrief 2026-2029

2. Burap 2025

3. Bijlagen

Hoofdstuk 1 begint met de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen, waarna u de grondslagen en denklijnen aantreft zoals we die in en richting de Begroting 2026-2029 gaan hanteren.

Hoofdstuk 2 gaat specifiek over de voortgang in het jaar 2025. In de structuur van de begroting wordt per product een toelichting op de beleidsuitvoering gegeven, aangevuld met een financieel overzicht met toelichting. Deze overzichten bij elkaar opgeteld vormen de totale begrotingswijziging die met de vaststelling van deze voorjaarsnota wordt doorgevoerd. De paragraaf bedrijfsvoering beschrijft de ontwikkelingen in de gemeentelijke organisatie in 2025. Als laatste in dit hoofdstuk gaan wij nader in op de vervanging- en uitbreidingsinvesteringen. Deze investeringen zijn geactualiseerd in bedrag en moment van uitvoering en worden met deze voorjaarsnota opnieuw vastgesteld.

Hoofdstuk 3 bevat een aantal bijlagen, waaronder een overzicht van de reserves.

Afrondingsverschillen

De financiële tabellen in de voorjaarsnota worden afgerond op € 1.000. Door deze afronding kunnen afrondingsverschillen ontstaan. Deze afrondingsverschillen kunnen een tel verschil veroorzaken (+1 of -1).

Inhoudsopgave

1. Kaderbrief 2026-2029	5
1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen	5
1.2 Financiële hoofdlijnen	7
1.3 Grondslagen Begroting 2026-2029	26
2. Burap 2025	28
2.1 Programma overzicht	28
2.1.1 Kansengelijkheid - De evenwichtige gemeente	29
2.1.2 Verstedelijking - De leefbare gemeente	38
2.1.3 Duurzaamheid - De duurzame gemeente	52
2.1.4 Gezondheid - De gezonde gemeente	60
2.1.5 Economie, kunst & cultuur - De welvarende stad	68
2.1.6 Veiligheid - De veilige stad	74
2.1.7 Samen werken aan Zaanstad	83
2.1.8 Programma Financiën	89
2.2 Bedrijfsvoering	95
2.2.1 Algemene beleidsontwikkelingen bedrijfsvoering	95
2.2.2 Onze mensen en middelen	98
2.3 Financiële begroting	101
2.3.1 Overzicht van baten en lasten	101
2.3.2 Overzicht mutaties per programma	102
3 Bijlagen	115
Reserves	120
Investeringen	124

1. Kaderbrief 2026-2029

1.1 Bestuurlijke hoofdlijnen

Nationale context

“Ravijnjaar baart Nederlanders zorgen”, zo luidt de kop van een recent artikel in Binnenlands Bestuur. Basis van dit artikel zijn de resultaten van een onderzoek in opdracht van VNG. Hieruit blijkt dat de impact van de voorgenomen jaarlijkse korting van €2,3 miljard op de gemeentefinanciën inmiddels doorsijpelt in de samenleving. Ook daar bestaan zorgen over het voorzieningenniveau, de zorg en over kwetsbare groepen. Zonder herstel van de gemeentefinanciën dreigt ook de woningbouw te stagneren en komen leefbaarheid en veiligheid steeds meer onder druk te staan.

De Haagse onderhandelingen over de Voorjaarsnota geven op dit moment nog geen zicht op structurele verbetering van de financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten. Tegen deze onzekere en zorgelijke achtergrond is deze Voorjaarsnota tot stand gekomen.

Aanhoudende onzekerheid over gemeentefinanciën

Vanaf het moment dat het ravijnjaar in beeld kwam, is stevig gelobbyd om de korting ongedaan te maken; met beperkt succes. Een beperkt aantal rijksmaatregelen biedt enig soelaas. Hierbij valt te noemen dat gemeenten onder voorwaarden in staat worden gesteld om een deel van de incidentele overschotten in te zetten voor structurele dekking. In deze voorjaarsnota maken wij gebruik van deze optie, maar constateren ook dat hiermee onze financiële positie en onze reserves die we de laatste jaren zagen verbeteren, weer onder druk komen te staan. En dat de structurele financiële problemen van de gemeenten verre van opgelost zijn.

Het college blijft zich daarom actief inzetten in de lobby richting de Rijksoverheid, samen met de VNG. Onze boodschap blijft: de bezuinigingen raken de kern van de dienstverlening aan onze inwoners, zijn slecht voor de lokale economie, versterken maatschappelijke ongelijkheid en tasten het vertrouwen in de overheid aan. Het Rijk moet voldoende middelen geven aan gemeenten, om daarmee alle taken uit te kunnen voeren. Een laatste redmiddel zou een gerechtelijke uitspraak kunnen zijn die het Rijk hiertoe zou dwingen.

Begrotingsjaar 2026 en 2027 sluiten, de jaren daarna (nog) niet

In lijn met de lobby van de VNG brengen we in elk geval het tekort in de meerjarencijfers bij deze voorjaarsnota in beeld. Zo wordt zichtbaar welke consequenties de korting van het Rijk voor onze gemeente heeft. Wel kiezen we er voor om voor 2026 en 2027 een sluitend beeld te laten zien. Zo nemen we onze verantwoordelijkheid.

Gezien de onzekerheid over de financiële situatie op de langere termijn vinden wij het op dit moment niet wenselijk om de ingrijpende maatregelen te nemen die de tekorten ná 2027 opvangen. De mogelijke bezuinigingen zouden zulke grote consequenties voor onze inwoners hebben, dat we het onverantwoord vinden nu zo diep in te grijpen in voorzieningen en dienstverlening. De openstaande rekening biedt ook aanknopingspunten voor verdere gesprekken met het Rijk.

Lokale context

De spanning op de financiën wordt niet alleen duidelijk vanuit de autonome ontwikkelingen. Dagelijks zien we druk op de uitvoering van onze (kern)taken. Door een groeiend takenpakket, dat steeds hogere (wettelijke) eisen kent, geldgebrek en capaciteitsvraagstukken, staan we onder druk.

We zien de noodzaak om een aantal van die knelpunten op te lossen, zowel incidenteel als structureel. Maar we kunnen niet meer alles dragen als lokale overheid.

Knelpunten verzwaren de opgave

Met de Voorjaarsnota herijkt het college ook de begroting van het lopend jaar. Hoewel er grote financiële onzekerheden en tekorten zijn, zien we ook knelpunten bij de uitvoering van bestaand beleid. Een deel van deze knelpunten kan echter niet wachten op betere tijden en die nemen we mee in de voorstellen rond deze voorjaarsnota. Zo zien we grote uitdagingen bij het waarborgen van de veiligheid van onze bebouwde omgeving, zowel bij bestaande bouw als bij nieuwbouw. Dat vraagt om strikt toezicht en handhaving waar extra capaciteit voor nodig is. Realiteit is dat het oplossen van deze knelpunten vraagt om aanvullende maatregelen. Een ander te

noemen knelpunt is bijvoorbeeld het capaciteitsbeslag rond omgevingsvergunningen. Een bijpassende maatregel is het kostendekkend maken van de leges. Hiermee kunnen we de ontwikkeling van de stad blijvend mogelijk maken, waarmee op termijn ook meer inkomsten worden gegenereerd.

Werken langs de denklijnen

Het geheel van de financiële opgave voor 2026 en 2027 lossen we op langs 12 denklijnen die al met de raad zijn gedeeld. Langs de denklijnen heeft het college een groot aantal maatregelen in beeld gebracht. Daarbij is een inschatting gemaakt van de verwachte impact op de stad. Hieronder lichten we de belangrijkste maatregelen toe die het college heeft genomen in deze voorjaarsnota. Graag bespreekt het college deze denklijnen (en de voorgestelde maatregelen) verder met de raad om zo tot een gedragen invulling te komen waarlangs de begroting 2026 kan worden opgemaakt.

Jeugdzorg

Bij de opstelling van deze voorjaarsnota gaan we uit van volledige compensatie door het Rijk conform de advisering van de Commissie van Ark. We zijn bereid stevig in te zetten mocht het Rijk anders besluiten. Een deel van de incidentele compensatie voor 2023 en 2024 wenden we aan om incidenteel ontwikkelbudget vrij te spelen, gericht op versterking van de sociale basis mede gericht op de beheersing van de jeugdhulp. Dit ontwikkelbudget komt deels in de plaats van de post Slim Investeren.

Geen lastenverzwaring voor inwoners en bedrijven, maar helaas wel impact in de stad

Het ravijnjaar dwingt ons om te kiezen: de rekening van het Rijk bij de inwoners neer te leggen óf langs een aantal denklijnen te onderzoeken of we ruimte kunnen vinden. Het college kiest voor de tweede optie, maar kan daarmee helaas niet voorkomen dat impact in de stad en dorpen voelbaar zal zijn.

De denklijn *Vaar scherp aan de wind* vullen we bijvoorbeeld in door incidenteel geld maximaal te laten renderen voor lange termijn. Ons college sorteert op die manier zo goed mogelijk voor op een iets beter meerjarig financieel perspectief. We maken maximaal gebruik van de mogelijkheden om de structurele dekking op orde te brengen. Sinds dit jaar kunnen we gebruik maken van een deel (10%) van de incidenteel beschikbare middelen. Hiervoor hanteren we de algemene reserve en de egaliseringsreserve. Het totaal-saldo bepaalt onze mogelijke structurele inzet.

De denklijn *Genereer meer inkomsten* vullen we bijvoorbeeld in door een verhoging van het tarief van de riviercruisevaart. De invoer van de Dagtoerismebe-lasting is ook onderzocht, maar de opbrengst voor de gemeente is gering. Het verhogen van het tarief van de riviercruisevaart kost de ondernemer minder en levert de gemeente meer op, vandaar dat het college hiervoor kiest en niet voor invoer van de Dagtoerisme-belasting. Daarnaast brengen we de dagkaart parkeren meer in lijn met de parkeertarieven, wordt de walstroom kostendekkend gemaakt en voeren we een vignetplicht in voor liggen en varen. Ook zetten we in op de invoer van het duurzaam exploitatiemodel voor de Zaanse Schans.

De denklijn *werk efficiënter en slimmer* vullen we in door efficiënter te werken in de openbare ruimte (binnen de door de raad gestelde kaders om de openbare ruimte te onderhouden op niveau C) en het benutten van een deel van ons overheadbudget als maatregel. We vragen ook een bijdrage (2%) aan onze verbonden partijen om een deel van onze tekorten te helpen dragen, bijvoorbeeld door ook efficiënter te werken of taken anders of minder uit te voeren.

Groei-met-kwaliteit van de stad mogelijk blijven maken

Een van de belangrijkste bouwstenen van een uiteindelijk structureel gezonde gemeentebegroting is de groei-met-kwaliteit van onze stad. De beperkte omvang van het investeringsfonds maakt dat nu onvol-doende mogelijk. Dit vraagt om een nieuwe strategie hoe om te gaan met uitbreidingsinvesteringen voor de stad. In plaats van sparen voor investeringen is bij de begroting 2025 besloten te lenen voor investeringen en deze daarna af te schrijven. Dit is uitgewerkt in deze voorjaarsnota. Vanuit de budget Groei van de Stad zijn we ook in staat om te kiezen welke extra exploitatielasten (zoals dienstverlening, onderhoud en handhaving) we gedoseerd moeten dekken.

Kortom: Door het sluitend maken van de jaren 2026 en 2027 én het oplossen van de knelpunten, laten we een duidelijke en verantwoorde positie achter richting de gemeenteraadsverkiezingen. We sluiten daarbij niet onze ogen voor de impact in de stad en dorpen en blijven in gesprek met het Rijk over een structurele oplossing. We blijven wendbaar mocht de voorjaars-nota van het Rijk ons daartoe aanzetten.

1.2 Financiële hoofdlijnen

Het uitgangspunt voor de Voorjaarsnota 2025 – 2029 is het meerjarenbeeld zoals dat is opgenomen in de Begroting 2025, aangevuld met de jaarschijf 2029. In onderstaande tabel staan de in deze voorjaarsnota

voorgestelde begrotingswijzigingen met een saldo-effect die leiden tot een nieuw financieel meerjarenbeeld 2025 – 2029.

Financieel meerjarenbeeld 2025-2029					
(Bedragen x € 1.000)					
	2025	2026	2027	2028	2029
1. Totaal saldo begroting 2025	0	18.708	17.333	18.458	22.192
2. Terugdraaien onttrekking egalisatiereserve	3.973				
Totaal saldo zonder storting egalisatiereserve (A)	3.973	18.708	17.333	18.458	22.192
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
3. Septembercirculaire	553	-3.219	-2.376	76	-2.971
4. Decembercirculaire	-869	-825	-1.367	-1.889	-2.721
5. Meicirculaire (verwacht effect)	0	-7.730	-7.730	-7.730	-7.730
6. Indexatie (prijs, loon, subsidie)	26	7.919	7.828	7.771	7.763
7. Kapitaallasten investeringen	-1.593	-1.181	-1.413	325	-365
8. Treasury	-2.396	-2.506	-300	849	2.968
9. Wmo ontwikkeling	-995	823	675	675	675
10. Jeugdzorg ontwikkeling	5.800	17.682	18.281	18.281	18.281
11. Ontwikkelingen GGD	210	-90	120	120	120
12. Ontwikkelingen VRZW	0	779	779	779	779
13. Vormen pensioenvoorziening oud wethouders	1.389	-211	-211	-211	-211
14. Nieuwe wetgeving toezicht op bouw en ruimtelijke ordening	0	1.303	1.303	1.303	1.303
15. Proceskostenvergoeding WOZ	600	600	600	600	600
16. Verwerken nieuwe investeringsstrategie	-4.162	-3.925	-2.525	-1.725	-925
17. Overige mutaties	370	658	658	658	658
18. Aanvullen algemene reserve	130				
Totaal autonome ontwikkelingen (B)	-937	10.077	14.321	19.881	18.224
<i>Bijstellingen</i>					
19. Opbrengst reclamecontracten bijstellen	844	420	420	420	420
20. Overige bijstellingen	-559	-225	76	63	-91
21. Lagere kosten ziektekostenverzekering	0	0	-705	-705	-705
22. Inschatting VNG compensatie Jeugdhulp obv adviesrapport deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd	-15.252	-20.194	-20.754	-20.754	-20.754
23. Oplossen structurele knelpunten	586	1.703	1.827	1.825	1.882
Totaal bijstellingen en knelpunten (C)	-14.381	-18.296	-19.136	-19.152	-19.248
Subtotaal financieel beeld (D = A+B+C)	-11.345	10.489	12.518	19.187	21.168
24. Inzet structurele maatregelen (E)	-1.150	-10.873	-12.649	-12.804	-12.770
25. Toevoeging egalisatiereserve (F)	12.495				

Financieel meerjarenbeeld 2025-2029

(Bedragen x € 1.000)

Saldo structureel beeld en inzet structurele maatregelen (G = D+E+F)		0	-384	-131	6.383	8.398
26.	Oplossen incidentele knelpunten	4.734	1.384	595	271	0
27.	Inzet incidentele maatregelen	-9.616	-4.116	-1.500	0	0
28.	Toevoeging egaliseringsreserve	4.882	2.732	905	-271	0
Saldo incidentele knelpunten en inzet incidentele maatregelen (H)		0	0	0	0	0
Totaal saldo VJN 2025 (=G+H)		0	-384	-131	6.383	8.398

Hieronder is per onderwerp een toelichting opgenomen.

Beginstand voorjaarsnota

1. Totaal saldo begroting 2025

Dit is het saldo van vastgestelde de begroting 2025. De jaarschijf 2029 is toegevoegd.

2. Terugdraaien storting egaliseringsreserve

In de vastgestelde begroting is het negatieve begrotingssaldo van 2025 van € 3,973 mln. begroot als onttrekking in de egaliseringsreserve. Deze begrote onttrekking wordt teruggedraaid, om het werkelijke saldo te tonen.

Autonome ontwikkelingen

3. Septemercirculaire

Dit is het netto effect van de uitgebrachte septemercirculaire 2024. In de raadsinformatie-brief over de septemercirculaire ([8847604](#)) zijn de effecten toegelicht.

4. Decemercirculaire

De decemercirculaire 2024 geeft meerjarig een positief beeld. Dit komt doordat het CBS nieuwe berekeningen heeft gemaakt. Hierdoor heeft Zaanstad hogere inkomsten van 2025 tot en met 2029. Zie ook de RIB over de decemercirculaire ([9089550](#)).

5. Gemeentefonds, verwachte loon- en prijscompensatie in meicirculaire 2025

Op basis van de cijfers van het Centraal Economisch Plan (CEP) dat in februari gepubliceerd is, is een inschatting gemaakt van de te verwachte loon- en prijscompensatie. In de meicirculaire 2025 zal deze door het Rijk gepubliceerd worden.

6. Indexatie (prijs, loon, subsidie)

De budgetten zijn opgehoogd met de indexatie. Voor 2025 is de loon- en prijsindex toegepast die is opgenomen in de cijfers van het Centraal

Economisch Plan (CEP) van februari 2025. Dit is een prijsindex van 2,1 % en een loonindex van 2,0%. Hieruit volgt een subsidie-index van 2,03%.

7. Kapitaallasten investeringen

Op basis van de werkelijke investeringsuitgaven in 2024 en voortschrijdende inzichten zijn de investeringsuitgaven voor 2025 en volgende jaren geactualiseerd.

Over 2025 hebben we een voordeel van € 1,6 mln. Dit komt doordat investeringen van € 37 miljoen in 2024 niet zijn gerealiseerd, waardoor de afschrijvingen een jaar later starten.

Bij deze actualisatie is kritisch gekeken naar de timing van investeringen in het meerjarig investeringsplan. Waar mogelijk is er een meer realistische planning opgenomen voor de investeringen. Het resultaat is dat we in 2026 een voordeel van € 1,2 mln. hebben en in 2027 van € 1,4 mln. In 2028 hebben we een nadeel van € 0,3 miljoen, vooral door hogere afschrijvingskosten bij wegen en verkeer. Over 2029 hebben we vanwege een meer realistische planning van de investeringen (met name vanuit het IHP VO) een voordeel van € 0,4 miljoen.

8. Treasury

De rente parameters zijn geactualiseerd. De kortlopende rente is gedaald van 3,5% naar 2,5% wat een structureel voordeel van € 0,36 mln. oplevert. Daarnaast zijn de effecten van het treasuryjaarplan en de begroting 2025 verwerkt. In 2025 t/m 2027 ontstaan er voordelen vanwege het uitstellen van investeringen naar latere jaren. In 2028 en verder ontstaan hierdoor juist nadelen, vanwege hoge investeringen in deze jaren. Daarvoor moet behoorlijke (langlopende) financiering worden aangetrokken (doorgerekend tegen 3% rente).

Wmo ontwikkeling

(Bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029
a. WMO bijstelling op basis van realisatie 2024	-1.378	-1.382	-1.382	-1.382	-1.382
b. WMO volumegroei 2026 en verder		744	744	744	744
c. Compensatie voor stijgende kosten WMO		-654	-654	-654	-654
d. WMO hogere OVA index		1.857	1.857	1.857	1.857
e. Opvang dak- en thuislozen Goudastraat	274	148			
f. Doelgroepenvervoer AOV	109	109	109	109	109
Totaal WMO	-995	822	674	674	674

- a. Jaarlijks wordt de specialistische ondersteuning bijgesteld aan de hand van de realisatie over het voorgaand jaar. In 2024 zijn de kosten voor met name Wmo maatwerk (begeleiding, dagbesteding en hulp bij huishouden) lager uitgevallen dan begroot. In de begroting werd namelijk uitgegaan van 4% groei van het aantal inwoners dat gebruik maakt van Wmo voorzieningen (o.b.v. Wmo voor­spelmodel). We zien dat het aantal inwoners dat ondersteuning of een voorziening vanuit de Wmo ontvangt, inderdaad met 4% is toegenomen, zoals voorspelt. Desondanks nemen de kosten minder sterk toe. Dit kan onder andere worden verklaard doordat cliënten met zwaardere en duurdere ondersteuning doorstromen naar de Wlz of “uitstromen” vanwege overlijden. Inwoners die instromen in de Wmo ontvangen vaker relatief lichtere ondersteuning voor lagere kosten. Hierdoor groeien de kosten voor Wmo minder snel dan de groei van het aantal inwoners met een Wmo-voorziening. Voor 2025 wordt daarom ook uitgegaan van ruim 2% groei (i.p.v. 4% groei). Het financiële voordeel dat dit oplevert, werkt door in de begroting voor 2025 en verder.
- b. De verwachte groei voor WMO ligt volgens het WMO voorspelmodel gemiddeld op 4%. De groei van het aantal cliënten komt redelijk overeen met de groei op basis van het voorspelmodel. De groei van de kosten in Zaanstad is de afgelopen 3 jaar lager geweest, gemiddeld 1% en het laatste half jaar 2%. Wij ramen de volumegroei voor 2026 en verder daarom op 2%. Hiervan is 1,3% aangemeld voor Groei van de Stad, deze mutatie bevat de overige volumegroei (0,7%). Het risico neemt toe dat de kosten sterker stijgen, omdat in de begroting 2025 ook al rekening is gehouden met een lagere groei (ruim 2%) en er lopen meerdere aanbestedingen waarvan de financiële gevolgen op voor­hand niet zijn in te schatten.
- c. Vanuit het Rijk wordt compensatie ontvangen voor stijgende kosten voor de Wmo vanaf 2026. Dit gaat voor Zaanstad om - € 0,65 mln. Deze middelen worden ingezet als dekking voor de volumegroei Wmo.
- d. De indexering van de tarieven Wmo is gebaseerd op een gewogen percentage van de Overheids­bijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) en het prijsindexcijfer particuliere consumptie (PPC). De OVA en PPC worden berekend op basis van cijfers die het Centraal Planbureau publiceert. De som van de definitieve OVA 2025 en voorlopige OVA 2026 voor de begroting 2026 bedraagt 5,20% terwijl de gemeentelijke index 2,03% bedraagt. Het verschil in indexatie is hier opgenomen.
- e. De opvanglocaties voor dak- en thuislozen in de Zaanstreek worden vernieuwd en uitgebreid. Tot die tijd worden dak- en thuislozen tijdelijk opge­vangen in Wormerveer: Wandelweg (14 plekken) en Goudastraat (10 plekken). Mede doordat dit nu twee locaties zijn (straks locatie Boschjesstraat met 24 tot 28 plekken) is de subsidie voor Leger des Heils onvoldoende voor volledige openstelling. De Goudastraat dient daarom als winteropvang en voor flexibele opvang bij wachtlijsten. Door de toenemende vraag zijn meer opvangplekken nodig dan de 14 plekken op de Wandelweg. De gemeente moet opvang bieden aan dak- en thuislozen die niet zelfredzaam zijn. Dit gaat vaak om mensen met meerdere problemen die ook hulp nodig hebben. Om de wachtlijsten te verkorten, blijft de Gouda­straat (10 plekken) open tot de nieuwe locatie Boschjesstraat (24-28 plekken) klaar is. Dit wordt verwacht tot 31 juli 2026. De kosten zijn € 0,274 miljoen in 2025 en € 0,148 miljoen in 2026.

- f. We verwachten dat de kosten voor aanvullend openbaar vervoer (AOV) in 2025 met ongeveer 9% zullen stijgen (€ 0,11 miljoen). Dit komt met name doordat de kwaliteit van het vervoer verbeterd is, waardoor het vaker gebruikt wordt.

10. Jeugdzorg ontwikkeling

Jeugdzorg ontwikkeling		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	Jeugdzorg bijstelling op basis van realisatie 2024	5.800	5.800	5.800	5.800	5.800
b.	Jeugdzorg volumegroei vanaf 2026	0	3.300	3.300	3.300	3.300
c.	Jeugdzorg terugdraaien taakstelling Hervormingsagenda	0	5.782	6.381	6.381	6.381
d.	Jeugdzorg hogere OVA index		2.440	2.440	2.440	2.440
e.	Jeugdteam hogere OVA index		360	360	360	360
Totaal jeugd		5.800	17.682	18.281	18.281	18.281

- a. Deze bijstelling ontstaat door de volgende twee redenen:
- Jaarlijks wordt de specialistische jeugdzorg bijgesteld aan de hand van de realisatie over het voorgaand jaar. Er is gekeken naar de gerealiseerde productie van de gespecialiseerde jeugdhulp van 2024. Dit leidt tot een nadeel van € 4,2 mln. In 2024 zijn de kosten voor jeugdhulp verder gestegen. Het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt is toegenomen en ook de kosten per jeugdhulptraject zijn hoger geworden
 - De deskundigencommissie van de Hervormingsagenda Jeugd adviseert het Rijk om voor volumegroei van jeugdhulp in 2025 het budget voor gemeenten 4,7% te verhogen. In de begroting van Zaanstad is nu 2,2%-2,4% opgenomen. In lijn met dit advies wordt de verwachte volumegroei van jeugdhulp in de begroting van Zaanstad ook verhoogd tot 4,7%. Dit leidt tot een bijstelling van € 1,6 mln. structureel vanaf 2025.
- b. In de afgelopen jaren zijn de kosten voor jeugdhulp steeds verder gestegen. Er zijn nog geen tekenen dat de groei van de jeugdhulpkosten zal afnemen, hoewel er wel maatregelen worden genomen op nationaal en lokaal niveau. De deskundigencommissie adviseert het Rijk om voor volumegroei van jeugdhulp in 2026 het budget voor gemeenten met 4,7% te verhogen. Wij sluiten aan bij deze verwachte volumegroei van 4,7% in 2026. Hiervan wordt 0,3 % groei ten laste gebrachte van de stelpost Groei van de Stad, omdat het aantal jeugdigen naar verwachting met 0,3% toeneemt in 2025.
- c. In 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd gemaakt. Hierin staan maatregelen om de jeugdhulp te verbeteren en de kosten te verlagen. Vanaf 2026 moet Zaanstad hierdoor € 5,8 mln. extra besparen ten opzichte van 2025. Vanaf 2027 moet de besparing nog eens € 0,6 mln. extra zijn, dus in totaal € 6,4 mln. Het is echter niet realistisch dat deze besparing wordt gehaald. Op basis van het advies van de deskundigencommissie wordt deze taakstelling teruggedraaid.
- d. De indexering van de tarieven jeugdzorg is gebaseerd op de definitieve OVA 2025 en voorlopige OVA 2026. Dit is vastgelegd in de contracten. De indexatie voor 2026 bedraagt 5,2% terwijl de gemeentelijke index 2,03% bedraagt.
- e. De indexering van de tarieven van het jeugdteam is gebaseerd op de definitieve OVA 2025 en voorlopige OVA 2026. De indexatie voor 2026 bedraagt 5,2% terwijl de gemeentelijke index 2,03% bedraagt.

Inschatting VNG compensatie Jeugdhulp obv adviesrapport deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd

In het financieel beeld is onder punt 22 de inschatting van de compensatie voor jeugdhulp opgenomen. Hieronder wordt toelichting gegeven op deze compensatie, omdat het gerelateerd is aan de ontwikkeling die zich bij Jeugd voor doet, zoals hierboven opgenomen. Op 30 januari 2025 is het adviesrapport "Groei pijn" van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda

Jeugd gepubliceerd. Het advies van de commissie is als volgt:

1. De helft van de landelijke tekorten op jeugdhulp in 2023 (€ 628 miljoen) en 2024 (€ 828 miljoen) compenseren. De helft hiervan is € 728 miljoen. Dit betekent ongeveer € 7,3 miljoen extra voor Zaanstad.
2. Het tekort van 2024 doorrekenen naar 2025-2028: het budget voor 2025 verhogen met de helft van het tekort van 2024 (€ 414 miljoen). Dit betekent ongeveer € 4,1 miljoen extra per jaar voor Zaanstad vanaf 2025.
3. Groei van jeugdhulp in 2025: een groei van 4,7% aanhouden. Dit is 2,48% meer dan het huidige groeipercentage. Dit betekent ongeveer € 2 miljoen extra voor Zaanstad in 2025.
4. Loon- en prijsstijgingen in 2025: aansluiten bij de OVA/PPC methodiek met een percentage van 4,91%. Dit is 2,20% meer dan het huidige percentage. Dit betekent ongeveer € 1,8 miljoen extra voor Zaanstad in 2025 en € 2,6 miljoen in 2026.

5. Besparingen uit de Hervormingsagenda: de besparingen in 2026 en 2027 terugdraaien. Dit betekent voor Zaanstad dat de nog openstaande taakstelling van € 5,8 miljoen in 2026 en € 6,4 miljoen vanaf 2027 voorlopig worden teruggedraaid. De VNG interpreteert dat de volledig opgelegde taakstelling wordt teruggedraaid (landelijk € 961 mln. in 2026 en € 1.017 mln. in 2027 en verder). Dit betekent ongeveer € 3,8 miljoen extra compensatie per jaar voor Zaanstad.

Bij de opstelling van deze voorjaarsnota gaan we uit van volledige compensatie door het Rijk conform de advisering van de Commissie Van Ark, met de raming van de VNG. We zijn bereid stevig in te zetten mocht het Rijk anders besluiten. Een deel van de incidentele compensatie voor 2023 en 2024 wenden we aan om incidenteel ontwikkelbudget vrij te spelen, gericht op beheersing van de jeugdhulp. Dit ontwikkelbudget komt deels in de plaats van de post Slim Investeren. Zie hiervoor de toelichting bij punt 26 sub k.

In een tabel ziet dit er als volgt uit:

Inschatting VNG compensatie Jeugdhulp		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
1.	Compensatie 50% tekorten 2023 en 2024	-7.280	-	-	-	-
2.	Doorwerking tekort 2024 in 2025-2028	-4.140	-4.140	-4.140	-4.140	-4.140
3.	Indexatie volumegroei 2025 naar 4,7%	-2.054	-2.054	-2.054	-2.054	-2.054
4.	Indexatie loon/prijs conform OVA/PPC 2025	-1.779	-1.779	-1.779	-1.779	-1.779
4.	Indexatie loon/prijs conform OVA/PPC 2026 e.v.		-2.611	-2.611	-2.611	-2.611
5.	Besparingen hervormingsagenda terugdraaien. (Znst)		-5.782	-6.381	-6.381	-6.381
5.	Besparingen hervormingsagenda terugdraaien (VNG)		-3.828	-3.789	-3.789	-3.789
Totaal inschatting compensatie		-15.252	-20.194	-20.754	-20.754	-20.754

11. Ontwikkelingen GGD

Ontwikkelingen GGD		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	Vertraging "Samen Sterker" (verhuizing GGD)	210	-210	0	0	0
b.	Versterken bedrijfsvoering: document- en archiefbeheer	0	120	120	120	120
Totaal GGD		210	-90	120	120	120

- a. Vanwege vertraging van de verhuizing van de GGD naar het Prins Bernhardplein schuift de verkoop-opbrengst een jaar door naar 2026.

- b. De GGD staat momenteel onder verscherpt toezicht voor document en archiefbeheer. Zonder een structurele bijdrage hiervoor, kan de GGD niet voldoen aan wetgeving op dit gebied. In dat geval

verwacht de GGD dat de toezichthouders sancties zullen opleggen en zullen de kosten die hieruit volgen ook voor rekening komen van gemeenten.

12. Ontwikkelingen VrZW

Ontwikkelingen VrZW		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	Toekomstbestendige brandweer	0	329	329	329	329
b.	Indexatie VrZW	0	450	450	450	450
Totaal VrZW		0	779	779	779	779

- a. Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland heeft in 2023 gekozen voor implementatie van het volledig toekomstbestendige scenario dat zich richt op versterking van de basisbrandweerzorg in Zaanstad-Zuid en redvoertuigen en duikteams in de gehele regio. Dit is uitgewerkt in de kaderbrief 2026 van de VRZW. De implementatie van dit scenario dient uiterlijk 31 december 2026 gereed te zijn. Het budget wordt in drie tranches verhoogd en de laatste keer in begroting 2026 (€ 0,33 mln.).
- b. De Veiligheidsregio Zaanstreek Waterland (VRZW) hanteert voor de begroting 2026 en verder een indexpercentage van 4,79%, waarbij Zaanstad rekening houdt met een index van 2,03%. Dit resulteert in een hogere bijdrage aan de VRZW

13. Vormen pensioenvoorziening oud-wethouders

Voor pensioenen aan oud-wethouders die reeds met pensioen zijn is een jaarlijks bedrag in de exploitatie begroot. De pensioenen van politiek ambtsdragers moeten vanaf 1 januari 2028 worden overgedragen aan het ABP, vanwege de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Voor deze pensioenverplichtingen

aan oud-wethouders wordt daarom nu een voorziening gevormd (€ 1,6 mln.). De structureel in de exploitatie begrote bedragen vallen vrij (€ 0,21 mln.)

14. Nieuwe wetgeving toezicht op bouw en ruimtelijke ordening

Het wettelijke takenpakket als gevolg van nieuwe wetgeving en verplichte taken vanuit het Rijk en Provincie groeit. Dit komt door:

- Onderzoeksplicht van technisch gebouwen;
- Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb);
- Wijziging bevoegd gezag bouwtoezicht grote bedrijven.

Er is extra capaciteit nodig om te kunnen voldoen aan deze nieuwe wettelijke verplichtingen en taken. Het niet uitvoeren van deze taken heeft consequenties voor veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving.

15. Proceskostenvergoeding WOZ

Vanwege het hoge aantal WOZ-bezwaren is structureel extra budget nodig voor proceskostenvergoedingen en bezwaar- en beroepsprocedures (€ 0,6 mln.). Met name de zogenaamde "no cure no pay" bedrijven hebben hier een groot aandeel in.

16. Verwerken nieuwe investeringsstrategie

Verwerken nieuwe investeringsstrategie		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	Voeding investeringsfonds niet meer benodigd	-5.472	-5.725	-5.125	-5.125	-5.125
b.	Maatregel nieuwe investeringsstrategie reeds verwerkt in begroting	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
c.	Stelpost kapitaallasten voor dekking kapitaallasten uitbreidingsinvesteringen	310	800	1.600	2.400	3.200
Totaal		-4.162	-3.925	-2.525	-1.725	-925

- a. Bij de voorjaarsnota wordt de nieuwe investeringsstrategie verwerkt. Gevolg hiervan is dat de voeding aan het investeringsfonds uit de begroting verdwijnt. Dit levert een financieel voordeel op.
- b. In de begroting 2025 was reeds € 1 mln. hiervan ingeboekt.
- c. Voor dekking van de kapitaallasten van uitbreidingsinvesteringen is een stelpost opgenomen van € 0,31 mln. in 2025, € 0,8 mln. in 2026, € 1,6 mln. in 2027 en verder oplopend met € 0,8 mln. voor 2028 en 2029.

In 2031 loopt deze reeks af en is er geen budget meer om kapitaallasten van nieuwe uitbreidingsinvesteringen te dekken. Dan is een bijdrage vanuit het budget groei van de stad benodigd om deze kapitaallasten te dekken.

17. Overige mutaties

Overige mutaties		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	Vergoeding politiek ambtsdragers	52	52	52	52	52
b.	Adviseur Digitale informatieverwerking	0	169	169	169	169
c.	Indexatie budget beweegbare bruggen	148	148	148	148	148
d.	Verhogen budget tractiemiddelen	170	170	170	170	170
e.	Basisregistratie Personen (BRP) - Team Adreskwaliteit (TAK)	0	119	119	119	119
Totaal overige mutaties		370	658	658	658	658

- a. De vergoedingen voor politieke ambtsdragers zijn aangepast conform de circulaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 13 december 2024.
- b. De afdeling Gemeentearchief heeft meer mensen nodig om aan de wet- en contractregels te voldoen. Overheden zijn van papieren naar digitale informatie overgestapt. Informatie die bewaard moet blijven, moet nu na 20 jaar naar het Gemeentearchief. Vanaf 2026 wordt dit 10 jaar. Ook moeten archieven steeds vaker naar het e-depot van het Gemeentearchief vanwege het stoppen of vervangen van bepaalde software. Dit geldt vooral voor de Gemeente Zaanstad (project Informatiebeheer op orde). Hierdoor nemen de taken voor het beheren en beschikbaar stellen van archieven toe. Daarom is er een extra adviseur digitale informatie (ADI) nodig (€ 0,17 miljoen).
- c. Het Integraal Beheer Contract (IBC) voor de beweegbare bruggen van Zaanstad is in 2023 afgesloten voor 8 jaar. Er zijn nu 2 jaar voorbij en er wordt gesproken over een verlenging van 1 jaar. Volgens het contract mag het na 2 jaar worden

geïndexeerd. De indexatie is 17,8%, dit betekent een stijging van € 0,148 miljoen ten opzichte van het oude contract.

- d. De kosten voor parkeervergunningen van eigen voertuigen zijn hoger dan het budget (€ 0,09 mln.). Daarnaast is de verschuldigde motorrijtuigenbelasting in de afgelopen drie jaar verdubbeld (€ 0,08 mln.)
- e. Er is te weinig capaciteit beschikbaar binnen Team Adreskwaliteit (TAK) in aan de wettelijke vereisten te voldoen. De gemeente verantwoordelijk voor een actuele, juiste en betrouwbare registratie van persoonsgegevens van ingezetenen in de BRP (art. 1.4 Wet BRP). Het wettelijke doel van de BRP is om overheidsorganen en derden te voorzien van de gegevens van ingezetenen. Deze hebben zij nodig om (wettelijke) taken uit te voeren. Om aan de wettelijke normen te voldoen is extra inzet van mensen nodig (€ 0,14 mln.).

18. Aanvullen algemene reserve

Uit de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit die in de jaarrekening 2024 is gemaakt, blijkt dat een extra toevoeging van € 4 mln. aan de algemene reserve nodig is. Onder voorbehoud van goedkeuring van de jaarrekening door de gemeenteraad wordt bij de voorjaarsnota voorgesteld het jaarrekeningresultaat van € 3,87 mln. toe te voegen aan de algemene reserve t.b.v. versterking van het weerstandsvermogen. Het resterende benodigde bedrag van € 0,13 mln. is opgenomen in het autonome financiële beeld, waarmee de storting in de algemene reserve uitkomt op € 4 mln.

Bijstellingen

19. Opbrengst reclamecontracten

In de begroting waren de opbrengsten vanuit reclamecontracten structureel te hoog begroot. Op basis van de huidige contracten en een lopende aanbesteding zijn de opbrengsten geraamd op een realistisch niveau. De definitieve uitkomst van de aanbesteding wordt bij de begroting verwerkt.

20. Overige bijstellingen

Overige bijstellingen		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	DUVO Middelen	-32	-32	-32	-32	-32
b.	Laadinfrastructuur	-257	21	157	79	0
c.	Riviercruise	0	-150	-85	-45	-95
d.	Haalbaarheidsonderzoeken onderwijshuisvesting	-200	-50	50	75	50
e.	Actualiseren vennootschapsbelasting	-71	-15	-15	-15	-15
Totaal overige bijstellingen		-559	-225	76	63	-91

- a. In de afgelopen jaren is het budget geïndexeerd wat achteraf niet nodig blijkt te zijn. Er is een bedrag van € 0,03 mln. over dat kan vrijvallen.
- b. In het coalitie akkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor de laadinfrastructuur. Het resterende budget wordt herverdeeld over de jaren 2026-2028. De mutatie is over de jaren per saldo neutraal.
- c. Het toerisme met riviercruises groeit elk jaar. Nu Amsterdam heeft besloten om 50% van de riviercruise-activiteiten te stoppen, is de druk op de voorzieningen in Zaanstad toegenomen. Samen met de autonome groei van het riviercruise-toerisme vraagt dit om een gedegen visie, aanpak en investeringen van Zaanstad om de schepen en bezoekers te kunnen ontvangen. De kosten kunnen worden gedekt door hogere inkomsten uit de kadegelden, omdat er meer schepen in Zaanstad aanmeren.
- d. Bij de actualisatie van het IHP 25.1 is er sprake van herfasering van projecten. Daardoor starten ook haalbaarheidsonderzoeken later. Dit is alleen een verschuiving van kosten in de tijd.

- e. Het bijstellen van de reclameopbrengsten heeft een effect op de vennootschapsbelasting.

21. Lagere kosten ziektekostenverzekering

In het regeerakkoord heeft de regering een halvering van het eigen risico voor ziektekostenverzekeringen aangekondigd vanaf 2027. Als gevolg hiervan zullen de kosten voor ziektekostenverzekeraars stijgen. Het Rijk gaat ervan uit dat de verzekeraars daarom de premies zullen verhogen. Het Rijk heeft aangekondigd de zorgtoeslag voor mensen met lage inkomens te verhogen. Deze maatregel van het Rijk leidt na invoering van de maatregel tot een lastenverlaging bij Zaanstad. Dat komt doordat Zaanstad het eigen risico vergoedt aan mensen met een inkomen onder 110% van de bijstandsnorm. Naar verwachting leidt dit tot een voordeel van € 0,7 mln. vanaf 2027, gebaseerd op het aantal verzekerden in 2024. Het Rijk heeft de halvering van het eigen risico nog niet ingevoerd. Wij weten niet of de verhoging van de zorgtoeslag toereikend is om de premiestijging te compenseren.

22. Inschatting compensatie Jeugdhulp obv adviesrapport deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd

Zie toelichting opgenomen bij 10 Jeugd ontwikkeling.

23. Oplossen structurele knelpunten

Het college kiest er voor de volgende structurele knelpunten op te lossen:

Structurele knelpunten		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	Behoud cultuurhistorische waarde basisschool in 't Veld					60
b.	Herinrichting Damgebied			25	25	25
c.	Onderhoud & investering ledverlichting Zaantheater		86	184	182	179
d.	Toezicht op Bouw en Ruimtelijke Ordening		1.000	1.000	1.000	1.000
e.	Handhaving in de openbare ruimte		100	100	100	100
f.	Team Urgenties: behandelen urgentieaanvragen voor woningzoekenden en woningtoewijzing statushouders		146	146	146	146
g.	Capaciteit Belastingen	586	372	372	372	372
Totaal		586	1.703	1.827	1.825	1.882

a. Behoud cultuurhistorische waarde basisschool in 't Veld

Uit de raming voor het definitief ontwerp voor basisschool in 't Veld blijkt dat er € 1,5 mln. extra benodigd is om de school te kunnen bouwen met inachtneming van kwaliteit, duurzaamheid en behoud van cultuurhistorische kenmerken. Hiervan kan € 0,35 mln. gedekt worden met een subsidie voor duurzaam maatschappelijk vastgoed (DuMaVa subsidie). Per saldo resteert een tekort van € 1,15 mln. (€ 0,06 mln. kapitaallasten).

Nb. De gereserveerde middelen voor nieuwbouw van de Lindeboom vallen vrij. De Lindeboom school wordt opgeheven. De leerlingen van deze school zullen gedeeltelijk naar basisschool in 't Veld gaan. Het volledige investeringsbedrag voor de Lindenboom van € 3,6 mln. is vrijgevallen en verwerkt in de reeks kapitaallasten bij de autonome ontwikkelingen.

b. Herinrichting Damgebied

Dit betreft de extra onderhoudslasten om het Damgebied te kunnen onderhouden, nadat de herinrichting gereed is. De kapitaallasten zijn opgenomen in het MIP Uitbreidingsinvesteringen en worden gedekt uit de hiertoe gecreëerde stelpost.

c. Onderhoud & investering ledverlichting Zaantheater

Het Zaantheater komt elk jaar geld te kort voor regulier onderhoud. In 2025 wordt onderzocht hoe het gebouw duurzamer kan worden en of nieuwbouw een optie is. Er is afgesproken dat de gemeente tijdens de looptijd van de

bestuursopdracht aandacht blijft houden voor noodzakelijk en incidenteel onderhoud. Het Zaantheater heeft incidenteel € 0,09 mln. nodig voor dringend onderhoud in 2026 en een investering voor de verplichte overstap naar ledverlichting (afschrijving in 10 jaar; € 0,184 mln. kapitaallasten in 2027, aflopend naar € 0,162 mln. in 2037).

d. Toezicht op Bouw en Ruimtelijke Ordening

De huidige capaciteit voor het toezicht op de bouw en ruimtelijke ordening is onvoldoende om invulling te geven aan risico gestuurd toezicht zoals opgenomen in het geldende kader (Vergunningverlening Toezicht en handhaving (VTH)-beleid) en om adequaat te kunnen inspelen op urgente en vaak bestuurlijk belangrijke kwesties. Dit komt o.a. door:

- een toename van complexe en langlopende dossiers
- toegenomen inzet op integrale aanpak ondermijning
- toename calamiteiten
- toezicht en handhaving die noodzakelijk is op woonwagenlocaties

Om aan de huidige taken en de gestelde kaders te kunnen voldoen is uitbreiding van de capaciteit noodzakelijk.

e. Handhaving in de openbare ruimte

Voor evenementen als Koningsdag en Bevrijdingsdag is extra inzet nodig van externe beveiligingsbedrijven. Wij realiseren hiermee extra capaciteit om dit naast de reguliere toezichtstaken te kunnen

verzorgen.

f. Team Urgenties: behandelen urgentieaanvragen voor woningzoekenden en woningtoewijzing statushouders

Het Team Urgenties behandelt urgentieaanvragen voor woningzoekenden. Ze zorgen ook voor woningtoewijzing voor statushouders.

De gemeente Zaanstad heeft een wettelijke verplichting om deze mensen helpen.

Er zijn steeds meer complexe aanvragen en er is een stijging van het aantal taakstellingen voor statushouders. De afhandeltijd is nu te lang voor deze kwetsbare bevolkingsgroep (het gaat om schrijnende situaties zoals huiselijk geweld, geldproblemen of ernstige medische problemen). Daarom is er meer geld nodig om alles binnen de wettelijke termijnen te regelen en om langdurige uitval van medewerkers door de stijgende werkdruk te voorkomen.

g. Capaciteit belastingen

Uit een capaciteitsanalyse blijkt dat zowel bij taxa-ties als bij het heffen en innen van belastingen de werkdruk extreem hoog is. Dit komt onder andere door een groei van het aantal objecten dat in Zaanstad gebouwd wordt. Daarnaast worden wettelijke vereisten voor uitvoering van de Wet Onroerende Zaakbelasting (WOZ) steeds verder uitgebreid. Om de primaire werkzaamheden doorgang te kunnen laten vinden is extra inzet van mensen nodig in 2025.

Inzet maatregelen om financiële beeld 2026 en 2027 sluitend te maken

24. Inzet structurele maatregelen

Het college kiest er voor om voor 2026 en 2027 een sluitend beeld te laten zien, door de inzet van structurele maatregelen. Zo nemen we onze verantwoordelijkheid.

Structurele maatregelen		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	Inzet 10% vrije ruimte als structureel dekkingsmiddel vanuit egaliseringsreserve		-5.685	-5.365	-5.102	-4.541
b.	Duurzaam exploitatiemodel Erfgoedpark Zaanse Schans invoeren			-1.458	-1.459	-1.459
c.	Heroriëntatie recreatie-opgave ten westen/noorden van Zaanstad (beheergebied recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer)					-192
d.	Invoeren vignetplicht voor liggen				-150	-150
e.	Invoeren vignetplicht voor varen		-300	-300	-300	-300
f.	Leerlingenvervoer: lagere kosten door meer inzetten op rechtmatigheid zelfredzaamheid	-400	-450	-500	-550	-600
g.	Scherper aan de wind varen bij de salarisbegroting		-1.700	-1.700	-1.700	-1.700
h.	Werken aan ruimtelijke projecten die volledig kostendekkend zijn (PRI budget wordt daardoor revolverend)		-300	-300	-300	-300
i.	Inzet korting overhead	-750	-750	-750	-750	-750
j.	Inzet 2% verbonden partijen		-834	-834	-834	-834
k.	Geen capaciteit lobbyist		-130	-130	-130	-130
l.	Walstroom kostendekkend maken			-60	-60	-60
m.	WMO cliëntenondersteuning halveren			-298	-514	-800
n.	Efficiënter werken in de openbare ruimte		-187	-187	-187	-187
o.	Projectenbudget armoede stoppen		-20	-20	-20	-20
p.	Mobility mentoring verminderen		-32	-69	-69	-69
q.	Riviercruises tarief 50 cent omhoog voor gebieden Centrum en Zaanse Schans		-60	-60	-60	-60
r.	Snippergroen verkopen/verhuren		-50	-50	-50	-50
s.	Odiz Frogs verhuizen			-94	-94	-94
t.	Parkeerdagkaarten van €7,50 naar €10		-375	-375	-375	-375
u.	Slim investeren verlagen			-100	-100	-100
Totaal structurele maatregelen		-1.150	-10.873	-12.649	-12.804	-12.770

a. Inzet 10% vrije ruimte als structureel dekkingsmiddel vanuit egalisereserve

De inzet van de egalisereserve is toegestaan om tijdelijk een deel van de financiële tekorten mee te dekken. Het betreft incidenteel geld, dat volgens nieuwe financiële spelregels van het rijk als structureel geld gelabeld mag worden (zie de VNG ledenbrief d.d. 21 december waarin dit toegelicht wordt). Dat is belangrijk omdat de provincie vanuit haar toezichtsrol beoordeeld of wij onze begroting structureel in evenwicht hebben.

Van het totaal van de algemene reserve en egalisereserve mag 10% ingezet worden per jaar met het label structurele dekking, mits de solvabiliteit boven de 20% is. Voor 2026 is dat het geval.

Het verloop van de egalisereserve en de berekening van de 10% vrije ruimte voor inzet als structureel dekkingsmiddel is als volgt:

Egalisatiereserve	(Bedragen x € 1.000)				
	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo Algemene reserve 1-1 (A)	24.662	30.669	30.415	32.250	32.006
Aanvullen AR voor weerstandsratio	4.000				
Mutaties AR en ARG	2.007	-254	1.835	-244	-219
Saldo algemene reserve 31-12	30.669	30.415	32.250	32.006	31.787
Saldo Vrije deel egalisatiereserve 1-1 (B)	8.808	26.185	23.232	18.772	13.399
Toevoeging positief saldo 2025	12.495				
Toevoeging saldo incidentele knelpunten en maatregelen	4.882	2.732	905	-271	0
Inzet egalisatiereserve als structureel dekkingsmiddel		-5.685	-5.365	-5.102	-4.541
Saldo egalisatiereserve 31-12	26.185	23.232	18.772	13.399	8.859
Saldo vrije reserve per 1-1 (C= A+B)	33.470	56.854	53.647	51.022	45.405
Inzet 10% vrije ruimte als structureel dekkingsmiddel (10% x C)		5.685	5.365	5.102	4.541

Het verwachte saldo van de egalisereserve per einde 2029 is € 8,9 mln. Dit saldo is benodigd om de tekorten vanaf 2030 en verder af te kunnen vlakken.

b. Duurzaam exploitatiemodel Erfgoedpark Zaanse Schans invoeren

Vanuit de door de gemeenteraad vastgestelde ontwikkelstrategie werken de erfgoedpartijen in nauw overleg met de gemeente aan een duurzaam exploitatiemodel. Het voorstel is de kosten die we maken in het gebied – voor zover direct gerelateerd aan de exploitatie van het erfgoeddorp – volledig te dekken uit het duurzame exploitatiemodel. De bestaande kosten in het gebied beslaan o.a. infrastructuur, openbare orde en veiligheid, exploitatiesubsidie Zaanse Museum, onderhoud openbare ruimte, programmakosten en kapitaallasten.

Aanvullende kosten betreffen o.a. het aanstellen van extra boa's en het opzetten van een programmateam in het kader van de transitie.

De aanvullende en de bestaande kosten kunnen worden gedekt uit het exploitatiemodel. De gemeente kan hierdoor de subsidie aan het Zaanse Museum naar beneden bijstellen met het gepresenteerde bedrag.

c. Heroriëntatie recreatie-opgave ten westen/noorden van Zaanstad (beheergebied recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer)

Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer (RAUM) heeft een gezamenlijke opdracht opgesteld en kijkt naar de toekomstige governance- en samenwerkingsstructuur. Ontbinding is hierbij de hoofdoptie. Zaanstad is ook voorstander van het ontbinden van het RAUM. Door ontbinding van de RAUM wordt de bijdrage vanaf 2029 verlaagd met € 0,37 mln. Hier staan onderhoudskosten in eigen beheer € 0,13 mln. en frictie kosten (€ 0,05 mln. aflopend tot € 0) tegenover. Door te stoppen met het RAUM besparen we in 2029 € 0,19 mln., oplopend tot € 0,24 mln. in 2033 en verder.

d. Invoeren vignetplicht voor liggen

e. Invoeren vignetplicht voor varen

Er is behoefte om te kunnen handhaven op de pleziervaart. Dit doen we door het invoeren van een vignetplicht. Hierdoor kunnen we kosten, die nu uit de algemene middelen gedekt worden, verhalen bij gebruikers van de pleziervaart. Dit doen we voor het varen en liggen met een plezierboot:

- Varen: Voor varen voeren wij een heffing in voor het gebruik van de Zaanse wateren met een plezierboot.
- Liggen: Voor de ligplaatsen breiden wij het aantal ligplaatsen waarvoor moet worden betaald uit.

Wij verwachten voor het varen met een plezierboot in de Zaanse wateren een opbrengst van -€ 0,3 mln. en voor het liggen in de Zaanse wateren een meer-opbrengst vanaf 2028 van -€ 0,15 mln.

f. Leerlingenvervoer: lagere kosten door meer inzetten op rechtmatigheid en zelfredzaamheid

We zetten meer in op rechtmatigheid (naleving van de verordening en nadere regels) door het taxivervoer niet (meer) in te zetten als er goede alternatieven mogelijk zijn. Daarnaast zetten we meer in op zelfredzaamheid, door te kijken welke leerlingen met het openbaar vervoer kunnen reizen of met de fiets. Hiervoor is een pilot gestart in samenwerking met Dynamica XL. Voor kwetsbare leerlingen blijft leerlingenvervoer beschikbaar en maatwerk mogelijk.

g. Scherper aan de wind varen bij de salarisbegroting

Door nauwkeuriger ramen van de salarisbegroting wordt deze meerjarig neerwaarts bijgesteld. De budgetten volgen dan de meest recente formatie en de werkelijke inschaling. In de huidige systematiek worden de salariskosten geraamd door het aantal fte's in de formatie te vermenigvuldigen met een normbedrag. Jaarlijks wordt de daadwerkelijke

bezetting en inschaling per afdeling geëvalueerd, waarna de salarisbegroting voor het opvolgende jaar wordt bijgesteld. In de praktijk blijkt dit bijgestelde bedrag al jaren lager te zijn. We passen nu de systematiek aan door de werkelijke inschaling meerjarig door te rekenen. Hierdoor wordt het incidentele voordeel uit 2026 structureel. De consequentie hiervan is dat wanneer bij een volgende begroting de werkelijke schalen en periodieken hoger blijken te zijn dan bij de vorige begroting, dit tot een autonome tegenvaller leidt.

h. Werken aan ruimtelijke projecten die volledig kostendekkend zijn.

Door van het projectbudget voor ruimtelijke investeringen (PRI) in 2025 een revolverend fonds te maken, en alleen mee te werken aan ruimtelijke projecten die volledig kostendekkend zijn, maken wij een deel van het PRI budget vanaf 2026 structureel vrij.

i. Inzet restant stelpost overhead

Bij uitbreiding van capaciteit binnen de opgaven wordt ook een bedrag begroot voor de mee-groeiende overheadlasten. In het kader van de maatregelen wordt een gedeelte van dit overhead-budget ingezet als bezuinigingsmaatregel.

j. Inzet 2% verbonden partijen

Het college stelt voor om richting de verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen en sport-bedrijf) een taakstelling van 2% op te laten nemen in hun begroting 2026. Zo vertalen wij de korting die de gemeenten vanuit het rijk krijgen ook door aan onze verbonden partijen. Het proces van zienswijzen en regionale afstemming moet nog worden doorlopen. Wat Zaanstad betreft gaat het gaat om de onderstaande partijen en bedragen. Bij de begroting van Zaanstad 2026 zal de uitkomst van de regionale zienswijzen en impact op de definitieve begrotingen van de verbonden partijen worden verwerkt. Dit kan afwijken van onderstaande inzet.

Inzet 2% verbonden partijen

(Bedragen x € 1.000)

	2026	2027	2028	2029
GGD ZW	-188	-188	-188	-188
Omgevingsdienst NZKG	-92	-92	-92	-92
Stichting Sportbedrijf Zaanstad	-87	-87	-87	-87
Veiligheidsregio ZW	-320	-320	-320	-320
Werkom	-147	-147	-147	-147
Totaal	-834	-834	-834	-834

k. **Geen capaciteit lobbyist**

De formatie van 1 fte lobbyist wordt ingeleverd. Deze vacature was al even vacant en het bestaande lobbywerk wordt uitgevoerd binnen de bestaande capaciteit. Hiermee worden salariskosten bespaard.

l. **Walstroom kostendekkend maken**

Walstroom is momenteel niet kostendekkend. De koppeling met de tariefontwikkeling in Amsterdam wordt losgelaten. Dit levert een voordeel van € 0,06 mln. op.

m. **WMO cliëntenondersteuning halveren**

Cliëntondersteuning is een wettelijke verplichting, maar de vorm is niet voorgeschreven. Op de middellange termijn is er ruimte om de dienst anders in te richten. Er wordt een besparing ingeboekt met een oploop naar 50% in 2029 in verband met een meerjarige afbouw van de subsidies en onderzoek naar nieuwe vormen van cliëntondersteuning.

n. **Efficiënter werken in de openbare ruimte**

Na de pilot in Wormerveer en de evaluatie om naar een beter kwaliteitsniveau te komen gaat het beheer en onderhoud weer terug naar de norm van niveau C. Hierdoor valt dit deel vrij in de begroting (€ 0,14 mln.). Daarnaast is een besparing van € 0,05 mln. mogelijk op het integrale budget openbare ruimte door efficiënter te werken, zoals onderhoudstaken meer op elkaar af te stemmen en regulier werk gelijk uit te voeren met knelpunten en calamiteiten.

o. **Projectenbudget armoede stoppen**

Wij verlagen het projectenbudget uit de subopgave armoede. Het gaat om een klein budget waar geen concrete plannen aan ten grondslag liggen.

p. **Mobility mentoring verminderen**

Mobility mentoring (Saenbility) is een lesprogramma voor medewerkers bij wijkteams en bij de gemeente. Doel is om stress-sensitief te leren werken. Wij verlagen dit budget met de helft (€ 0,07 mln.). Dit betekent dat minder medewerkers les kunnen volgen.

q. **Riviercruises tarief 50 cent omhoog voor gebieden Centrum en Zaanse Schans**

Wij verhogen het tarief voor de riviercruisevaart in het centrum en bij de Zaanse Schans met € 0,50 (50 cent). De opbrengst riviercruisevaart stijgt hierdoor met circa € 0,06 mln. Het inzetten van

deze maatregel hangt samen met het afhandelen van de Motie Dagtoerismebebelasting. De invoering van dagtoerismebebelasting is onderzocht. Hieruit blijkt dat de opbrengst van invoering van deze belasting gering is. Het kost de ondernemers minder en levert de gemeente meer op om het tarief van de riviercruises iets te verhogen, vandaar dat het college hiervoor kiest en niet voor invoer van dagtoerismebebelasting.

r. **Snippergroen verkopen/verhuren**

Door enerzijds meer snippergroen te verkopen/verhuren dan de afgelopen jaren en anderzijds een project te starten voor de aanpak van oneigenlijk grondgebruik, waarbij we veel van deze stukken grond gaan verkopen en of verhuren, kunnen we extra inkomsten genereren.

s. **Odiz Frogs verhuizen**

In Zaanstad zijn twee complexen waar honk en softbalwedstrijden gespeeld kunnen worden: op Kalverhoek door Odiz Frogs en op de Omzoom door de Cromtigers. De accommodatie van Odiz is gedateerd en de vereniging staat voor een renovatie van hun opstal die zij zelf financieel niet kunnen dragen. Door een fusie of samenwerking tussen beide verenigingen te onderzoeken en die te huisvesten op de nieuwe accommodatie van Cromtigers, kunnen we besparen op onderhoud en beheerskosten. Daarbij spelen we ruimte vrij op het sportpark Kalverhoek die we kunnen verhuren aan andere gebruikers.

t. **Parkeerdagkaarten van € 7,50 naar € 10**

We brengen het tarief voor parkeerdagkaarten meer in lijn met de parkeertarieven. Hierdoor stijgen de inkomsten vanuit parkeerbelasting met € 0,38 mln.

u. **Budget slim investeren verlagen**

Het budget slim investeren is bedoeld om doorbraken in de beweging naar betere, eerdere en eenvoudigere hulp (wmo/jeugd) of begeleiding (armoede/participatie) te realiseren waarbij het versterken van het normale leven voorop staat en het bevorderen van eigen kracht. Op een deel van het budget rust geen langlopende verplichting waardoor een deel van het budget kan vrijvallen (€ 0,1 mln).

We kennen wel incidenteel een ontwikkelbudget toe om de sociale basis te versterken. Dit wordt gedekt vanuit de middelen die vanuit Van Ark

voor de jeugdzorg moeten komen, zie hiervoor de toelichting bij punt 26 sub k.

25. Toevoeging egalisatiereserve

Na inzet van de structurele maatregelen heeft het jaar 2025 een positief saldo van € 12,495 mln. Dit saldo voegen we toe aan de egalisatiereserve en loopt mee in de berekening van de inzet van 10% vrije ruimte als structureel dekkingsmiddel, zie de toelichting bij punt 25 sub a.

Oplossen incidentele knelpunten door inzet van incidentele maatregelen

26. Oplossen incidentele knelpunten

Het college kiest er voor de volgende incidentele knelpunten op te lossen:

Incidentele knelpunten		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	Grondzaken - capaciteit inhuur en erfpacht	200	0	271	271	0
b.	Parkeerregulering	140	0	0	0	0
c.	Aanloop- en transitiekosten Zaanse Schans	1.200	0	0	0	0
d.	Tegemoetkoming kramenzetters	0	85	0	0	0
e.	Aanpak glazenwassers	300	0	0	0	0
f.	Digitaliseren persoonskaarten	100	0	0	0	0
g.	Vorbereiden op wettelijke taken Omgevingsvergunningen	0	324	324	0	0
h.	Verwijderen en toezicht boomwortels	150	150	0	0	0
i.	Capaciteit Zaanse Schans	0	370	0	0	0
j.	Gemeentelijk team inburgering	344	455	0	0	0
k.	Ontwikkelbudget sociale basis	1.625	0	0	0	0
l.	Budgetoverhevelingen van 2024 naar 2025	675				
Totaal Incidentele knelpunten		4.734	1.384	595	271	0

a. Grondzaken - capaciteit inhuur en erfpacht

- 2025: Er is tijdelijk extra budget nodig de uitvoering van het reguliere werk. Verder is een capaciteit nodig om de erfpachtadministratie, die sterk verouderd is, op orde te brengen.
- 2027/2028: vanaf 2027 is er capaciteit nodig om uitvoering te kunnen geven aan het informeren van (duizenden) erfpachters over aflopende tijdvakken en contracten, de bijbehorende administratieve afhandeling, en voor het opstellen en afhandelen van nieuwe contracten met deze erfpachters. Deze werkzaamheden betreffen een noodzakelijke taak omdat de tijdvakken en contracten de komende jaren aflopen. Vanaf 2029 kunnen deze kosten waarschijnlijk gedekt worden uit de erfpachtopbrengsten. Daar komen we bij de Begroting 2026 op terug.

b. Parkeerregulering

De uitvoering van gereguleerd parkeren draagt bij aan het oplossen van de verstedelijkingsopgave, waarbij het middel dient om ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en mobiliteit te verbeteren.

We moeten hiervoor verschillende werkzaamheden uitvoeren, zoals draagvlakonderzoeken en parkeerdrukmetingen. Daarnaast moet de Parkeerverordening 2017 worden aangepast. De totale kosten hiervoor zijn € 0,54 mln., waarvan € 0,4 mln. vanuit toegekende middelen uit het transformatiefonds kan worden gedekt. Het resterende knelpunt is € 0,14 mln.

c. Aanloop- en transitiekosten Zaanse Schans

Een financieel duurzaam exploitatiemodel voor de Zaanse Schans is belangrijk. Dit model zorgt ervoor dat de kosten voor de Zaanse Schans worden betaald, zonder dat inwoners van Zaanstad hoeven bij te dragen.

Er zijn aanloop- en transitiekosten. Van het tweede kwartaal 2025 tot april 2026 zijn deze kosten € 1,9 miljoen (€ 1,2 miljoen in 2025 en € 0,7 miljoen in 2026). Deze kosten zijn voor het uitwerken van het duurzame exploitatiemodel, een meerjarenbegroting, een marketing- en salesstrategie, een ruimtelijk plan, participatie, gezamenlijke

programmering van erfgoedpartijen, het opzetten van een werkorganisatie, planvorming, vergunningen, de aanstelling van een programmadirecteur en andere voorbereidingskosten.

De eerste fase van dit project loopt tot december 2025 en eindigt met een Go-NoGo besluit. Vanwege de onzekerheid over de verhaalbaarheid van deze kosten tot dat moment (€ 1,2 miljoen), nemen we deze op als knelpunt. Alle kosten na het GO-moment kunnen worden betaald vanuit het exploitatiemodel, waardoor daar voor het zelfde bedrag een vordering kan worden opgenomen (€ 0,7 mln.) en dat effect per saldo neutraal wordt. Als er een GO-besluit genomen wordt, kunnen ook de kosten van € 1,2 mln. worden verhaald.

d. Tegemoetkoming kramenzetters

Er is in 2026 € 0,06 mln. benodigd voor de kramenzetters en € 0,025 mln. om het markttarief niet verder te laten stijgen. De structurele oplossing hangt samen met de marktvisie die voor de zomer naar de raad gaat.

e. Aanpak glazenwassers

In 2024 zijn we begonnen met de aanpak van glazenwassers. Glazenwassers moeten nu een vergunning hebben. Door de vergunningsplicht, Bibob-screening en controles door het Interventieteam Zaanstad-Oost, pakken we de problemen stevig aan. We hebben meer inzet nodig dan verwacht. We dachten dat er 15 vergunningaanvragen zouden zijn, maar nu zijn het er bijna 100. Voor 2025 zijn extra middelen nodig (€ 0,44 miljoen) om deze aanpak voort te zetten.

f. Digitaliseren persoonskaarten

Als gemeente zijn we verplicht om gegevens uit de basisregistratie te verstrekken. Persoonskaarten en woonkaarten waren onderdeel van de bevolkingsregistratie tot 1994. Deze kaarten bevatten informatie over mensen die in Zaanstad hebben gewoond. Er zijn nu 444.000 papieren kaarten in het archief. In 1994 zijn deze kaarten op microfiches gezet. Deze fiches worden dagelijks gebruikt en de kwaliteit gaat snel achteruit. Binnenkort zal de informatie op deze fiches niet meer leesbaar zijn, ook omdat de hardware om ze te lezen schaars is. Om te voorkomen dat we geen toegang meer hebben tot deze informatie en om het opvragen van informatie efficiënter te maken, moeten we deze kaarten digitaliseren. Hiervoor is € 0,1 mln. benodigd.

g. Voorbereiden op wettelijke taken Omgevingsvergunningen

Er zijn in de periode 2026-2027 extra middelen nodig om wettelijke taken verder op te kunnen pakken. Het gaat extra capaciteit voor vergunningverlening.

h. Verwijderen en toezicht boomwortels

Omdat er vaak niet genoeg ruimte rondom bomen is, groeien boomwortels door de bestrating en het asfalt. In 2023 en 2024 kreeg Zaanstad gemiddeld 300 meldingen van onveilige situaties door boomwortels. Er is extra inzet nodig om de veiligheid te waarborgen en meldingen te verminderen.

In Assendelft is gekeken waar we boomkransen kunnen vergroten. Door de boomkrans te vergroten, worden de wortels onder de bestrating weggehaald, waardoor het valgevaar vermindert. Waar dit niet mogelijk is, moet de bestrating aangepast worden en probleemwortels zoveel mogelijk verwijderd. Dit kan alleen onder begeleiding van een deskundige. Er is twee jaar extra geld nodig voor het inhuren van stratenmakers en gespecialiseerd toezicht.

i. Capaciteit Zaanse Schans

De huidige capaciteit voor toezicht op Bouw en Ruimtelijke Ordening bij de Zaanse Schans is onvoldoende. Het bedrag is incidenteel opgenomen omdat we momenteel bezig zijn met het uitwerken van een financieel duurzaam exploitatiemodel voor de Zaanse Schans. De structurele lasten worden zo nodig meegenomen bij het uitwerken van het exploitatiemodel.

j. Gemeentelijk team inburgering

Het Rijk komt gemeenten vanaf 2025 niet meer financieel tegemoet voor het begeleiden van een toenemend aantal inburgeraars. Die toename is een gevolg van hogere taakstelling door het Rijk. Er is een "basis" die benodigd is om de Wet inburgering 2021 uit te kunnen voeren (er worden geen "extra" dingen gedaan). Dit knelpunt wordt nu incidenteel opgelost, zodat de lobby naar het Rijk verder gevoerd kan worden om hier structureel geld voor te krijgen.

k. Ontwikkelbudget sociale basis

In het rapport van de Commissie van Ark is opgenomen dat de incidentele compensatie voor 2023 en 2024 door gemeenten deels gebruikt kan worden om de sociale basis te versterken. Wij zetten in op

het van 'kaft tot kaft' overnemen van het rapport van de Commissie van Ark en nemen daarom een incidenteel ontwikkelbudget op van € 1,625 mln. Het ontwikkelbudget is bedoeld voor het versterken van de sociale basis en de lokale teams. Dit ontwikkelbudget komt deels in de plaats van de post Slim Investeren (zie punt 24 sub u).

I. Budgetoverhevelingen van 2024 naar 2025

Er zijn in 2024 een aantal incidentele budgetten beschikbaar gesteld, waarvan de werkzaamheden door lopen in 2025 (als het ware budgetoverhevelingen). Normaliter worden deze bedragen meegenomen naar het volgende jaar middels de bestemming van het rekeningresultaat, maar het rekeningresultaat 2024 is volledig nodig om de

algemene reserve aan te vullen (zie de toelichting bij punt 18.). Wij stellen daarom incidenteel budget beschikbaar voor de volgende budgetoverhevelingen (conform de geldende afspraken en kaders):

- Integrale aanpak evenementen (€ 0,12 mln.)
- Uitvoeringsagenda Economie (€ 0,16 mln.)
- Armoede- en schuldenaanpak (€ 0,20 mln.)
- Proeftuin toekomstscenario Jeugd en Gezin (€ 0,08 mln.)
- Programma Organisatieontwikkeling (€ 0,12 mln.)

27. Inzet incidentele maatregelen

Het college zet de volgende incidentele maatregelen in om de incidentele knelpunten te kunnen dekken.

Incidentele maatregelen		(Bedragen x € 1.000)				
		2025	2026	2027	2028	2029
a.	BUIG: in verhouding minder uitkeringen dan gemiddeld	-1.000		-1.500		
b.	Niet realiseren verhoging geluidsschermen rond de A8	-1.850				
c.	Vrijval reserve Oekraïne	-4.000	-1.000			
d.	Incidenteel vrijval stappensubsidie		-200			
e.	Lerarentekort: eenmalige middelen voor opstellen lokaal plan laten vrijvallen		-150			
f.	Incidentele vrijval middelen overhead	-2.500	-2.500			
g.	Schuif brugfunctionarissen naar OAB	-266	-266			
Totaal incidentele maatregelen		-9.616	-4.116	-1.500	0	0

a. BUIG: in verhouding minder uitkeringen dan gemiddeld

De gemeente Zaanstad heeft de afgelopen jaren een jaarlijks voordeel op de BUIG gerealiseerd. In Zaanstad daalde het aantal uitkeringen tot en met 2023 sneller dan gemiddeld. Het is aannemelijk dat de aanpak Werk of meedoen daaraan (deels) heeft bijgedragen. Wij verwachten dat de aanpak zijn vruchten blijft afwerpen. Met ingang van de begroting 2024 hebben we voor de jaren 2024 – 2026 een voordeel op de BUIG opgenomen in het kader van de denklijn 'scherper aan de wind varen'. We ramen het positieve buigsaldo in 2025 nu op € 2,8 mln. Dat is € 1,0 mln. hoger dan in de begroting 2025. In 2024 was de ontwikkeling van het aantal uitkeringen in Zaanstad meer in lijn met de landelijke ontwikkeling. De onzekerheid over het toekomstige BUIG-saldo wordt daardoor groter. Voor 2027 houden we nog wel rekening met een positief BUIG-saldo (€ 1,5 mln.). Vanaf 2028 gaan we ervanuit dat BUIG-inkomsten en -uitgaven weer gelijk zijn.

b. Niet realiseren verhoging geluidsschermen rond de A8

De gemeente heeft incidenteel budget gereserveerd om geluid en fijnstof overlast te verlagen door (nieuwe) geluidsschermen rond de A8 te verhogen. Uit onderzoek is herbevestigd dat de huidige geluidsschermen aan de norm voldoen en dat verhogen nauwelijks effect op geluidsreductie heeft. Het isoleren van de klankkast van de brug heeft wel substantieel effect. We zetten niet meer in op het verhogen van (nieuwe) geluidsschermen maar we sturen op snelle isolatie van de klankkast door Rijkswaterstaat. Daarom kan het budget vrijvallen.

c. Vrijval reserve Oekraïne

Er is een doorrekening gemaakt van de verwachte opbrengsten in het kader van de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de kosten die hiervoor gemaakt worden. De verwachting is dat er een fors voordeel wordt behaald (in 2025 € 4 mln. en voor 2026 € 1 mln.). We gebruiken dit budget om op

andere dossiers waar we onvoldoende financiering krijgen door te gaan, zoals het knelpunt voor het Gemeentelijk Team Inburgering (punt 26 sub j).

d. Incidenteel vrijval stappensubsidie

Door de extra rijksmiddelen voor energiearmoede voor koopwoningen zijn er genoeg middelen om subsidie uit te keren aan wooneigenaren en kan dit budget vrijvallen.

e. Lerarentekort

In verband met de grote impact op de ontwikkeling van Zaanse kinderen heeft de raad in de vorige coalitieperiode incidenteel middelen vrijgemaakt voor de aanpak van het lerarentekort. Inmiddels heeft het Rijk het voortouw genomen en is met grote urgentie in 2022 gestart met een taskforce en hebben Rijk en de onderwijsraden een werk-agenda gemaakt binnen het onderwijsakkoord. De meerwaarde van een gemeentelijk plan is daarmee verdwenen. Daarmee kunnen de (eenmalige) middelen vrijvallen.

f. Incidentele vrijval stelpost overhead

Bij uitbreiding van capaciteit binnen de opgaven wordt ook een bedrag begroot voor de mee-groeiende overheadlasten. In het kader van de maatregelen wordt een gedeelte van deze overheadbudgetten ingezet als besparingsmaatregel.

g. Schuif brugfunctionarissen naar OAB

Het onderwijsbudget bestaat voor grootste deel uit middelen voor het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Dit is geoormerkt budget met specifiek doel. Brugfunctionarissen voldoen aan het specifieke bestedingsdoel en kunnen daarom uit het OAB budget bekostigd worden. Er is ruimte in het OAB budget om dit te doen, omdat we in coronatijd minder uit hebben kunnen geven aan OAB-beleid i.v.m. thuisonderwijs en andere beperkingen en deze middelen mee mochten nemen naar latere jaren. De brugfunctionaris wordt voor 50% door scholen zelf gefinancierd. Daarom kan het gemeentelijk deel (de andere 50%) in 2025 en 2026 volledig uit OAB-reserve bekostigd worden.

28. Toevoeging egalisatiereserve

Het saldo van de incidentele knelpunten en incidentele maatregelen voegen we toe aan de egalisatiereserve. Dit saldo loopt mee in de berekening van de inzet van 10% vrije ruimte als structureel dekkingsmiddel, zie de toelichting bij punt 25 sub a.

Groei van de stad

In de begroting 2025 is een budget opgenomen voor de groei van de stad. Het doel hiervan is dat de stad kan groeien met kwaliteit en dat de basis financieel op orde blijft, ook als de stad sterk groeit. Voor 2026 e.v. is hiervoor een bedrag van € 2,3 mln. opgenomen. Bij deze voorjaarsnota zetten we het budget in. De stad groeit, er komen extra woningen en bedrijfspanden bij en hierdoor nemen de OZB opbrengsten toe. Deze jaarlijkse areaal uitbreiding van de OZB is bedoeld om in te zetten om de kosten voor de groei van de stad mee te dekken. Deze extra OZB opbrengst van woningen en niet woningen leidt tot een voorlopig geraamde extra opbrengst van € 0,43 mln. Het totale budget dat beschikbaar is voor groei van de stad komt hiermee uit op € 2,73 mln.

In het afwegingskader is opgenomen waar activiteiten aan dienen te voldoen om voor de groei van de stad in aanmerking te komen. Dit zijn:

- De activiteit behoort tot onze basis gemeentelijke taken;
- Het uitgavenniveau beweegt heel expliciet en direct mee bij groei/krimp van de stad;
- De uitgaven worden gedekt uit de algemene middelen.

Onderstaand een overzicht van de mutaties die voldoen aan het afwegingskader.

Groei van de stad		(Bedragen x € 1.000)			
		2026	2027	2028	2029
a.	Wmo volumegroei	578	578	578	578
b.	Areaaluitbreiding openbare ruimte	321	321	321	321
c.	Bouw en ruimtelijke ordening	373	373	373	373
d.	Capaciteit relatie en wijkmanagement	179	179	179	179
e.	Capaciteit subsidieregeling cultuur	78	78	78	78
f.	Jeugdzorg	220	220	220	220
g.	Jeugdteam	30	30	30	30
h.	Sociale wijkteams	190	190	190	190
i.	Vergunningencentrum	324	324	324	324
j.	Burgerzaken	128	128	128	128
k.	Capaciteit belastingen	155	155	155	155
l.	Handhaving in de openbare ruimte	157	157	157	157
Totaal Groei van de stad		2.733	2.733	2.733	2.733

Hieronder volgt een toelichting per onderwerp.

a. Wmo volumegroei

In 2025 zijn de kosten voor maatwerkvoorzieningen in de Wmo, waarvan het aantal gebruikers naar verwachting groeit, begroot op € 44,5 miljoen. De verwachte groei van het aantal inwoners in 2026 (ten opzichte van 2025) is 1,3%. Als de Wmo met dit percentage meegroeit, nemen de kosten in 2026 met € 0,58 miljoen toe door de groei van de stad.

b. Areaaluitbreiding openbare ruimte

Door de groei van de stad neemt het areaal van de openbare ruimte toe. Daarmee stijgen de jaarlijkse onderhoudslasten. Als gevolg van de toename van het werkpakket is ook een uitbreiding van formatie benodigd. De totale benodigde verhoging is € 0,32 mln.

c. Bouw en ruimtelijke ordening

Het toezicht en de handhaving op de bouw en de ruimtelijke ordening ervaart direct de gevolgen van groei van de stad omdat de werkzaamheden direct te relateren zijn aan het aantal nieuw- en verbouwprojecten. Groei van het aantal inwoners zorgt ook voor een toename van meldingen op het gebied van gebruikstoezicht. Als gevolg hiervan is extra capaciteit noodzakelijk (€ 0,37 mln.).

d. Capaciteit relatie en wijkmanagement

De capaciteit bij relatie- en wijkmanagement groeit niet gelijkmatig met het aantal inwoners. Door de huidige en komende gebiedsontwikkelingen is extra wijkmanagement nodig om de groei van het aantal inwoners bij te houden (€ 0,18 mln.).

e. Capaciteit subsidieregeling cultuur

De stad groeit en er komen steeds meer inwoners bij. Hierdoor stijgen het aantal aanvragen voor subsidies voor culturele activiteiten en evenementen. Vooral de subsidies voor kleine culturele activiteiten zijn erg populair. Het aantal aanvragen voor het tweede kwartaal van 2025 was er vier keer zoveel als er geld beschikbaar was. Het aantal aanvragen zal blijven stijgen door nieuwe spelers en makkelijker toegang tot subsidies. Alle aanvragen moeten behandeld worden, ook als ze geen subsidie krijgen. De huidige capaciteit is daarvoor niet voldoende.

f. Jeugdzorg

In 2025 zijn de kosten voor jeugdhulp waarvoor groei wordt verwacht, begroot op € 74,9 miljoen. De verwachte groei van het aantal jeugdigen van 0 tot 19 jaar in 2026 (ten opzichte van 2025) bedraagt 0,3%. Ervan uitgaande dat de jeugdhulp meegroeit met dit percentage, nemen de kosten in 2026 met € 0,22 miljoen toe.

g. **Jeugdteam**

De diensten van Stichting Jeugdteam behoren tot de gemeentelijke basistaken. Vanuit de jeugdteam worden hulpvragen van (jeugdige) inwoners onderzocht. Waar nodig wordt op basis hiervan vanuit het Jeugdteam ondersteuning geboden en/of wordt er doorverwezen naar gespecialiseerde jeugdzorg. Dit is een taak vanuit de Jeugdwet waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. In 2025 bedragen de kosten voor het Jeugdteam € 11,4 miljoen. De verwachte groei van het aantal jeugdigen van 0 tot 19 jaar in 2026 (ten opzichte van 2025) bedraagt 0,3%. Ervan uitgaande dat de dienstverlening en de kosten van het Jeugdteam meegroeien met dit percentage, nemen de kosten in 2026 met € 0,03 mln. toe. Deze kosten betreffen voornamelijk de inzet van personeel in dienst van Stichting Jeugdteam.

h. **Sociale wijkteams**

De diensten van de Sociale Wijkteams (SWT's) behoren tot de gemeentelijke basistaken. De SWT's zijn de toegang voor inwoners tot ondersteuning op verschillende deelthema's. Dit is een taak waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. In 2025 bedraagt het integrale budget voor de SWT's € 14,6 miljoen. De verwachte groei van het aantal inwoners in 2026 (ten opzichte van 2025) bedraagt 1,3%. Ervan uitgaande dat de dienstverlening en de kosten van de SWT's meegroeien met dit percentage, nemen de kosten in 2026 met € 0,190 miljoen toe. Deze kosten betreffen voornamelijk de inzet van personeel vanuit de SWT's.

i. **Vergunningencentrum**

Door binnenstedelijke verdichting en toename van de bevolking zijn er meer zaken te regelen. Zoals beleid voor terrassen, standplaatsen, horeca, doorstroming, splitsing van wonen, menging van functies, parkeren etc. Door gebrek aan ruimte moeten we nadenken hoe we tot een goed verdeelsysteem komen, om soortgelijke zaken te organiseren. In het verleden was dit ook een vraagstuk, maar door de groei van de stad is hiervoor meer te regelen en te bedenken. Om dit te kunnen organiseren is extra capaciteit nodig (€ 0,32 mln.)

j. **Burgerzaken**

Als gevolg van de groei van het aantal inwoners is er extra capaciteit nodig (€ 0,13 mln.). Meer inwoners betekent meer balieafspraken, huwelijken, geboortes, overlijdens, paspoortaanvragen, vestigingen, urgentieaanvragen, verhuizingen,

adresonderzoeken etc. Om dit te kunnen opvangen is er extra capaciteit nodig op de afdeling.

k. **Capaciteit belastingen**

Als gevolg van de groei van de stad zijn de activiteiten bij het uitvoeren van de diverse belastingen en heffingen toegenomen. Om deze activiteiten uit te kunnen voeren op het basisniveau is een capaciteitsuitbreiding nodig (€ 0,155 mln.).

l. **Handhaving in de openbare ruimte**

Als de stad groeit, groeit ook de behoefte aan handhaving. Als we de groei doorrekenen naar de capaciteit, dan is er extra capaciteit nodig.

1.3 Grondslagen Begroting 2026-2029

Dit hoofdstuk zet de grondslagen en kaders uiteen waarlangs de Begroting 2026-2029 wordt uitgewerkt. Het gaat hierbij onder meer om de te hanteren rente- en index-percentages, belastingen en tarieven.

Omschrijving	Grondslag
Lonen (inclusief sociale lasten)	2,0%
Prijzen	2,1%
Subsidies	2,03%
Belastingen	2,1%
Leges en Tarieven	Kostendekkend, tenzij de raad anders besluit
Rekenrente	1,5%
Rente grondexploitatie	1,5%
Algemene uitkering	Meicirculaire 2025 (in deze Voorjaarsnota: september-/decembercircular 2024)
Financiële regels	Coalitieakkoord 2022-2026 en budgetregels

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Woningen (peildatum 1-1)	72.300	73.300	74.800	75.900	76.800	77.800	79.000	80.500	81.800	82.700
Inwoners (peildatum 1-1)	162.800	164.900	168.200	170.800	172.900	175.200	177.700	181.100	184.200	186.200

Lonen, prijzen en subsidies

In 2024 is de CAO voor gemeenteambtenaren voor de periode 1-1-2024 tot 31-3-2025 afgesloten. Deze CAO is in de voorjaarsnota verwerkt. Op het moment van schrijven is er net een principe akkoord bereikt voor de periode van 1-4-2025 tot 31-3-2027. Dit principe akkoord zal naar verwachting in juni definitief worden. Momenteel wordt er doorgerekend wat het effect is van dit principe akkoord. Dit zal worden verwerkt in begroting 2026. Voor de looncompensatie in 2026 wordt daarom vooralsnog uitgegaan van de loonvoet sector overheid uit het Centraal Economisch Plan 2025. Voor 2026 is dit percentage 2,0%. Uitgangspunt bij de prijscompensatie is de prijs netto materiële overheidsconsumptie uit het Centraal Economisch Plan 2024. Dat is voor 2025 2,1%. Voor een aantal specifieke sectoren worden sectorspecifieke indexen gehanteerd. De verhoging van de subsidies is een afgeleide van de loonstijging en de prijsstijging. Hierbij telt de loonstijging voor 70% en de prijsstijging voor 30% mee. Voor 2026 betekent dit een stijging van 2,03% ten opzichte van de Begroting 2025.

Belastingen

Ten aanzien van de belastingen worden de afspraken uit het coalitieakkoord gehanteerd. De belastingen worden verhoogd met de indexatie, hiervoor wordt de prijsindex (2,1%) gehanteerd.

Leges en tarieven

Voor leges en tarieven geldt als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, tenzij de raad besluit tot het afwijken hiervan voor bepaalde leges en tarieven. In het coalitieakkoord 2022-2026 is opgenomen dat voor begraafrechten en leges kleine evenementen tarieven worden geheven die niet volledig kostendekkend zijn. Bij de begroting 2023 is besloten om de kostendekkendheid van de marktgelden los te laten, om zo de marktbezetting in stand te houden.

Rekenrente

De interne rekenrente wijzigt niet t.o.v. voorgaand jaar. Deze blijft 1,5%. De rekenrente blijft binnen de marges die het Rijk via de BBV-regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten) voorschrijft.

Rente grondexploitaties

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten' (BBV) schrijft voor dat de rente gebaseerd is op de werkelijke rente over het voor de financiering daadwerkelijk aangetrokken vreemd vermogen. Voor de Begroting 2026 wordt gerekend met een rentepercentage van 1,5%.

Ontwikkeling woningen en inwoners

De toename van het aantal woningen is gebaseerd op de informatie over de voortgang van woningbouwproductie. Vanuit behoedzaamheid is gerekend met de toename van het aantal woningen waarvoor (bestemmings)plannen zijn vastgesteld en de helft van de woningen waarvoor binnen afzienbare tijd definitieve afspraken worden verwacht.

De ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen zijn belangrijke parameters in de verdeling van de algemene uitkering gemeentefonds en dus ook voor het aandeel van de gemeente Zaanstad. Deze cijfers zijn daarnaast het uitgangspunt bij de berekening van de opbrengst onroerendezaakbelastingen en opbrengsten bouwleges. Ze worden ook gebruikt in de berekening van de benodigde maatschappelijke voorzieningen in het kader van de groei van de stad.

2. Burap 2025

2.1 Programma overzicht

2.1.1 Kansengelijkheid - De evenwichtige gemeente	29
Product 1.1 Onderwijs	30
Product 1.2 Actief burgerschap	32
Product 1.3 Werk, participatie en inburgering	33
Product 1.4 Armoede- en schuldenaangepak	34
2.1.2 Verstedelijking - De leefbare gemeente	38
Product 2.1 Stedelijke ontwikkeling	39
Product 2.2 Openbare ruimte	41
Product 2.3 Mobiliteit	42
Product 2.4 Investerings- en Transformatiefonds	44
Product 2.5 Gebiedsontwikkeling	44
Product 2.6 Grondzaken en vastgoed	45
2.1.3 Duurzaamheid - De duurzame gemeente	52
Product 3.1 Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving	53
Product 3.2 Klimaatneutraal 2030-2040	55
Product 3.3 Circulair Zaanstad 2050	56
2.1.4 Gezondheid - De gezonde gemeente	60
Product 4.1 Preventie, sporten en bewegen	61
Product 4.2 Jeugdhulp	62
Product 4.3 Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden	63
Product 4.4 Zorg & veiligheid	64
2.1.5 Economie, kunst & cultuur - De welvarende stad	68
Product 5.1 Kunst, cultuur en evenementen	69
Product 5.2 Sterk vestigingsklimaat	70
2.1.6 Veiligheid - De veilige stad	74
Product 6.1 Samen werken aan een veilige stad	75
Product 6.2 Daadkrachtig optreden	76
Product 6.3 Brede integrale aanpak ondermijning	77
Product 6.4 Jeugd & veiligheid	79
2.1.7 Samen werken aan Zaanstad	83
Product 7.1 Bestuur	84
Product 7.2 Dienstverlening	85
Product 7.3 Organisatie	86
2.1.8 Programma Financiën	89
Product 8.1 Lokale heffingen	90
Product 8.2 Algemene uitkering	90
Product 8.3 Dividend	90
Product 8.4 Vennootschapsbelasting	91
Product 8.5 Saldo financieringsfunctie	91
Product 8.6 Overige algemene dekkingsmiddelen	91
Product 8.7 Overige baten en lasten	91
Product 8.8 Onvoorzien	91

2.1.1 Kansengelijkheid - De evenwichtige gemeente

Portefeuillehouder(s): Groothuismink, van der Laan, Slegers, Tuijn

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

We willen een gemeente zijn waarin iedereen gelijke kansen heeft en volwaardig kan meedoen in de samenleving. We zetten kinderen en jongeren, en hun ouders, op de eerste plaats. Ons beleid stimuleert dat ieder kind een kansrijke start maakt in het leven en talenten kan ontplooien. Dat betaalt zich een heel leven lang terug. We zorgen voor een stevig vangnet om stress door o.a. langdurige schulden te verminderen. Bestaanszekerheid en betekenisvol zijn in de samenleving zijn heel belangrijk om (stress gerelateerde) gezondheidsproblemen te voorkomen. Daarom zetten we in op actieve deelname in het arbeidsproces van schoolverlaters en van volwassenen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Het maakt uit waar je wieg staat in Zaanstad en daar willen we wat aan doen. We werken aan meer diverse wijken waar kinderen kunnen opgroeien in een kansrijkere, stimulerende, taalrijke, open en diverse omgeving. We weten dat dit de concentratie van armoede en kansenongelijkheid in wijken vermindert.

We zorgen voor een leefbare, groene en veilige woon-omgeving waarin mensen elkaar makkelijk kunnen ontmoeten. Structureel sport- en culturaanbod zijn dichtbij, zodat iedereen erbij hoort en een leven lang kan meedoen.

Voortgang 2025

Onderwijs

In 2025 wordt er ingezet op het verbeteren van de voorschoolse educatie en het behalen van streefniveaus voor taal. Het percentage kinderen dat deelneemt aan voorschoolse educatie stijgt, maar onderzoek naar gerichte interventies is nodig om meer ouders te bereiken. Er wordt gewerkt aan een Onderwijs Jeugd Agenda om een samenhangende aanpak tussen onderwijs en jeugdhulp te realiseren. Het Thuiszitterspact is herzien en er zijn concrete acties afgesproken om schoolaanwezigheid te stimuleren. Daarnaast worden de beleidsregels voor leerlingenvervoer herzien en wordt er een pilot uitgevoerd om leerlingen zelfstandig te laten reizen.

Actief Burgerschap

Begin 2025 zijn adviesgroepen gestart om ideeën te leveren voor een nieuwe buurthuisregeling. Er wordt geïnvesteerd in training fondsenwerving voor vrijwilligers en het platform Voorjewijkie wordt geëvalueerd. De gemeente versterkt het contact met diverse gemeenschappen en stimuleert de dialoog met de regenbooggemeenschap. Er worden bijeenkomsten georganiseerd rondom polarisatie en verbinding, en er is een afwegingskader 'noodhulp' in werking getreden.

Werk, Participatie en Inburgering

De arbeidsmarktregio werkt aan de oprichting van een regionaal werkcentrum waar inwoners terecht kunnen met ondersteuningsvragen. Er wordt gewerkt aan een plan om Werkom te ondersteunen. Voor het tegengaan van voortijdig schoolverlaten ontvangt de gemeente extra middelen en werkt samen met

regionale partners aan de implementatie van nieuwe wetten. Het Rijk komt gemeenten niet meer financieel tegemoet voor het begeleiden van een toenemend aantal inburgeraars dat wordt veroorzaakt door de hoge taakstelling.

Armoede- en Schuldenaanpak

De gemeente Zaanstad implementeert methodieken zoals Plinkr Platform en Plinkr Nazorg om inwoners beter te begeleiden naar financiële gezondheid. De VoorzieningenWijzer helpt inwoners om lokale regelingen en landelijke toeslagen te vinden en aan te vragen. Er wordt samengewerkt met woningcorporaties en sociale wijkteams om geldzorgen en schulden te voorkomen en op te lossen. De ZaansePas wordt geëvalueerd en er worden acties uitgevoerd om inwoners te bereiken.

Product 1.1 Onderwijs

Realisatie en prognose van indicatoren				(VL = Verlengde Leertijd, OSC = Impuls Onderwijs Sport Cultuur)				
Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Het percentage doelgroep-kinderen dat deelneemt aan voorschoolse educatie en reguliere opvang	76,6%	79,2%	78,7%	83,6%	85%	85%	90%	VVE-monitor
Het percentage kinderen dat bij de eindtoets het streefniveau voor taal haalt (2F)	54%	57%	59%	49%	55%	60%	60%	Onderwijs in Cijfers Zaanstreek/DUO
Aantal doelgroepleerlingen dat we bereiken met naschoolse activiteiten	VL: 1661 + OSC: 4110	VL: 1705 + OSC: 4100	VL: 1705 + OSC: 4125	VL:1705 OSC: 4100		VL: 2548 + OSC: 4110	VL: 1661 + OSC: 4110	Onderwijs, DUO en monitor door coördinator Impuls OSC

Toelichting:

VVE deelname

We zien een stijgende lijn in het percentage doelgroepkinderen dat gebruik maakt van de Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE). Met behulp van een onderzoeksbureau zijn we bezig met een verdiepende analyse, om in kaart te brengen wie we nog onvoldoende bereiken en waarom, zodat we gericht hierop interventies in kunnen zetten. De uitkomsten hiervan volgen in het tweede kwartaal van 2025. In de tussentijd doen we ook al een aantal concrete dingen om het bereik te vergroten. We zetten gericht in op de wijken waar we het grootste effect kunnen behalen.

Wat we doen:

- Samen met de OAB-partners is een informatiepakket ontwikkeld om ouders beter te informeren en enthousiasmeren over VVE. Dit is in gebruik genomen in maart 2024. En wordt vertaald naar het Bulgaars om zoveel mogelijk ouders goed te kunnen informeren.
- Een investering in de Zaanse aanpak: een samenhangend geheel aan interventies vanaf de jongste kinderjaren, dat deelname aan VVE stimuleert.
- We zijn bezig met het ontwikkelen van een reken-tool voor ouders zodat de ouderbijdrage voor de VVE inzichtelijk wordt alvorens ouders zich aanmelden bij een VVE organisatie.

Streefniveau taal

Het percentage kinderen dat bij de eindtoets het streefniveau voor taal haalt (2F) is met 10% gedaald. De reden voor het lagere percentage is niet duidelijk maar we gaan onderzoeken waar de oorzaak ligt. Daarnaast is het afnamemoment eerder en is de normering bijgesteld. Dit kan van invloed zijn op het percentage.

Uitbreiden Verlengde Leertijd

Om extra te werken aan de onderwijsachterstanden van de kinderen in Zaandam-Oost breiden de meeste A-locaties basisscholen in Zaandam-Oost hun lestijd uit. Dit gebeurt met extra Rijksmiddelen voor Zaandam-Oost. Er is een breed en gevarieerd aanbod, met mogelijkheden tot verdieping, denk aan toneel, techniek, muziek, lessen in mediawijsheid, lessen over de maatschappij en historie en over hoe je met elkaar discussieert. Cognitieve onderwerpen die op school aan bod komen worden in de verlengde leertijd op een andere manier behandeld, zodat ze worden herhaald of op een andere manier worden beleefd.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Een goede start met taal

Meer kinderen maken gebruik van voor- en vroeg-schoolse educatie en door betere informatievoorziening komen we in contact met ouders en kinderen.

Meer brugfunctionarissen

Het aantal brugfunctionarissen is gegroeid naar 18 binnen de gemeente Zaanstad. In 2025 willen we de brugfunctionaris op alle a-locaties behouden en verder werken aan de aansluiting van de voorschool naar de vroegschool.

Schoolaanwezigheid

Voor kinderen die ondersteuning nodig hebben als het op school niet goed gaat wordt in 2025 een Onderwijs Jeugd Agenda ontwikkeld. De Onderwijs Jeugd Agenda zorgt voor een samenhangende aanpak tussen onderwijs en jeugdhulp en het effectief en efficiënt inzetten van de beperkte hoeveelheid mensen en middelen binnen het onderwijs, de jeugdhulp en de gemeente.

Het Thuiszitterspact is herzien. Onder de naam Zaanse Aanpak Schoolaanwezigheid zijn afspraken gemaakt over concrete acties om de schoolaanwezigheid te stimuleren en kinderen die thuiszitten terug te dringen. Op 11 maart 2025 is de Aanpak ondertekend

door de betrokken bestuurders op de Zaanse Conferentie Schoolaanwezigheid.

Leerlingenvervoer

Er vindt een pilot plaats om leerlingen uit het gespecialiseerd onderwijs zelfstandig te laten reizen. We hebben in 2024 en 2025 beheersmaatregelen ingezet om de kosten te beheersen. We blijven dit doen in 2025. Voor kwetsbare leerlingen blijft leerlingenvervoer beschikbaar en maatwerk mogelijk.

Leerplicht

De leerplichtambtenaren werken volgens de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). Leerplicht zet zich dit jaar in op dat alle leerplichtambtenaren op dezelfde manier volgens deze werkwijze werken. De leerplichtambtenaren voeren op dit moment alleen nog de wettelijke taken uit. Samen met de scholen wordt gekeken hoe de inzet van leerplichtambtenaren ook preventiever kan worden ingezet.

Aantrekkelijke onderwijsgebouwen op de goede plek

De vervanging van de onderwijshuisvesting in Poelenburg-Peldersveld en Wormerveer is versneld ten behoeve van kansengelijkheid. Voor de scholen in Poelenburg-Peldersveld is een locatiebesluit genomen en zijn twee projecten daadwerkelijk van start gegaan. Daarnaast is er voor alle projecten in Poelenburg-Peldersveld een subsidie ontvangen, waardoor de scholen breder ingezet kunnen worden en een positieve bijdrage leveren aan de kansengelijkheid in de wijk.

NPO

In 2025 zijn we door gegaan met het financieren van de interventies die in 2024 al liepen, waaronder jongerenwerkers op VO scholen. Verder financieren we vanuit de ontstaande reserves schoolmaatschappelijk werk op PO scholen.

Product 1.2 Actief burgerschap

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
% Bezoek en behoefte aan buurthuis (ja, enkele keer + ja, geregeld)	15%	19%	19%	21%	20%	20%	18>20%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt actief te zijn als vrijwilliger	30%	29%	28%	28%	29%	30%	35%	Zaanpeiling
% Inwoners dat zegt afgelopen jaar actief te zijn geweest om zijn buurt te verbeteren	29%	29%	33%	31%	32%	35%	33%	Zaanpeiling

Toelichting:

Bezoek en behoefte aan buurthuis

De prognose voor 2025 is dat het huidige bereik en behoefte in stand blijft; zolang de buurthuizen met een groot bereik hierin blijven voorzien zoals de Kwaker, de Vuister, de Bovenkruier en de buurthuizen in Krommenie dat doen. De tijdelijke huisvesting van de Vuister kan tot een lichte daling leiden in 2025, we zien daarom geen reden dit jaar af te wijken van de streefwaarden. Het is enkele buurthuizen zoals A3 en de Lorzie gelukt besturende vrijwilligers te werven tegen de trend in.

Vrijwilligers

Het vrijwilligerswerk kent twee bewegingen. Het structurele vrijwilligerswerk is dalend; het flexibele vrijwilligerswerk neemt toe. We verwachten effecten van de taalmodule op het platform van Zaankanters voor Elkaar en de contacten met organisaties als NewBees, Vluchtelingenwerk en het COA, waardoor meer nieuwkomers vrijwilligerswerk gaan doen. Of die effecten meetbaar zijn in Zaanpeiling is evenwel de vraag.

Actief in de buurt

De trend sinds 2012 is een gestage stijging van 24% naar 33% in 2023 en daarna de daling naar 31% in 2024. Opvallend is de sprong van 29% in 2022 naar 33% in 2023 en vervolgens de daling naar 31%. De verwachting is dat de Corona periode geleid heeft gezorgd voor een stijgende actieve inzet in de eigen omgeving en dat dit nu weer wat afvlakt.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Ondersteunen van buurthuizen als plekken voor ontmoeting en activiteit

Begin 2025 zijn we gestart met twee adviesgroepen met bestuurders uit de Zaanse buurthuispraktijk

onder leiding van onafhankelijke procesbegeleiders om ideeën te leveren voor een nieuwe, toekomstbestendige buurthuisregeling. Buurthuis De Vuister in Westerkoog heeft de tijdelijke huisvesting betrokken en bereidt zich voor op de toekomst in de nieuwbouw (zomer 2026). De gemeente ondersteunt en adviseert. Huis van de Wijk (Poelenburg): de Europese aanbesteding van de Poort van Zaandam Oost wordt medio april afgerond. Indien alles volgens planning verloopt wordt het casco van het Huis van de Wijk begin 2029 opgeleverd.

In 2025 investeren we opnieuw in de training fondsenwerving, waar vrijwilligers worden begeleid bij hun fondsenaanvraag. Het doel hiervan is de organisaties meer financieel onafhankelijk te maken van de gemeente.

De evaluatie van het platform Voorjewijkie en de subsidieregelingen wordt in het tweede kwartaal van 2025 ter kennisname aan de raad aangeboden.

Diversiteit en inclusie

In 2025 blijven we het contact met de diverse gemeenschappen in Zaanstad versterken en onderhouden. Er worden nieuwe klankbordgroepen gevormd en de dialoog met de regenbooggemeenschap stimuleren en faciliteren we. We zijn momenteel bezig met een plan om tweejaarlijkse dialoog sessies te organiseren in het kader van veiligheid, emancipatie en discriminatie van de lhbtq+ gemeenschap. Ook intensiveren we de bijeenkomsten en gesprekken rondom (de) polarisatie en verbinding met de stad. Tevens is het afwegingskader noodhulp in werking getreden, zodat er (financiële) hulp geboden kan worden bij rampen die een impact hebben op de Zaanse gemeenschap.

Product 1.3 Werk, participatie en inburgering

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
% Bijstandsgerechtigden met een plan van aanpak	62%	67%	66%	69%	69%	68%	70%	Gemeentelijke registratie
% Inburgeringsplichtigen dat binnen 10 weken na huisvesting in Zaanstad een definitief persoonlijk inburgeringsplan heeft	nb	nb	27%	47,7%	50%	50%	70%	Gemeentelijke registratie

Toelichting:

Percentage Inburgeringsplichtigen dat binnen 10 weken na huisvesting in Zaanstad een definitief persoonlijk inburgeringsplan heeft

Voor deze indicator is de prognose onzeker in verband met de hoeveelheid onvoorspelbare externe factoren die op dit moment spelen in de asiel- en migratieketen

Percentage Bijstandsgerechtigden

Met deze indicator willen we een beeld geven van het percentage mensen met een bijstandsuitkering dat actief is naar vermogen en/of werkt aan hun ontwikkeling en re-integratie. In 2024 is een hoger percentage bijstandsgerechtigden met een plan van aanpak gerealiseerd dan de streefwaarde voor 2025.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Participatiewet in Balans

Het Rijk wil de Participatiewet op onderdelen herzien om meer ruimte te bieden voor een mensgerichte aanpak, zowel ten aanzien van inkomen als participatie. De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel is vertraagd door de val van het kabinet en een Nota van Wijziging. De verwachting is dat de wet vanaf 1 januari 2026 gefaseerd (voor verschillende groepen wijzigingen) in werking treedt. Wijzigingen die de gemeente al kan doorvoeren, zijn al doorgevoerd (voor zover mogelijk binnen de kaders van de wet).

Hervorming arbeidsmarktdienstverlening

De arbeidsmarktregio heeft van het Rijk de opdracht gekregen om per 1 januari 2026 een regionaal werkcentrum operationeel te hebben, waar inwoners terecht kunnen met al hun ondersteuningsvragen op het gebied van werken en leren. In 2025 wordt er regionaal verder uitgewerkt hoe in er in de onderlinge

samenwerking met de inwoners het beste geholpen kunnen worden.

Infrastructuur werkontwikkelbedrijven

Werkom heeft een belangrijke rol in de opgave om zoveel mogelijk mensen naar werk te begeleiden. Door de invoering van de Participatiewet moet Werkom hun activiteiten steeds meer richten op het begeleiden naar werk bij reguliere werkgevers, terwijl ze ook (beschutte) werkgelegenheid blijven bieden aan mensen die beperkte/geen kansen hebben bij reguliere werkgevers. Dit brengt een transformatieopgave met zich mee die soms aanpassingen in de bedrijfsvoering vereist en de financiële resultaten onder druk zet. Het kabinet erkent het belang van een toekomstbestendige infrastructuur en stelt naar verwachting vanaf 2025 middelen ter beschikking ter versterking en ondersteuning van deze bedrijven. Op dit moment wordt er samen met Purmerend en Werkom gewerkt aan een plan richting de begroting.

Sluitende aanpak jongvolwassenen

Voor het tegengaan van voortijdig schoolverlaten ontvangt de gemeente voor het schooljaar 2025-2026 extra middelen via een subsidie. Samen met de partners uit de regio worden op dit moment bestedingsvoorstellen geformuleerd. Samen met deze partners wordt ook nog steeds gewerkt aan de implementatie van het wetsvoorstel 'van school naar duurzaam werk' en het nieuwe meerjarenplan voortijdig schoolverlaten 2026-2029.

Inburgering

De uitvoering van de Wet inburgering is op 1 januari 2022 in Zaanstad gestart. We doen steeds meer ervaring op met de uitvoering van deze wet en zien dat voor een geslaagde inburgering en participatie maatschappelijk werk nodig is. Hoewel de eerste groep inburgeraars

inmiddels hun inburgeringstraject succesvol hebben afgerond, is er ook een groep die om uiteenlopende redenen langere begeleiding en tijd nodig heeft om aan de inburgeringsplicht te voldoen.

Het Rijk komt gemeenten vanaf 2025 niet meer financieel tegemoet voor het begeleiden van een toenemend aantal inburgeraars dat wordt veroorzaakt door de hoge taakstelling van de afgelopen jaren.

Product 1.4 Armoede- en schuldenaanpak

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Minder minimahuishoudens %	10,5%	n nb	n b	n nb	10,0%	10%	n b	CBS
Minder kinderen in armoede %	9,6%	n nb	n b	n nb	8,7%	8,4%	5,2%	CBS

Toelichting:

Percentage minder minimahuishoudens

We streven ernaar dat het percentage huishoudens in Zaanstad dat op minimumniveau leeft (inkomen tot 110% sociaal minimum) daalt tot liefst onder, of tenminste gelijk aan het landelijk gemiddelde in datzelfde jaar. Het CBS heeft de realisatie 2024 nog niet gepubliceerd.

Percentage minder kinderen in armoede

Het vorige kabinet had zich in haar coalitieakkoord 2021-2025 ten doel gesteld om het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in haar kabinetsperiode te halveren (ten opzichte van 2015). Eerder omarmden wij het streven om dat doel ook in Zaanstad te behalen, zodat wij dit ook opnamen als indicator. Maar die realisatie hiervan is afhankelijk van diverse factoren waarop wij geen rechtstreekse invloed hebben. Denk alleen al aan de inflatie, het landelijke inkomensbeleid, energiearmoede, rijksfinanciën, etc. Daarom is deze doelstelling eerder al bijgesteld. We streven ernaar het percentage kinderen dat in armoede leeft te laten dalen tot onder, of tenminste gelijk te houden aan, het landelijk gemiddelde. De indicator betreft het percentage kinderen dat opgroeit in een huishouden met een inkomen tot 110% van het voor dat huishouden geldende sociaal minimum. Het CBS heeft de realisatie 2024 nog niet gepubliceerd.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

We hebben een start gemaakt met het implementeren van de Plinkr Platform en Plinkr Nazorg methodieken waarmee we inwoners nog beter kunnen begeleiden om duurzaam financieel gezond te worden en te blijven. Ook de implementatie van De VoorzieningenWijzer bevindt zich in een vergevorderd stadium. De VoorzieningenWijzer helpt inwoners om eenvoudig

alle lokale regelingen en landelijke toeslagen te vinden én aan te vragen. Aan de samenwerkingsovereenkomst met de woningcorporaties en het huurders-overleg geven we uitvoering door het opstarten van een Netwerk geldzorgen en schulden, om meer nog dan nu met onder andere sociale wijkteams, vrijwilligersorganisaties en Zaanse initiatieven samen geldzorgen en schulden te voorkomen en op te lossen.

ZaansePas: We versterken het fundament door de huidige activiteiten optimaal uit te voeren en hierover goed te communiceren. De komende maanden voeren we acties uit, zoals een verjaardagsactie voor kinderen. Ook onderzoeken we de tevredenheid van de Zaanse verenigingen met Meedoen-aanbod en evalueren we de pas in een evaluatierapport voor de Raad.

De extra inzet op het bereiken van inwoners is in voorbereiding.

Stedelijk team toeslagenaffaire

De regisseurs van het stedelijk team toeslagenaffaire ondersteunen inmiddels meer dan 200 gedupeerde ouders, kinderen van gedupeerde ouders en ex-toeslagpartners. Steeds meer inwoners melden zich voor brede ondersteuning. Dit komt onder andere door het spreekuur van ervaringsdeskundigen en positieve ervaringen van ouders die ondersteuning ontvangen. Ook is er een campagne gestart gericht op het bereiken van kinderen van gedupeerde ouders. We verwachten meer aanmeldingen en breiden het stedelijk team uit. Dit wordt gefinancierd door het Rijk.

Kansengelijkheid

(Bedragen x € 1.000)

	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	175.195	8.266	183.461
Baten	-104.072	-8.693	-112.765
Saldo van lasten en baten	71.123	-427	70.696
Toevoegingen reserves	15.010	-3.398	11.611
Onttrekkingen reserves	-15.416	-3.796	-19.211
Totaal saldo incl. reserve mutaties	70.717	-7.621	63.096

Toelichting op hoofdlijnen:

Ten opzichte van de Begroting 2025 zijn de lasten € 8,27 mln. hoger. De baten zijn € 8,69 mln. hoger. De toevoegingen aan de reserves zijn € 3,40 mln. lager

en de onttrekkingen € 3,80 mln. hoger. De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de mutatie een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving

(Bedragen x € 1.000)

- = voordeel, + = nadeel

	Lasten	Baten	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
Mutaties met een effect op de Begroting							
1. Actualisering kapitaallasten	24	31			55		55
2. BUIG	-1.000				-1.000		-1.000
3. Gemeentefonds doorwerking septembercirculaire 2024	178				178	375	553
4. Leerlingenvervoer	-400				-400		-400
5. Onderwijshuisvesting	-200				-200		-200
6. Reserve opvang ontheemden Oekraïne				-4.000	-4.000		-4.000
Mutaties met een saldo neutraal effect op de Begroting							
a. Arbeidsmarktregio	520			-802	-282	282	0
b. Hulp aan gedupeerden kinder-opvangtoeslag affaire	4.057	-5.329			-1.272	1.272	0
c. Kostenverdeling	1.646	-1.635			11	-11	0
d. Nationaal programma Onderwijs (NPO)	401	-401			0		0
e. Capaciteit onderwijsachterstanden-beleid	-443	-266			-709	709	0
f. Opvang ontheemden Oekraïne	-4.392	3.670	-4.162	4.884	0		0
g. Pact Zaandam Oost	3.628	-3.773			-145	145	0
h. Regiodeal	2.241			-3.069	-828	828	0
i. Reserve budgetoverhevelingen	1.105				1.105	-1.105	0
j. Volwasseneneducatie en aanpak basisvaardigheden	1.210	-580		-629	0		0
k. Overige kleine mutaties	-308	-411	764	-179	-134	134	0
Totaal	8.266	-8.693	-3.398	-3.796	-7.621	2.629	-4.992

Mutaties met een effect op de Begroting

1. Actualisering kapitaallasten

Wij hebben de kapitaallasten geactualiseerd n.a.v. de jaarrekening 2024 en de meerjareninvesteringsplanning.

2. BUIG

Het rijk verdeelt het uitkeringenbudget (buig-budget) over gemeenten via niet-beïnvloedbare graadmeters in eerdere jaren. Als een gemeente in verhouding minder uitkeringen geeft dan landelijk gemiddeld, kan dat leiden tot een positief buigsaldo.

In Zaanstad daalde het aantal uitkeringen tot en met 2023 sneller dan gemiddeld. Het is aannemelijk dat de aanpak Werk of meedoen daaraan heeft meegeholpen. Wij verwachten dat de aanpak zijn vruchten blijft afwerpen. Het verwachte financiële voordeel wordt wel kleiner. We verwachten in 2026 en 2027 een dalend voordeel op de buig.

We ramen het positieve buigsaldo in 2025 op € 2,8 mln. Dat is € 1,0 mln hoger dan in de begroting. In 2024 was de ontwikkeling van het aantal uitkeringen in Zaanstad meer in lijn met de landelijke ontwikkeling. De onzekerheid over het toekomstige buigsaldo wordt daardoor groter. Voor 2027 houden we nog wel rekening met een positief buigsaldo (€ 1,5 mln). Vanaf 2028 gaan we ervan uit dat buig-inkomsten en -uitgaven gelijk zijn.

3. Gemeentefonds doorwerking septembercircularisatie 2024

Wij verwerken de financiële gevolgen van septembercircularisatie Gemeentefonds 2024 in de begroting. Voor de opgave Kansengelijkheid gaat het om extra geld voor kinderopvang op sociaal medische indicatie en voor participatie. De financiële gevolgen van deze circularisatie zijn nader toegelicht via een Raadsinformatiebrief (zaaknummer 8847603).

4. Leerlingenvervoer

Wij hebben efficiency besparingen behaald bij het leerlingenvervoer. Dat komt door het goed uitvoeren van de verordening (meer volgens de wet) en het vergroten van zelfredzaamheid.

5. Onderwijshuisvesting

Bij de actualisatie van het Integraal Huisvestings Plan 25.1 hebben wij projecten opnieuw gepland in de tijd. Daardoor starten ook haalbaarheidsonderzoeken later. De uitgaven verschuiven daardoor naar latere jaren.

6. Reserve opvang ontheemden Oekraïne

Wij hebben een nieuwe doorrekening gemaakt van de verwachte kosten en opbrengsten de opvang van ontheemden uit Oekraïne. Wij verwachten in 2025 en 2026 een voordeel te krijgen. Wij laten dit voordeel vrijvallen (-€ 4 mln. in 2025 en -€ 1 mln. in 2026).

Mutaties met saldo neutraal effect op de Begroting

a. Arbeidsmarktregio

De gemeente Zaanstad voert de administratie voor de arbeidsmarktregio. De gemeente Zaanstad heeft ook de werkgeversrol voor de arbeidsmarktregio. De arbeidsmarktregio heeft besluiten genomen over het aantrekken van personeel en het doen van verstrekkingen. De regio betaalt de kosten uit de reserve Arbeidsmarktregio.

b. Hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslag affaire

Wij hebben de hulp aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslag affaire in eigen hand genomen. Hiermee willen wij de kwaliteit van de hulp verbeteren. Wij breiden daarvoor de ambtelijke capaciteit uit. Daarnaast nemen wij geld op in de begroting voor verstrekkingen aan gedupeerden en advieskosten. Wij betalen de kosten uit geld van het Rijk.

c. Kostenverdeling

De apparaatslasten en baten zijn gewijzigd met € 0,32 mln. nadelig. Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering.

d. Nationaal Programma Onderwijs

In 2025 zullen de laatste interventies in het kader van het Nationaal programma Onderwijs (NPO) plaatsvinden. De regeling loopt tot einde schooljaar 2024-2025. Ter dekking van deze interventies ontvangt Zaanstad een specifieke uitkering.

e. Capaciteit onderwijsachterstandenbeleid

Wij zetten extra capaciteit in voor de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Wij betalen de kosten uit het budget voor onderwijsachterstanden (-€ 0,44 mln.). Verder ontvangen wij een bijdrage van scholen voor de kosten van brugfunctionarissen (-€ 0,27 mln.).

f. Opvang ontheemden Oekraïne

Wij hebben de begroting van de opvang van ontheemden uit Oekraïne geactualiseerd. Op basis van de ervaringen in 2024 zetten wij minder personeel in. Wij geven minder geld uit aan de beveiliging van Saendenborch en het beheer van de locaties (-€ 4,39 mln.). Wij hebben de onttrekking aan de reserve verlaagd, omdat de kosten van de opvang lager zijn (€ 4,39 mln.). Hiernaast hebben we een nieuwe rijksbijdrage voor leefgeld ontvangen (-€ 0,50 mln.). Als gevolg daarvan hebben wij de onttrekking aan de reserve verlaagd (€ 0,50 mln.). Wij ontvangen minder geld van het Rijk. Het Rijk heeft de bijdrage per bed per nacht verlaagd van € 61 naar € 44 (€ 4,18 mln.). Wij verlagen de toevoeging aan de reserve opvang ontheemde Oekraïne omdat wij minder geld van het Rijk ontvangen (-€ 4,18 mln.).

g. Pact Zaandam Oost

Fijn wonen is één van de pijlers binnen Opgave Pact Zaandam Oost. De gemeente Zaanstad is penvoerder voor lasten van Fijn wonen. Dit geldt ook voor de woningcorporaties Parteon, Rochdale en Zaanse Volkshuisvesting (ZVH). De lasten hiervoor worden afzonderlijk begroot. De lasten worden volgens afspraak via een vaste verdeling verdeeld. In het Uitvoeringsplan Pact Zaandam Oost 2024-2027 worden via een zestal pijlers de opgaven gerealiseerd. De pijlers zijn Participatie en Armoede, Integraal, Veiligheid, Fijn Wonen, Jeugd en Gezondheid. Voor de eerste vier zijn Regiodeal II-middelen en Kansrijke Wijk-middelen beschikbaar gesteld door het Rijk. Daarnaast hebben wij de ambtelijke capaciteit tijdelijk uitgebreid.

h. RegioDeal

De Europese Aanbesteding van de Poort van Zaan- dam Oost wordt medio april afgerond. Indien alles volgens planning verloopt wordt het casco van het Huis van de Wijk begin 2029 opgeleverd. Vanaf het moment 'start bouw' zal onttrekking plaats vinden uit de reserve. Op moment van schrijven staat dit gepland voor begin 2027. Gezien het risico op vertraging (door stikstof, netcongestie etc.) zijn er gesprekken gaande met het Rijk om coulanter om te gaan met de deadlines in de voorwaarden van de Regiodeals.

De financiële afwikkeling van de Regiodeal I met de gemeente Amsterdam betreffende Noorder IJplas vindt plaats in 2025. Datzelfde geldt voor het beschikbaar stellen van overige middelen uit

het groenprogramma aan Amsterdam. Daarnaast wordt het bestedingsplan verder uitgevoerd in 2025: een camerasysteem voor toezicht, voor de jeugd en voor verdere stedelijke vernieuwing. Het resterende budget Vergroten kans Jeugd wordt ingezet voor Kinderwerk in de jaren 2025 en 2026.

i. Reserve budgetoverhevelingen

In 2024 hebben wij bij de Najaarsrapportage incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen. Bij de voorjaars- nota stellen wij deze middelen beschikbaar gesteld voor de opgaves. Voor Kansengelijkheid gaat het om geld voor alleenverdieners, Werkom en onderwijshuisvesting.

j. Volwasseneneducatie en aanpak basisvaardigheden

De gemeente Zaanstad voert de administratie voor de budgetten voor volwasseneneducatie en aanpak basisvaardigheden. De regio krijgt voor de uitvoe- ring van zijn taak geld van het Rijk. Wij verhogen de uitgaven en inkomsten voor volwasseneneducatie op grond van de beschikking van het Rijk.

De regio voert de aanpak basisvaardigheden uit. De regio betaalt de kosten uit de reserve laaggeletterdheid.

2.1.2 Verstedelijking - De leefbare gemeente

Portefeuillehouder(s): Breunesse, Groothuismink, van der Laan, Slegers, Tuijn

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

De komende vier jaar focussen wij ons op een kwalitatieve uitvoering van de woningbouw die tot stand komt in samenspraak met onze inwoners. We zetten in op de betaalbaarheid van deze woningen. Bij het toevoegen van nieuwe woningen stellen we de verbetering van de leefbaarheid in de stad centraal. Het doel van de gemeente is groei met kwaliteit. Dankzij de inspanningen van de afgelopen jaren staan er tot 2040 ongeveer 16.000 nieuwe woningen op de planning. Vanwege de druk op de woningmarkt willen we deze ook realiseren. Daarbij houden we vast aan de kaders op het gebied van duurzaam en klimaatadaptief bouwen. We stimuleren slimme mobiliteit. We maken openbare ruimte groener en aantrekkelijker voor wandelen, sporten en ander gezond gedrag. In wijken komen voldoende maatschappelijke voorzieningen die het ontmoeten tussen buurtbewoners bevorderen. We kiezen voor binnenstedelijk verdichten en niet voor stadsuitbreiding in het omringende landelijke gebied. Onze woningvoorraad maken we veilig, duurzaam en

toekomstbestendig. Met verstedelijking bouwen we aan de leefbare stad van de toekomst. Daarom zetten we in op groei, die kwaliteit toevoegt aan het wonen, werken en leven in de bestaande stad:

- we versterken de omgevingskwaliteit door het slim benutten van de schaarse ruimte;
- we zorgen voor een passende, betaalbare en toekomstbestendige woningvoorraad;
- we behouden en versterken waar mogelijk de cultuur-historische identiteit en waarden;
- we zorgen voor een (regionaal) bereikbare stad met gezond, schoon (elektrisch) en betaalbaar vervoer
- we zorgen voor een hoogwaardige en groene openbare ruimte die bijdraagt aan een goed leef- en werkklimaat.

Voortgang 2025

De realisatie van nieuwbouwwoningen verloopt positief met ca 1.350 opgeleverde woningen en de start bouw van ca 1300 woningen in 2024. (Bron: geactualiseerde Cijfers CBS 2024). Ook voor komend jaar start de bouw van een flink aantal nieuwbouwwoningen. Er zijn echter wel diverse uitdagingen die

druk zetten op de realisatie van de gemeentelijke woningbouwambities. Enerzijds moet door de bezuinigingen gebiedsontwikkeling anders georganiseerd worden en anderzijds heeft het niet aannemen door de gemeenteraad van de nieuwe parkeervisie, recente juridische uitspraken inzake stikstof én congestie op het energienet mogelijk consequenties voor de voortgang. In verband met verkregen rijksmiddelen in de WBI (woningbouwimpuls) en afspraken in de woondeal moet het tempo juist hoog blijven. In de aanpak van de bestaande woningvoorraad blijft funderingsherstel een belangrijke pijler. Zaanstad neemt deel aan gesprekken met het Rijk om invulling te geven aan een nationale aanpak. Voor de verduurzaming van de woningvoorraad worden diverse lokale subsidieregelingen gemaakt die vanuit rijksmiddelen worden gevoed zoals het volkshuisvestingsfonds en de nationale aanpak isolatie.

Bij de begroting voor 2025 is aangekondigd dat de investeringsstrategie wordt aangepast. Hierbij zal het investeringsfonds op termijn vervallen. Uitbreidingsinvesteringen waarvoor nog geen krediet is verstrekt, zullen niet meer via het investeringsfonds lopen, maar via een MIP voor nieuwe investeringen. Momenteel wordt uitgewerkt hoe de omzetting technisch het beste kan worden gerealiseerd en hoe de besluitvorming hierover wordt ingericht.

De Omgevingswet is in 2024 ingevoerd en wordt voortvarend geïmplementeerd. Het werken met de Omgevingswet kost tijd, is complexer en vergt veel

maatwerk, vooral bij de vergunningverlening. De Omgevingsvisie, vastgesteld eind 2024, dient als kader voor een leefbare gemeente. Het ontwerp omgevingsplan Bruidsschat is in maart 2025 ter inzage gelegd.

De ontwerpaanpak openbare ruimte is klaar voor besluitvorming. Het MIP 2025 is vastgesteld met €40 miljoen voor vervangingsinvesteringen. Het verbeterplan meldingen is afgerond volgens de aanbevelingen van de Rekenkamer Zaanstad. Het nieuwe grond- en vastgoedbeleid zal naar verwachting medio dit jaar aan de raad aangeboden worden.

Het verbeteren van de verkeersveiligheid rondom basisscholen van ongeveer 35 schoolomgevingen loopt op schema. Daarnaast worden in 2025 voorbereidingen getroffen om uitvoering te geven aan acht investeringsprojecten uit het actieplan fiets.

Het niet vaststellen van de parkeervisie zal vertragen en bijstellingen van ambities in gebiedsontwikkelingen veroorzaken. In het centrumgebied zijn er veel projecten gaande die de toekomst van het gebied vormgeven. In Zaandam Oost worden belangrijke stappen gezet in gebiedsontwikkeling, waaronder nieuwe sociale huurwoningen. In Maak.Midden en Maak.Noord vorderen verschillende bouwprojecten en herinrichtingen. Op het Hembrugterrein in Maak. Zuid en in Achtersluispolder worden plannen en onderzoeken uitgevoerd om verdere ontwikkelingen mogelijk te maken.

Product 2.1 Stedelijke ontwikkeling

Realisatie en prognose van indicatoren								
Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Woon aantrekkelijkheidsindex AvG	14	14	14	15	15	14	Gelijk of verbetering	Atlas Nederlandse gemeenten
Aandeel sociale huurwoningen in nieuw af te sluiten overeenkomsten en grondexploitaties	nb	nb	32%	31%	≥30%	≥30%	≥30%	Gemeentelijke registratie
Aandeel betaalbare woningen voor middeninkomens in nieuw af te sluiten overeenkomsten en grondexploitaties	nb	nb	16%	44%	≥30%	≥30%	≥30%	Gemeentelijke registratie
Aantal verbeterde funderingen van particulieren per jaar	157	168	150	86	125	150	150	Gemeenschappelijke registratie

Toelichting:

Woon aantrekkelijkheidsindex

De Woon aantrekkelijkheidsindex is in 2024 met één punt gezakt. Dit verschil is niet heel groot en de ranking heeft veel te maken met ontwikkelingen in andere steden.

Funderingen

Het aantal herstelde woningen zal waarschijnlijk ook dit jaar nog niet op de streefwaarden komen, mede door gestegen bouwkosten en opgelopen rente. Eigenaren zijn terughoudender geworden en wachten langer voordat ze een grote investering in hun woning doen. Het aantal herstelde funderingen zal deels afhangen van de resultaten van het Rijksprogramma 'Nationale Aanpak Funderingsproblematiek', dat halverwege dit jaar van start gaat.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Woningbouwopgave

De woningbouwproductie verloopt positief, zowel als het gaat om het aantal opleveringen (ca 1.350 woningen als de start bouw (geactualiseerde cijfers CBS, 2024). Sinds 2024 organiseren we 'versnellingstafels' met alle betrokken ontwikkelaars, met als doel:

- De voortgang van de woningbouwproductie te bewaken.
- Belemmeringen op te lossen.
- Creatief en flexibel te plannen.
- Knelpunten die planologisch en landelijk opspelen te bespreken.

Er wordt verwacht dat in 2025 de woningbouwproductie doorzet, met een prognose van 1.250 opgeleverde woningen en 1.500 woningen start bouw.

Volkshuisvestelijk instrumentarium

In december hebben we samen met de corporaties de Samenwerkingsovereenkomst 2024- 2027 ondertekend, waarin ook is vastgesteld hoe we de ontwikkelingen monitoren. Daarnaast heeft de Huurdersorganisatie Zaanstreek deze overeenkomst mede ondertekend. De sturing op 30% sociale huur en tenminste 30% middensegment is in Zaanstad een bekend uitgangspunt geworden en passen we toe in alle nieuwe projecten. Daarnaast zijn er nieuwe afspraken gemaakt om de doorstroming te verbeteren. De pilot voor 65+ voorrang is in de Huisvestingsverordening opgenomen als definitieve regeling, waarbij de voorrang nu geldt vanaf 55 jaar.

In 2024 kwam de raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) met het adviesrapport 'Goed Gefundeerd', waarin een nationale aanpak van funderingsproblematiek wordt voorgesteld. Dit jaar moet er nationaal beleid worden vastgesteld dat zorgt voor een doeltreffende en gecoördineerde aanpak van funderingsherstel- en preventie. Zaanstad neemt deel aan de gesprekken met het Rijk, maar het is nog onduidelijk welke onderdelen van deze aanpak concreet van meerwaarde zullen zijn bij Zaanse woningen. Wat betreft de verduurzaming van woningen zijn de subsidieregelingen voor Zaandam-Oost vanuit het Volkshuisvestingsfonds gereed en vanaf het tweede kwartaal beschikbaar voor bewoners. Daarnaast komt er voor heel Zaanstad subsidie beschikbaar via de regeling Lokale Aanpak Isolatie (NIP). Deze subsidies zullen vanaf het tweede kwartaal ingezet kunnen worden om woningen met lagere energielabels te isoleren, waardoor zowel energie als CO2-uitstoot wordt bespaard.

Uitvoering en nadere uitwerking van de Omgevingsvisie en Omgevingskwaliteit

De Omgevingswet is in 2024 ingevoerd en wordt geïmplementeerd. Het werken met de Omgevingswet kost tijd, is complexer en vergt veel maatwerk, vooral bij de vergunningverlening. De Omgevingsvisie is eind 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. De Omgevingsvisie wordt stapsgewijs geïmplementeerd in beleid en het omgevingsplan. De planning en het proces voor het opstellen van het Zaanse Omgevingsplan zijn aangepast op basis van nieuwe inzichten. Allereerst wordt de bruidsschat met landelijke regels omgezet naar het Zaanse omgevingsplan. In maart 2025 is het ontwerp-omgevingsplan (bruidsschat) ter inzage gelegd in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. In de loop van 2025 wordt de 2e ontwerp wijziging van het Zaanse omgevingsplan voor Westzaan Noord in procedure gebracht. Het proefgebied van Willis wordt meegenomen in de volgende fase. De evaluatie van het huidige welstandsbeleid is gestart en zal volgens planning in het derde kwartaal van 2025 worden opgeleverd.

Actualisatie van de erfgoedstrategie Erfgoed Leeft!

De actualisatie van de erfgoedstrategie is van start gegaan en komt in de loop van 2025 in samenspraak met veel (erfgoed-)partijen tot stand. Afgelopen jaren zijn er nieuwe thema's geagendeerd of meer op de voorgrond gekomen, voorbeelden zijn klimaatadaptatie, duurzaamheid, cultuurhistorische waarde van het landschap en het Verdrag van Faro.

Cultuurhistorisch onderzoek

De cultuurhistorische identiteit borgen we bij nieuwe ruimtelijke initiatieven door onderzoek en advisering via de intake- en omgevingstafel en bij gebiedsontwikkelingsprojecten. Op verzoek van de historische en erfgoedverenigingen wijzen we monumenten aan. Om eigenaren te ondersteunen bij de instandhouding van monumenten verlenen we subsidie en brengen we een handreiking voor het verduurzamen van monumenten uit.

Erfgoedwaarden van Post 1945 periode

In samenwerking met woningcorporaties, erfgoedpartijen en bewoners wordt in 2025 gewerkt aan de aanpak na oorlogs erfgoed. Na een periode van

verkenningen wordt de aanpak medio 2025 aan de raad ter kennisname aangeboden.

Categorie Beelbepalende Panden

De Omgevingswet biedt gemeenten de mogelijkheid om een lichtere vorm van bescherming van karakteristieke panden en objecten mogelijk te maken, waardoor we zorgvuldig met ons erfgoed kunnen omgaan. In navolging van de erfgoedstrategie en als antwoord op een motie van de gemeenteraad is er een onderzoek gestart waarin we verkennen of het mogelijk is om een categorie beeldbepalende panden met een lichter beschermingsregime op te nemen in de verordening. Dit is nog in de verkennende fase.

Product 2.2 Openbare ruimte

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	Bron
Waardering van bewoners voor de kwaliteit van het onderhoud van de openbare ruimte (rapportcijfer 1-10)	6,2	6,1	6,0	6,0	6,2	6,2	6,5	Zaanpeiling
% Tijdigheid afhandeling meldingen openbare ruimte	93,0%	94,0%	93,0%					Gemeentelijke registratie
% Tijdigheid afhandeling meldingen openbare ruimte				82,2%	85,0%	95,0%	95%	Signalen
Aantal nieuwe groenadoptie initiatieven in de stad	270	98	76	139	200	200	210	Gemeentelijke registratie
Percentage ontevreden melders (t.o.v. totale aantal meldingen)				7,6%	7,5%	15%	15%	Signalen

Toelichting:

Waardering voor bewoners voor de kwaliteit van het onderhoud van de openbare ruimte

De waardering voor het onderhoud van de openbare ruimte blijft rond een 6,0. Dit is in lijn met het gekozen kwaliteitsniveau. Door kleine optimalisaties van het onderhoud wordt gestreefd naar een iets hogere waardering.

Tijdigheid afhandeling meldingen

Tot 2024 werden meldingen gereed gemeld op het moment dat de opdracht werd verstrekt, dus nog vóór de feitelijke uitvoering. Hierbij gold een norm van 95%. Sinds de invoering van het meldingssysteem Signalen in 2024 worden meldingen pas als afgehandeld beschouwd ná uitvoering. Omdat de afhandelingstermijnen niet zijn aangepast, maar het moment van gereedmelding wel is verschoven naar een later

tijdstip, wordt een lagere score verwacht dan eerder was geprognosticeerd.

Nieuwe groenadoptie-initiatieven

Op basis van de ervaringen in voorgaande jaren blijkt het streven naar 200 groenadoptie-initiatieven ambitieus. Dit komt onder meer doordat meerdere kleinere initiatieven worden samengevoegd tot één. Door de focus meer te leggen op kleinschalige adopties, zoals boomspiegels, geveltuinen en erfgrinstuinen—met name op plekken waar bundeling van initiatieven niet mogelijk is—lijkt de prognose vooralsnog haalbaar.

Percentage ontevreden melders

Dit percentage melders geeft aan ontevreden te zijn over de afhandeling van hun melding. Deze nieuwe indicator is gebaseerd op de eerste ervaringen met het in 2024 geïmplementeerde meldingssysteem Signalen.

Het resultaat valt positiever uit dan vooraf werd verwacht.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Kwaliteitsontwikkeling in de openbare ruimte

De openbare ruimte in Zaanstad wordt op C-niveau onderhouden en voor het Inverdan-gebied wordt het onderhoud op B-niveau gerealiseerd.

Het Meerjaren Investeringsplan (MIP) is voor 2025 vastgesteld. Dit MIP omvat de vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte. De verwachting is dat er in 2025 in totaal € 40 miljoen zal worden gerealiseerd. Dit bedrag ligt lager dan noodzakelijk vanwege de beperkte civieltechnische voorbereidingscapaciteit en complexere projecten.

We zetten in op een kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte

Bij de vervanging van de openbare ruimte sluiten we aan bij de gemeentelijke ambities om deze met kwaliteit te ontwikkelen. We zetten in op de vergroening van de stad (zie programma 3.1). De herinrichting van de pontpleinen Buitenhuizen en Zaandam is in een vergevorderd stadium. Deze pleinen worden toekomstbestendig, groener en verkeersveiliger. De oplevering staat gepland voor de zomer. Ook het project Noordervaartdijk krijgt een kwaliteitsimpuls, maar de uitvoering is vertraagd vanwege extra onderzoek van het Hoogheemraadschap naar de damwand en oeverconstructie. Eind 2025 begint de vervanging van de roltrappen. Deze zullen worden voorzien van een afdak om slijtage van de installatie te verminderen. In het gebied is een extra tijdelijke lift geplaatst. Als gevolg van onder meer storm Poly en boomveiligheidscontroles wordt ingezet op herplant van 4000 bomen. Hiervan zijn in de winter van 2024/2025 748

bomen aangeplant. In het winterseizoen 2025/2026 zal de herplanting verder worden voortgezet. In 2025 gaan we specifiek aan de slag met het verminderen van de overlast door boomwortels. Dit is één van de grootste ergernissen van de inwoners.

Begraafplaatsen

Per 1 januari is de Protestantse begraafplaats Assendelft overgedragen aan de gemeente Zaanstad.

De stichting ZIOS heeft in januari 2025 een officieel verzoek bij de gemeente ingediend met een plan voor een Islamitische begraafplaats op de begraafplaats van Krommenie. Besluitvorming omtrent een Islamitische begraafplaats wordt verwacht na de zomer van 2025.

Samenwerken binnen programma Samen Slimmer Renoveren en Vervangen

Zaanstad is aangesloten bij het programma Samen Slimmer Renoveren en Vervangen. Dit programma richt zich op een verbeterde samenwerking bij het onderhoud en de instandhouding van bruggen, tunnels en viaducten, met als doel de vervangingsopgave efficiënter en effectiever te realiseren.

Ontwerpaanpak openbare ruimte

Tot slot wordt de laatste hand gelegd aan de inhoud van de Ontwerpaanpak, met bijzondere aandacht voor de werkbaarheid en implementatie binnen de organisatie.

Risico-gestuurde vervanging van bruggen

Een systematiek voor risico-gestuurde vervanging van bruggen is in ontwikkeling. We verwachten daarmee doelmatiger de vervangingsopgave te kunnen realiseren. Het groot onderhoud aan de Schiethavenbrug wordt eind 2025 opgepakt volgens deze methodiek.

Product 2.3 Mobiliteit

Realisatie en prognose van indicatoren								
Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
% Inwoners dat tevreden is over verkeersveiligheid in de eigen buurt	43%	40%	42%	46%	45%	45%	60%	Zaanpeiling
Aantal publieke laadpunten voor elektrische auto's	394	494	810	880	1.102	1.200	1.500	MRA-e
Duurzaamheids-score van de mobiliteit in de gemeente	nb	4,78	4,49	5,14	5,18	5,20	6,0	CROW

Toelichting:

Verkeersveiligheid

Deze indicator geeft weer hoeveel inwoners tevreden zijn over verkeersveiligheid, oftewel de subjectieve verkeersveiligheid. In 2024 is dit percentage licht toegenomen, wat een positief signaal is. Ondanks de groeiende mobiliteit in het afgelopen jaar, ervaren bewoners het verkeer niet als onveiliger. In 2024 is het aantal ongevallen helaas wel toegenomen. Waar Zaanstad de voorgaande jaren nog afweek van de landelijke stijging, was er in 2024 ook in onze gemeente een stijging zichtbaar. De komende jaren is de landelijke verwachting dat het aantal ongevallen op de weg verder zal toenemen, mits er niet wordt ingegrepen. De toename in mobiliteit is met name zichtbaar op de fietspaden, waar het steeds drukker wordt door de opkomst van e-bikes en andere snelle fietsen. Daarnaast blijven steeds meer ouderen actief deelnemen aan het verkeer, wat invloed heeft op de beleving van verkeersveiligheid. Met de invoering van risico-gestuurd beleid zal de komende jaren in samenwerking met de vervoerregio Amsterdam ingezet worden op het keren van deze landelijke trend (SPV en RAV2030). In 2024 is het Werkplan Verkeersveiligheid 2024-2026 vastgesteld, hiermee wordt gewerkt aan verkeersveiligheid. Ook wordt er op een aantal wegen in de gemeente een maximumsnelheid van 30 km/u ingevoerd. Dit is vastgelegd in de rapportage gebieds-ontsluitingsweg 30 (GOW30).

Gezien deze ontwikkelingen verwachten we dat dit percentage stabiel blijft en in lijn zal blijven met de streefwaarde.

Laadpunten

Per maart 2025 telt de gemeente Zaanstad 910 laadpunten, met nog 192 laadpunten in voorbereiding. De verwachting is dat dit aantal eind dit jaar uitkomt op circa 1.100 laadpunten. De gemiddelde doorlooptijd van een laadpunt, van aanvraag tot realisatie, bedraagt ongeveer acht maanden. Dit wordt voornamelijk beïnvloed door het verkrijgen van een netaansluiting, waarbij in steeds meer gevallen uitbreiding van het net (zoals extra trafo-capaciteit) noodzakelijk is. Hierdoor wordt verwacht dat de doorlooptijd verder zal toenemen, iets waar de gemeente weinig invloed op heeft. Door deze vertragingen is de verwachting dat de streefwaarden voor 2025 en 2026 niet volledig worden behaald. Desondanks is het aantal laadpunten in de afgelopen drie jaar bijna verdrievoudigd, waardoor de gemeente Zaanstad goed in staat is te voldoen aan de groeiende laadvraag.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De aanpassingen aan ongeveer 35 schoolomgevingen verlopen volgens schema. Tot nu toe zijn 17 locaties voltooid, en de overige locaties worden in 2025 aangepakt. Er lopen momenteel twee pilots met schoolstraten: één bij het Zaanplein in de Rosmolenbuurt en één bij de Piramide aan de Boschjesstraat in Koog aan de Zaan. In een schoolstraat wordt de straat voor de school tijdens schooltijden afgesloten voor autoverkeer, wat zorgt voor een rustiger verkeersbeeld bij de ingang van de school. Dit initiatief vereist de medewerking van de school, ouders en buurtbewoners.

In 2025 worden twee straten ingericht als GOW 30-zones:

- De Westzijde tussen Klokbaai en Van Goghweg in Zaandam
- Zilverschoonlaan, Ruimtevaartlaan, Neptunuslaan en Jupiterstraat in Krommenie

Daarnaast zullen we in 2025 voorbereidingen treffen en uitvoering geven aan acht investeringsprojecten uit het Actieplan Fiets. Dit omvat het voorbereiden van besluiten voor de gemeenteraad om de benodigde investeringen vrij te geven.

We hebben twee draagvlakonderzoeken uitgevoerd, namelijk in het Eiland en Kogerveldwijk. De analyse van de resultaten is momenteel nog in uitvoering. Voor heel Zaanstad is een parkeerdrukmeting uitgevoerd.

De parkeervisie is op 27 februari door de gemeenteraad verworpen, waardoor de parkeernota uit 2017 van kracht blijft. De gevolgen van dit besluit worden momenteel in kaart gebracht.

Een cruciale bijdrage aan de verstedelijkingsopgave is de invoering van gereguleerd parkeren. We moeten hiervoor verschillende werkzaamheden uitvoeren, zoals draagvlakonderzoeken en parkeerdrukmetingen. Daarnaast moet de Parkeerverordening 2017 worden aangepast.

Product 2.4 Investerings- en Transformatiefonds

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Bij de begroting voor 2025 is aangekondigd dat de investeringsstrategie wordt aangepast. Hierbij zal het investeringsfonds op termijn vervallen. Uitbreidings-investeringen waarvoor nog geen krediet is verstrekt, zullen niet meer via het investeringsfonds lopen, maar via een MIP voor nieuwe investeringen. Hierdoor zijn jaarlijkse stortingen in het investeringsfonds niet meer nodig. Vooralsnog wordt ingeschat dat de huidige stand van het investeringsfonds voldoende is om de investeringen met een kredietbesluit te financieren.

Momenteel wordt uitgewerkt hoe de omzetting technisch het beste kan worden gerealiseerd en hoe de besluitvorming hierover wordt ingericht.

Dit jaar zijn er nog geen aanvragen binnengekomen om gebruik te maken van het transformatiefonds. Wel vinden er onttrekkingen plaats naar aanleiding van eerdere besluitvorming in het kader van de WBI en Sportpark Hoornsveld.

Product 2.5 Gebiedsontwikkeling

Realisatie en prognose van indicatoren								
Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Aantal woningen start bouw	625	1.014	1.356	1.350	1.500	1.000	1.000	Gemeentelijke registratie
Aantal afgesloten IO's en AO's	6	8	8	24	14	12	6	Gemeentelijke registratie

Toelichting:

Vooralsnog lijkt de prognose start bouw ruim behaald te worden. Deze plannen zitten in een vergevorderd planproces (vergunningen gereed).

De overeenkomsten in de eerste fase van de planontwikkeling lopen terug vanwege onzekerheden en beschikbare capaciteit.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Het niet vaststellen van de parkeervisie heeft gevolgen voor gebiedsontwikkelingen die zich in de planontwikkelingsfase bevinden. Dit kan leiden tot vertragingen en het bijstellen van ambities op het gebied van woon- en leef kwaliteit als woningaantallen in de komende jaren.

Maak Centrum

Voor het centrumgebied wordt de startnotitie Toekomstbeeld Centrum aan de raad voorgelegd. Daarnaast worden zowel het ontwikkelkader voor de Aris van de Broekweg als het Stationsgebied vastgesteld. De haalbaarheid van het Havenkantoor wordt onderzocht en de planontwikkeling van Icoon II wordt gestart. Voor Overtuinen wordt het ontwerp bestemmingsplan ter vaststelling voorgelegd en voor het Ruimtelijk Plan Centrum Oost vinden er

participatiegesprekken plaats. In samenwerking met geselecteerde partners wordt gewerkt aan een voorlopig ontwerp voor de locatie Figaro. Dit eerste voorlopig ontwerp wordt medio 2025 verwacht.

Zaandam Oost

In Oost is de tender voor Poort van Oost gestart. Eind 2024 zijn de aanbiedingen van de 3 geselecteerde ontwikkelaars ontvangen. De gunning heeft inmiddels plaatsgevonden en de bijbehorende contracten zijn ondertekend. Met Parteon wordt gesproken over de Kraakstraat en Linnaeusstraat. Parteon overweegt om de verouderde sociale huurwoningen te vervangen voor nieuwbouw. Voor beide locaties is een onderzoek gestart naar mogelijke verdichting en andere type woningen. In 2025 wordt voor deze projecten een intentie-overeenkomst gesloten. Met Rochdale zijn in 2024 de eerste ambtelijke afspraken gemaakt over de bouw van 35 sociale huurwoningen naast de moskee. De grondreserveringsovereenkomst wordt begin 2025 getekend.

Maak Midden

Voor Maak.Midden wordt in Kogerveldwijk gewerkt aan het ontwerp voor de herinrichting van de hoofdinfra en de Boerejonkerbuurt. De bouw van het

project Jonker Juffer gaat van start, terwijl de bouw van de projecten Slachthuisstraat (modulaire bouw) en Paltrok snel vordert. Voor het project Oostzijderpark fase 2 wordt de grex in besluitvorming gebracht, met de kanttekening dat het project nog niet rond is op het gebied van stikstof.

Verder in Maak.Midden wordt, na de vaststelling van de startnotitie voor JS Cocoa, nu gewerkt aan het haalbaarheidsonderzoek. Daarnaast wordt er gewerkt aan een doorstart van het haalbaarheidsonderzoek voor het project Wezelstraat.

Maak Noord

Voor Maak.Noord zijn meerdere planologische procedures gestart of afgerond. De bouw van een huisartsenpost en 35 appartementen aan het Rosariumplein in Krommenie is begin dit jaar gestart. Naar verwachting, en behoudens onvoorziene omstandigheden, gaat komend jaar onder meer de bouw van het Zaankwartier, Ecohof en Bomenbuurt in Wormerveer van start. Ook start de voorbelasting van de eerste fase van de Eilanden van Hain in Krommenie. Daarnaast zal in Assendelft de bouw van verschillende projecten starten, waaronder Poort Saendelft, Kreekrijk, de Verbindingsweg en Overhoeken.

Maak Zuid

Hembrugterrein

De vastgoedontwikkeling in het noordelijk deel bevindt zich in fase 2. Voor de eerste bouwblokken in

deze fase zijn medio maart de omgevingsvergunningen aangevraagd. Deze aanvraag betreft de realisatie van 171 woningen, als onderdeel van in totaal 1100 woningen. Andere bouwblokken zullen spoedig volgen. Voor het zuidelijk deel van het Hembrugterrein zijn de werkzaamheden gestart om te komen tot een stedenbouwkundig plan. De start van dit plan is het begin van een proces dat uiteindelijk zal leiden tot een omgevingsplan voor het zuidelijk deel.

Achtersluispolder

Het definitief Perspectief Achtersluispolder is eind januari door de Zaanse gemeenteraad vastgesteld. Dit biedt een kader voor verdere ontwikkelingen voor diverse deelgebieden. Voor de zomer zal een intentieovereenkomst getekend worden met de initiatiefnemers van de herontwikkeling Pakhuis de Vrede. Met de eigenaren van het deelgebied Isaac Baartkwartier is een visie opgesteld, welke onderdeel was van het definitief Perspectief. Deze eerste verkenning vraagt komend jaar om verdere ruimtelijke en financiële uitwerking. Eind januari is ook de startnotitie Sluiskwartier vastgesteld. Dit geeft het startschot van verdere haalbaarheidsonderzoeken voor het toevoegen van wonen en werken in dit deel van de Achtersluispolder. Een nauwe samenwerking met een aantal marktpartijen vormt hier de basis voor.

Product 2.6 Grondzaken en vastgoed

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Panden met energielabel C	60% van het totaal	75% van het totaal	100% van het totaal	100% van het totaal	100% van het totaal	100% van het totaal	100% van het totaal	RVO
Panden met minimaal onderhoudsniveau 3	70%	80%	80%	80%	80%	80%	80%	Gemeentelijke registratie

Toelichting:

Panden met energielabel C

De doelstelling van deze indicator voor kantoorpanden is eind 2023 gerealiseerd. Daarom stoppen we met het rapporteren over deze indicator. De doelstelling voor verduurzamingsmaatregelen is

een label A of hoger. In de praktijk heeft 80% van onze kernportefeuille nu al een label A, waardoor we op schema liggen om in 2026 voor onze gehele kernportefeuille, met uitzondering van de uitrukposten van de VrZW en enkele gymzalen, een label A te behalen.

Panden met minimaal onderhoudsniveau 3

Om zo efficiënt mogelijk met de middelen om te gaan, voeren we onderhoud uit zodra het conditieniveau onder de 3 zakt. Het streven is om 80% van de panden op minimaal conditiescore 3 te hebben. Het volgende jaar onderhouden we de overige 20% en dit proces herhaalt zich continu.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

We zijn bezig met het opstellen van het nieuwe grond- en vastgoedbeleid, dat naar verwachting in het tweede kwartaal aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt aangeboden.

Voor het gemeentelijk vastgoed is de huidige doelstelling om voor al het permanent beheerde vastgoed minimaal label A of hoger te behalen, met uitzondering van de uitrukposten van de VrZW en enkele gymzalen.

Deze doelstelling is indirect gekoppeld aan de ambitie van Zaanstad om voor 2040 klimaat- & energie neutraal te zijn. Naast verduurzaammaatregelen zal deze doelstelling "2040" mede gerealiseerd moeten worden door vervangende nieuwbouw. Momenteel laten we onderzoeken uitvoeren om inzicht te krijgen in hoe wij aan het Zaans klimaatakkoord kunnen voldoen.

Financiën

Verstedelijking				(Bedragen x € 1.000)
	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025	
Lasten	162.022	2.622	164.643	
Baten	-104.971	-1.439	-106.410	
Saldo van lasten en baten	57.051	1.183	58.234	
Toevoegingen reserves	33.802	17.239	51.041	
Onttrekkingen reserves	-26.749	-27.315	-54.064	
Totaal saldo incl. reserve mutaties	64.104	-8.894	55.211	

Toelichting op hoofdlijnen:

Ten opzichte van de Begroting 2025 zijn de lasten € 2,62 mln. hoger. De baten zijn -€ 1,44 mln. hoger. De toevoegingen aan de reserves zijn € 17,24 mln.

hoger en de onttrekkingen -€ 27,32 mln. hoger. De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de mutatie een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving								(Bedragen x € 1.000)
- = voordeel, + = nadeel								
	Lasten	Baten	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo	
Mutaties met een effect op de Begroting								
1. Parkeervisie	140				140		140	
2. Laadinfrastructuur	-235	-22			-257		-257	
3. Beweegbare bruggen - indexatie	148				148		148	
4. Tractiemiddelen	170				170		170	
5. Boomwortels	150				150		150	
6. Digitaal stelsel omgevingswet	-125				-125		-125	
7. Actualisatie MPG 25.1	-8.456	2.763	3.148	1.516	-1.029	313	-716	
8. CA Geluidschermen	-835				-835		-835	
9. Toevoeging bestemmingsreserve sloopkosten vastgoed (MPG 25.1)			716		716		716	
10. Actualisatie kapitaallasten	-3.074				-3.074		-3.074	
11. Nieuwe investeringsstrategie			-5.654		-5.654		-5.654	

Omschrijving							(Bedragen x € 1.000)	
- = voordeel, + = nadeel								
12.	Actualisatie Investeringsfonds 25.1			3.832	-10.611	-6.779	6.779	0
13.	Apparaatskosten en -baten	6.104	-721			5.383		5.383
14.	Overige kleine verschillen	-472	-422	163	-42	-773	399	-374

Mutaties met een saldo neutraal effect op de Begroting								
a.	Herschikken en herfasen van funderingsbudgetten	142	-50		308	400	-400	0
b.	Reserve budgetoverhevelingen	1.370				1.370	-1.370	0
c.	Duurzaamheidssubsidies EWNH, SMP, NIP en VHF	-23	145			122	-122	0
d.	VHF Beh. Cult. Hist. Waarden	1.645	-1.645			0		0
e.	Regiodeal I: Noorder IJplas en Groenvoorziening	814				814	-814	0
f.	Regiodeal II: Openbare ruimte en bewonersteams	529	-529			0		0
g.	Afdeling Pact Zaandam Oost - formatie	970	-548			422	-422	0
h.	Woningbouwimpuls (WBI) - beleidsintensivering	1.654			-1.654	0		0
i.	Woningbouwimpuls (WBI) - voorbereidingskosten	1.132			-1.132	0		0
j.	Woningbouwimpuls (WBI) - omgevingsvergunningen	400			-400	0		0
k.	Vergroening en biodiversiteit			1.034		1.034	-1.034	0
l.	Verbindingsweg A8			14.000	-14.000	0		0
m.	Parkmanagement	205	-205			0		0
n.	Verdeling budget areaaluitbreiding 2025	-287				-287	287	0
o.	Pact Zaandam Oost - Fijn wonen	-200				-200	200	0
p.	Monumenten	-205				-205	205	0
q.	Capaciteitsbegroting Strategie & Beleid	-80	-381			-461	461	0
r.	Overname begraafplaats Assendelft	-141	176			35	-35	0
s.	Capaciteit Bedrijfsvoering	-118				-118	118	0
t.	Versnellen woningbouw	1.300			-1.300	0		0
Totaal		2.622	-1.439	17.239	-27.315	-8.894	4.565	-4.328

Mutaties met een effect op de Begroting

1. Parkeervisie

Mede door de groei van de stad neemt de druk in de openbare ruimte toe. Een cruciale bijdrage aan de verstedelijkingsopgave is de invoering van gereguleerd parkeren. Voor invoering zijn beleidsmatige werkzaamheden noodzakelijk zoals het uitvoeren van draagvlakenquête's en parkeerdrukmetingen. Hiervoor is communicatie benodigd. Verder dient de Parkeerverordening 2017 worden herijkt. Deze werkzaamheden zijn randvoorwaardelijk in het proces.

In 2025 wordt het onderdeel parkeren binnen mobiliteit een overschrijding verwacht van € 0,14 mln.

2. Laadinfrastructuur

In 2022 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de laadinfrastructuur. Het budget werd gereserveerd voor het actieplan laden dat vierde kwartaal 2024 is opgeleverd. In dit actieplan worden een aantal concrete maatregelen genoemd die een uitbreiding van de huidige capaciteit vragen om deze goed uit te kunnen voeren. Het resterende budget kan dit bekostigen en wordt daarom herverdeeld over de jaren 2026-2028. Dit maakt de begrotingswijziging over de jaren per saldo 0.

3. Beweegbare bruggen - indexatie

Het Integraal Beheer Contract (IBC) voor de beweegbare bruggen van Zaanstad is 2023

aanbesteed en gegund voor een periode van 8 jaar. Er zijn 2 jaar verstreken en er zijn op dit moment gesprekken gaande over een verlenging met 1 jaar. Contractueel is bepaald dat na 2 jaar het contract mag worden geïndexeerd. Het verleningsvoorstel gaat uit van een indexatie van 17,8%, het voorstel ligt ter toetsing bij de afd. Inkoop. Als de genoemde indexatie doorgevoerd wordt betekent dit een stijging t.o.v. het oude contract met €0,148 mln.

4. Tractiemiddelen

De post vervoersinkopen is de afgelopen drie jaar overschreden. Deze post wordt voornamelijk gebruikt voor het boeken van parkeervergunningen. Het budget moet structureel verhoogd worden met € 0,1 mln. De post motorrijtuigenbelasting is de afgelopen drie jaar volledig over de kop gegaan met 100 %. De bedragen zijn in die begrotingsjaren nauwelijks verhoogd. Het budget moet structureel verhoogd worden met € 0,08 mln.

5. Verwijderen en toezicht boomwortels - knelpunt

Omdat er veelal onvoldoende ruimte rondom een boom is, worden we steeds meer geconfronteerd met boomwortels die door de bestrating en asfalt naar boven groeien. In 2023 en 2024 hebben we gemiddeld 300 meldingen ontvangen van onveilige situaties door boomwortel opdruk. Om de veiligheid zo veel als mogelijk te waarborgen (voorkomen valpartijen en aansprakelijkheid) en het verminderen van meldingen is het wenselijk hierop extra (programmatisch) inzet te plegen dit in plaats van te wachten op meldingen. Er is voor Assendelft geïnventariseerd waar het mogelijk is boomkransen te vergroten. Door het vergroten van de boomkransen worden de wortels onder de verharding weggehaald waardoor het valgevaar op die locaties wordt geminimaliseerd. Waar het vergroten van boomkransen niet mogelijk is zal omwille van de veiligheid de bestrating worden aangepakt door o.a. de probleem wortels zo veel als mogelijk te verwijderen. Het verwijderen van wortels kan alleen gebeuren op aanwijzing van een deskundige. Dit gevraagde extra midden worden aangewend voor de inhuur van een extra koppel(s) straatmakers en het benodigde gespecialiseerd toezicht. Benodigd budget hiervoor is € 0,15 mln.

6. Digitaal stelsel omgevingswet

Dit betreft de mutatie die verband houdt met uitkomsten van de septembercirculaire Gemeentefonds 2024 en betreft het opheffen van de stelpost voor Digitaal stelsel omgevingswet.

De financiële gevolgen van deze circulaire zijn nader toegelicht via een Raadsinformatiebrief (zaaknummer 8847603).

7. Actualisatie MPG 25.1

De raming van het MPG zijn geactualiseerd naar versie 25.1. In de wijziging is de eenmalige vrijval van € 0,48 mln. uit de Algemene Reserve Grondzaken (ARG) naar de algemene reserve (AR) opgenomen.

8. CA22 Geluidsschermen

In 2024 zijn incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen (€ 3,7 mln). Met deze begrotingswijziging worden deze middelen beschikbaar gesteld voor de opgaves en betreft het voor CA22 Geluidsschermen € 1,02 mln. De gemeente heeft incidenteel budget gereserveerd om geluid en fijnstof overlast te verlagen door (nieuwe) geluidsschermen rond de A8 te verhogen. Uit onderzoek is herbevestigd dat de huidige geluidsschermen aan de norm voldoen maar vooral dat verhogen nauwelijks effect op geluidreductie heeft. Hierdoor kan een deel van dit budget - € 1,85 mln. vrijvallen.

9. Sloopkosten Vastgoed

De reserves Sloopkosten wordt weer ingesteld en hier wordt € 0,72 mln. aan toegevoegd.

10. Actualiseren kapitaallasten

Door het doorschuiven van diverse restant plafonds voor het MIP van openbare ruimte van 2024 naar 2025 geeft dit een incidenteel voordeel in 2025.

11. Nieuwe investeringsstrategie

Bij de voorjaarsnota wordt de nieuwe investeringsstrategie besloten. Gevolg hiervan is dat de voeding aan het investeringsfonds uit de begroting verdwijnt. Dit levert de volgende financiële effecten op bij reserves in opgave 2. De toevoegingen aan de reserves worden naar nul begroot (voordeel -€ 5,66 mln.). Hiervoor was binnen programma 8 in de begroting 2025 reeds een stelpost opgenomen voor € 1 mln.

12. Actualiseren Investeringsfonds

Op grond van de actualisatie investeringsfonds 25.1 zijn de cijfers van de kredieten aangepast. In totaal € 4,68 mln. is toegevoegd aan de verschillende reserves

€ 1,87 mln. aan Verbindingsweg A8
 € 1,41 mln. aan Hockeyclub 'De Kraaien
 € 1,12 mln. aan Brug Zijkanaal H
 € 0,55 mln. aan Sportpark Hoornseveld
 -€ 0,16 mln. Afwaardering A7
 -€ 0,10 mln. Fietsenstalling:
 In totaal € 11,46 mln is onttrokken aan de reserve met de volgende opbouw:
 -€ 6,37 mln. aan Sportpark Hoornseveld (in dit bedrag is inbegrepen de € 1,7 mln onttrekking aan het Transformatiefonds)
 -€ 1,87 mln. aan Verbindingsweg A8
 -€ 1,41 mln. aan Hockeyclub 'De Kraaien
 -€ 1,12 mln. aan Brug Zijkanaal H
 -€ 0,16 mln. Afwaardering A7
 -€ 0,10 mln. Fietsenstalling
 -€ 0,95 diverse overige reserve

13. Apparaatslasten en -baten

De apparaatslasten en baten zijn per saldo gewijzigd met € 5,38 mln. (nadelig). Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering.

14. Overige lasten en baten

Dit betreft een veelheid aan mutaties kleiner dan € 0,2 mln.

Mutaties met saldo neutraal effect op de Begroting

- a. Herschikken en herfaseren van funderingsbudgetten: Er is meer inzicht in hoe de uitgaven eruit zien voor komend jaar voor funderingen. Hiernaast wordt een rijksbijdrage VHF subsidie voor € 0,05 mln. ingezet. Via deze begrotingswijziging wordt een herverdeling over de budgetten gemaakt. Relatie met opgave 8.

Middels deze begrotingsbijstelling worden ook uitgaven doorgeschoven naar volgend jaar via de reserve voor funderingen (€ 0,31 mln.). Dit vanwege het achterlopen van aanmeldingen voor dit jaar.

- b. Reserve budgetoverhevelingen: In 2024 zijn incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen (€ 3,7 mln). Met deze begrotingswijziging worden deze middelen beschikbaar gesteld voor de opgaves.
 Opgave 1: €1.105.000
 Opgave 2: €1.370.000
 Opgave 3: €140.000
 Opgave 4: €360.000
 Opgave 5: €100.000

Opgave 6: €90.000
 Opgave 7: €530.000

c. **Duurzaamheidssubsidies EWNH, SMP, NIP en VHF**

Betreft actualisatie bestedingen van de subsidie Energiebesparingsprogramma Woningen Noord Holland (EWNH), het Soortenmanagementplan (SMP) met bijbehorende cofinanciering, het nationaal isolatieprogramma (NIP) en Volkshuisvestingsfonds verduurzaming (VHF-1). Hier staan subsidieinkomsten tegenover en een onttrekking uit de reserve duurzaamheidsfonds. Relatie met opgave 3.

d. **Behoud cultuur historische waarden (VHF)**

In 2024 is voor een bedrag van € 1,75 mln. aan subsidies toegekend aan de woningcorporaties Rochdale en Parteon. Van deze toegekende subsidies wordt een groot deel besteed en verantwoord in 2025. De lasten (€ 1,65 mln.) en de baten (-€ 1,65 mln.) worden budgetneutraal begroot.

e. **Regiodeal I Noorder IJplas, groenvoorziening en ontwerpen onderzoek**

De in 2026 geplande uitvoering van Huis in de Wijk wordt verneld in 2025 doorgevoerd (€ 2,2 mln.). De onttrekking aan de reserve (-€ 2,2 mln.) vindt derhalve in 2025 plaats tegen eerder gepland 2026. De financiële afwikkeling van de Regiodeal I met de gemeente Amsterdam betreffende Noorder IJplas vindt plaats in 2025 (€ 0,34 mln.). Deze afrekening had eigenlijk in 2024 moeten plaatsvinden. De vertraging is een direct gevolg van de overschakeling naar een nieuw financieel systeem bij de Gemeente Amsterdam. Er wordt uitvoering gegeven aan het groenprogramma uit middelen Regiodeal (€ 0,26 mln.) en aanontwerpe onderzoek (€ 0,22 mln.). Relatie met opgave 7.

f. **Regiodeal II Openbare ruimten en bewonersteams**

In het Uitvoeringsplan Pact Zaandam Oost 2024-2027 worden interventies uitgevoerd op het gebied van fijn wonen: openbare ruimte (€ 0,40 mln.) en bewonersteams (€ 0,13 mln.). Dit is onderdeel van het totale programma waarin via een zestal pijlers de opgaven gerealiseerd. De pijlers zijn Participatie en Armoede, Integraal, Veiligheid, Fijn Wonen, Jeugd en Gezondheid. Voor de eerste vier zijn Regiodeal II-middelen beschikbaar gesteld door het Rijk. Met deze begrotingswijziging worden de jaarbudgetten opgenomen die gedekt worden uit deze Regiodeal II-middelen, voor 2025 € 2,3 mln., 2026 € 1,42 mln. en 2027 0,7 mln.

De opbouw van budget 2025 is per pijler als volgt:

- € 1,23 mln. Veiligheid
- € 0,62 mln. Fijn Wonen
- € 0,24 mln. Participatie en armoede
- € 0,21 mln. Integraal.

g. Afdeling Pact Zaandam Oost - formatie

De formatie van de afdeling Pact Zaandam Oost betreft 10,67 fte en de formatiekosten bedragen € 0,97 mln. voor periode april-december 2025. De dekking vindt plaats via budget afdeling Gebiedsontwikkeling (-€ 0,32 mln.), dekking uren wegens dienstverlening aan de opgave Kansrijke Wijk (€ 0,55) en Preventie Met Gezag (-€ 0,1 mln.).

h. Woningbouwimpuls (WBI) - beleidsintensivering

De raad heeft eerder het besluit genomen om budget voor beleidsintensivering WBI beschikbaar te stellen gedekt vanuit het Transformatiefonds(2021/12195). Voor 2025 bedraagt voor beleidsintensivering het benodigde budget (-€ 2,05 mln.waarvan ≈ 1,65 mln. in opgave 2). De opbouw is als volgt:

- € 0,4 mln. Mobiliteit.
- € 0,45 mln. Klimaatadaptatie en Openbare ruimte
- € 0,15 mln. Mobiliteit
- € 0,35 mln. Gebiedsverkenning
- € 0,23 mln. Stikstof (opgave 3)
- € 0,18 mln. Coördinatie maatschappelijke inv. (opgave 1)
- € 0,15 mln. Coördinatie Bedrijven en industrie
- € 0,15 mln. Fondswerving en verantwoording
- € 0,13 mln. Woningbouw planners
- € 0,12 CO2 reductie/startdoc. Stad Ruimte en Milieu

i. Woningbouwimpuls (WBI) - voorbereidingskosten

De raad heeft eerder het besluit genomen om budget voor voorbereidingskosten WBI beschikbaar te stellen gedekt vanuit het Transformatiefonds(2021/12195). Voor 2025 bedraagt dat budget (-€ 1,13 mln).

j. Woningbouwimpuls (WBI) - omgevingsvergunningen

De woningbouwproductie blijft achter omdat er in het voortraject te weinig kennis is om te komen tot een zorgvuldige onderbouwing van een omgevingsvergunning en de daaraan gekoppelde procedure te komen. Dit komt mede door nieuwe wetgeving en zorgt voor vertraging. Door het capaciteitstekort kan de afdeling Omgevingsvergunningen nu geen rol van betekenis spelen in de

voorfase bij gebiedsontwikkeling. Dit heeft effect op de kwaliteit van ingediende formele aanvragen. Gevolg: conflicten /discussie bij overgang voorfase/formele fase. Het herstellen /oplossen kost veel extra capaciteit en is slecht voor het imago van Zaanstad. Om dit knelpunt op te lossen is in 2025 en 2026 extra inzet nodig (€ 0,4 mln.). De dekking hiervoor wordt gevonden binnen het transformatiefonds (€ 0,4 mln.).

k. Vergroening en biodiversiteit

Bij het coalitieakkoord 2022 zijn vanaf 2023 tot en met 2026 bedragen beschikbaar gesteld voor Vergroening & Biodiversiteit (vier jaar lang één miljoen). Het bestedingsplan wordt hierbij geactualiseerd. Relatie met opgave 3.

l. Verbindingsweg A8

Vanuit de afronding van het investeringsfonds wordt een specifieke bestemmingsreserve gevormd (€ 14 mln.) voor de verbinding tussen de A8/A9.

m. Parkmanagement

Zaanstad heeft van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een vergoeding ontvangen voor de realisatie van parkmanagement in de Achtersluispolder ter hoogte van in totaal € 0,68 mln. ten behoeve van kwaliteitsverbetering van het bedrijventerrein Achtersluispolder. Hiermee wordt geïnvesteerd in de verbetering van de leefbaarheid en veiligheid door beheer en onderhoud en het intensiveren van (sociaal) toezicht. Bijvoorbeeld door bewaking, (camera)toezicht, meer handhaving en meer contact tussen ondernemers en gemeentelijke relatiemanagers. In 2025 is hiervoor het volgende budget beschikbaar:

- € 0,14 mln. Parkmanagement
- € 0,07 mln. Handhaving en toezicht/veiligheid

In de jaren 2026-2029 bedraagt het budget jaarlijks € 0,11 mln.

n. Verdeling budget Areaaluitbreiding

Van het toegekend budget areaaluitbreiding 2025 is € 0,29 mln niet verdeeld. Deze gelden worden nu ingezet voor formatieuitbreiding bij de afdeling Wijkbeheer en onderhoud. De formatie wordt in evenwicht gebracht met de te realiseren opgave.

o. Pact Zaandam Oost - Fijn wonen

Fijn wonen is één van de pijlers binnen Opgave Pact Zaandam Oost. De gemeente Zaanstad is

penvoerder voor lasten van Fijn wonen. Dit geldt ook voor de woningcorporaties Parteon, Rochdale en Zaanamse Volkshuisvesting (ZVH). De lasten hiervoor worden afzonderlijk begroot. De lasten worden volgens afspraak via een vaste verdeling verdeeld.

Dat wordt gerealiseerd door verlaging van de bestedingen of verwerving van externe middelen. Vooralsnog is de besteding in drie jaar geraamd: 2025 € 1,3 mln. 2026 € 2,5 mln. en 2027 € 1 mln.

p. Monumenten

Het budget voor drukteplan Zaanse Schans hoort te vallen onder subopgave Sterk vestigingsklimaat. Via deze wijziging hevelen we het budget over naar de subopgave stedelijke ontwikkeling.

q. Capaciteitsbegroting Strategie & Beleid

Het budget voor biodiversiteit hoort te vallen onder product Klimaatbestendige , groen en gezonde leefomgeving. Via deze wijziging hevelen we het over naar de juiste subopgave.

r. Overname begraafplaats Assendelft

In de begroting van 2025 is een inkomst voor de afkoop van grafrechten opgenomen van € 0,19 mln; voor de overname van de begraafplaats Assendelft en een budget aan lasten voor de harmonisatie van de begraafplaatsadministratie van € 0,06 mln. De afkoopsom is reeds in 2024 ontvangen. Daarom komt de bate in 2025 te vervallen. Van van de kosten voor de harmonisatie is reeds € 0,03 mln. besteed in 2024.

s. Capaciteit Bedrijfsvoering

De capaciteitsbudgetten binnen bedrijfsvoering (programma Samenwerken aan Zaanstad) zijn geactualiseerd, wat resulteert in een saldo van € 0,12 mln. op dit programma. De salarislaster dalen met -€ 1,07 mln. als gevolg van incidentele vacatureruimte. Hiertegenover staat een toename van de kosten voor inhuur ziekte/vacature met € 1,26 mln. en een stijging van overige inhuurkosten met € 0,16 mln. Daarnaast nemen de afdelingskosten toe met € 0,08 mln.

t. Versnelling woningbouw

Voor het realiseren uitvoeringsprogramma Versnellen (flex)wonen heeft het college € 4,8 mln. beschikbaar gesteld. Dit geld is bestemd om "modulair wonen" mogelijk te maken. Flexwonen past hier in. Het bestedingsvoorstel is nog in ontwikkeling. Het eerste ontwerp vereist op dit moment meer middelen dan beschikbaar in de bestemmingsreserve. Bij de Begroting 2026 wordt daarom een geactualiseerd bestedingsplan opgenomen dat aansluit bij de beschikbare middelen.

2.1.3 Duurzaamheid - De duurzame gemeente

Portefeuillehouder(s): Breunesse, Groothuismink, Tuijn

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad werkt aan een duurzame stad die klaar is voor de toekomst. Klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en grondstoffen schaarste beïnvloeden ons leven steeds sterker. Om de negatieve gevolgen te beperken, zijn mondiaal, nationaal en regionaal afspraken gemaakt, waar Zaanstad invulling aan geeft. Samen met inwoners en partners werken we aan een klimaat neutrale stad die (uiterlijk) in 2040 netto geen CO₂ uitstoot. Om in 2050 een circulaire stad te zijn, maken we toenemend gebruik van hernieuwbare (energie) bronnen en voorkomen we afval en vervuiling. Zaanstad past zich aan het veranderende klimaat aan (klimaatadaptatie), waarbij we ook de biodiversiteit versterken. Het klimaat adaptief handelen zit vanaf 2026 verweven in ons normale werken en het doel is klimaatbestendig in 2050 te zijn. Door milieubelasting terug te dringen, verbetert de kwaliteit van de leefomgeving.

Voortgang 2025

Zaanstad werkt aan een gezonde leefomgeving met aanvaardbare milieunormen in 2050, waar het prettig wonen, leven en werken is met ruimte voor groen en water. Door ook dit jaar maatregelen te nemen tegen toenemende hitte, droogte en wateroverlast zijn we steeds meer voorbereid op en aangepast aan het veranderende klimaat. Vergroening en biodiversiteit in de stad krijgt zichtbaar handen en voeten. Met de Aanpak Vergroening zorgen we ervoor dat de groei van de stad bijgebeend kan worden met kwaliteit van de groene omgeving.

De gemeente werkt toe naar een klimaatneutrale stad. We zijn in de eerste wijk gestart met bewonersgesprekken over aardgasvrije wijken. We werken samen met de woningbouwcorporaties en dragen bij aan het verlagen van de energierekening voor inwoners met een kleine portemonnee, onder andere door een scholenwedstrijd en het uitdelen van witgoedvouchers. Door extra inzet en steeds betere samenwerking met Liander versnellen we de aanleg van het elektriciteitsnet van de toekomst

De gemeente draagt bij aan een circulaire economie. De focus ligt op de uitvoering van bestaande plannen zoals circulair inkopen en het uitvoeringsprogramma economie. Daarnaast zetten we dit jaar in op het ontwikkelen van een nieuw grondstoffenplan en gaan we met de City Deal Toekomstbestendige

Gebiedsontwikkeling stappen zetten om duurzaamheid aan de voorkant beter te borgen in de bouw- en gebiedsontwikkeling. Intern en extern werken we aan meer bewustzijn en kennisdeling ten behoeve van een brede, integrale samenwerking op duurzaamheid.

Product 3.1 Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving

Realisatie en prognose van indicatoren								
Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Areaal verharding dat omgevormd wordt naar groen	nb	nb	9.000 m2	11.400 m2	10.000 m2	11.000 m2	15.000 m2	Gemeentelijke registratie
Aantal ontmoetingsplekken dat ingericht wordt als koelteplek	nb	nb	18	11	25	15	15	Gemeentelijke registratie
Gemiddelde kroonbedekkings-percentage	nb	19%	20%	20%	21%	22%	22%	Gemeentelijke registratie
Ontwikkeling biodiversiteit (Aantal meetpunten met een goede score (4 of 5) op het aantal nectarplanten	nb	nb	0 (start in 2024)	11	11	10	10	Gemeentelijke registratie (meetnet)/Nectar index
Luchtkwaliteit: fijnstof (PM10)/stikstofdioxide *cijfers 2023 worden geleverd in het najaar.	17,2/14,9 µg/m3	16 - 20 µg/m3	nb	nb	14 - 18 µg/m3	16 – 19 µg/m3	15 – 19 µg/m3	RIVM
Luchtkwaliteit: stikstofdioxide	14,9 µg/m3	18 – 24 µg/m3	nb	nb	15 - 21 µg/m3	16 – 22 µg/m3	14 - 20 µg/m3	RIVM

Toelichting:

Areaal verharding

Het totale areaal verharding is het gecombineerde resultaat van tegelwippen, vervangingsprojecten (MIP) en initiatieven uit het programma Vergroening. Binnen dat programma staat voor 2025 een stads-brede inventarisatie gepland om zinloze verharding in kaart te brengen en waar mogelijk te verwijderen. Een groot deel van de uitvoering zal overigens pas na 2025 plaatsvinden. Qua programmering van ontharding komen we daarmee op iets lager dan de streefwaarde.

Koelteplekken

Vanuit de gecombineerde inzet van het MIP en programma Vergroening is de verwachting dat er in 2025 meer koelteplekken gerealiseerd worden. In 2025 willen we 6 schoolpleinen, 15 speelplekken en 4 ontmoetingsplekken inrichten naar koelteplek.

Gemiddelde boomkroonpercentage

De boomkroonbedekking indicator wordt gemeten om het jaar. In de zomer van 2025 zal er weer een nieuwe meting plaatsvinden. De verwachting is daarom dat de gestage, lichte stijging zich in 2025 doorzet.

Dit komt doordat de bestaande boomvoorraad jaarlijks nog doorgroeit en een vollere boomkroon krijgt. Tegelijkertijd vindt door gebiedsontwikkeling kap en herplant plaats: volwassen bomen maken plaats voor jonge aanplant. De inzet vanuit het programma Vergroening wordt pas over enkele jaren echt zichtbaar, wanneer de bomen voldoende zijn gegroeid en een vol(ler) bladerdak hebben.

Ontwikkeling biodiversiteit

Zaanstad is in 2023 gestart met een aangepast maaibeheer voor meer biodiversiteit. De effecten meten we op 21 locaties via de landelijke methode Nectarindex. Bij 11 van de 21 locaties verwachten we – net als in 2024 - een goede score (een 4 of 5 in het aantal gemeten planten).

Luchtkwaliteit

De luchtkwaliteitscijfers 2024 zijn pas in het najaar 2025 bekend. De luchtkwaliteit is in 2023 sterk verbeterd vergeleken met 2022. We verwachten voor 2025 een voortzetting van deze al langer ingezette ontwikkeling.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De spurt in een groener Zaanstad: laatste jaar toedeling projecten programma Vergroening

Met het programma Vergroening 2023 – 2026 is een beweging in gang gezet om de groei van stenen bij te benen met groei in groen. Met het programma lopen we voor op de planning. De inschatting is dat met 23 nieuwe projecten in 2025 het budget van totaal € 4 miljoen volledig verdeeld is. In 2026 is er dus geen nieuw programma meer. De daadwerkelijke realisatie spreidt zich echter uit over meerdere jaren en omvat in totaal bijna 70 projecten binnen het hele programma. Hiermee verwachten we in totaal ruim 2.000 bomen aan te kunnen planten. Aansprekende grote projecten die echt het verschil gaan maken en in de uitvoering dit jaar zichtbaar worden, zijn de Westervatering, Groener Parkrijk en de Belt. De highlights in de projectkeuze van 2025 zijn:

- Het vervangingsprojecten Gerswinstraat in Zaandijk
- Een cluster van projecten in Krommenie met o.a. de aanleg van een natuurvriendelijke oever bij de Watering
- De Noordervaartdijk, waar over een behoorlijke lengte een natuurvriendelijke oever komt
- Het vergroenen van bedrijventerrein Westerspoor, met een grote rol voor de Green Business Club in het enthousiasmeren van ondernemers
- Een stadsbrede inventarisatie naar het verwijderen van zinloze verharding en het vergroten van boomspiegels - de ruimte rondom de stam van bomen.

Een uitgebreide voortgang volgt in een aparte raadsinformatiebrief brede aanpak groene leefomgeving. Naast Vergroening werkt Zaanstad verder aan de aanplant van herstelbomen van storm Poly. Plantseizoen 2026/2027 wordt het project afgerond met 4.000 nieuwe bomen in totaal.

We kijken ook verder vooruit: met het opstellen van een nieuw programma voor de groenblauwe leefomgeving stad & land, waarmee Zaanstad inspeelt op de uitwerking van de Omgevingsvisie.

Aanpak biodiversiteit

De overkoepelende aanpak voor biodiversiteit, inclusief de uitvoeringsagenda, loopt iets uit en komt de eerste helft van 2025 gereed. Zaanstad onderscheidt hierin verschillende leefgebieden en verbindingen, met doelsoorten zoals de dwergvleermuis en gierzwaluw. De focus ligt op het behouden en verbeteren van voedselbronnen, voortplantingsmogelijkheden en veilige leefomgevingen voor deze dieren.

Bij nieuwe basisscholen geven we een bijdrage om deze natuurinclusief te bouwen. De Zaanse natuur- en milieueducatie (ZNMC) opent in 2025 een nieuw, circulair museum in het Darwinpark.

Ontwikkelingen buitengebied

Het huidige kabinet schrapte in september 2024 het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), inclusief het bijbehorende budget van € 25 miljard. In 2025 heroverweegt de provincie Noord-Holland haar betrokkenheid bij lopende gebiedsprocessen, ondanks succesvolle ondertekening van de samenwerkingsafspraken begin 2025. Voor de polder Westzaan is € 9 miljoen beschikbaar gesteld voor onder andere een agrarische visie, de aanpak van veenmosrietlanden en de aanpak van weidevogels. Binnen de aanpak Duurzaam Varen wordt in 2025 gestreefd naar de afsluiting van het weidevogelgebied Guisveld.

Het recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer heeft een gezamenlijke opdracht opgesteld en kijkt naar de toekomstige governance- en samenwerkingsstructuur. Ontbinding is hierbij een optie. In de tweede helft van 2025 wil het algemeen bestuur een besluit nemen over een vervolg. De resultaten van het haalbaarheidsonderzoek naar het onderbrengen van Jagersveld bij recreatieschap Twiske-Waterland (motie juli 2023) zijn vertraagd en worden eind 2025 verwacht. Tot slot leveren we input op het Regioadvies van de provincie over de locaties en het trace van de nieuwe hoogspanningslijn. Een belangrijke zorg is dat de leefbaarheid in en rond Assendelft verder onder druk komt te staan als het Rijk begin 2026 kiest voor inpassing in Zaanstad.

Klimaatbestendig inrichten

De tussentijdse evaluatie van het uitvoeringsplan klimaatadaptatie is afgerond en de uitvoering ligt op schema. Voor 2025 is nieuwe inzet op een opgavekaart met de nog te realiseren koele plekken en fietsroutes. Daarnaast werken we in regionaal verband aan een hitteplan.

Gezonde leefomgeving

Milieubeleid

De evaluatie van het geurbeleid is afgerond. Zodra er een nieuwe landelijke richtlijn voor geur gereed is, kan het geurbeleid geactualiseerd worden. De evaluatie van het Actieplan Luchtkwaliteit is begin 2025 gereed.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Voor 2025 heeft de Omgevingsdienst een realistische begroting opgesteld, waarbij de onderbesteding van

2024 is meegenomen. Daarnaast zet Zaanstad extra in op minder en schonere indirecte lozingen: bedrijven die hun afvalwater in het riool lozen.

Stikstofbeleid

Begin 2025 brengen we de consequenties van twee recente rechtelijke uitspraken in kaart voor gebiedsontwikkeling en infrastructurele projecten. De sleutel om van het stikstofsot af te komen, ligt bij

het Rijk (natuurherstel) en de provincie (beleid intern salderen).

Sturing op ondergrond

De bestuursopdracht ‘Regie op de Ondergrond’ wordt met een beperkte vertraging in de tweede helft 2025 afgerond. Hieruit volgt een voorstel voor het vervolg en een raadsinformatiebrief.

Product 3.2 Klimaatneutraal 2030-2040

Realisatie en prognose van indicatoren								
Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
CO2 uitstoot gebouwde omgeving (kton)	307	267	n.b.	n.b.	220	220	240	Regionale klimaatmonitor, databank.nl
Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa	9,1%	12,6%	n.b.	n.b.	16%	16%	15%	Rijkswaterstaat, klimaatmonitor

Toelichting:

De indicator CO2 uitstoot gebouwde omgeving geeft het aantal kton CO2 dat wordt uitgestoten door energieverbruik (elektriciteit en aardgas) van woningen, bedrijfsgebouwen zoals winkels en kantoren, en maatschappelijke gebouwen zoals scholen, ziekenhuizen en sportvoorzieningen. Iedere gemeente draagt bij aan de landelijke doelstelling en deze indicatoren worden in de klimaatmonitor bijgehouden door RVO, zoals afgesproken in het nationale klimaatakkoord. Hoewel de realisatiecijfers over 2023 en 2024 nog niet bekend zijn (RVO geeft aan die later in 2025 te publiceren), verwachten we op basis van de ingezette trend dat we het in het coalitieakkoord geformuleerd doel van 240 kton voor 2026 al in 2025 ruimschoots halen.

De indicator Hernieuwbare elektriciteit wordt berekend door de hoeveelheid hernieuwbaar opgewekte elektriciteit – dus de elektriciteit die opgewekt is uit wind, zon of biomassa - in Zaanstad te delen door het totale verbruik van elektriciteit in Zaanstad. Ook hier geldt dat iedere gemeente bijdraagt aan de landelijke doelstelling en RVO de indicator bijhoudt in de klimaatmonitor.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

CO2 uitstoot gemeentelijke organisatie daalt gestaag

Sinds 2019 is de uitstoot van de gemeente zelf met 29% gedaald tot 3674 ton CO2 in 2024. We lopen daarmee voor op de gezette doelstelling van 30% reductie in 2030. Om het goede voorbeeld te geven en onze uitstoot verder te laten dalen, gaan we door met het terugdringen van aardgasverbruik door isolatie van onze gebouwen en de vervanging en verduurzaming van zwembad de Slag. Ook vervangen we onze benzineauto's door elektrische of hybride wagens en installeren we LED-lampen in kantoren en openbare verlichting. We meten onze uitstoot ieder jaar met de CO2-prestatieladder.

Warmtetransitie bestaande woningvoorraad

De gesprekken over aardgasvrij Krommenie met maatschappelijke partners zijn in volle gang. Hiervoor hebben we de samenwerkingsovereenkomst met het warmtebedrijf verlengd. Daarnaast zijn we gestart met gesprekken met bewoners en bedrijven in Krommenie. Voor aardgasvrij Zaandam Oost organiseerden we de eerste startbijeenkomst met partners. We hebben uit de eerste ervaringen geleerd dat het belangrijk is om goed de tijd te nemen voor de participatie. We nemen meer tijd om de kwaliteit hiervan te vergroten en tot een beter resultaat te komen.

Uitvoering Plan van aanpak Energiearmoede

De uitvoering van het Plan voor Energiearmoede loopt op schema. Zo geven we in april aan 985 huishoudens een voucher voor een energiezuinige koelkast of wasmachine. Door de oude apparaten te vervangen gaan direct de energielasten voor deze huishoudens omlaag. We hebben afspraken gemaakt met de woningbouwcorporaties, zodat zij ook in 2025 hun huurwoningen kunnen verduurzamen en de energielasten voor mensen met een kleine portemonnee wederom omlaaggaan. Daarnaast trapte Wethouder Tuijn de Energy Race af, waarbij tien basisscholen strijden om de grootste energiebesparing.

Energie infrastructuur voor de toekomst

We werkten mee aan een eerste verkenning voor een stoom- en waterstofnet door de industrie. Daarnaast stelden we het beleidskader voor kleine windturbines vast. Door extra inzet en steeds betere samenwerking lukt het om te versnellen met de Buuraanpak van Liander, waarmee het elektriciteitsnet buurt voor buurt versterkt wordt.

Product 3.3 Circulair Zaanstad 2050

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	Bron
Gewicht restafval per bewoner per jaar (kg)	204	198	195	192	190	189	100	HVC

Toelichting:

Hoewel steeds meer inwoners hun afval scheiden, liggen we niet op koers om in 2030 ons doel van 100 kilo restafval per inwoner per jaar te behalen. De hoeveelheid restafval neemt slechts langzaam af en lijkt te stabiliseren. Ook het scheidingspercentage blijft achter: 51 procent in plaats van de streefwaarde van 75 procent. Daarom is het van essentieel belang om in te zetten op een nieuw grondstoffenplan, waarin plannen worden uitgewerkt om de beleidsdoelen te behalen. Daarnaast intensificeert Zaanstad, samen met HVC, de communicatie over het belang van scheiden van grondstofstromen om betere resultaten te realiseren.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Afvalbeheer en participatie inwoners

Ten opzichte van de begroting zijn er geen afwijkingen te melden. De herziene versie van het grondstoffenplan en de evaluatie van de Dienstverleningsovereenkomst lopen op schema. Daarnaast is eind maart 2025 het nieuwe recycleplein aan de Symon Spiersweg geopend. Dit moderne recycleplein voldoet aan de nieuwste eisen en biedt ruimte voor uitbreiding, zoals nieuwe afvalstromen en ontwikkelingen die recycling en hergebruik van materialen stimuleert.

Het recycleplein is voor 90% gebouwd met hergebruikte materialen.

Ketenaanpak

Nieuwe projecten die in 2025 starten zijn gericht op het vergroten van inzichten onder ondernemers om hun restafvalcijfers naar beneden te brengen en reststromen beter te benutten. Zo wordt er een verkenning gedaan naar het opzetten van een circulaire hub op de Achtersluispolder.

Duurzaam en circulair inkopen

Ten opzichte van de begroting zijn er geen afwijkingen te melden. Zaanstad ligt op koers om de doelstelling van 40% klimaatneutraal en circulair inkopen in 2025 te behalen.

Bouw en gebiedsontwikkeling

In 2025 wordt extra ingezet op het borgen van duurzaamheid in gebiedsontwikkeling. Daartoe heeft Zaanstad in het voorjaar de City Deal Toekomstbestendige Gebiedsontwikkeling ondertekend. Dit betekent dat we naast aandacht voor versnelling van de woningbouwopgave ook duurzaamheid in brede zin – natuurinclusiviteit, klimaatadaptatie, klimaatneutraliteit, biobased en circulair bouwen – aan de voorkant gaan borgen in gebiedsontwikkeling.

Verduurzaming eigen organisatie

We willen iedereen mee laten doen in de duurzaamheidstransitie. Daarom zetten we in 2025 extra in op:

- Het opzetten van een duurzaamheidsacademie voor interne collega's. Daarmee kunnen medewerkers van verschillende afdelingen kennis en vaardigheden opdoen met als doel om duurzaamheid eigen te maken en toe te passen in hun werk.
- Gemeente-breed uitrollen van de

duurzaamheidsparagraaf. In 2024 liep er een pilot om duurzaamheid aan de voorkant mee te wegen en in de besluitvorming expliciet te maken. Dit willen we breder uitrollen in 2025.

- Daarnaast heeft het hele college, per individuele portefeuille CO2-reductiedoelen vastgesteld. In 2025 werken we aan een uitvoeringsplan om hier binnen de organisatie effectiever op te sturen.

Financiën

Duurzaamheid				(Bedragen x € 1.000)
	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025	
Lasten	42.261	1.967	44.229	
Baten	-31.643	-5.314	-36.957	
Saldo van lasten en baten	10.619	-3.346	7.272	
Toevoegingen reserves	4.268	2.388	6.655	
Onttrekkingen reserves	-6.222	-1.204	-7.426	
Totaal saldo incl. reserve mutaties	8.664	-2.162	6.502	

Toelichting op hoofdlijnen:

Ten opzichte van de Begroting 2025 zijn de lasten € 1,97 mln. hoger. De baten zijn - € 5,31 mln. hoger. De toevoegingen aan de reserves zijn € 2,39 mln.

hoger en de onttrekkingen - € 1,2 mln hoger.

De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de mutatie een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving								(Bedragen x € 1.000)
- = voordeel, + = nadeel								
	Lasten	Baten	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo	
Mutaties met een effect op de Begroting								
1. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG)	-10				-10	6	-4	
2. Kostenverdeling	396	-731			-335		-335	
Mutaties met een saldo neutraal effect op de Begroting								
a. Reserve budgetoverhevelingen	140				140	-140	0	
b. Actualisatie Bodem 2025	193	-184		-9	0		0	
c. CDOKE	1.082	-2.088	2.388	-2.159	-777	777	0	
d. Energiearmoede	1.173	-1.173			0		0	
e. Pact Poelenburg zwerfvuil in eigen beheer	-118				-118	118	0	
f. Woningbouwimpuls - Beleidsintensiveringen 2025	235				235	-235	0	
g. VHF-middelen voor ZNMC	200	-200			0		0	
h. Duurzaamheidssubsidies EWNH, SMP, NIP en VHF	938	-938		-123	-123	123	0	

Omschrijving			(Bedragen x € 1.000)				
- = voordeel, + = nadeel							
i.	Actualisatie Vergroening en Biodiversiteit	10	-1.044	-1.034	1.033	-1	
j.	Kan Palen	-2.131	2.131	0		0	
k.	Budget Biodiversiteit naar product Gezonde leefomgeving	46		46	-46	0	
l.	Capaciteitsbegroting Strategie & Beleid	-186		-186	187	1	
Totaal		1.967 -5.314	2.388	-1.204	-2.162	1.823	-339

Mutaties met een effect op de Begroting

1. Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG)

Voor de Omgevingsdienst NZKG passen we de budgetten aan naar de vastgestelde uitvoerings-overeenkomst (UVO) 2025. De UVO 2025 ligt lager dan reeds in de begroting opgenomen. Dit komt voornamelijk doordat de onderschrijving in 2024 deels doorwerkt in 2025. Voorgesteld wordt om de onderschrijving 2025 incidenteel in te zetten om de structurele taakstelling van € 0,2 mln binnen de opgave in te vullen.

2. Kostenverdeling

De apparaatslasten en baten zijn gewijzigd met € 0,34 mln. voordelig. Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Mutaties met saldo neutraal effect op de Begroting

a. Reserve budgetoverhevelingen

In 2024 zijn incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen (€ 3,7 mln). Met deze begrotingswijziging worden deze middelen beschikbaar gesteld voor de opgave.

Opgave 3: € 0,14 mln. Dit ziet toe op de witgoed-regeling binnen energiearmoede.

b. Actualisatie bodem 2025

Betreft een bijstelling van de uitgaven met betrekking tot het bodemprogramma. Dit gaat om kosten voor onderzoeken, bodeminformatiebeheer en regie op de opgave ten aanzien van de aanpak ondergrond. Dit wordt gedekt uit de reserve bodembeheer (gevoed door een decentralisatie-uitkering), en een tweetal specifieke uitkeringen.

c. CDOKE

Wij hebben eind 2024 een herziene beschikking ontvangen inzake de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat,- en

energiebeleid (CDOKE). De ontvangen subsidie is eenmalig verhoogd en wordt toegevoegd aan de reserve Klimaatakkoord. Daarnaast hebben we de inzet van de capaciteit in 2025, 2026 en 2027 geactualiseerd. We zetten meer capaciteit in op energie- en klimaatbeleid en dekken dat in 2025 uit de CDOKE-middelen en in de jaren 2026 en 2027 uit de reserve Klimaatakkoord. De relatie met andere opgaven heeft betrekking op de inzet van capaciteit.

d. Energiearmoede

In 2024 is de uitrol van de energiefixers van de organisatie Klimatroutte later opgestart. Ook is de witgoedregeling van 2024 doorgeschoven naar 2025 en begroten we deze lasten, communicatie- en projectkosten.

Dit betreft een budgetneutrale aanpassing van de lasten (€ 1,17 mln.) en baten (- € 1,17 mln.) 2025 vanuit de specifieke uitkering Energiearmoede.

e. Pact Zaandam Oost zwerfvuil in eigen beheer

Dit betreft het omzetten materieel (deel) budget uitvoering pact Poelenburg naar capaciteit. Het betreft loonkosten plus overhead voor de periode van twee jaar voor het ophalen van Zwerfafval in Pact Poelenburg.

f. Woningbouwimpuls - Beleidsintensivering 2025

De raad heeft eerder het besluit genomen om budget voor beleidsintensivering WBI beschikbaar te stellen gedekt vanuit het Transformatiefonds(2021/12195). Voor 2025 bedraagt voor beleidsintensivering m.b.t. stikstof het benodigde budget € 0,23 mln.

g. VHF ZNMC

De kosten voor ZNMC omvatten het gemeentelijke deel van de inrichtingskosten buitenruimte ZNMC en de gemeentelijke engineeringskosten ZNMC.

- h. **Duurzaamheidssubsidies EWNH, SMP, NIP en VHF**
Betreft actualisatie bestedingen van de subsidie Energiebesparingsprogramma Woningen Noord Holland (EWNH), het Soortenmanagementplan (SMP) met bijbehorende cofinanciering, het nationaal isolatieprogramma (NIP) en Volkshuisvestingsfonds verduurzaming (VHF-1). Hier staan subsidieinkomsten tegenover en een onttrekking uit de reserve duurzaamheidsfonds. Relatie met opgave 2.
- i. **Actualisatie Vergroening en Biodiversiteit**
Bij het coalitieakkoord 2022 zijn vanaf 2023 tot en met 2026 bedragen beschikbaar gesteld voor Vergroening & Biodiversiteit (vier jaar lang één miljoen). Het bestedingsplan wordt hierbij geactualiseerd.
- j. **Kan Palen Bodemsanering**
Betreft herfasering van het project, voor verdere toelichting wordt verwezen naar de actualisatie van het MPG 25.1
- k. **Budget Biodiversiteit naar product Gezonde leefomgeving**
Het budget voor meetnetbiodiversiteit hoort te vallen onder product Klimaatbestendige , groen en gezonde leefomgeving. Via deze wijziging hevelen we het over van subopgave Openbare ruimte naar naar subopgave Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving.
- l. **Capaciteitsbegroting Strategie & Beleid**
Er wordt personeel ingezet vanuit materieel budget. De inzet vindt plaats op Klimaatadaptatie (€ 0,19 mln.).
- m. **Kostenverdeling**
De apparaatslasten en baten zijn gewijzigd met € 0,24 mln. voordelig. Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering.

2.1.4 Gezondheid - De gezonde gemeente

Portefeuillehouder(s): Groothuismink, van der Laan, Onclin, Slegers

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

We staan als gemeente samen met bewoners en partners voor een dubbele uitdaging rond de gezondheid van de Zaankanters. We willen de gezondheid van de stad als geheel vergroten, maar ook de verschillen verkleinen door gezondheidsachterstanden aan te pakken. Dat betekent onder meer dat we een gezonde leefstijl willen stimuleren door keuzes makkelijker te maken, en dat we werken aan een gezonde leefomgeving. We bieden ondersteuning aan kinderen, volwassenen en ouderen die dat nodig hebben. Met als doel dat inwoners zich prettig voelen en kunnen meedoen in de samenleving, maar ook om de zorgkosten in de toekomst beheersbaar te houden.

Voortgang 2025

Preventie, sporten en bewegen

Het nieuwe model voor het beheer van buitensportaccommodaties is vastgesteld en wordt vanaf juli 2025 ingevoerd. De uitvoering van het Gezond en

Actief Leven akkoord (GALA) is gestart, met speciale aandacht voor gezonde voeding en het verhogen van de vaccinatiegraad bij kinderen.

Jeugdhulp

Het percentage jeugdigen dat door het jeugdteam wordt geholpen blijft op hetzelfde niveau terwijl het streven is om de ondersteuning door het jeugdteam te laten groeien wat helpt om specialistische jeugdhulp te verminderen. De proeftuin 2.0 kind- en gezinsbescherming is gestart in Zaanstad Noord, wat een gezinsgerichte aanpak bevordert. Er wordt gewerkt aan een bredere aanpak van problemen in gezinnen, waarbij de oorzaak van problemen centraal staat.

Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden

De locatie aan de Klaas Katerstraat voor jongvolwassen dak- en thuislozen is opgeleverd, en er zijn voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding van Beschermd Wonen. De verschuiving van Beschermd Wonen van de regio naar individuele gemeenten is uitgesteld tot januari 2026, met focus op ondersteuning thuis. Er zijn stappen gezet bij diverse

woonzorglocaties om de woonzorgopgave te verbeteren, zoals de Wooncirkel Wormerveer en Jonker Juffer in Kogerveld.

Zorg en veiligheid

De overeenkomst met De Regenboog Groep is verlengd tot december 2026, en er zijn positieve

ontwikkelingen in de regionale projecten Straattriage en Specialistische bemoeizorg. Er wordt ingezet op de regionale aanpak van femicide en de pilot ‘overige zorgmeldingen’. De samenwerking tussen Politie, GGD en GGZ is versterkt om meldingen rond personen met onbegrepen gedrag beter te behandelen.

Product 4.1 Preventie, sporten en bewegen

Realisatie en prognose van indicatoren								
Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	Bron
% Inwoners dat de eigen gezondheid als goed/ zeer goed/ uitstekend ervaart	84%	81%	82%	82%	84%	84%	86%	Zaanpeiling
% Kinderen 3,9 jaar met overgewicht	13%	11%	13%	13%	13%	13%	11%	JGZ
% Inwoners dat voldoet aan beweegnorm	nb	64%	62%	63%	64%	64%	67%	Zaanpeiling

Op dit moment voorzien we geen maatschappelijke of beleidswijzigingen die het nodig maken om de prognose 2025 aan te passen.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Uitvoeringsagenda Sport

Het nieuwe model voor toekomstbestendig beheer van buitensportaccommodaties is begin 2025 vastgesteld en wordt vanaf 1 juli 2025 ingevoerd.

Gezondheidsnota

In 2025 verschijnt een nieuwe landelijke nota gezondheidsbeleid. In 2024 zijn we gestart met de uitvoering van het (lokale) Gezond en Actief Leven akkoord (GALA) met daarin een domeinoverstijgende en integrale aanpak om de gezondheid van inwoners te bevorderen. Waar nodig scherpen we dit lokale preventiebeleid aan op basis van de inzichten uit de landelijke nota. Regionaal geeft de regionale visie ‘samenwerken aan gezondheid’ richting aan de publieke gezondheidstaken van de GGD. Het opstellen van een nieuwe lokale gezondheidsnota heeft hiermee vooralsnog geen toegevoegde waarde.

GALA

In samenwerking met Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst (JOGG), zetten wij ons in om overgewicht bij kinderen en volwassenen tegen te gaan. Dit jaar is er specifiek aandacht voor gezonde voeding (onder

andere de gezonde smikkelweken) en het verhogen van de vaccinatiegraad van kinderen. Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO) gaat dit jaar van start met eerste dataverzameling en bijeenkomsten.

De ketenaanpak valpreventie is bijna Zaanstad-breed ingevoerd. Onder andere door inzet van een beweegmakelaar bij het sportbedrijf kunnen oudere inwoners nu regelmatig deelnemen aan (beweeg)activiteiten of cursussen om een gevaarlijke vallen te voorkomen. Bij acht huisartsenpraktijken in de pact-wijken en op diverse andere plekken in de gemeente kunnen patiënten, die bijvoorbeeld eenzaam, somber of gestrest zijn en terugkerende niet medische klachten hebben, worden doorverwezen naar het sociaal wijkteam via het project Welzijn op Recept.

Begin 2025 zijn de eerste zogenoemde ‘verkennend gesprekken mentale gezondheid’ (GGZ-professional en wijkteam gezamenlijk) gestart, ook een vorm van samenwerking tussen medische en maatschappelijke professionals.

PACT

(gefinancierd door GALA).

Er is een pilot gestart waarbij gezondheidscoaches, die in Q2 worden opgeleid, in de buurt voorlichting gaan geven over diverse gezondheidsthema’s zoals mentale gezondheid en gezonde voeding. Als dit project werkt,

wordt het in andere delen van de gemeente ook gebruikt.

Ook is er een pilot van vijf jaar om de mondzorg van kinderen te gaan verbeteren. De GGD start binnenkort met het uitdelen van het 'gebitsgroeiboekje' op

het consultatiebureau. Tot slot wordt er voor de zomer een bijeenkomst door de GGD georganiseerd om de brugfunctionarissen voor te lichten over de mondzorg.

Product 4.2 Jeugdhulp

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
% Jeugdigen dat ondersteund wordt door Jeugdteam	12,2%	12,4%	12,7%	12,9%	13,2%	13,3%	14%	Gemeentelijke registratie
% Jeugdigen met specialistische jeugdhulp	11,3%	11,6%	11,8%	12,4%	12,7%	12%	11%	Gemeentelijke registratie

Wij streven ernaar dat gezinnen zoveel mogelijk door het jeugdteam (en dus dichtbij thuis) worden geholpen. Daarmee kunnen we de gespecialiseerde zorg richten op kinderen en gezinnen die dat echt nodig hebben.

We verwachten dat we de streefwaarden van het percentage 'Jeugdigen die ondersteund worden door het Jeugdteam' in 2025 behalen. Dit gaat om jeugdigen die het jeugdteam zelf ondersteuning wil bieden. De streefwaarde is gebaseerd op de groei van voorgaande jaren.

De afgelopen jaren zien we een stijging in het percentage 'Jeugdigen met specialistische jeugdhulp'. Wij verwachten dat de stijging dit jaar doorzet. De prognose is daarom hoger dan de streefwaarde, terwijl de beleidsmatige doelstelling is dat we minder specialistische jeugdhulp willen indiceren. Als er niets verandert, dan zal het aantal jeugdigen dat specialistische jeugdhulp ontvangt blijven toenemen. Hieronder geven wij kort aan wat helpt om dit tijt te keren, namelijk het gezin en kind centraal stellen in alle opgaven.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Ontwikkelingen:

Deskundigen-commissie Hervormingsagenda heeft een advies gegeven over het financieel kader jeugdhulp (Groeipijp). Het is nog niet duidelijk of het Rijk dit advies overneemt.

Over de Bestuursopdracht Jeugd wordt in 2025 een besluit genomen. Kernboodschap is dat een bredere aanpak van problemen in gezinnen beoogd wordt waarbij we ons richten op de oorzaak van problemen. Dit vraagt om betrokkenheid vanuit alle Zaanse opgaven.

De proeftuin 2.0 kind- en gezinsbescherming is gestart in Zaanstad Noord en dit vraagt ook in een doorontwikkeling van de wijk en jeugdteams naar een gezinsgerichte aanpak. Hiervoor wordt een opdracht geformuleerd.

Speerpunten

1. Kritischer zijn op inzet specialistische jeugdhulp:
 - a. Dit loopt conform de afspraken.
2. Tijd en aandacht voor kwetsbare gezinnen:
 - a. De genoemde projecten worden uitgevoerd.
3. Focus op jeugd in andere beleidsterreinen:
 - a. Hierover volgt besluitvorming in 2025 (bestuursopdracht).
 - b. Een onderwijs-jeugd-agenda is in de maak.

Product 4.3 Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
% Dat vindt voldoende contacten met andere mensen te hebben	71%	75%	75%	75%	75%	75%	76%	Zaanpeiling
% Dat mantelzorg als zware belasting ervaart	17%	14%	17%	18%	17%	17%	17%	Zaanpeiling

We verwachten geen afwijkingen op de te behalen indicatoren

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen

Vernieuwing maatschappelijke opvang

In 2025 wordt de locatie aan de Klaas Katerstraat opgeleverd als nieuwe opvang voor jongvolwassen dak- en thuislozen, wat een mijlpaal is in de MO-vernieuwing. Na deze verhuizing starten verbouwingen aan de Boschjesstraat om de opvangcapaciteit uit te breiden. Communicatie met buurtbewoners in Oud Koog is gestart over deze uitbreiding. De locaties Wandelweg en Goudastraat bieden tijdelijke opvang in 2025; de Goudastraat, oorspronkelijk bedoeld voor winteropvang, fungeert ook als uitwijklocatie bij piekbelasting vanwege de groeiende vraag. Impact op de wijk wordt gemonitord.

Aanbesteding Beschermd Wonen

Er worden voorbereidingen getroffen voor het aanbestedingstraject Beschermd Wonen. Hierbij wordt afgestemd met de Over-gemeenten, uitvoeringsagenda woon-zorg, de projectopdracht wijkteams, de aanbesteding regionale jeugdhulp en aanbesteding maatwerkvoorzieningen.

Doordecentralisatie Beschermd Wonen

De doordecentralisatie beschermd wonen is uitgesteld naar 1 januari 2026. Alle Gemeenten worden dan verantwoordelijk voor inwoners die beschermd wonen nodig hebben, met focus op ondersteuning thuis. In 2025 worden voorbereidingen voortgezet, in samenwerking met de Over-gemeenten, inclusief afspraken en mogelijk aanpassingen van verordeningen en beleidsregels.

Nieuwe opdracht werken in de wijk 2027

De voorbereidingen tot de nieuwe opdracht “werken in de wijk 2027” lopen volgens planning. Er is gekozen voor gecontroleerde uitvoering door een derde partij (quasi inbesteden). We werken de nieuwe opdracht voor 2027 uit.

Mantelzorg

Om een impuls te geven aan de verbetering van de mantelzorgondersteuning in Zaanstad zijn de wijkteams versterkt met een stedelijk mantelzorgteam.

Aanbesteding Wmo maatwerk

De nieuwe overeenkomsten voor Wmo maatwerk gaan naar verwachting in per 1 juli 2026.

Uitvoeringsagenda Woonzorgopgave

De uitvoeringsagenda Woonzorgopgave helpt ons om oplossingen te zoeken voor het complexe vraagstuk van wonen en zorg voor aandachtsgroepen. Complex, omdat er te weinig betaalbare en passende woningen zijn met i.v.t., passende zorg dichtbij. Doordat steeds meer aandachtsgroepen in de wijk blijven wonen, is het belangrijk te sturen op een evenwichtige wijk tussen zorgvrager en zorgdragers. Op zes locaties zijn we gestart met het anders kijken naar wooncomplexen, waar wonen-zorg -welzijn meer in samenhang worden georganiseerd. In 2025 gaat het om:

Wooncirkel Wormerveer/ Amandelbloesem

Samen met IPW, Zilveren Kruis/Zorgkantoor, corporatie en zorgaanbieders is de gemeente een traject gestart om een businesscase uit te werken en de mogelijkheden te verkennen om deze te realiseren. Centraal in Westerwatering staat het anders inrichten en combineren van verschillende functies zodat verschillende financieringsstromen, en daarmee verschillende professionals en vrijwilligers, elkaar versterken. In Wormerveer werken we aan de impact van nieuwbouw (seniorenwoningen) op de omgeving en de aansluiting bij het bestaande succesvolle

complex en een integraal samenwerkingsnetwerk van zorgprofessionals. In deze fase onderzoeken we de mogelijkheden voor een SPUK DOS financiering om de eerste stappen in deze transformatie te realiseren.

Nieuw in Kogerveld: Jonker Juffer

bij deze nieuwbouwlocaties denken we vanaf het ontwerp en de bouw mee vanuit het perspectief woonzorgopgave en de functie die dit gebouw kan vervullen voor de toekomstige bewoners en de wijk, bij het langer thuis wonen van ouderen en andere kwetsbare inwoners.

Digitale community in Parkzicht, Koog aan de Zaan

vanuit deze bestaande complexen werken we intensief samen met een netwerk van verbonden partijen om deze toekomstbestendiger te maken binnen de huidige kaders en middelen, onder andere door te kijken naar digitale oplossingen. We werken bij deze locatie nauw samen binnen het regionale netwerk G'oud en de regionale uitvoering van het integraal zorgakkoord. En verder hebben we stappen gezet bij: Toekomstbestendiger Evean Westerwatering, ontwikkeling van (buurtvoorziening in) Nieuw Saenden in Zaandam West en Dementievriendelijk Westzaan Lambert Melisz.

Product 4.4 Zorg & veiligheid

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	Bron
% Dat overlast ervaart van dakloze, verslaafde of verwarde mensen	15%	16%	17%	18%	17%	15%	13%	Zaanpeiling
Aantal meldingen van vermoeden huiselijk geweld bij Veilig Thuis	1.005	1.155	1.180	1.302	1.210	1.130	1.100	CBS

Toelichting:

Ervaren overlast

Verwachting is dat de inspanningen op Zorg & Veiligheid op langere termijn een gunstig effect hebben op de ervaren overlast. Gebleken is dat de aanpak een lange adem vraagt.

Veilig Thuis

We zien een stijging van het aantal meldingen bij Veilig Thuis. Net als in vorige jaren wordt dit deels verklaard door maatschappelijke problemen zoals het ontbreken van huisvesting na een scheiding. Daarnaast investeren we nog steeds in voorlichting waardoor Veilig Thuis ook beter gevonden wordt. Veilig Thuis ziet ook dat de zaken complexer worden. De ontwikkeling van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (0 tot 100 jaar) en de proeftuin in Zaanstad Noord zal invloed hebben op het aantal meldingen. Partijen werken efficiënter met elkaar samen rondom gezinnen en huishoudens.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De overeenkomst met De Regenboog Groep is verlengd tot en met december 2026. De 2e evaluatie van het tijdelijke inloophuis Villa Westerweide wordt

begin Q2 aan de raad aangeboden.

Dienst Justitiële Inrichtingen heeft aangegeven het aantal casemanagers te verminderen. Onderzocht wordt of dit effect heeft op de samenwerking met de gemeenten rondom de nazorg aan ex-gedetineerden.

In het kader van het nieuwe convenant Woonoverlast en Zorg wordt in Q2 een kennissessie 'gegevensdeling en privacy' georganiseerd voor alle betrokken partners.

In 2025 wordt ingezet op de regionale aanpak femicide en de pilot 'overige zorgmeldingen', in samenwerking met Veilig Thuis, politie en het lokale veld.

Binnen de regionale Kenniswerkplaats onbegrepen gedrag zijn vervolgpiloten voorbereid rond de hulp/ crisiskaart, intervisie- en leersessies op wijkniveau en het betrekken van burens en naasten in de omgang met psychisch kwetsbaren. Er heeft een 1e (tussen) evaluatie plaatsgevonden van de regionale projecten Straattriage en Specialistische bemoeizorg, waarbij Politie, GGD en GGZ intensiever optrekken in meldingen rond personen met onbegrepen gedrag. Dit is positief ontvangen door de subsidieverstrekker (ZonMw).

Gezondheid				(Bedragen x € 1.000)
	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025	
Lasten	200.975	14.466	215.441	
Baten	-6.986	-2.246	-9.232	
Saldo van lasten en baten	193.989	12.220	206.209	
Toevoegingen reserves	0	0	0	
Onttrekkingen reserves	-345	-462	-807	
Totaal saldo incl. reserve mutaties	193.644	11.758	205.402	

Toelichting op hoofdlijnen:

Ten opzichte van de Begroting 2025 zijn de lasten € 14,47 mln. hoger. De baten zijn - € 2,25 mln. hoger. De toevoegingen aan de reserves zijn niet gemuteerd

en de onttrekkingen -€ 0,46 mln. hoger. De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de mutatie een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving								(Bedragen x € 1.000)
- = voordeel, + = nadeel								
	Lasten	Baten	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo	
Mutaties met een effect op de Begroting								
1. Jeugdzorg bijstelling op basis van realisatie 2024	5.789				5.789		5.789	
2. WMO Bijstelling op basis van realisatie 2024	-1.163	-215			-1.378		-1.378	
3. GGD vertraging verhuizing	210				210		210	
4. DUVO	273	-305			-32		-32	
5. Doelgroepenvervoer AOV	109				109		109	
6. Kapitaallasten vanuit jaarrekening 2024	-255				-255		-255	
7. Ontwikkelbudget sociale basis	1.625				1.625		1.625	
8. Opvang dak en thuislozen Goudestraat	274				274		274	
9. Kostenverdeling	1.119	-1181			-62		-62	
Mutaties met een saldo neutraal effect op de Begroting								
a. Sportpark Hoornseveld	5.827				5.827	-5.827	0	
b. Proeftuin toekomstscenario	500	-500			0	0	0	
c. Capaciteit afd. contractmanagement	-253				-253	253	0	
d. Onttrekking restant dekking Klaas Katerstraat 7				-462	-462	462	0	
e. Reserve budgetoverhevelingen	360				360	-360	0	
f. Overige kleine verschillen	51	-45			6	-148	-142	
Totaal	14.466	-2.246	0	-462	11.758	-5.620	6.138	

Mutaties met een effect op de Begroting

1. Jeugdzorg bijstelling op basis van realisatie 2024

De kosten voor jeugdhulp zijn in 2024 verder gestegen, wat resulteert in een bijstelling van € 4,2 mln. vanaf 2025 om de begroting op het niveau van 2024 te brengen. Daarnaast wordt de verwachte volumegroei van jeugdhulp in 2025 verhoogd tot 4,7%, wat leidt tot een bijstelling van € 1,6 miljoen vanaf 2025, afhankelijk van mogelijke compensatie door het Rijk.

2. WMO Bijstelling op basis van realisatie 2024

Jaarlijks wordt de specialistische ondersteuning bijgesteld aan de hand van de realisatie over voorgaande jaren. De aanpassingen die worden doorgevoerd zijn aan de hand van volumegroei (WMO voorspelmodel) en indexaties (o.a. OVA, PPC en CPI) Het betreft een open einderegeling. Hierdoor is er een structureel voordeel van - € 1,38 mln.

3. GGD vertraging verhuizing

In de begroting voor 2025 is rekening gehouden met de verkoopopbrengsten van het pand van de GGD aan de Vurehout, vanwege de geplande verhuizing van de GGD naar het Prins Bernhardplein. Echter, deze verhuizing is vertraagd, waardoor de verkoopopbrengst een jaar wordt uitgesteld naar 2026. Dit resulteert in een financieel nadeel in 2025 (omdat de begrote opbrengst is uitgesteld) en een voordeel in 2026. Voor Zaanstad betekent dit een verschuiving van € 0,21 mln. tussen 2025 (nadeel) en 2026 (voordeel). Over een periode van twee jaar is dit per saldo neutraal, maar het heeft wel een effect wanneer je dit per jaar bekijkt.

4. Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DUVO)

Vanaf 2025 wordt de DUVO verhoogd met 4,91%, wat resulteert in een stijging van de baten met € 0,1 mln. door doorbelasting aan de gemeenten. De kosten voor de ambulante begeleiding van de Blijf Groep worden lokaal opgenomen, waarbij € 0,2 miljoen regionaal wordt gedekt en € 0,3 mln. door de eerdere onterechte indexatie in de begroting. Op totaalniveau blijft er door de onterechte indexatie op de DUVO-middelen blijft er nog € 0,03 mln. over voor de algemene middelen.

5. Doelgroepenvervoer Aanvullend Openbaar Vervoer (AOV) en Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)

We verwachten dat de kosten voor het AOV/CVV in 2025 met ongeveer 9% zullen stijgen (€ 0,11 mln.). Dit komt doordat meer reizigers met

een AOV-indicatie gebruik maken van het product. Daarnaast is de kwaliteit van het product verbeterd, waardoor het vaker wordt gebruikt. Het aantal declarabele kilometers zal waarschijnlijk weer op het niveau van vóór de covid-epidemie zijn, aangezien deze stijgende lijn de afgelopen jaren al is ingezet. Door de instabiliteit van het openbaar vervoer zal er mogelijk meer gebruik worden gemaakt van het CVV. Tot slot is de NEA-index 1,5%.

6. Kapitaallasten

Vanwege het herfaseren van investeringen hebben we in 2025 een voordelig resultaat van € 0,26 mln.

7. Ontwikkelbudget sociale basis

Uit de verwachte incidentele compensatie voor 2023 en 2024 van de commissie van Ark wordt een incidenteel ontwikkelbudget gevormd, om ervoor te zorgen dat de (kosten van) jeugdhulp niet verder toenemen. Het ontwikkelbudget is bedoeld voor het versterken van de sociale basis en de lokale teams.

8. Opvang dak- en thuislozen goudestraat

De opvanglocaties voor dak- en thuislozen in de Zaanstreek worden vernieuwd en uitgebreid. Tot die tijd worden dak- en thuislozen tijdelijk opgevangen in Wormerveer: Wandelweg (14 plekken) en Goudastraat (10 plekken). Mede doordat dit nu twee locaties zijn (straks locatie Boschjesstraat met 24 tot 28 plekken) is de subsidie voor Leger des Heils onvoldoende voor volledige openstelling. De Goudastraat dient daarom als winteropvang en voor flexibele opvang bij wachtlijsten. Door de toenemende vraag zijn meer opvangplekken nodig dan de 14 plekken op de Wandelweg. De gemeente moet opvang bieden aan dak- en thuislozen die niet zelfredzaam zijn. Dit gaat vaak om mensen met meerdere problemen die ook hulp nodig hebben. Om de wachtlijsten te verkorten, blijft de Goudastraat (10 plekken) open tot de nieuwe locatie Boschjesstraat (24-28 plekken) klaar is. Dit wordt verwacht tot 31 juli 2026. De kosten zijn € 0,27 mln. in 2025 en € 0,15 mln. in 2026.

9. Kostenverdeling

Wij verwijzen voor een toelichting naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Mutaties met saldo neutraal effect op de Begroting

a. Sportpark Hoornseveld

De bouw van de voetbalaccommodatie zal starten in maart 2025, in plaats van 2024, vanwege vertraging in het project. De financiering komt uit het Investeringsfonds en het Transformatiefonds. Zie ook programma 2.

b. Proeftuin toekomstscenario king- en gezinsbescherming

In 2025 wordt de huidige proeftuin naar een gebiedsgerichte proeftuin 2.0 doorontwikkeld. De aanvullende financiering komt uit een toegekende subsidie van € 0,5 mln. van het ministerie van Justitie & Veiligheid.

c. Capaciteit afd. contractmanagement

Er wordt personeel ingezet vanuit materieelbudget. De inzet is conform de DVO WMO/Jeugd en voor de projectgroep aanbesteding jeugd.

d. Onttrekking restant dekking Klaas Katerstraat 7

De verbouwing en renovatie voor de opvanglocatie aan de Klaas Katerstraat 7B had vertraging opgelopen. Dit kwam onder meer doordat er tijdens de verbouwing asbest was gevonden en het dak in een slechtere staat was dan gedacht. De verwachting is dat de verbouwing eind mei 2025 klaar is, de lasten hiervan worden dit jaar begroot en gedekt uit de reserve Plan Blokhuis.

e. Reserve budgetoverhevelingen: In 2024 zijn incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen (€ 3,7 mln). Met deze begrotingswijziging worden deze middelen beschikbaar gesteld voor de opgaves.

Opgave 1: €1.105.000

Opgave 2: €1.370.000

Opgave 3: €140.000

Opgave 4: €360.000

Opgave 5: €100.000

Opgave 6: €90.000

Opgave 7: €530.000

2.1.5 Economie, kunst & cultuur - De welvarende stad

Portefeuillehouder(s): Breunese, Onclin

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad is een trotse, inclusieve en bruisende stad, die klaar is voor de toekomst en kansen biedt voor iedereen. Dit betekent dat er voldoende ruimte is voor een toekomstbestendige economie, die duurzamer, kennisintensiever en meer divers is dan nu. Zaanstad blijft een woon-werkstad waarbij de werkgelegenheid harder groeit dan het aantal inwoners: we zetten in op meer banen. Bewoners, bezoekers en bedrijven kunnen goed toeven in een aantrekkelijke gemeente met goede toeristische voorzieningen. Er is een rijk en divers cultureel leven dat kwaliteit toevoegt aan de groeiende stad. We zorgen ervoor dat kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk zijn. Zo hebben alle inwoners de kans om talenten en vaardigheden te ontwikkelen en stimuleren we participatie, ontmoeting en verbinding. Uiteindelijk moet het resultaat een verbetering van de brede welvaart in de stad zijn.

Voortgang 2025

Kunst & Cultuur

We hebben de uitvoeringsagenda 'Kunst en cultuur groeit mee' (2023-2026) geactualiseerd. We sturen sterker op de basisinfrastructuur van de grote instellingen door duidelijke opdrachten en inzet op samenwerkingen. Er gaat veel aandacht naar het visietraject voor het centrum voor de kunsten (Fluxus). Daarnaast ondersteunen en benutten we ook de rest van het culturele ecosysteem. We benutten bestaande locaties beter en geven prioriteit aan jeugd. Zo vergroten we de maatschappelijke meerwaarde.

Op het Hembrugterrein werken we aan het faciliteren van kunst, cultuur, toerisme en evenementen binnen de gebiedsontwikkeling. Dit doen we om het unieke karakter van het terrein en het belang voor Zaanstad te versterken.

We werken ook aan het verbeteren van de dienstverlening aan evenementenorganisatoren, zoals beschreven in de bestuursopdracht "Evenementen

meer mogelijk maken". Dit omvat onder andere het verbeteren van het integrale proces van vergunningverlening, de Zaanse Event Academy in samenwerking met Nextstage om de kennis en vaardigheden van organisatoren te vergroten, en het ontwikkelen van een visie op evenementen met mogelijk aangepast beleid als gevolg.

Exploitatiemodel Zaanse Schans

In de afgelopen periode hebben intensieve gesprekken met de betrokken stakeholders plaatsgevonden over het uitvoeren van de Ontwikkelstrategie. In mei 2025 besluit de gemeenteraad over een toekomstbestendige Zaanse Schans met een duurzaam exploitatiemodel. Dit model gaat uit van het genereren van inkomsten om de maatregelen uit de Ontwikkelstrategie te bekostigen en investeringen te kunnen doen om de veiligheid, leefbaarheid en kwaliteit van het authentieke gebied in de toekomst te blijven borgen.

Economie

Binnen de Opgave Economie werken we aan de uitvoering van de Economische Visie en het uitvoeringsprogramma. Vele activiteiten zijn gestart of opgepakt. We zetten in op het mengen van wonen en werken, bij gebiedsontwikkelingen en in de

Ruimtelijke Economische Strategie. De Actieagenda voor MKB- en starters stelt het college vast in de eerste helft van dit jaar, waarna we starten met de uitvoering. We ontwikkelen proposities om inzichtelijk te maken welke kansen de economische ontwikkeling in Zaanstad biedt en welke extra middelen gegeneerd kunnen worden. We werken verder aan het de intensivering van bedrijventerreinen, conform het programma bedrijventerreinen. Verder onderzoeken we welke instrumenten (zoals omgevingsplannen en grondbeleid) kunnen bijdragen aan het realiseren van meer ruimte op bestaande terreinen. Tegelijkertijd is het contact met ondernemers geïntensiveerd en faciliteren we bedrijven wanneer zij een verplaatsingsopgave hebben.

We ronden de nieuwe detailhandelsvisie af, verankeren het standplaatsenbeleid en de horecacategorieën ook blijven we hierover in gesprek met onze partners en belanghebbenden. Daarnaast starten of gaan we verder met de ontwikkeling van terrassenbeleid, de marktvisie, de plintenstrategie en het kermisbeleid. We continueren de overlegstructuren met de horeca en aan de vastgoedtafel. De organisatie van Roze Zaterdag zal verder vorm krijgen, richting het landelijke evenement van 28 juni.

Product 5.1 Kunst, cultuur en evenementen

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Positie van Zaanstad op cultuurindex	32	37	32	32	32	30	28	Atlas voor gemeenten
Aantal locaties waarop kunst en cultuur beschikbaar is	nb	48	61	71	75	65	65	Maatschappelijke voorzieningen kaart
Percentage inwoners dat actief is op gebied van kunst en cultuur	19%	21%	19%	21%	22%	25%	28%	Zaanpeiling
Cultuurdeelname, percentage inwoners dat culturele instelling, evenementen en activiteiten bezoekt	n.b.	n.b.	59%	56%	58%	60%	65%	Zaanpeiling

Toelichting:

Positie van Zaanstad op cultuurindex

In de Atlas voor gemeenten worden de grootste vijftig gemeenten op vijftig punten met elkaar vergeleken. Eén van de indicatoren binnen de woonaantrekkelijkheidsindex is 'podiumkunsten en nachtcultuur'. Zaanstad staat hierin op een gedeelde plek 32, gebaseerd op een uitsplitsing in de categorieën toneel

(plek 33), klassiek (40), pop (38) en dance (19).

Op basis van het aantal inwoners is Zaanstad de 17e gemeente van Nederland.

Aantal locaties waarop kunst en cultuur beschikbaar is

In de maatschappelijke-voorzieningenkaart zijn op een uniforme manier maatschappelijke voorzieningen naar soort of wijk zichtbaar. Uit deze indicator zijn

spreiding en bereikbaarheid van culturele voorzieningen af te lezen. Zo kunnen we beoordelen in hoeverre we de ambitie kunst en cultuur dichtbij voor iedereen (kansengelijkheid) realiseren. We zien een stijging in het aantal locaties. Hier zijn verschillende oorzaken voor: er wordt steeds meer wijkgericht gewerkt en met de groei van de stad komen er nieuwe locaties bij. Tegelijkertijd krijgen we beter zicht op locaties waar – naast andere activiteiten – ook kunst & cultuur aangeboden of beoefend wordt.

Percentage inwoners dat actief is op gebied van kunst en cultuur

Het percentage inwoners dat actief is op het gebied van kunst en cultuur is een nieuwe indicator die in 2022 voor het eerst is gemeten via de Zaanpeiling. Deze indicator is nog in ontwikkeling.

Cultuurdeelname

Het percentage inwoners dat een culturele instelling, evenementen en/of activiteiten bezoekt is ook een nieuwe indicator waarmee we met ingang van 2023 meten.

De verwachting is dat de waardes in 2025 niet veel zullen afwijken van die uit 2024. Dit betekent dat de streefwaarde voor het aantal locaties waarop kunst en cultuur beschikbaar is, ruim overschreden wordt. De score op de andere indicatoren is naar verwachting iets lager dan de streefwaarden. Hierop blijven we inzetten bij de beleidsuitvoering.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De uitvoering van projecten verloopt grotendeels volgens plan.

Toekomstbestendige basis

De investeringen in het Zaan Museum worden medio 2025 afgerond. De bestuursopdracht Zaantheater is vertraagd door gebrek aan capaciteit, maar is inmiddels weer opgepakt. Er is afgesproken dat de gemeente tijdens de looptijd van de bestuursopdracht aandacht blijft houden voor noodzakelijk en incidenteel onderhoud. De gemeente komt deze afspraak na en stelt geld beschikbaar voor incidenteel onderhoud in 2026 en voor een investering voor verplichte overstap naar ledverlichting.

Duurzaam exploitatiemodel Zaanse Schans

Werkend vanuit de vastgestelde Ontwikkelstrategie heeft de gemeente de regie in handen genomen om een duurzaam exploitatiemodel uit te werken. Dit voorstel gaat over een toekomstbestendige Zaanse Schans met een evenwicht tussen inkomsten en uitgaven. Met de erfgoedpartijen en bewoners zijn concrete afspraken gemaakt die zijn vastgelegd in convenanten. Op dit moment is het besluitvormingstraject in gang gezet. Het streven is om de stukken begin mei 2025 met de gemeenteraad te bespreken waarna besluitvorming kan plaatsvinden.

Kunst en cultuur groeien mee met de gemeente

Door gebrek aan capaciteit hebben we het accountmanagement creatieve industrie nog niet kunnen oppakken.

Kunst en cultuur voor iedereen

In samenwerking met het Zaanse culturele ecosysteem en landelijke kennispartners wordt hard gewerkt aan de nieuwe opdracht rondom het centrum voor de kunsten (Fluxus). De pilot cultuurcoaches is verlengd. In 2025 worden nieuwe stadsdichters geworven die in 2026 zullen starten.

Product 5.2 Sterk vestigingsklimaat

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Aandeel banen/ toekomstbestendige/ kennisintensieve economie in totale werkgelegenheid	8,02	8,10	8,08	8,17	8,10	8,10	9,00	Vestigingenregister Zaanstad
Woon/werkbalans, het aantal banen per 1.000 inwoners van 15 tot 65 jaar	568	591	nb		610	610	530	Waarstaatjegemeente.nl
Waarderingscijfer ondernemersklimaat	n.b.	5,9	n.b.	n.b.	6,3	6,3	6,3	MKB Nederland, onderzoek MKB vriendelijkste gemeente
Gemiddelde besteding per Nederlandse bezoekers vanaf 18 jaar (euro)	41,6	45,6	47,5	43,4	45	50,0	52,00	NBTC

Voor de meeste indicatoren zijn nog geen realisatiecijfers over 2024 bekend. Deze indicatoren worden ontleend aan externe bronnen (CBS, LISA).

Aandeel banen toekomstbestendig/kennisintensief

De realisatiecijfers 2024 worden in Q2 bekend. Gelet op de ontwikkeling van de realisatiecijfers in de voorgaande jaren wordt de prognose 2025 gehandhaafd. De streefwaarde 2026 wordt hiermee moeilijk haalbaar. Het aantal banen kennisintensief groeit, maar de totale werkgelegenheid groeit harder, waardoor het percentage minder hard toeneemt.

Woon-werkbalans, aantal banen per inwoner

De cijfers woon/werk balans zijn gecorrigeerd. Er is een nieuwe bron gebruikt (waar staat je gemeente) zodat vergelijking met andere gemeenten mogelijk is. De cijfers zijn nu consistent omdat ze - in tegenstelling tot eerder - uit één dezelfde bron komen. In Zaanstad zijn in 2023 in totaal 604 banen per 1.000 inwoners van 15 tot 75 jaar. Dit cijfer leidt niet tot aanpassing van de prognose van 2025.

Waarderingscijfer ondernemersklimaat

Dit cijfer komt uit het landelijk MKB-onderzoek. Dit werd standaard tweejaarlijks gehouden. De afgelopen jaren heeft dit onderzoek niet plaatsgevonden. Het is onbekend of en wanneer dit onderzoek wordt gehouden. De gemeente heeft in het kader van het Actieplan MKB en starters wel zelf onder het Zaanse MKB onderzoek gedaan naar de gemeentelijke dienstverlening.

Gemiddelde besteding per Nederlandse bezoeker

De gemiddelde bestedingen zijn teruggelopen. Wellicht heeft dit te maken met de onzekere economische situatie. Voor 2025 wordt, met het aantrekken van de economische groei, een hoger niveau van bestedingen verwacht.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De uitvoering loopt grotendeels volgens plan.

Ruimtelijk Economische Strategie

De Ruimtelijk Economische Strategie wordt dit jaar uitgewerkt en uitgevoerd conform verwachting.

Sterk ondernemersklimaat voor het brede MKB en speerpuntsectoren

De uitvoering is conform verwachting, inclusief het afronden en uitvoeren van de Actieagenda MKB en starters.

Aantrekkelijke woon-, werk en (be-)leefstad met een eigen identiteit

De uitvoering vindt grotendeels plaats zoals voorzien. Aanvullend is een verkenning gestart naar een gefaseerde verhoging van de tarieven voor de riviercruisevaart op voorstel van de gemeenteraad. Waarbij ook gekeken wordt naar de voorzieningen voor een gastvrij ontvangst en tegen overlast. Dit leidt tot mogelijk tot vertraging van andere trajecten.

Gezonde, productieve wijken waar ruimte is om te wonen en te werken

We stimuleren meer ruimte voor bedrijven in Zaanstad op bedrijventerreinen, in het centrum, nabij stationslocaties en in de wijken. Samen met kunst en cultuur werken we aan het opstellen van een Actieagenda broedplaatsen. Verder is de haalbaarheidsstudie Zuiderhout afgerond en werken we aan een afwegingskader voor het behouden van kleinschalige bedrijfsruimte in het stedelijk gebied.

Inclusieve arbeidsmarkt in balans en Techlands

We werken volgens verwachting aan de Arbeidsmarktagenda Zaanstad (AMAZ) en PPS Techlands.

Toekomstbestendige, duurzame en kennisintensieve economie

De uitvoering vindt plaats zoals voorzien, waarbij we samenwerken met de opgave duurzaamheid.

Economie, kunst en cultuur

(Bedragen x € 1.000)

	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	21.540	4.452	25.991
Baten	-1.033	-2.121	-3.154
Saldo van lasten en baten	20.506	2.331	22.837
Toevoegingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0
Totaal saldo incl. reserve mutaties	20.506	2.331	22.837

Toelichting op hoofdlijnen:

Ten opzichte van de Begroting 2025 zijn de lasten € 4,45 mln. hoger. De baten zijn - € 2,12 mln. hoger. De toevoegingen aan de reserves en de onttrekkingen

aan de reserves zijn niet gemuteerd. De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de mutatie een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving

(Bedragen x € 1.000)

- = voordeel, + = nadeel

	Lasten	Baten	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
Mutaties met een effect op de Begroting							
1. Knelpunt: Aanloop- en transitiekosten Zaanse Schans	1.200				1.200		1.200
2. Kostenverdeling	702	-362			340		340
Mutaties met een saldo neutraal effect op de Begroting							
a. Reserve budgetoverhevelingen	100				100	-100	0
b. Openbare bibliotheken	476				476	-476	0
c. Voorstel resultaatbestemming	276				276	-276	0
d. Sail 2025	-300				-300	300	0
e. Mainstage	1.692	-1.692			0		0
f. Drukteplan Zaanse Schans	204				204	-204	0
g. Riviercruise	100				100	-100	0
h. Overige kleine mutaties	2	-67			-65	65	0
Totaal	4.452	-2.121	0	0	2.331	-791	1.540

Mutaties met een effect op de Begroting**1. Knelpunt: Aanloop- en transitiekosten Zaanse Schans**

De ambtelijke organisatie is bezig met de uitvoering van een ontwikkelstrategie voor een duurzaam exploitatiemodel op de Zaanse Schans. De gemeenteraad is hierover apart geïnformeerd in mei. De aanloopkosten betreffen € 1,2 mln. in 2025.

2. Kostenverdeling

De apparaatslasten en baten zijn gewijzigd met € 0,34 mln. voordelig. Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Mutaties met saldo neutraal effect op de Begroting**a. Reserve budgetoverhevelingen**

In 2024 zijn incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen. Het bedrag van € 0,1 mln. ziet toe op voorbereidingskosten van Roze Zaterdag.

b. Openbare bibliotheken

We ontvangen een decentralisatie-uitkering voor de voorbereiding op een wettelijke zorgplicht ten aanzien van de openbare bibliotheek (€ 0,48 mln.).

c. Voorstel resultaatbestemming

In 2024 zijn we gestart met de bestuursopdracht 'Integrale aanpak evenementen' is. Door krapte op de arbeidsmarkt kon nog niet al het budget direct ingezet worden in 2024. Daarom stellen wij voor om € 0,12 mln. via resultaatbestemming over te hevelen naar 2025.

Een aantal projecten uit de Uitvoeringsagenda Economie is later in 2024 gestart dan voorzien, omdat we onvoldoende capaciteit beschikbaar hadden mede vanwege de krappe arbeidsmarkt. Deze projecten worden in de eerste helft van 2025 afgerond en geïmplementeerd. Daarom stellen wij voor om € 0,16 mln. via resultaatbestemming over te hevelen naar 2025.

d. Sail 2025

Het in het coalitieakkoord toegekende budget (€ 0,3 mln.) voor Sail 2025 wordt overgeheveld van subopgave Kunst, cultuur en evenementen naar subopgave Daadkrachtig optreden om het evenement veilig te laten verlopen.

e. Mainstage

We hebben een subsidie ontvangen voor Mainstage, deze is middels een convenant, subsidiebeschikking en uitvoeringsovereenkomst in 2024 doorgezet naar de stichting Open House. Deze kosten en subsidieopbrengsten (€ 1,69 mln.) worden conform geplande uitvoering verdeeld over de jaren.

f. Drukteplan Zaanse Schans

Het budget voor drukteplan Zaanse Schans (€ 0,2 mln.) wordt overgeheveld van subopgave Stedelijke ontwikkeling naar subopgave Sterk vestigingsklimaat.

g. Riviercruise

De groei van het toerisme binnen de riviercruise zet al jaar na jaar door. Nu Amsterdam heeft besloten om 50% van de riviercruise activiteiten in de stad af te stoten is de druk op de voorzieningen in Zaanstad navenant gegroeid. Samen met de autonome groei van het riviercruise toerisme vraagt dit om een gedegen visie, aanpak en investeringen vanuit Zaanstad om de schepen en bezoekers in

Zaanstad te kunnen faciliteren. Kosten zitten met name in de jaren 2026 en 2027. Dekking zit in hogere opbrengsten vanuit de Kadegelden die stijgen doordat er meer schepen in Zaanstad afmeren.

h. Overige kleine mutaties

i. Kostenverdeling

Wij verwijzen voor een toelichting naar de paragraaf bedrijfsvoering.

2.1.6 Veiligheid - De veilige stad

Portefeuillehouder(s): Hamming

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Zaanstad wil inwoners, ondernemers en bezoekers een veilige en leefbare omgeving bieden. We willen verloedering of vervuiling, overtredingen, overlast en criminaliteit zoveel mogelijk beperken en jongeren een perspectief bieden. Daarbij streven we naar een goede balans tussen zorg, preventie en repressie. In deze keten werken we nauw samen. We geven hierbij datagericht sturing én zijn ontvankelijk voor verhalen van buitenaf. We hebben een verbindende rol in diverse beeld- en meningsvorming en benadrukken de betrokkenheid van bewoners bij de eigen veilige en leefbare leefomgeving. We geven goed en gericht uitvoering aan de basistaken, maar willen ook het verschil maken in gebieden, thema's, (doel)groepen en beleidsfasen, gericht op de meeste impact in de stad, de dorpen, wijken en buurten.

Voortgang 2025

Samen werken aan een veilige stad

In 2025 hebben we samen met NHVeilig ingezet op het tegengaan van radicalisering en cybercrime.

Daadkrachtig optreden

In 2025 hebben het interventieteam en TWO de aanpak van straatintimidatie en overlast versterkt. Boa's werken nu in drie teams: team Noord, Flexteam en Team Wijkgerichte Overlast (TWO). TWO heeft zich gericht op overlast door overbewoning en illegale kamerverhuur. Er is intensief samengewerkt rond malafide huisvesting en glazenwassersproblematiek. Boa's werken datagesturd en er is geïnvesteerd in de professionalisering van werkprocessen.

In 2025 is ingezet op bestuurlijke maatregelen. We hebben voor verschillende overtredingen van de APV een last onder dwangsom opgelegd. Het gaat hier om samenscholing en ongeregelde heden (2:1 APV), gevaarlijke voorwerpen (2:19b APV), vervoer inbrekerswerktuigen (2:44 APV) en drugshandel op

straat (2:74 APV). Daarnaast zijn aan overlastgevers in daarvoor aangewezen gebieden verblijfsontzeggingen opgelegd. Ook hebben we bij ernstige of herhaaldelijke verstoringen van de openbare orde gebiedsverboden ingezet.

Brede integrale aanpak ondermijning

In 2025 hebben we criminele samenwerkingsverbanden en drugscriminaliteit effectief aangepakt. De Glazenwassersvergunning, geïmplementeerd in 2024, heeft criminele netwerken verstoord. Er zijn diverse actiedagen gepland gericht op verdovende middelen. De interne weerbaarheid en bewustwording over ondermijning zijn versterkt. Samen met regionale partners hebben we mensenhandel aangepakt en blijven alert op ontwikkelingen.

Jeugd & veiligheid

Jeugd & Veiligheid heeft zich in 2025 gericht op Zaanstad Noord en Zaandam Oost. We hebben de weerbaarheid van jongeren vergroot, de informatiepositie verbeterd, eerderesignaleerd en preventief opgetreden. Kernteams op scholen zijn uitgebreid. In 2024 zijn 35 jongeren ingestroomd in de persoonsgerichte aanpak. In Zaanstad Noord zijn gerichte interventies ingezet om overlast tegen te gaan. Het gaat hierbij om interventies zoals een verhoogde gecoördineerde inzet van politie, Straattoezicht en jongerenwerk op risicolocaties, intensievere samenwerking met NS op en rond station Krommenie-Assendelft en inhuren van particuliere beveiliging om tijdelijk toezicht te houden op probleemlocaties. Voor Zaandam Oost is een gebiedsregisseur aangesteld om meer grip te krijgen op de veiligheidssituatie.

Product 6.1 Samen werken aan een veilige stad

Realisatie en prognose van indicatoren								
Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	Bron
Veiligheidsindex Zaanstad totaal	100	n.b.	99	n.b.	98	98	98	Veiligheidsindex: Politiecijfers en Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Oordeel functioneren gemeente aanpak leefbaarheid en veiligheid (% neutraal, tevreden en zeer tevreden)	77%	nb	74%	n.b.	75%	75%	76%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)

Toelichting:

De veiligheidsmonitor/veiligheidsindex wordt alleen in oneven jaren landelijk uitgevoerd door het CBS (bron CBS). In juli-november 2025 wordt het onderzoek voor de veiligheidsmonitor uitgevoerd. Er is geen aanleiding om de streefwaarden van 2025 aan te passen.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De taken die vallen onder de openbare orde en veiligheid in het algemeen zijn breed: variërend van de inzet van cameratoezicht tot het omgaan met demonstraties, coffeeshops en kraakpanden.

Deze opsomming is illustratief en niet uitputtend, de uitvoering van deze taken is doorlopend waarbij de focus van OOV altijd is gericht op ontwikkelingen in de stad en daarbuiten.

Samen met NH Veilig zetten we (ook in 2025) met name in op het tegengaan van radicalisering en cybercrime.

De thema’s inzake rampen- en crisisbeheersing voor 2025 zijn:

- Veilige leefomgeving
- Toekomstbestendige brandweerbzorg
- Toekomstgerichte crisisbeheersing
- Veerkrachtig werkgeverschap

Genoemde thema’s staan uitgewerkt in het Beleidsplan 2025-2028 van de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland. Het beleidsplan is op 25 maart 2025 in het Algemeen Bestuur van de VRZW vastgesteld. De raad is met een RIB geïnformeerd over het beleidsplan.

Product 6.2 Daadkrachtig optreden

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Percentage inwoners dat sociale overlast ervaart	16%	n.b.	17%	n.b.	15%	15%	15%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Aantal misdrijven per 1.000 inwoners	42,4	44,4	44,7	n.b.	44	44	43,5	Politieportaal CBS
Oordeel tevredenheid functioneren gemeentelijke handhavers (% neutraal, tevreden en zeer tevreden)	82%	n.b.	81%	n.b.	n.b.	82%	83%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Percentage inwoners dat vorm van straatintimidatie heeft meegemaakt	n.b.	n.b.	18%	n.b.	n.b.	17%	16%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Inzet BOA's: aantal opgelegde sancties en waarschuwing t.o.v. het aantal waarnemingen	22,4%	13,3%	14,0%	24,9%	22%	7,0%	< 14,0%	City Control

Toelichting:

De veiligheidsmonitor/veiligheidsindex wordt alleen in oneven jaren landelijk uitgevoerd door het CBS (bron CBS). In juli-november 2025 wordt het onderzoek voor de veiligheidsmonitor uitgevoerd.

Met uitzondering van de inzet boA's is geen aanleiding voor afwijkingen voor de indicatoren van 2025:

Inzet boA's aantal opgelegde sancties en waarschuwing t.o.v. het aantal waarnemingen

Op basis van de eerste twee maanden van 2025 verwachten we dat aan het einde van het jaar het percentage rond de 22%. Het percentage in de tabel drukt deze verhouding uit. Hoe minder dit percentage, hoe minder sancties/waarschuwingen er worden geregistreerd t.o.v. het aantal waarnemingen.

Door de intensieve aanwezigheid van boA's en het TWO en Interventieteam in Zaandam-Oost, leidt dit tot een toename van het aantal boetes. Op lange termijn verwachten we echter een afname van het aantal boetes in Zaandam Oost. BoA's worden ingezet om de gemeente veiliger en leefbaarder te maken. Door de verhoogde inzet kunnen zij meer preventieve maatregelen nemen, wat uiteindelijk resulteert in minder overtredingen en dus minder boetes.

BoA's zijn structureel aanwezig bij inloophmomenten, bijeenkomsten en wijkinitiatieven om de zichtbaarheid te vergroten. Hierdoor vindt continue informatie-delings plaats en bereiken meldingen de boA's op vele manieren, wat zorgt voor een goede informatiepositie van overlastlocaties en sanctioneerbare situaties.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Straatintimidatie

Ook in 2025 wordt ingezet op de aanpak van straat-intimidatie. De aanpak is gericht op drie pijlers: 1. Preventie, voorlichting en bewustwording, 2. Veilig op straat en 3. Communicatie, onderzoek en meldingen.

Aanpak overlast en criminaliteit

Sinds 2025 werken de boA's in drie verschillende teams om te kunnen inzetten op overlast in heel Zaanstad. Waar de boA's gaan werken bepalen we met behulp van beschikbare data. Zo handhaven de boA's van team Noord op leefbaarheidsproblemen in Wormerveer en Krommenie). De boA's van het 'Flex-team' handhaven op de leefbaarheidsproblemen en meldingen van inwoners in de (overige) Zaanse wijken. Ook kunnen zij thematisch en projectmatig bijspringen in Zaandam-Oost.

Team Wijkgerichte Overlast (TWO)

Ons laatste Team TWO richt zich op het terugdringen van overlast in Zaandam-Oost als gevolg van:

- overbewoning (er wonen te veel mensen);
- (vermoedens van) illegale kamerverhuur;
- illegale bewoning (verboden volgens de wet).

Aanpak woonfraude

In 2025 komt intensieve samenwerking rond de aanpak van malafide huisvesting en glazenwassers-problematiek in Zaandam-Oost structureel terug in 'Sprintdagen' waarin maandelijks door TWO wordt samengewerkt met ketenpartners. Ook wordt gestart

met een nieuwe pilot 'Versneld inschrijven BRP' waarbij personen ter plaatse worden ingeschreven in de BRP.

Aanpak leefbaarheid

De BOA's gaan vanaf 2025 datagestuurd werken en dus per thema of overlastfenomeen de wijken in. Er wordt minder gewerkt met eigen meldingen, maar meer vanuit flexibele inzetvraag gewerkt. Hierin zal de data analist van de afdeling Straattoezicht nauw samenwerken met TWO.

Professionalisering

Ook wordt binnen TWO meer tijd geïnvesteerd in professionalisering van werkprocessen binnen het team gezien de personele groei van afgelopen jaren. Speerpunt om snel en flexibel te blijven werken kan door de hoge meldingsniveau en groei soms onder druk staan. Dit vraagt om slimmere inzet van capaciteit door vaker gecombineerd samen te werken.

Voorbeeld: niet twee toezichthouders BRP, maar één BRP en één kamerverhuur de controle uitvoeren.

Met deze drie teams kunnen we inspringen op overlast situaties en thema's in de gebieden waar de inwoners het meeste overlast ervaren (jeugd, afval en parkeren).

Omgaan met polarisering in de samenleving

Vanwege een landelijke toename van het 'wij-zij denken' organiseert Zaanstad in samenwerking met de Stichting Samenbindende Projecten Zaanstreek vredesgesprekken met bewoners uit verschillende culturen, sociale groepen en religies. Het doel hiervan is het gesprek met elkaar aan te gaan, naar elkaar te luisteren, elkaar niet te veroordelen of te willen overtuigen. Daarnaast zoekt Zaanstad de samenwerking met de politie op over het project 'Bondgenoten', een methode om netwerken op te bouwen en te onderhouden.

Product 6.3 Brede integrale aanpak ondermijning

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Aantal ingebrachte signalen en meldingen van Mensenhandel	9	3	4	5	5	5	3	Data.politie.nl
Sluiten drugspanden	19	18	12	30	30	20	25	Gemeentelijke registratie
% inwoners dat vermoedt of zeker weet dat ondermijningsvormen in de buurt plaatsvinden	47%	n.b.	48%	n.b.	n.b.	47%	46%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Meld misdaad anoniem	231	145	149	187	200	200	250	Meld misdaad anoniem
Aantal Bibobonderzoeken	120	99	111	249	250	160	300	Gemeentelijke registratie
Aantal prostitutiecontroles	n.b.	n.b.	10	42	42	24	30	Gemeentelijke registratie
Aantal horecacontroles	29	105	143	154	200	150	175	Gemeentelijke registratie
Aantal opgelegde bestuurlijke maatregelen horeca	7	12	16	21	25	18	20	Gemeentelijke registratie

Toelichting:

Aantal ingebrachte signalen en meldingen van mensenhandel

Naar verwachting zal het aantal meldingen gelijk blijven of licht stijgen. Een directe verklaring hiervoor is niet te geven. De lichte stijging die tot nu toe is waargenomen ten opzichte van 2022 kan mogelijk wijzen op een hogere meldingsbereidheid of bewustwording.

Sluiten drugspanden

30 betreft het te verwachten aantal sluitingen. Dit is meer dan het streefcijfer en gebaseerd op het aantal van vorig jaar en ontwikkelingen op de actieve inzet op de productie en opslaglocaties van verdovende middelen. Zie volgende tekstblok.

Meld misdaad anoniem

200 betreft het aantal mma-meldingen. Dit is een schatting op basis van het afgelopen jaar en ook op basis van het beeld in de eerste 2 maanden. Momenteel zijn namelijk 33 meldingen binnengekomen.

Aantal Bibobonderzoeken

Naar verwachting zal met de huidige capaciteit in 2025, net als in 2024, ongeveer 250 Bibob-onderzoeken worden uitgevoerd. De stijging ten opzichte van eerdere jaren (2023 en eerder) kan worden verklaard doordat in 2024 de Glazenwassersvergunning is geïmplementeerd, waarvoor datzelfde jaar meer dan 100 Bibob-onderzoeken zijn uitgevoerd.

Aantal prostitutiecontroles

De 42 voor prostitutiecontroles is het aantal van afgelopen jaar. We verwachten, gezien het aantal controles op hetzelfde aantal uit te komen.

Aantal horecacontroles

In heel Zaanstad is de prognose dat er minimaal 200 horecacontroles worden uitgevoerd. Deze integrale aanpak zorgt ervoor dat de horecabedrijven in de hele gemeente regelmatig gecontroleerd worden, wat bijdraagt aan een veilige en verantwoorde bedrijfsvoering.

Aantal opgelegde bestuurlijke maatregelen horeca

Doordat het aantal horecacontroles omhooggaat, zullen wellicht ook meerdere maatregelen worden opgelegd. Daarnaast is men bezig geweest om de horeca-exploitatievergunningen tegen het licht te houden en ook een bepaalde categorie van horeca hieronder te laten vallen, zoals bakkers die fungeren als snackbar. Hierdoor zullen meer bedrijven onder de horeca-exploitatieplicht vallen en dit kan zorgen voor een grotere toename aan bestuurlijke maatregelen.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Criminele samenwerkingsverbanden Zaanstad

- Bibobonderzoek
- In 2024 is de Glazenwassersvergunning geïmplementeerd met als doel om onder andere criminele samenwerkingsverbanden in Zaanstad te verstoren.
- Zaanadam-Oost is door veiligheidspartners als handhavingsknelpunt aangewezen, omdat hier criminele netwerken actief zijn. Deze netwerken maakten een crimineel verdienmodel van het structureel uitbuiten van arbeidsmigranten. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de glazenwasserij. Dit probleem pakken we aan door:

- het invoeren van de vergunningplicht afgelopen jaar. Er zijn o.a. 36 vergunningen verleend, 2 vergunningen worden verleend onder extra voorwaarden. 41 vergunningaanvragen zijn nu in behandeling;
- door de inzet van Bibobonderzoek;
- door het uitvoeren van controles door het gemeentelijk interventieteam op de vergunningplicht en illegale kamerverhuur.
- Het inzetten van het bestuurlijk instrumentarium (o.a. Last onder dwangsom). In het eerste kwartaal 2025 is 20 keer een last onder dwangsom opgelegd en 5 invorderingsprocedures gestart.

Aanpak drugscriminaliteit

Het handhavingsknelpunt voor verdovende middelen is verlengd tot eind 2025. Cottica en Zaanadam-Oost zijn aangewezen als handhavingsknelpunten. Dit jaar worden diverse actiedagen gepland op verdovende middelen signalen en loopt een projectmatige aanpak, zoals bedrijventerreinen, en integrale controles, door. Afgelopen jaren zijn hierop veel bestuurlijke maatregelen getroffen op grond van artikel 13b Opiumwet. Een andere (nieuwe) ontwikkeling is het onderzoeken van het verhalen van kosten door bestuurlijke sluitingen en ruiming van drugsproductielocaties. Als laatste is de indicator/term 'sluiten drugsbanden' minder passend, omdat naast sluitingen ook LOD's (last onder dwangsom) en bestuurlijke waarschuwingen worden opgelegd.

Vergroten weerbaarheid gemeente

Om risico's van ondermijnende criminaliteit te verkleinen, heeft de gemeente gewerkt aan het versterken van de interne weerbaarheid. De gemeente kan interessant zijn voor criminelen voor toegang tot diensten, middelen, informatie en reisdocumenten. In 2025 richten we ons op bewustwording van ondermijning en criminele beïnvloeding en het aanscherpen van het screeningsbeleid. De Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid helpt gemeenten en de provincie weerbaarder te maken tegen criminaliteit en dreigingen. Zaanstad werkt samen met de provincie, regiogemeenten en NHVeilig aan de implementatie van deze norm.

Toezicht Horeca, Prostitutie en aanpak mensenhandel

Mensenhandel

De gemeente werkt aan het vergroten van de aandacht voor mensenhandel. Het Regionaal Beleidsplan Mensenhandel richt zich op het voorkomen van slachtofferschap, bewustwording en hulp aan

slachtoffers. We blijven alert op ontwikkelingen en werken samen met partners om signalen op te pakken en hulp te bieden. Voldoende capaciteit en geschikte opvanglocaties zijn cruciaal voor een effectieve aanpak.

- **Horeca**

Aantal horecacontroles (minimaal 200 in 2025). Het aantal horecacontroles zal omhoog gaan, nu de politie een terugtrekkende beweging maakt in het horeca-uitgaansgebied. Door meer fysiek en in de avonduren aanwezig te zijn, zorgt dit voor een grotere toename in horecacontroles in de 'zwaardere' horecagelegenheden. Daarnaast zal toezicht zich richten op signaalgestuurd toezicht door actief op meldingen en signalen te bundelen en daarop te acteren.

- **Prostitutie**

Vanuit de regionale aanpak een behoefte om de structuren achter de niet vergunde prostitutie aan te pakken. Momenteel is er, onder regie van Noord-Holland Veilig, een onderzoek gaande bij de aangesloten partners of een handhavingsknelpunt mogelijkheden biedt.

Wat hebben we gedaan:

- We voeren twee keer maand regionale controles uit. In het eerste kwartaal waren dit er 6.
- Ook hebben we een keer aangesloten bij een integrale controle van Wormer/Oostzaan.
- We hebben contact gehad met 13 sekswerkers waarvan 9 feitelijk gesproken.
- Daarnaast hebben we 9 keer een aanbod naar Scharlaken koord gedaan.

Product 6.4 Jeugd & veiligheid

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
Overlast van rondhangende jongeren	8,6%	n.b.	9,5%	n.b.	9,5%	9,5%	9%	Veiligheidsmonitor (eens per twee jaar)
Evaren overlast groepen jongeren in eigen buurt	41%	38%	43%	41%	41%	41%	39%	Zaanpeiling
Incidenten overlast jeugd	1050	603	481	525	500	585	570	Politiregistraties
Aantal problematische jeugdgroepen in aanpak	nb	2	2	0	3	4	4	Groepsscan
Cases PGA	26	39	35	36	35	40	45	Team Jeugd en veiligheid

Toelichting

De veiligheidsmonitor/veiligheidsindex wordt alleen in oneven jaren landelijk uitgevoerd door het CBS (bron CBS). In juli-november 2025 wordt het onderzoek voor de veiligheidsmonitor uitgevoerd. We kunnen niet voorspellen of de ervaren overlast is toe of afgenomen en hebben daarom geen prognose kunnen vaststellen. Het streven is om de ervaren overlast niet te laten groeien t.o.v.2024 We hebben geen indicaties dat de ervaren overlast is toe- of afgenomen.

Incidenten overlast (groepen jongeren in eigen buurt, jeugd en jeugdgroepen)

Het aantal meldingen van jeugdoverlast en incidenten bij de politie is in de eerste twee maanden (januari en februari) van 2025 relatief laag. Ook in de jaren 2023 en 2024 zagen we dat het aantal jeugdoverlast meldingen in de eerste twee maanden van het jaar

wat minder is dan het jaargemiddelde. Het aantal meldingen in de eerste twee maanden van 2025 is vergelijkbaar met 2023 en 2024 en we verwachten dus dat het aantal meldingen over heel 2025 tussen deze jaartallen in zit.

Het aantal geweldsincidenten door jeugd is de afgelopen jaren licht gedaald van 169 in 2022 naar 167 in 2023 en naar (naar verwachting) circa 150 in 2024. Naar verwachting omdat we de cijfers tot september hebben ontvangen. Tot september zijn ongeveer 100 incidenten geweest. Het omvat bedreigingen, mishandelingen en overvallen door jongeren of jeugdgroepen.

Op basis van de huidige cijfers is dus een daling van de overlastmeldingen te verwachten. Jeugd & Veiligheid wil echter de signalering vanuit de inwoners stimuleren en zal inzetten op het verhogen van de

meldingsbereidheid. Op deze manier krijgen we een beter zicht op de problematiek in de gemeente.

Aantal problematische jeugdgroepen in aanpak

Er zijn nu drie problematische groepen in beeld. Door een beter zicht op jeugdoverlast willen we meer gericht jeugdoverlast aanpakken en overlastgevende groepen, ook die nu nog niet volledig in beeld zijn, aanpakken.

Cases PGA

Het streven is om 35 jongeren in de PGA te laten instromen. Op deze manier kan de jeugd- en veiligheidsproblematiek (overlast/criminaliteit) worden aangepakt en deze jongeren een beter toekomstperspectief worden gegeven. We verwachten dat dit aankomende jaren onverminderd noodzakelijk is. Binnen de PGA werkt de gemeente samen aan een sluitende aanpak vanuit een gedeeld perspectief.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Speerpunten:

1. Vergroten weerbaarheid jeugd
2. Verbeteren van de informatiepositie
3. Eerder signaleren en preventief optreden
4. School en veiligheid
5. Persoonsgerichte aanpak en aanpak van overlastgevende en criminele jeugdgroepen
6. Aanpak overlast en criminaliteit in Zaanstad-Noord
7. Zaanstad Oost

Jeugd & Veiligheid richt zich met name op de geprioriteerde gebieden Zaanstad Noord en Zaandam Oost. Jeugd & veiligheid voert regie op de samenwerking tussen partners uit de domeinen straat, thuis, online én de school. Door de aandacht op deze gebieden kan niet altijd worden voldaan aan de minimale gewenste bezetting van Straattoezicht in de andere delen van Zaanstad.

Kijken we specifiek naar de speerpunten, dan hebben we de volgende voortgang:

1. Weerbaarheid van jongeren is belangrijk in de preventieve aanpak rond jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit. Het is een van de beschermende factoren. Om de weerbaarheid van jongeren te vergroten haken we aan bij Young Leaders en zouden we jongeren kunnen verwijzen. Daarnaast bieden we trainingen aan (leerling alert, ouder alert en docent alert) om jongeren en betrokkenen alert te maken van mogelijke invloeden.

2. Samen met partners hebben we een beeld van de stad opgesteld waarin de jeugd en veiligheidsproblematiek per wijk in beeld is gebracht. De grootste veiligheidsproblematieken per wijk komen zo naar voren. Op deze manier kunnen we onze prioriteiten bepalen en meer gericht inzetten.
3. De informatiepositie wordt verder versterkt door de preventieve jeugdoverleggen en kernteams op scholen. We hebben vijf preventieve jeugdoverleggen. Aankomend jaar zetten we met partners in op het proactief delen van signalen. Op deze manier kan sneller dan nu worden geacteerd bij potentiële incidenten of wanordelijkheden. We onderzoeken hoe we casuïstiek zo effectief mogelijk kunnen bespreken, al dan niet in of met deze overlegvormen.
4. Op steeds meer scholen wordt een kernteam ingericht voor een veiliger leer- en leefklimaat. Inmiddels zijn op acht scholen kernteams. De wens is om dit ook uit te breiden naar de andere VO-scholen. Dit hangt ook af van de bereidheid van scholen om hieraan deel te nemen. Daarnaast zijn op een aantal scholen jongerenwerkers actief en heeft een aantal scholen een veiligheidscoördinator.
5. In 2024 zijn er 35 jongeren ingestroomd in de persoonsgerichte aanpak. Dit aantal blijft redelijk gelijk. In totaal zitten er zo'n 60-70 jongeren tegelijk in de aanpak waarmee de PGA volledig wordt benut. Aankomend jaar zetten we in op het starten van drie groepsaanpakken. Samen met de partners willen we zo gericht jeugdoverlast tegengaan. Twee van de groepen zijn inmiddels in beeld gebracht door de politie.
6. In Zaanstad Noord wordt uitvoering gegeven aan de bestuursopdracht Jeugd & Veiligheid via een ketensamenwerking onder regie van de gemeente. De afgelopen maanden zijn mooie stappen gezet in het verbeteren van de informatiepositie om problematisch gedrag van groepen en individuen eerder te kunnen signaleren en preventief op te treden. Op dit moment zijn er vier groepen waarbij is besloten gerichte interventies in te zetten om de overlast tegen te gaan. Dit jaar zijn reeds 8 jongeren ingestroomd in de PGA aanpak op een totaal van circa 70 jongeren.
7. Voor Zaandam Oost hebben we in 2024 een probleemanalyse opgesteld en de preventieve jeugdoverleggen en kernteams vormgegeven.

In 2025 hebben we een gebiedsregisseur aangesteld. Op deze manier kijken we hoe we samen met interne en externe partners meer grip kunnen krijgen op de (on)veiligheidssituatie voor jongeren in Zaandam Oost.

Financiën

Veiligheid				(Bedragen x € 1.000)
	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025	
Lasten	34.534	4.155	38.689	
Baten	-2.099	-2.339	-4.438	
Saldo van lasten en baten	32.435	1.817	34.252	
Toevoegingen reserves	0	0	0	
Onttrekkingen reserves	0	0	0	
Totaal saldo incl. reserve mutaties	32.435	1.817	34.252	

Toelichting op hoofdlijnen:

Ten opzichte van de Begroting 2025 zijn de lasten € 4,16 mln. hoger. De baten zijn -€ 2,34 mln. hoger.

De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de mutatie een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving								(Bedragen x € 1.000)
- = voordeel, + = nadeel								
	Lasten	Baten	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo	
Mutaties met een effect op de Begroting								
1. Kostenverdeling	1.494	-66			1.428		1.428	
2. Overige kleine verschillen	8				8		8	
3. Knelpunt Glazenwassers		-140			-140		-140	
Mutaties met een saldo neutraal effect op de Begroting								
a. Regiodeal II - Pact Zaandam Oost	333	-333			0	0	0	
b. Preventie Met Gezag	1.513	-1.513			0	0	0	
c. Sail 2025	300				300	-300	0	
d. Pact Poelenburg Interventieteam	183	-183			0	0	0	
e. Reserve budgetoverhevelingen	90				90	-90	0	
f. Regiodeal 1	234				234	-233	1	
g. Pact Zaandam Oost - Formatie		-104			-104	104	0	
Totaal	4.155	-2.339	0	0	1.817	-519	-1.298	

Mutaties met een effect op de Begroting

1. Kostenverdeling

De apparaatslasten en baten zijn gewijzigd met € 1,4 mln.(nadelig). Voor een toelichting verwijzen we naar de paragraaf bedrijfsvoering

2. Overige kleine verschillen

Het restant wordt verklaard door kleinere verschillen (€ 0,01 mln.)

3. Knelpunt: aanpak glazenwassers

Wij verwachten als gevolg van een intensivering van de controlesop glazenwassers, meerdere bestuurlijke boetes op te kunnen leggen (-€ 0,14 mln.).

Mutaties met saldo neutraal effect op de Begroting

a. Regiodeal II - Pact Zaandam Oost

In het Uitvoeringsplan Pact Zaandam Oost 2024-2027 worden via een zestal pijlers de opgaven gerealiseerd. De pijlers zijn Participatie en Armoede, Integraal, Veiligheid, Fijn Wonen, Jeugd en Gezondheid. Voor de eerste vier zijn Regiodeal II-middelen beschikbaar gesteld door het Rijk. Met deze begrotingswijziging worden de jaarbudgetten opgenomen die gedekt worden uit deze Regiodeal II-middelen, voor 2025 € 1,46 mln. waarvan € 0,33 mln. voor de opgave Veiligheid

b. Preventie Met Gezag

Wij ontvangen Rijksmiddelen voor project Preventie Met Gezag (2025: -€ 1.5 mln.). Deze middelen worden ingezet ten behoeve van de jeugdaanpak in Zaandam Oost. (€ 1,5 mln.)

c. Sail 2025

Het toegekende budget (€ 0,3 mln.) voor Sail 2025 wordt overgeheveld van Kunst, cultuur en evenementen naar Daadkrachtig optreden om het evenement veilig te laten verlopen.

d. Pact Poelenburg Interventieteam

Wij gaan in 2025 door met het interventieteam voor Pact Poelenburg (€ 0,18 mln.). Wij dekken de kosten uit het volkshuisvestingsfonds (-€ 0,18 mln.).

e. Reserve budgetoverhevelingen

In 2024 zijn incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen (€ 3,7 mln.). Met deze begrotingswijziging worden deze middelen beschikbaar gesteld voor de opgaves.

Opgave 1: €1.105.000

Opgave 2: €1.370.000

Opgave 3: €140.000

Opgave 4: €360.000

Opgave 5: €100.000

Opgave 6: €90.000

Opgave 7: €530.000

f. Regiodeal 1

Het bestedingsplan wordt in 2025 uitgevoerd. € 0,23 mln. wordt uitgegeven aan een camera-systeem voor toezicht, waarvoor dekking is in de Regiodeal 1.

g. Afdeling Pact Zaandam Oost

De programmaregisseur voor het programma Preventie Met Gezag wordt opgenomen in de afdeling Pact Zaandam Oost (€ 0,1 mln.). De dekking voor de programmaregisseur wordt onttrokken uit de subsidiemiddelen Preventie Met Gezag (€ -0,1 mln.)

2.1.7 Samen werken aan Zaanstad

Portefeuillehouder(s): Hamming, van der Laan, Onclin

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

We gaan meer voor elkaar krijgen door ons nog meer bewust te zijn van onze rol. Ook werken we aan een stevige lobbystrategie, omdat onze impact steeds vaker afhangt van samenwerking met andere overheden. We willen meer aansluiten bij wat leeft in de samenleving, de verschillende belangen identificeren en beter inzicht geven in de belangenafweging die we maken. Dat maakt dat het vertrouwen in Zaanstad als overheid groeit.

Dit programma maakt het mogelijk uitvoering te geven aan de opgaven en maatschappelijke vraagstukken. Door te faciliteren, dienstverlenend te zijn en kaders te stellen. De opgaven vragen niet alleen om inzet van de gemeente maar vooral ook inzet van de kracht en energie in de Zaanse samenleving. We stimuleren daarom actief burgerschap.

Raad, college en organisatie hebben ieder een eigen rol om oplossingen te bieden voor de opgaven van onze stad. Hierbij helpend is een goed samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie samen met onze samenleving en bondgenoten. Daar hoort

een vitale en inclusieve organisatie bij. We hechten veel waarde aan goed werkgeverschap. In de paragraaf bedrijfsvoering lichten we die ambitie nader toe.

Voortgang 2025

De afgelopen periode is geïnvesteerd in het verbeteren van het samenspel tussen college, raad en organisatie, door onder andere meerdere bijeenkomsten. Uit monitoring blijkt dat betrokkenen vinden dat het samenspel is verbeterd. Voor het samenspel met de stad is een belangrijke stap gezet door het opstellen van de visie op lokale democratie en participatie. De voorbereiding voor de verkiezingen van 2026 zijn begonnen. Ten slotte is het slavernij onderzoek gestart.

De dienstverlening is op een aantal punten verbeterd. Met name de afhandeling van klachten. In noord is een locatie gevonden voor het nieuw te openen steunpunt en er is gestart met het thuisbezorgen van reisdocumenten.

De organisatie maakt een ingrijpende verandering door. Er wordt extra energie gestoken in de gebieden.

Dit doen we door gebiedsgericht aan de opgaven te werken. Praktisch betekent dit dat de Gebiedsmanagers en de Opgavemanagers intensiever met elkaar samenwerken om de hele stad en alle wijken goed te kunnen bedienen. Om diversiteit en inclusie verder

te bevorderen werken we aan competentiegericht werven en gestructureerd interviewen en is er een project gestart om maatschappelijk en sensitief te communiceren.

Product 7.1 Bestuur

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	Bron
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling: 'ik heb vertrouwen in de burgemeester en wethouders'. Excl. weet niet/geen mening	38%	30%	34%	35%	35%	35%	36%	Zaanpeiling
Percentage inwoners dat het (zeer) eens is met de stelling: 'Ik ben voldoende geïnformeerd over gemeentelijke plannen die mij raken/met gevolgen voor mij'	nb	nb	32%	34%	34%	33%	34%	Zaanpeiling
Percentage inwoners dat het (zeer) eens is met de stelling "inwoners worden voldoende betrokken bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen". Excl. weet niet/geen mening	27%	24%	23%	26%	26%	25%	26%	Zaanpeiling

Toelichting:

De behaalde percentages zijn conform de streefwaarden.

informatie beschikken, de verkiezingen goed, transparant en toegankelijk verlopen, en we extra aandacht geven aan de waarde van de democratie en het belang van verkiezingen.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Onderzoek Slavernijverleden

Het IISG, Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis is geselecteerd om olv prof. Ulbe Bosma het onderzoek naar het Zaans slavernijverleden uit te voeren. In februari 2025 vond de selectie plaats van twee junior onderzoekers. In maart 2025 is het onderzoek van start gegaan. De eindoplevering is op 1 september 2026. Begin 2025 is ook een start gemaakt met het opstellen van een programma om het gesprek over de doorwerking van het slavernijverleden in het heden vorm te geven.

Democratische vernieuwing

Na een uitgebreid participatief traject is de Visie op lokale democratie en participatie aan de raad voorgelegd voor wensen en bedenking. Besluitvorming was in de eerste helft van 2025, daarna start de implementatie.

Voorbereiding gemeenteraadsverkiezingen in 2026

In maart 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. In 2025 lopen de voorbereidingen en is een projectteam samengesteld van collega's uit verschillende afdelingen die betrokken zijn bij verkiezingen en bestuurswisseling. Doel hierbij is om te zorgen dat de verschillende partijen over de juiste inhoudelijke

Product 7.2 Dienstverlening

Realisatie en prognose van indicatoren

Naam	Realisaties			Prognose		Streefwaarden		Bron
	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2026	
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling 'De brieven van de gemeente zijn makkelijk leesbaar'. Excl. weet niet/geen mening	75%	72%	70%	72%	72%	75%	80%	Zaanpeiling
Waarderingscijfer telefonisch contact	8,3	8,5	8,5	8	7,5	8,5	8,5	Gemeentelijke registratie
% Inwoners dat zegt het (zeer) eens te zijn met de stelling 'De informatie op de gemeentelijke website is goed'. Excl. weet niet/geen mening	59%	55%	53%	55%	60%	60%	70%	Zaanpeiling
% Inwoners dat tevreden is over de balie Burgerzaken in het stadhuis. Excl. weet niet/geen mening	80%	78%	79%	80%	80%	80%	80%	Zaanpeiling

Toelichting:

Waarderingscijfer telefonisch contact

In december 2024 is de gemeente gestart met het sturen van uitnodigingen voor een online klantentevredenheidsonderzoek per SMS. Deze uitnodigingen worden gestuurd aan alle geregistreerde 06-klantcontacten.

In het onderzoek worden een aantal tevredenheidsaspecten uitgevraagd, zoals:

- Tevredenheid over de telefonische dienstverlening en verschillende tevredenheidsaspecten;
- Tevredenheid over de medewerker van het KCC;
- Tevredenheid over de doorverbonden/terugbellende medewerker.

De prognose is bijgesteld naar 7,5 omdat bij het nieuwe klantentevredenheidsonderzoek meer respondenten worden bereikt. Dit resulteert in een bredere respons: gemiddeld 150 ingevulde enquêtes per maand ten opzichte van rond de ~100 reacties per kwartaal. Verder kan het onderzoek anoniem en online worden ingevuld. Dit maakt de ontvangen respons realistischer.

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Leren van klachten

In het eerste kwartaal hebben we verdere stappen gezet om de afhandeling van klachten te verbeteren. Naar aanleiding van rekenkamerrapport klachtbehandeling 2024. Hierbij hebben we ons gericht op de volgende belangrijke punten:

1. Aanpassing Klachtenformulier

We hebben het klachtenformulier aangepast. Bovenaan wordt nog een bericht gegeven met uitleg dat een klacht iets anders is dan een melding of bezwaar. Hierdoor komen er in het eerste kwartaal al minder zaken binnen die geen klacht zijn. Het nieuwe formulier is compacter en daardoor klantvriendelijker. De inwoner kan zelf het thema kiezen. Dit zorgt ervoor dat de kern van de klacht meteen duidelijker wordt.

2. Warme overdracht

Is een klacht voor een andere organisatie? De gemeente zorgt er nu voor dat een klacht bij de juiste organisatie terecht komt. Dit deden we al voor een aantal organisaties. Dit is uitgebreid naar alle verbonden en contractpartijen van de gemeente, waar mogelijk. De klager hoeft dan niet opnieuw het verhaal te doen en de behandeling van de klacht verloopt efficiënter.

3. Onderzoek naar het indienen van klachten bij Verbonden Partijen

Er is onderzoek gedaan naar de toegankelijkheid van het indienen van klachten bij de 27 verbonden partijen. Een rapport daarover wordt opgemaakt in de eerste helft van 2025.

Steunpunt Noord

Er is een passende locatie gevonden voor het openen van een Steunpunt in Zaanstad Noord.

Reisdocumentenpiek – Inzetten op gratis thuisbezorgen

In januari 2025 is gestart met het gratis thuisbezorgen van reisdocumenten. Inwoners kunnen bij de aanvraag van hun nieuwe reisdocument kiezen om deze vervolgens op het Stadhuis op te halen of thuis te laten bezorgen.

Burgerservicenorm en klanttevredenheid

In december 2024 is gestart met het meten van klanttevredenheid gericht op specifieke onderdelen van onze (telefonische) dienstverlening. In 2025 gebruikt de gemeente deze feedback en informatie om te sturen op gerichte verbetering van de naleving van de huidige servicenormen.

Product 7.3 Organisatie

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Opgavegericht werken

Het opgavegericht werken wordt versterkt door de inrichting van een afdeling (gemandateerd) opdrachtgeverschap. Door collega's die hetzelfde werk doen samen te laten werken vanuit een plek zal het vakmanschap en daarmee de resultaten voor de opgaves in de stad verbeteren.

OGON (opdrachtgever/opdrachtnemer)

De OGON-leidraad is in 2024 vastgesteld en gedeeld. Kennissessies zijn georganiseerd voor opdrachtgevers en opdrachtnemers. Daarnaast is de methodiek "een goede opdracht in één uur" ontwikkeld. Dit geeft alle opdrachtgevers een handvat om op een eenvoudige manier een opdracht te formuleren.

Gebiedsgericht werken

In 2024 zijn we begonnen met Gebiedsgericht werken. Begin 2025 staken we hier extra energie in om de gebieden tot bloei te laten komen. Dit doen we door gebiedsgericht aan de opgaven te laten werken. Praktisch betekent dit dat de Gebiedsmanagers en de Opgavemanagers intensiever met elkaar gaan samenwerken om de hele stad en alle wijken goed te kunnen bedienen. Eerste helft 2025 wordt de visie op gebiedsgericht werken aan de opgaven afgerond en vertaald naar gebiedsplannen.

Diversiteit & Inclusie

Om onze diversiteit en inclusie te bevorderen werken wij verder aan competentiegericht werven en gestructureerd interviewen. Daarnaast zijn we gestart met een project "maatschappelijk en sensitief communiceren". Dit project draagt bij aan een open en inclusieve benadering van alle inwoners. En tot slot leren we hoe we inclusief beleid maken.

Financiën

Samen werken aan Zaanstad			(Bedragen x € 1.000)
	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten	101.580	-6.926	94.655
Baten	-11.856	-514	-12.370
Saldo van lasten en baten	89.724	-7.440	82.284
Toevoegingen reserves	210	0	210
Onttrekkingen reserves	-35	0	-35
Totaal saldo incl. reserve mutaties	89.900	-7.440	82.460

Toelichting op hoofdlijnen:

Ten opzichte van de Begroting 2025 zijn de lasten -€ 6,93 mln. lager. De baten zijn -€ 0,51 mln. hoger. De toevoegingen aan de reserves en de onttrekkingen

aan de reserves zijn niet gemuteerd. De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de mutatie een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving

- = voordeel, + = nadeel

(Bedragen x € 1.000)

		Lasten	Baten	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo
Mutaties met een effect op de Begroting								
1.	Pensioenvoorziening oud-wethouders	1.389				1.389		1.389
2.	Actualiseren kapitaallasten naar aanleiding van jaarrekening 2024	-362				-362		-362
3.	Knelpunt: digitaliseren persoonskaarten	100				100		100
4.	Overhead	-3.006				-3.006		-3.006
5.	Kostenverdeling	-9.444	-186			-9.630		-9.630
6.	Overige kleine verschillen	376				376		376
Mutaties met een saldo neutraal effect op de Begroting								
a.	Dekking gemeentebrede knelpunten capaciteit	753				753	-753	0
b.	Reserve budgetoverhevelingen	530				530	-530	0
c.	Strategen naar bedrijfsvoering	850				850	-850	0
d.	Centraal begroten indexatie salarisbegroting	-1.663				-1.663	1.663	0
e.	Capaciteit Bedrijfsvoering	382	-264			118	-118	0
f.	Huisvesting ten behoeve van ondersteuning aan jongeren	267				267	-267	0
g.	Overhead	2.554				2.554	-2.554	0
h.	Resultaatbestemming 2024	120				120	-120	0
i.	Opgavemanager Samenwerken aan Zaanstad	228				228	-228	0
j.	Overige kleine verschillen	0	-64			-64	64	0
Totaal		-6.926	-514	0	0	-7.440	-3.693	-11.133

Mutaties met een effect op de Begroting

1. Pensioenvoorziening oud-wethouders

Voor pensioenen aan oud-wethouders die reeds met pensioen zijn is een jaarlijks bedrag in de exploitatie begroot. Voorgesteld wordt voor deze pensioenverplichtingen alsnog een voorziening te vormen (€ 1,6 mln.). De structureel in de exploitatie begrote bedragen kunnen dan vrijvallen (-€ 0,21 mln.)

2. Actualiseren kapitaallasten naar aanleiding van jaarrekening 2024

De kapitaallasten zijn geactualiseerd naar aanleiding van de jaarrekening 2024 (-€ 0,36 mln.)

3. Knelpunt: digitaliseren persoonskaarten

Een gemeente heeft een wettelijke verplichting om gegevens uit de basisregistratie te verstrekken. Deze gegevens staan nu op microfiches, maar door

dagelijks gebruik gaat de kwaliteit hiervan snel achteruit. Om te voorkomen dat er geen toegang meer is tot deze gegevens dienen de persoonskaarten te worden gedigitaliseerd (€ 0,1 mln.)

4. Overhead

Bij uitbreiding van capaciteit binnen de opgaven wordt ook een bedrag als stelpost begroot voor de meegroeijende overheadlasten (€ 3,0 mln.).

5. Kostenverdeling

De apparaatslasten en baten zijn gewijzigd met -€ 9,63 mln. (voordelig). Dit is voornamelijk het gevolg van het toerekenen in de voorjaarsnota van enkele afdelingen aan andere opgaven dan in de begroting. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Mutaties met saldo neutraal effect op de Begroting

a. Dekking gemeentebrede knelpunten capaciteit

In de begroting 2025 is centraal in opgave Samen werken aan Zaanstad een stelpost opgenomen ter dekking van een aantal gemeentebrede knelpunten op het gebied van capaciteit. Dit houdt in dat er op dat moment nog geen dekking in beeld was voor deze knelpunten. In 2025 wordt deze dekking nu incidenteel ingevuld door middel van het één maand salarisbudget afkomen van afdelingsbudgetten wanneer daar een vacature ontstaat. Dit betekent dat het lastenbudget wordt overgeheveld naar deze stelpost, waardoor de lasten in opgave Samenwerken aan Zaanstad stijgen met € 0,75 mln.

b. Reserve budgetoverhevelingen

In 2024 zijn bij de najaarsrapportage incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen. Bij de voorjaarsnota worden deze middelen beschikbaar gesteld voor de opgaven. Voor opgave Samenwerken aan Zaanstad gaat het om middelen voor de organisatieontwikkeling (€ 0,18 mln.) en om implementatiekosten nieuwe wetgeving (€ 0,35 mln.).

c. Strategen naar bedrijfsvoering

De strategen die voorheen onder het stedelijk domein vielen zijn overgegaan naar de bedrijfsvoering. Het gaat hier derhalve om een verschuiving van budget van andere plekken in de begroting naar de opgave Samenwerken aan Zaanstad (€ 0,85 mln.).

d. Centraal begroten indexatie salarisbegroting

De loonindexatie van de salarisbegroting wordt weer uit de afdelingsbudgetten gehaald en op een centrale stelpost begroot. De reden hiervan is dat deze in de originele begroting verdeelde loonindexatie leidt tot een verkeerd beeld van de afdelingsbudgetten. Of en welke CAO-verhoging er komt is namelijk nog niet doorgerekend in de verwachte loonkosten, waardoor het nu lijkt alsof er financiële ruimte zit tussen salarisbudget en verwachte loonkosten over 2025. Wanneer de nieuwe CAO is vastgesteld wordt de benodigde loonindexatie (bij de najaarsrapportage) alsnog bij de afdelingen neergezet en valt de centrale stelpost vrij. Met deze werkwijze wordt voorkomen dat deze financiële ruimte in de salarisbegroting onterecht wordt uitgegeven.

Voor de afdelingen in programma Samenwerken aan Zaanstad gaat het om -€ 1,66 mln. aan loonindexatie.

e. Capaciteit Bedrijfsvoering

De capaciteitsbudgetten binnen bedrijfsvoering zijn budgettair neutraal geactualiseerd, waarbij met name de salaris- en inhuurbudgetten en de interne en externe dekking correct begroot zijn. Per saldo leidt dit tot een verschuiving van € 0,18 mln. van programma Verstedelijking naar programma Samenwerken aan Zaanstad.

f. Huisvesting ten behoeve van ondersteuning Jongeren Loket

Aan jongeren tot 27 jaar wordt ondersteuning verleend op het gebied van leren, werken en inkomen. Dit gebeurt op een locatie buiten het gemeentehuis. Die locatie is binnen een jaar niet meer beschikbaar, omdat de verhuurder de huur heeft opgezegd.

De nieuwe locatie moet worden opgeknapt en ingericht. Hiervoor wordt budget overgeheveld vanuit het Participatiebudget binnen de opgave Kansengelijkheid naar de facilitaire budgetten binnen opgave Samenwerken aan Zaanstad (€ 0,27 mln.).

g. Overhead

Bij uitbreiding van capaciteit binnen de opgaven wordt ook een bedrag als stelpost begroot voor de meegroeijende overheadlasten (€ 2,55 mln.).

h. Resultaatbestemming 2024

In 2024 was incidenteel budget ten behoeve van het programma organisatieontwikkeling ontvangen. Op dit budget deed zich een onderschrijding voor van -€ 0,12 mln., onder andere omdat een aantal voorgenomen deelprojecten niet of later is opgestart. Het programma organisatieontwikkeling loopt in ieder geval nog door in 2025. Het voorstel is de onderschrijding in 2025 hiervoor in te zetten, omdat deze volgende fase in de organisatieontwikkeling vraagt om extra inzet om het nieuwe organisatie-model waar nodig nog beter te laten draaien.

i. Opgavemanager Samenwerken aan Zaanstad

De rol van Opgavemanager Samenwerken aan Zaanstad gaat worden vervuld door de Clustermanager Bedrijfsvoering. Tegenover de formatie en overhead van de opgave Opgavemanager Samenwerken aan Zaanstad was een stelpost opgenomen. Deze stelpost wordt hiermee (deels) opgelost.

2.1.8 Programma Financiën

Portefeuillehouder(s): Onclin

Programmadoelstelling en de rol van de gemeente

Dit hoofdstuk bevat hoofdzakelijk financiële dekkingsmiddelen van de begroting. Binnen de begroting onderscheiden we algemene dekkingsmiddelen en specifieke dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen zijn vrij aan te wenden. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma en doel gebonden. De besteding van de specifieke dekkingsmiddelen zijn dat wel. Specifieke dekkingsmiddelen staan daarom opgenomen in de betreffende begrotingsprogramma's. De algemene dekkingsmiddelen staan opgenomen in dit hoofdstuk. Het college wil de gemeentelijke financiën gezond en op orde houden, nu en in de toekomst. We voeren daarom gedegen financieel beleid dat is vastgelegd in diverse door de raad vastgestelde beleidsnota's.

Product 8.1 Lokale heffingen

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Instemming WOZ-beschikkingen

De Waarderingskamer heeft goedkeuring gegeven voor verzending van de WOZ-beschikkingen en ozb-aanslagen. Met dagtekening 25 februari 2025 is circa 95% verzonden.

Wijziging proceskostenvergoeding WOZ-bezwaarzaken

De Eerste Kamer heeft op 17 december 2024 het Belastingplan 2025 aangenomen met een wetswijziging voor een lagere proceskostenvergoeding in WOZ-zaken. Aanleiding was de toenemende druk van no-cure-no-pay-bureaus op de uitvoering van de Wet WOZ.

Deze wetswijziging is bedoeld om de gevolgen van een arrest van de Hoge Raad uit 2024 terug te draaien. In dat arrest oordeelde de Hoge Raad dat het lagere tarief voor proceskosten in belastingzaken onvoldoende was onderbouwd en niet toepasbaar was. Door de wetswijziging is vanaf 1 januari 2025 het gewicht voor het berekenen van de proceskostenvergoeding voor WOZ-bezwaarzaken verlaagd naar 0,125 punt, wat

neerkomt op 12,5% van een gemiddelde vergoeding. Dit betekent een lager bedrag aan uit te keren proceskostenvergoeding.

Het is onduidelijk of de wetswijziging tot veel minder bezwaarschriften leidt. Een eerder doorgevoerde verlaging van de proceskosten had niet het gewenste effect. No-cure-no-pay-bureaus werken met gestandaardiseerde bezwaarteksten, ze zijn mede daardoor in staat om in een korte tijd een grote hoeveelheid bezwaarschriften in te dienen. Elk succesvol bezwaar levert inkomsten op, ook als het waardeverschil minimaal is.

Hersteloperatie toeslagenaffaire

In het kader van de 'Hersteloperatie toeslagenaffaire', worden vorderingen van gedupeerden kwijtgescholden. Voor de gemeente betekent dit kwijtschelding van belastingvorderingen, vorderingen op grond van de Participatiewet en private vorderingen. De hiermee gemoeide kosten worden gedeclareerd bij het Ministerie. Hiermee is begonnen in 2021, een einddatum is vooralsnog niet aan te geven.

Product 8.2 Algemene uitkering

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De algemene uitkering uit het gemeentefonds blijft inzet van de lobby voor meer middelen vanuit het rijk. De aangekondigde korting per 2026 is nog steeds onderwerp van gesprek en discussie. Onze wethouder financiën speelt hier een prominente rol in. Helaas lijkt het rijk nog weinig te bewegen. Samen met de VNG en andere gemeenten kijken we welke mogelijkheden

er zijn om een ophoging af te dwingen om zo het ravijnjaar te voorkomen.

Dit geldt ook voor de budgetten met betrekking tot jeugdzorg. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat het Rijk het rapport van de commissie Van Ark van kaft tot kaft overneemt en de gemeenten compenseert via de algemene uitkering.

Product 8.3 Dividend

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Geen nieuws te melden

Product 8.4 Vennootschapsbelasting

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Overheden zijn vanaf 2016 verplicht belasting te betalen voor de vennootschapsbelasting (vpb). Voor overheden die economische activiteiten hebben op een markt waar ook niet-overheidsondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, geldt dezelfde heffing van vennootschapsbelasting als die voor private ondernemingen.

De vennootschapsbelastingplicht voor de gemeente Zaanstad is over:

- facilitaire dienstverlening van de Omgevingsdienst;
- slagboomparkeren;
- reclame-inkomsten;
- inkomsten uit verkoop van afvalstromen.

Aan het eind van het jaar wordt bepaald of en hoeveel vennootschapsbelasting de gemeente moet afdragen.

Product 8.5 Saldo financieringsfunctie

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De rente daalde de laatste maanden. De ECB heeft de rente in maart voor de zesde keer verlaagd met 0,25 %. De depositorente bedraagt nu 2,5 % (was 4 %).

Daarnaast wordt er een andere investeringsstrategie uitgewerkt. Financiering via het investeringsfonds wordt losgelaten en kosten van

uitbreidingsinvesteringen worden nu direct als kapitaallasten in de begroting opgenomen. De dotaties aan het investeringsfonds zijn nu niet nodig en worden gebruikt om de kapitaallasten mee te bekostigen. Dit levert in de eerste jaren een voordeel op.

Bovenstaande punten zorgen voor een financieel voordeel in 2025.

Product 8.6 Overige algemene dekkingsmiddelen

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Op dit product worden mutaties op een aantal reserves verantwoord zoals de algemene reserve, de egalisatiereserve en de overheveling vanuit

voorgaand jaar. Vanuit de reserve grondzaken wordt € 0,48 mln. gedoteerd aan de algemene reserve als uitvloeisel van de update MPG 25.1.

Product 8.7 Overige baten en lasten

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

Bij de voorjaarsnota wordt de inschatting van de CAO salaris verhoging vooralsnog hier begroot. Indien de indexatie definitief is, wordt van deze plek naar de betreffende producten toegeschreven.

Product 8.8 Onvoorzien

Voortgang uitvoeringsjaar 2025

De post onvoorzien is nog niet aangesproken in 2025.

Financiën

Financiën				(Bedragen x € 1.000)
	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025	
Lasten	1.987	7.861	9.848	
Baten	-473.224	-15.430	-488.654	
Saldo van lasten en baten	-471.237	-7.569	-478.806	
Toevoegingen reserves	0	21.854	21.854	
Onttrekkingen reserves	-8.733	-4.074	-12.807	
Totaal saldo incl. reserve mutaties	-479.970	10.211	-469.759	

Toelichting op hoofdlijnen:

Ten opzichte van de Begroting 2025 zijn de lasten in hoofdstuk Financiën € 7,86 mln. hoger. De baten zijn -€ 15,43 mln. hoger. De toevoegingen aan de reserves zijn € 21,85 mln. hoger en de onttrekkingen zijn

-€ 4,07 mln. hoger dan begroot. De verschillen worden hieronder toegelicht. Als de mutatie een relatie heeft met een ander programma dan staat dit aangegeven in de voorlaatste kolom.

Omschrijving								(Bedragen x € 1.000)
- = voordeel, + = nadeel								
	Lasten	Baten	Toevoegingen reserves	Onttrekkingen reserves	Saldo opgave	Relatie andere opgave	Saldo	
Mutaties met een effect op de Begroting								
1. Proceskostenvergoeding WOZ	600				600		600	
2. Financierings en rente ontwikkelingen	-2.396				-2.396		-2.396	
3. Reclamecontracten		845			845		845	
4. Egalisatiereserve			17.377	3.973	21.350		21.350	
5. Kostenverdeling	156				156		156	
6. Compensatie hogere lasten jeugdhulp in gemeentefonds		-15.252			-15.252		-15.252	
7. Centraal begroten indexatie salarishbegroting	6.265				6.265		6.265	
8. Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	2.065				2.065		2.065	
Mutaties met een saldo neutraal effect op de Begroting								
a. Reserve Budgetoverheveling	0	0		-3.695	-3.695	3.695	0	
b. Besteding middelen decembereirculaire/ reserve Vooruitontvangen AU				-482	-482	482	0	
c. Gemeentefonds doorwerking september- en decembereirculaire 2024		-1.023			-1.023	1.023	0	
d. Begrotingswijziging MPG 25.1			477		477	-477	0	
e. Nieuwe investeringsstrategie	1.308				1.308	-1.308	0	
f. Resultaatbestemming 2024			4.000	-3.870	130	-130	0	
g. Integraal uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord	-148				-148	148	0	
h. Overige kleine verschillen	11				11	-4	0	
Totaal	7.861	-15.430	21.854	-4.074	10.211	3.429	13.633	

Mutaties met een effect op de Begroting

1. Proceskostenvergoeding WOZ

Er wordt verwacht dat de afwikkeling van de WOZ-bezwaren structureel hoog blijft. Met name de zogenaamde “no cure no pay” bedrijven hebben hier een groot aandeel in. De kosten voor proceskostenvergoedingen én bezwaar- en beroeps-procedures worden daarom naar boven bijgesteld (€ 0,6 mln.).

De Eerste Kamer heeft op 17 december 2024 het Belastingplan 2025 aangenomen met een wetswijziging voor een lagere proceskostenvergoeding in WOZ-zaken. Aanleiding was de toenemende druk van no-cure-no-pay-bureaus op de uitvoering van de Wet WOZ. Het is onduidelijk of de wetswijziging tot veel minder bezwaarschriften leidt. Een eerder doorgevoerde verlaging van de proceskosten had niet het gewenste effect. No-cure-no-pay-bureaus werken met gestandaardiseerde bezwaarteksten, ze zijn mede daardoor in staat om in een korte tijd een grote hoeveelheid bezwaarschriften in te dienen. Elk succesvol bezwaar levert inkomsten op, ook als het waardeverschil minimaal is.

2. Financierings en rente ontwikkelingen

De renteverwachting voor het kasgeld is verlaagd van 3,5% naar 2,5% waardoor de korte rentelasten zullen dalen (-€ 0,36 mln. structureel).

De effecten op de lange rente van het treasuryjaarplan en de begroting 2025 leiden tot een voordeel in 2025 -€ 2,04 mln. Dit komt voornamelijk door investeringen die doorgeschoven worden richting latere jaren.

3. Reclamecontracten

Er wordt een nadeel verwacht op de private reclameopbrengsten (€ 0,84 mln.). Dit komt door het aflopen van bestaande contracten en het moeten aanbesteden om tot nieuwe contracten te komen.

4. Egalisatiereserve

De in de begroting 2025 opgenomen onttrekking aan de egalisatiereserve teneinde de begroting sluitend te krijgen wordt teruggedraaid (€ 3,97 mln.). Deze is op grond van het verwachte resultaat over 2025 namelijk niet benodigd.

Op basis van dit verwachte resultaat over 2025 wordt € 17,62 mln. aan de egalisatiereserve toegevoegd.

5. Kostenverdeling

De apparaatslasten en baten zijn gewijzigd met € 0,16 mln. (nadelig). Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

6. Compensatie hogere lasten jeugdhulp in gemeentefonds

De kosten van de groei van de jeugdhulp zijn in de voorjaarsnota verwerkt. Op basis van de adviezen van de VNG wordt verwacht dat er vanuit het Gemeentefonds compensatie wordt ontvangen (-€ 15,25 mln.).

7. Centraal begroten indexatie salarisbegroting

De loonindexatie van de salarisbegroting wordt weer uit de afdelingsbudgetten gehaald en op een centrale stelpost in hoofdstuk Financiën begroot (€ 6,27 mln.). De reden hiervan is dat deze in de originele begroting verdeelde loonindexatie leidt tot een verkeerd beeld van de afdelingsbudgetten. Of en welke CAO-verhoging er komt is namelijk nog niet doorgerekend in de verwachte loonkosten, waardoor het nu lijkt alsof er financiële ruimte zit tussen salarisbudget en verwachte loonkosten over 2025. Wanneer de nieuwe CAO is vastgesteld wordt de benodigde loonindexatie (bij de najaars-rapportage) alsnog bij de afdelingen neergezet en valt de centrale stelpost vrij. Met deze werkwijze wordt voorkomen dat deze financiële ruimte in de salarisbegroting onterecht wordt uitgegeven.

8. Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024

De kapitaallasten zijn geactualiseerd naar aanleiding van de jaarrekening 2024 (€ 2,05 mln.)

Mutaties met saldo neutraal effect op de Begroting

a. Reserve budgetoverhevelingen

In 2024 zijn incidentele middelen overgeheveld naar 2025 via de reserve Budgetoverhevelingen (€ 3,7 mln.). Met deze begrotingswijziging worden deze middelen beschikbaar gesteld voor de opgaven.

b. Besteding middelen decembercirculaire/ reserve Vooruitontvangen AU

Bij de decembercirculaire in 2024 zijn middelen uit het Gemeentefonds ontvangen die bestemd zijn voor activiteiten in 2024. Deze middelen zijn in 2024 aan de reserve Vooruitontvangen bedragen AU toegevoegd. In 2025 worden deze middelen weer aan de reserve onttrokken (-€ 0,48 mln.) en op de betreffende opgaven begroot. Voor opgave Kansengelijkheid is € 0,43 mln. in de

decembercirculaire ontvangen, voornamelijk voor de kosten van opvang Oekraïners, maar ook voor arbeidsmigranten, het nationaal programma leefbaarheid en veiligheid, en voor de spreidingswet. Voor opgave Verstedelijking gaat het om € 0,01 mln. voor kosten in verband met het aanleveren van data aan het landelijk Register Externe Veiligheidsrisico's.

Voor de opgave Veiligheid is in de december-circulaire € 0,04 mln. ontvangen voor de het actieplan jongeren en wapens, en voor de wet betaalbare huur.

c. **Gemeentefonds doorwerking september- en decembercirculaire 2024**

In deze mutaties worden de september- en decembercirculaires Gemeentefonds 2024 verwerkt. De financiële gevolgen van deze circulaire zijn nader toegelicht via Raadsinformatiebrieven (zaaknummers 8847603 en 9089550).

d. **Begrotingswijziging MPG 25.1**

Bij de raming van het MPG 25.1 is in 2025 een incidentele overboeking van de Algemene Reserve Grondzaken naar de Algemene Reserve opgenomen. De toevoeging aan de Algemene Reserve vindt plaats in hoofdstuk Financiën (€ 0,48 mln.)

e. **Nieuwe investeringsstrategie**

In de begroting is over de nieuwe investeringsstrategie besloten. Het gevolg van deze strategie is dat de voeding aan het investeringsfonds uit de begroting verdwijnt. Gemeente breed levert dit structureel een financieel voordeel op. Bij treasury leidt de nieuwe strategie echter tot een structureel, maar dalend, nadeel (€ 1,17 mln. in 2025).

f. **Resultaatbestemming 2024**

Het resultaat op basis van de jaarrekening 2024 bedraagt -€ 3,87 mln. positief en wordt via de resultaatbestemming verwerkt in de voorjaarsnota. Op grond van de risicoanalyse uit de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing wordt € 4,0 mln. toegevoegd aan de Algemene Reserve.

g. **Integraal uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord**

De exploitatielasten en afschrijvingslasten van het uitvoeringsplan mobiliteit worden gedekt uit de stelpost afschrijvingslasten die is ingesteld tezamen met de nieuwe investeringsstrategie.

2.2 Bedrijfsvoering

2.2.1 Algemene beleidsontwikkelingen bedrijfsvoering

Inleiding

Voor u ligt de paragraaf bedrijfsvoering. Programma 7 Samenwerken aan Zaanstad beschrijft de uitdagingen waar de organisatie voor staat, en haar rol in het samenspel met college en raad. Bedrijfsvoering voert verkennende gesprekken met zowel Concerndirectie als de afdelingen over aanpassingen in het dienstverleningsconcept om daarmee optimaal de gekozen inrichting te kunnen ondersteunen. Verder zoomt deze paragraaf in op een aantal ontwikkelingen binnen onze bedrijfsvoering. De voorbeeldfunctie in sociaal werkgever- en ondernemerschap staat prominent op onze agenda. In het tweede onderdeel van deze paragraaf 'Onze mensen en middelen' leest u meer over het capaciteitsbudget (salaris- en inhuurkosten), cao gemeenten en pensioenakkoord.

Voortgang

Informatiebeveiliging en privacy

De organisatie moet zorgvuldig omgaan met data en persoonsgegevens. Zaanstad heeft zich daarbij te houden aan de landelijke en Europese wet- en regelgeving. Elk jaar worden er plannen gemaakt om privacy en informatiebeveiliging naar een hoger niveau te tillen..

In 2025 werken we aan de volgende ontwikkelingen:

Cyberbeveiligingswet (NIS2)

Het is belangrijk dat gemeente Zaanstad zich voorbereidt op de nieuwe Europese regels rond informatiebeveiliging, de NIS2, die naar verwachting in het derde kwartaal van 2025 ingaan. Omdat NIS2 invloed heeft op de hele bedrijfsvoering, brengt dit een flinke verandering met zich mee.

Wgs

De Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (Wgs) is op 1 maart 2025 van kracht geworden. Voor Zaanstad is deze wet van toepassing op de samenwerkingsverbanden Zorg- en Veiligheidshuis en het Regionale Informatie- en Expertisecentrum. Als centrumgemeente voor het Zorg- en Veiligheidshuis Zaanstreek-Waterland vraagt een goede uitvoering van deze wet om serieuze inspanningen.

Procesmanagement

Er is geen nieuwe informatie.

Integriteit

Het op een duurzame wijze borgen van de integriteit van onze organisatie, vraagt dat ambtenaren en politieke ambtsdragers voortdurend scherp blijven. De nieuwe gedragscode voor Politieke Ambtsdragers is in 2025 vastgesteld.

Een van die risico's is dat de gemeente doelwit kan zijn van ondermijnende criminaliteit. De gemeente is namelijk interessant voor criminelen, onder andere voor toegang tot diensten, middelen, (persoons) informatie en reisdocumenten. Bewustwording over de risico's van ondermijning en criminele beïnvloeding (zoals omkoping en intimidatie) is daarom van belang. In 2025 zetten we daar verder op in, onder andere door het aanscherpen van het screeningsbeleid, om de kans op criminele inmenging te verkleinen.

Lokaal, klimaatneutraal en circulair inkopen

De gemeente Zaanstad geeft uitvoering aan het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI).

Zo rollen we de routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen uit. Hierbij betrekken we onze lokale opdrachtnemers. In het tweede kwartaal organiseren we samen met de Green Business Club Zaanstad (GBCZ) een marktbijeenkomst over Schoon en Emissieloos Bouwen. We willen weten wat de (lokale) markt nodig heeft en al kan. Zo zetten we samen concrete en realistische stappen.

Met financiële steun van de overheid (ministerie van I en W) bieden we de markt een langetermijnperspectief. We vragen steeds vaker uitstootvrije machines en voertuigen bij bouwwerkzaamheden. Inschrijvers bij aanbestedingen worden hiervoor beloond.

Binnen onze organisatie werken we aan bewustwording en draagvlak. We doen verschillende pilots om de effecten op CO2-reductie en circulariteit te meten. Vanaf half januari 2027 geldt een nieuwe normering voor de CO2-prestatieladder. Er is nu een

overgangsregeling zodat organisaties en bedrijven zich hierop kunnen voorbereiden. In onze aanbestedingen houden we hier nu al rekening mee. De aangepaste CO2-prestatieladder helpt ons bij betere datamonitoring en het vergelijken van de footprints van onze opdrachtnemers.

Werving en selectie

Gezien de arbeidsmarktkrapte blijven we ons inzetten om nieuw talent aan te trekken en vacatures te vervullen. In 2025 bouwen we voort op de employer branding (werkgeversmerk) campagne “Werken met karakter”, die in 2024 is gelanceerd. Met deze campagne versterken wij ons imago als aantrekkelijke en inclusieve werkgever.

Het recruitmentproces wordt ondersteund door een recruitmentsysteem. In het derde kwartaal van 2025 komt er een nieuw recruitment. Ook krijgt de website werkenbij.zaanstad.nl een update, met een aansluiting op het nieuwe zaanstad.nl.

Binden en boeien

Het eerst jonge ambtenarentraject loopt. In 2025 starten we de aanbesteding voor volgende trajecten en zullen we ook de evaluatie gaan doen om te besluiten of dit een structureel terugkerend traject wordt voor onze jonge ambtenaren en/of er ook behoefte is aan vergelijkbare trajecten voor andere doelgroepen binnen de organisatie.

Het project loopbaan en mobiliteit is gestart. De werving voor een tijdelijke loopbaanadviseur loopt. De processen worden in kaart gebracht, van aanmeldproces tot het inrichten van een toolbox waar medewerkers gebruik van kunnen maken in het kader van loopbaanontwikkeling.

Vitale medewerkers

In 2025 wordt er verdere vooruitgang geboekt met planmatig werken op het gebied van verzuim en vitaliteit. Het doel is om ons verzuim naar beneden te brengen en de vitaliteit van medewerkers te verhogen. Alle afdelingen kregen de opdracht om vitaliteitsplannen op te stellen, en momenteel zijn zij daarmee bezig. In 2025 en daarna zullen we de plannen evalueren en bijstellen. We blijven vitaliteit voortdurend aandacht geven en voeren verbeteringen door. Zo is er nu bijvoorbeeld een vitaliteitsgesprekskaart als instrument bij het gesprek tussen leidinggevende en medewerker. Deze kaart kan ons helpen bij het voorkomen van verzuim en het vergroten van de vitaliteit op individueel, team- en organisatieniveau.

Daarnaast is er een nieuw programma voor vitaliteit, genaamd “MEER DAN FIT” voor de periode 2025-2027. Naast het bestaande aanbod vanuit de providerboog en activiteiten zoals de Dam tot Damloop, richten we ons op de behoeften van medewerkers en leidinggevenden. Denk aan nauwere samenwerking met interventiepartijen, het ontwikkelen van vaardigheden van medewerkers en leidinggevenden, en het beter meenemen van vitaliteit in de besluitvorming. Aan het einde van 2025 zal het programma geëvalueerd worden en zal er een passend vervolgprogramma gerealiseerd worden.

Lenen in en voor het werk

Het aanbod in de Zaanstad Academie groeit, ook met interne trainingen zoals bijv. bestuurlijke sensitiviteit, AI, financiën, omgevingsmanagement. We zijn dit jaar gestart met het jonge ambtenaren ontwikkeltraject waarin 12 collega's onder de 37 jaar deelnemen. Daarnaast hebben we een programma opgesteld voor nieuwe leidinggevenden (praktisch/ basis leidinggeven). In de zomer organiseren we de jaarlijkse summerschool, georganiseerd voor en door collega's. Het thema dit jaar is Werken met Karakter. Ook zijn er diverse intervisie groepen gestart. Intern zijn er diverse reflexoren opgeleid die leren in en voor het werk stimuleren door de gehele organisatie.

Arbeidsomstandigheden

Omgaan met agressie & ongewenst gedrag (door derden) (GIR)

Vanaf april gaat de Gemeente Zaanstad gebruik maken van het ‘Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem’ (GIR). In dit systeem gaan wij alle incidenten met agressie of ongewenst gedrag centraal registreren. In het systeem kun je ook het soort incident selecteren zoals verbale agressie, bedreiging of fysieke agressie en eventuele sancties in gang zetten. Het doel is om hiermee een beter beeld te krijgen van de aantallen en het soort incidenten en bij welke afdelingen dit voorkomt.

Nieuw ARBO beleid & RI&E's

Bij Gemeente Zaanstad voeren wij verdiepende Risico Inventarisaties & Evaluaties (RI&E's) uit. Dat zijn RI&E's waarbij er extra aandacht is voor de risico's in een bepaald vakgebied. In de RI&E worden alle mogelijke risico's in kaart gebracht. Daarna in het plan van aanpak worden de maatregelen beschreven om deze risico's weg te nemen of te beperken. Begin 2025 is de RI&E voor locatie Noord (Krommenie) afgerond na instemming van de Ondernemingsraad. De rondgang

voor de RI&E bij Havens en Vaarwegen is eind 2024 afgerond. Op dit moment worden de maatregelen beschreven in het plan van aanpak. Daarna wordt de RI&E getoetst en ter instemming voorgelegd aan de Ondernemingsraad.

Duurzame inzetbaarheid (werkvermogen)

Van veel projecten die onderdeel uitmaken van de in 2024 aangevraagde en toegewezen MDIEU subsidie (Maatwerkregeling Duurzame Inzetbaarheid & Eerder Uittreden) vind de uitvoering plaats in 2025 waaronder het opleiden van Ergocoaches en organiseren van weerbaarheidstrainingen voor afdelingen met veel contact met burgers.

Inhuur

In 2024 is gestart met het professionaliseren van ons inhuurproces, begin 2025 is de aanbesteding hiervoor gepubliceerd. Wanneer alles loopt volgens planning zal ons nieuw inhuurmodel (via een Managed Service Provider) per begin juli starten en per oktober operationeel zijn. We bereiden dit zorgvuldig voor. De inhuur van zzp'ers die niet voldoet aan de Wet DBA wordt afgebouwd, en er wordt gewerkt aan alternatieven (bijv. indiensttreding van de zzp'er of vervanging door een andere medewerker). Met als streven om uiterlijk 1 juli 2025 volledig in overeenstemming met de wet DBA te werken.

Diversiteit en inclusie

We werken verder aan competentiegericht werven en gestructureerd interviewen. De pilot die we samen met de VNG hebben uitgevoerd, ronden we af. Ervaringen en inzichten uit de pilot gebruiken we om onze aanpak verder te verbeteren. Ook organiseren we dialoogtafels en themabijeenkomsten. Hier praten we over polarisatie, sociale veiligheid en de impact daarvan op de rol van ambtenaar. We starten interactie met andere professionals die werken aan Diversiteit en Inclusie, uit verschillende leernetwerken en gemeenten. Om kennis en ervaringen te delen, zodat we van elkaar kunnen leren en beter samenwerken. In ons team en binnen het (G)MT trainen we elkaar om respectvol met elkaar om te gaan en inclusief samen te werken. Dit zorgt voor een prettige werkomgeving voor iedereen.

Betrekken medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt

We gaan vanuit de afdeling inkoop verder onderzoeken hoe we diversiteit & inclusie via de gemeentelijke inkoop steeds meer een plek kunnen geven. Bovendien kan diversiteit & inclusie deels via SROI worden gestimuleerd.

Vormgeven Zaans werken

Zaans werken is volop bezig met de factor gedrag. Voor alle leidinggevendenden zijn clusterworkshops geregeld of reeds gegeven. Hierbij zijn de teamleiders en opgavemanagers aan de beurt. In de workshop gaan we aan de slag met de Workplace game. De bedoeling is om het gesprek over Hybride werken op tafel te krijgen.

We zijn in afrondende fase voor het vaststellen van met huidige vlekkenplan. In de maak zijn twee varianten op het vlekkenplan. De eindbeslissing ligt bij de Clustermanagers. Die gaan samen bepalen welk cluster welke vlek heeft in het stadhuis.

Ook zijn we bezig met het voorbereiden van een circulaire (Europese) aanbesteding meubilair.

En inmiddels is het kleurenplan voor de werkhuisen gemaakt door de interieurarchitect, vastgesteld in het GMT.

2.2.2 Onze mensen en middelen

Deze paragraaf gaat over de ontwikkelingen binnen het capaciteitsbudget, de inhuur (kosten en percentages) en personele kengetallen. De rapportage laat afwijkingen zien ten opzichte van de Begroting 2025.

Werking van het capaciteitsbudget

Het capaciteitsbudget bestaat uit drie onderdelen:

1. het salarisbudget personeel
2. inhuurbudget bij ziekte en vacatures; en
3. inhuurbudget voor overige inhuur.

Dit zijn communicerende vaten. Dit betekent dat we salarisbudget mogen omzetten naar inhuurbudget en

andersom. Daarbij mag het totaal niet hoger worden. We mogen het totaal alleen ophogen met andere budgetten bijv. rijksbijdragen, subsidies en materiële budgetten.

Een budgethouder verdeelt zijn capaciteitsbudget over de drie genoemde onderdelen. Het uitgangspunt is dat vast werk wordt uitgevoerd door medewerkers die in dienst zijn bij Zaanstad. Om verschillende redenen kan de budgethouder kiezen voor externe inhuur. Bijvoorbeeld wanneer het werk tijdelijk is of wanneer er sprake is van tijdelijk geld.

Capaciteitsbudget					
(Bedragen x € 1.000)					
	Jaarrekening 2024	Primaire begroting 2025	Primaire begroting 2025 (aangepast)	Prognose Voorjaarsnota 2025	Vershil
Salaris personeel	129.573	140.300	141.436*	142.110	674
Externe inhuur bij ziekte en vacatures	14.898	4.700	4.700	10.324	5.624
Externe inhuur overig	20.426	9.255	9.255	14.155	4.900
Totaal externe inhuur	35.324	13.955	13.955	24.479	10.524
Totaal capaciteitsbudget	164.897	154.255	155.391*	166.589	11.198

* Per abuis waren, in de gepresenteerde cijfers van het hoofdstuk Mens en Middelen van de begroting 2025, niet de juiste cijfers van de primaire begroting overgenomen. We hebben in de tabel hierboven de juiste cijfers overgenomen. Deze cijfers zijn € 1,14 mln. hoger dan gepresenteerd in de paragraaf bedrijfsvoering van de begroting. Dit wordt verklaard door een aantal mutaties. De grootste mutatie betreft de correctie op inschaling zoals incidenteel verwerkt in de jaarschijf 2024. Dit leidt tot een hogere capaciteitsbegroting in 2025.

De stijging van het capaciteitsbudget met ongeveer € 11,2 mln. wordt voor het grootste deel gedekt zoals wordt uitgelegd in onderstaande tabel.

Additionele dekking	
(Bedragen x € 1.000)	
Dekking	Voorjaarsnota 2025
Rijksbijdragen en subsidies	3.921
Projectgelden	2.442
Materiële budgetten en overige baten	1.816
Overhead	1.083
Reserve	612
Totaal additionele dekking	9.874

De netto stijging van ca. € 1,3 mln. (€ 11,2 mln. -/- € 9,9 mln.) kan worden verklaard door onder andere:

- De aanpak glazenwassers welke in 2024, na een lange voorbereiding, is gestart. Deze houdt in dat glazenwassers een vergunning moeten hebben. Voor het naleven hiervan wordt er capaciteit ingehuurd.
- Het Rijk komt vanaf 2025 gemeenten niet meer financieel tegemoet voor het begeleiden van een toenemend aantal inburgeraars als gevolg van een hogere taakstelling door het Rijk. Echter om de Wet inburgering 2021 goed te kunnen blijven uitvoeren willen we de bestaande ambtelijke capaciteit in stand te houden.
- Binnen Grondzaken is extra capaciteit nodig voor de vervanging van ziekte en invulling van vacature-ruimte waar geen dekking tegenover staat.
- De wettelijke vereisten voor de uitvoering van de Wet Onroerende Zaakbelasting en de werkdruk binnen het werkveld lokale heffingen en belastingen, veroorzaakt door de groei van het aantal objecten dat in Zaanstad gebouwd wordt, zijn middelen nodig om dit weer op een acceptabel niveau te krijgen.

Kengetallen capaciteitsbudget

(Bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2024	Primaire begroting 2025	Voorjaarsnota 2025
Capaciteitsbudget (apparaatskosten) per inwoner*	€ 1.018	€ 940**	€ 1.015
Percentage inhuur (€)	21,4%	8,4%***	14,7%***
Totaal externe inhuur als percentage van totaal salaris en inhuur			

* Aantal inwoners per 1 januari 2024 (prognose): 161.969, per 1 januari 2025 (prognose): 164.101.

** Bij de primaire begroting lijkt een dip te zitten in de apparaatskosten per inwoner omdat hier nog geen rekening wordt gehouden met een groot deel van de inhuurkosten. Zie het kopje "toelichting inhuurkosten".

*** In de praktijk zal dit percentage hoger uitvallen vanwege de oorzaken die we toegelicht hebben onder het kopje "Toelichting inhuurkosten".

Toelichting inhuurkosten:

De inhuurkosten zijn lastig te voorspellen. Bovendien nemen we een groot deel van de inhuur niet op in de begroting. Dit komt in de praktijk door ontwikkelingen die gedurende het jaar plaatsvinden zoals:

- het aantal niet vervulde vacatures;
- uitval door ziekte;
- keuzes die we in verschillende programma's/projecten tijdens het jaar maken;
- gelden vanuit het Rijk die Zaanstad soms ontvangt voor taken en/of programma's;
- het omzetten van materiële budgetten.

Toelichting op kengetallen personeel

Kengetallen personeel (excl. inhuur)

(Bedragen x € 1.000)

	Jaarrekening 2024	Voorjaarsnota 2025
Werkelijke bezetting in fte's	1.444	1.479
Bezetting per 1.000 inwoners in fte's*	8,9	9,0
Aantal personeelsleden	1.558	1.594

* Aantal inwoners per 1 januari 2024 (prognose): 161.969, per 1 januari 2025 (prognose): 164.101.

Bezetting (aantal daadwerkelijke medewerkers omgerekend naar fte (36 uur)): +35 fte.

Ten opzichte van de jaarrekening is de bezetting per saldo gestegen met ca. 35 fte. Dit komt onder andere doordat inhuurkrachten in vaste dienst zijn genomen. Verder is er extra formatie toegekend, die is ingevuld. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om extra inzet voor handhaving (afdeling Straattoezicht), voor de aanpak van jeugd in Saendelft, voor advisering bij evenementen en demonstraties en voor de aanpak van jeugdwerkloosheid. Verder is er een team Kinderopvangtoeslagenaffaire (KOT) opgezet en zijn er op verschillende plekken in de organisatie vacatures vervuld.

Hiernaast zijn er ten opzichte van de begroting geen nieuwe ontwikkelingen te melden op het gebied van personeel.

Overige ontwikkelingen op het gebied van personeel

Algemene Ontwikkelingen

In de begroting is gesproken over de krapte op de arbeidsmarkt. Het invullen van openstaande vacatures met goede kandidaten blijft een uitdaging. Het verzuimpercentage bij de Gemeente Zaanstad was over 2024 7,9 %. Deze factoren kunnen ertoe leiden dat de inzet van externe inhuur toeneemt. Momenteel besteden gemeenten ongeveer 18-20% van hun loonsom aan externe krachten. Het risico is echter niet gekwantificeerd, omdat het lastig is de impact nauwkeurig in te schatten. Het tekort aan vast personeel kan naast financiële gevolgen ook operationele risico's veroorzaken. Hierdoor kunnen sommige taken niet op tijd of volledig worden afgerond, wat de gemeentelijke dienstverlening kan verstoren. Om deze risico's te beheersen, investeert Zaanstad in het aantrekken en behouden van vast personeel en het strategisch inzetten van tijdelijke krachten.

Cao Gemeenten

De huidige cao loopt tot 1 april 2025. De onderhandelingen over een nieuwe cao zijn vastgelopen. De vakbonden hadden ingezet op een 9% loonsverhoging met een looptijd van 21 maanden. De VNG heeft een laatste (loon)bod gedaan van 6,1% voor 24 maanden. Naast het loon bestaat er momenteel nog een geschil tussen partijen over (de uitwerking van) de volgende cao afspraken: RVU voor zware beroepen, het aflossen van studieschuld toevoegen als doel aan het IKB en het afschaffen van de na-wettelijke WW-uitkering. Hoe de nieuwe cao eruit komt te zien is op dit moment nog niet bekend.

2.3 Financiële begroting

2.3.1 Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten			
(Bedragen x € 1.000)			
	Originele begroting 2025	Mutatie 2025	Gewijzigde begroting 2025
Lasten			
Kansengelijkheid	175.195	8.266	183.461
Verstedelijking	162.022	2.622	164.643
Duurzaamheid	42.261	1.967	44.229
Gezondheid	200.975	14.466	215.441
Economie, kunst & cultuur	21.540	4.452	25.991
Veiligheid	34.534	4.155	38.689
Samen werken aan Zaanstad	101.580	-6.926	94.655
Financiën	1.987	7.861	9.848
Totaal Lasten	740.095	36.863	776.958
Baten			
Kansengelijkheid	-104.072	-8.693	-112.765
Verstedelijking	-104.971	-1.439	-106.410
Duurzaamheid	-31.643	-5.314	-36.957
Gezondheid	-6.986	-2.246	-9.232
Economie, kunst & cultuur	-1.033	-2.121	-3.154
Veiligheid	-2.099	-2.339	-4.438
Samen werken aan Zaanstad	-11.856	-514	-12.370
Financiën	-473.224	-15.430	-488.654
Totaal Baten	-735.884	-38.095	-773.979
Saldo van lasten en baten	4.211	-1.232	2.979
Toevoegingen reserves			
Kansengelijkheid	15.010	-3.398	11.611
Verstedelijking	33.802	17.239	51.041
Duurzaamheid	4.268	2.388	6.655
Gezondheid	0	0	0
Samen werken aan Zaanstad	210	0	210
Financiën	0	21.854	21.854
Totaal toevoegingen reserves	53.290	38.082	91.372
Onttrekkingen reserves			
Kansengelijkheid	-15.416	-3.796	-19.211
Verstedelijking	-26.749	-27.315	-54.064
Duurzaamheid	-6.222	-1.204	-7.426
Gezondheid	-345	-462	-807
Economie, kunst & cultuur	0	0	0
Samen werken aan Zaanstad	-35	0	-35
Financiën	-8.733	-4.074	-12.807
Totaal onttrekkingen reserves	-57.500	-36.850	-94.351
Saldo	-4.211	1.232	-2.979
Totaal saldo incl. reserve mutaties	0	0	0

2.3.2 Overzicht mutaties per programma

Onderstaande tabellen tonen per begrotingsprogramma welke begrotingswijzigingen van invloed zijn. Voor de toelichtingen per begrotingsmutatie wordt verwezen naar de bijlage begrotingswijzigingen op de website www.financien.zaanstad.nl

In de tabellen is een onderscheid gemaakt in de volgende categorieën mutaties:

Reeds genomen raadsbesluiten

Dit zijn begrotingswijzigingen waar de gemeenteraad eerder al een besluit over heeft genomen.

Autonome ontwikkelingen

Dit betreft mutaties als gevolg van ontwikkelingen waarop de gemeente geen invloed heeft. Deze mutaties zijn het gevolg van wijzigingen in wet- en regelgeving, gepubliceerde rijkscirculaires, loon- en prijsontwikkelingen en andere onvermijdelijke ontwikkelingen.

Groei van de stad

Ontwikkelingen die gerelateerd zijn aan de groei van het aantal inwoners.

Begrotingsbijstellingen

Dit betreft aanpassingen in de begroting die voortkomen uit actuele inzichten, bijvoorbeeld als gevolg van realisaties 2024 of correcties op de begroting 2025. Ook mutaties in reserves zijn hieronder opgenomen.

Budgetneutrale bijstellingen

Dit zijn (programma overstijgende) begrotingsmutaties die gemeentebreed budgetneutraal zijn. Het betreft een uitwisseling van capaciteitsbudgetten of een uitwisseling van programma (materiële) budgetten met capaciteitsbudgetten.

Besparingen

Dit zijn genomen maatregelen die worden ingezet om de begroting sluitend te maken.

Kansengelijkheid

Mutaties programma Kansengelijkheid							
(Bedragen x € 1.000)							
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Autonome ontwikkelingen							
Besteding middelen decembercirculaire/ reserve Vooruitontvangen AU	429	0	429	0	0	0	0
Gemeentefonds doorwerking september- circulaire 2024	178	0	178	134	137	138	181
Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	46	0	46	0	0	0	0
Actualiseren kapitaallasten	-22	31	9	-242	49	82	329
Bijstelling: Plafond IHP Voortgezet onderwijs (VO) gebouwen	0	0	0	-74	-201	-620	-1.036
Bijstelling: Plafond IHP Primair Onderwijs (PO) eerste inrichting	0	0	0	-68	-40	-87	3
Zorgverzekering	0	0	0	0	-705	-705	-705
Totaal Autonome ontwikkelingen	631	31	662	-262	-765	-1.337	-1.372
Begrotingsbijstellingen							
Arbeidsmarktregio	520	-802	-282	-52	0	0	0
Opvang ontheemden Oekraïne	-8.554	8.554	0	0	0	0	0
Verstrekingen aan minima	-244	0	-244	0	0	0	0
Maatschappelijke Dienst Tijd	267	-267	0	0	0	0	0
Volwasseneneducatie en aanpak basis- vaardigheden	1.210	-1.210	0	0	0	0	0
Arbeidsmigranten	366	-366	0	0	0	0	0

Mutaties programma Kansengelijkheid				(Bedragen x € 1.000)			
Armoede en schuldenaanpak	-140	140	0	0	0	0	0
Gemeentelijk Team Inburgering	-111	0	-111	0	0	0	0
Mutatie investeringsfonds 25.1	0	0	0	-40	0	0	0
Woningbouwimpuls - Beleidsintensivering 2025	175	0	175	0	0	0	0
Regiodeal 1	2.241	-3.069	-828	0	0	0	0
Afdeling Pact Zaandam Oost - formatie	0	-309	-309	-21	0	0	0
Reserve budgetoverhevelingen	1.105	0	1.105	0	0	0	0
Kansrijke wijk - Pact Zaandam Oost	2.920	-2.872	48	48	0	0	0
Regiodeal II - Pact Zaandam Oost	254	-254	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	-200	0	-200	-50	50	75	50
Ondertussengroep vluchtelingen	41	-41	0	0	0	0	0
Knelpunt: MFA Rosmolen Noord (schoolgebouw)	0	0	0	0	23	23	23
Budgetoverhevelingen	202	0	202	0	0	0	0
Totaal Begrotingsbijstellingen	52	-496	-444	-116	73	98	73
Besparingen							
Maatregel: BUIG	-1.000	0	-1.000	0	-1.500	0	0
Maatregel: Projectenbudget armoede	0	0	0	-20	-20	-20	-20
Maatregel: Reserve opvang ontheemden Oekraïne	0	-4.000	-4.000	-1.000	0	0	0
Maatregel: Mobility mentoring	0	0	0	-32	-69	-69	-69
Maatregel: Leerlingenvervoer: meer inzetten op rechtmatigheid en zelfredzaamheid	-400	0	-400	-450	-500	-550	-600
Maatregel: Lerarentekort: vrijval eenmalige middelen lokaal plan	0	0	0	-153	0	0	0
Maatregel: Schuif brugfunctionarissen naar OAB	0	-266	-266	-211	0	0	0
Maatregel: Taakstelling 2% verbonden partijen	0	0	0	-147	-147	-147	-147
Totaal Besparingen	-1.400	-4.266	-5.666	-2.013	-2.236	-786	-836
Budgetneutrale wijzigingen							
Tijdelijke ondersteuningsregeling zelfstan- dige ondernemers: controle rechtmatigheid	0	-125	-125	0	0	0	0
Hulp aan gedupeerden kinderopvang- toeslag affaire	4.057	-5.329	-1.272	-1.272	0	0	0
Sociale recherche	-107	0	-107	-107	-107	-107	-107
Inburgering	-185	185	0	0	0	0	0
Indexatie spuk GALA	30	-30	0	0	0	0	0
Doorstroompunt	57	-85	-28	-56	-56	-56	-56
Doorstroompunt (technische correctie)	-54	0	-54	-54	-54	-54	-54
Capaciteit afd. Kennis	-443	0	-443	-537	0	0	0
Pact Zaandam Oost - capaciteit communicatie	-50	-34	-84	-50	-50	0	0
Nationaal programma Onderwijs (NPO)	401	-401	0	0	0	0	0
Huisvesting ten behoeve van onder- steuning aan jongeren	-267	0	-267	-134	-134	-134	-134
Pact Zaandam Oost - Fijn wonen	504	-304	200	200	200	0	0
Kostenverdeling	1.646	-1.635	11	906	336	336	331
Totaal Budgetneutrale wijzigingen	5.589	-7.758	-2.170	-1.105	135	-16	-20

Mutaties programma Kansengelijkheid							(Bedragen x € 1.000)
Groei van de stad							
GVDS: Capaciteit relatie- en wijkmanagement	0	0	0	10	10	10	10
Groei van de Stad: Huis van de Wijk en cultuurmaatschappelijke voorziening Durghorst	0	0	0	-220	0	0	0
Totaal Groei van de stad	0	0	0	-210	10	10	10
Totaal programma Kansengelijkheid	4.871	-12.489	-7.618	-3.706	-2.784	-2.031	-2.146

Verstedelijking

Mutaties programma Verstedelijking							(Bedragen x € 1.000)
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Autonome ontwikkelingen							
Voeding transformatiefonds	0	0	0	0	0	0	-425
Indexatie budget beweegbare bruggen	148	0	148	148	148	148	148
Knelpunt: verhogen budget tractie-middelen	170	0	170	170	170	170	170
Besteding middelen decembercirculaire/ reserve Vooruitontvangen AU	10	0	10	0	0	0	0
Gemeentefonds doorwerking september-circulaire 2024	-125	0	-125	-149	-176	-202	-230
Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	-2.978	0	-2.978	0	0	0	0
Actualiseren kapitaallasten	0	0	0	-892	-254	370	416
Actualisatie bestemmingsreserve afschrijvingslasten	0	-79	-79	-195	352	95	-404
Nieuw (vervanging): Huisvesting buiten-locaties vervangen fietsenstalling	0	0	0	4	4	4	4
Nieuw (Uitbreiding): Openbaar vervoer Halteparen Wormerveer Noord	0	0	0	7	6	6	6
Bijstelling: Levensduurverlengend onderhoud Vastgoed	0	0	0	-17	-111	-112	-111
Bijstelling: Aankoop Ikea kavel	18	0	18	18	18	18	0
Bijstelling: Wegen en verkeer 2022-2031	0	0	0	-102	102	212	210
Totaal Autonome ontwikkelingen	-2.757	-79	-2.836	-1.009	259	709	-216
Begrotingsbijstellingen							
Actualisatie vastgoed	588	-266	322	66	66	66	66
Knelpunt: dienstverlening en kwaliteit omgevingsvergunningen	0	0	0	-1.054	-890	-890	-890
Actualisatie Vergroening & Biodiversiteit	1.033	0	1.033	-3	160	0	0
Vorming reserve bijdrage A8/A9	14.000	-14.000	0	0	0	0	0
Aanpassing budget voor overname begraafplaats Assendelft	-141	176	35	0	0	0	0
Mutatie investeringsfonds 25.1	4.172	-8.296	-4.124	-30	0	0	0
Woningbouwimpuls - Beleids-intensivering 2025	1.644	-2.456	-812	-402	0	0	0

Mutaties programma Verstedelijking				(Bedragen x € 1.000)			
Woningbouwimpuls - Voorbereidingskosten 2025	1.132	-1.132	0	0	0	0	0
Financieel knelpunt: verwijderen en toezicht boomwortels	150	0	150	150	0	0	0
Afschrijvingslasten Biodiversiteit & Vergroening	0	0	0	-40	-321	-321	-321
Parkmanagement Achtersluispolder	205	-205	0	0	0	0	0
Begrotingswijziging MPG 25.1	-4.359	3.882	-477	0	0	0	0
Regiodeal 1	813	-219	595	0	0	0	0
Herfasering van funderingsbudgetten	-308	308	0	0	0	0	0
Duurzaamheidssubsidies EWNH, SMP, NIP en VHF	-23	146	123	140	41	41	0
Laadinfrastructuur	-269	0	-269	-4	132	67	0
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)	-24	0	-24	0	0	0	0
Afdeling Pact Zaandam Oost - formatie	1.323	-615	708	545	545	409	409
Reserve budgetoverhevelingen	1.370	0	1.370	0	0	0	0
Knelpunt: Parkeervisie	140	0	140	0	0	0	0
Regiodeal II - Pact Zaandam Oost	611	-611	0	0	0	0	0
Capaciteit afd Fysieke leefomgeving	-11	0	-11	0	0	0	0
Woonwagens	-37	37	0	0	0	0	0
Riviercruise	0	-100	-100	-200	-200	-200	-200
Nieuwe investeringsstrategie	-5.655	185	-5.470	-5.725	-5.125	-5.125	-5.125
Sportpark Hoornse veld en transformatiefonds	0	-1.700	-1.700	0	0	0	0
Nieuw (vervanging): tweede scanauto	0	0	0	0	22	22	21
Nieuw (vervanging): Snellader (scanauto)	0	0	0	0	4	4	4
Nieuw (Uitbreiding): halteparen Kreekrijk	0	0	0	7	6	6	6
Financieel knelpunt: Verhoging budget beweegbare bruggen	202	0	202	202	202	202	202
Snippergroen verhuur of verkoop	0	0	0	-50	-50	-50	-50
Totaal Begrotingsbijstellingen	16.558	-24.867	-8.308	-6.398	-5.408	-5.770	-5.878
Besparingen							
Maatregel: Tarief Riviercruisevaart	0	0	0	-60	-60	-60	-60
Maatregel: Niet realiseren verhoging geluidschermen rond de A8	-1.850	0	-1.850	0	0	0	0
Maatregel: Walstroom kostendekkend	0	0	0	0	-60	-60	-60
Maatregel: Efficiënter werken in de openbare ruimte	0	0	0	-187	-187	-187	-187
Maatregel: Ruimtelijke projecten volledig dekkend	0	0	0	-300	-300	-300	-300
Totaal Besparingen	-1.850	0	-1.850	-547	-607	-607	-607
Budgetneutrale wijzigingen							
Drukteleplan Zaanse Schans	-204	0	-204	-204	-204	-204	-204
Verdeling budget Areaaluitbreiding	-287	0	-287	-287	-287	-287	-287
VHF Behoud cultuur historische waarden	1.645	-1.645	0	0	0	0	0
Herschikken van funderingsbudgetten	50	-50	0	0	0	0	0
Uitbreiding formatie 0,45 fte Melding Openbare Ruimte (MOR) bureau	-60	0	-60	-60	-60	-60	-60
Budget Biodiversiteit naar product Gezonde leefomgeving	-46	0	-46	-46	-46	-46	-46

Mutaties programma Verstedelijking				(Bedragen x € 1.000)			
Rioolaansluitingen	50	-50	0	0	0	0	0
Capaciteitsbegroting Strategie & Beleid	-381	-80	-461	-55	-55	-55	-55
Capaciteit Bedrijfsvoering	-118	0	-118	0	0	0	0
Pact Zaandam Oost - capaciteit communicatie	0	0	0	-34	-34	0	0
MAAK - herschikking budgetten	-138	138	0	0	0	0	0
VHF -Programmamanagement en ZNMC	100	-100	0	0	0	0	0
Complexe aanpassingen Toegankelijkheid (CAT)	-10	0	-10	-10	-10	0	0
Omgevingsplannen omzetten capaciteits-budget	159	0	159	0	0	0	0
Pact Zaandam Oost - Fijn wonen	-200	0	-200	-200	-200	0	0
Nieuw (uitbreiding): Verkeerscirculatie Krommenie	0	0	0	24	24	24	24
Nieuw (Uitbreiding): Verkeers Veiliger Seandelft	0	0	0	10	10	10	9
Nieuw (Uitbreiding): Snelheidsremmende maatregelen Parkrijlaan	0	0	0	3	3	3	3
Kostenverdeling	6.103	-721	5.382	8.763	8.302	8.087	8.087
Totaal Budgetneutrale wijzigingen	6.663	-2.508	4.155	7.903	7.441	7.470	7.470

Groei van de stad							
Areaal uitbreiding Openbare Ruimte 2026	0	0	0	177	177	177	177
Totaal Groei van de stad	0	0	0	177	177	177	177

Reeds genomen raadsbesluiten							
Integraal Uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord	148	0	148	148	74	0	0
Totaal Reeds genomen raadsbesluiten	148	0	148	148	74	0	0

Totaal programma Verstedelijking	18.763	-27.454	-8.692	274	1.936	1.980	946
---	---------------	----------------	---------------	------------	--------------	--------------	------------

Duurzaamheid

Mutaties programma Duurzaamheid				(Bedragen x € 1.000)			
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Autonome ontwikkelingen							
Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	-1	0	-1	0	0	0	0
Actualiseren kapitaallasten	-2	0	-2	215	501	-34	-17
Bijstelling: Plafond Groenfonds	0	0	0	14	-289	361	356
Totaal Autonome ontwikkelingen	-3	0	-3	229	212	327	339
Begrotingsbijstellingen							
Actualisatie Vergroening & Biodiversiteit	10	-1.043	-1.033	3	-160	0	0
Actualisatie bodem 2025	193	-193	0	0	0	0	0
Woningbouwimpuls - Beleids-intensiveringen 2025	235	0	235	0	0	0	0
Energiearmoede 2025	1.173	-1.173	0	0	0	0	0

Mutaties programma Duurzaamheid					(Bedragen x € 1.000)		
Afschrijvingslasten Biodiversiteit & Vergroening	0	0	0	40	321	321	321
Begrotingswijziging MPG 25.1	-2.131	2.131	0	0	0	0	0
Duurzaamheidssubsidies EWNH, SMP, NIP en VHF	938	-1.060	-123	-140	-41	-41	0
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (NZKG)	-10	0	-10	0	0	0	0
Reserve budgetoverhevelingen	140	0	140	0	0	0	0
CDOKE Klimaatakkoord	3.470	-4.246	-777	-437	625	0	0
Totaal Begrotingsbijstellingen	4.018	-5.586	-1.568	-534	745	280	321
Besparingen							
Maatregel: Taakstelling 2% verbonden partijen	0	0	0	-92	-92	-92	-92
Maatregel: Heroriëntatie recreatie-opgave ten westen/noorden van Zaanstad (beheergebied recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer)	0	0	0	0	0	0	-192
Maatregel: Incidenteel vrijval stappen-subsidie	0	0	0	-200	0	0	0
Totaal Besparingen	0	0	0	-292	-92	-92	-284
Budgetneutrale wijzigingen							
Pact Poelenburg zwerfvuil in eigen beheer	-118	0	-118	-118	0	0	0
Budget Biodiversiteit naar product Gezonde leefomgeving	46	0	46	46	46	46	46
Capaciteitsbegroting Strategie & Beleid	-187	0	-187	0	0	0	0
VHF -Programmamanagement en ZNMC	200	-200	0	0	0	0	0
Kostenverdeling	398	-732	-334	-241	-241	-241	-241
Totaal Budgetneutrale wijzigingen	340	-932	-592	-312	-194	-194	-194
Totaal programma Duurzaamheid	4.355	-6.517	-2.162	-909	671	322	182

Gezondheid

Mutaties programma Gezondheid					(Bedragen x € 1.000)		
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Autonome ontwikkelingen							
WMO bijstelling op basis van realisatie 2024	-1.163	-215	-1.378	-1.382	-1.382	-1.382	-1.382
WMO volumegroei 2026 en verder	0	0	0	722	722	722	722
Jeugdzorg bijstelling op basis van realisatie 2024	5.800	0	5.800	5.800	5.800	5.800	5.800
Jeugdzorg volumegroei vanaf 2026	0	0	0	3.300	3.300	3.300	3.300
Jeugdzorg taakstelling Hervormingsagenda	0	0	0	5.782	6.381	6.381	6.381
Doelgroepenvervoer AOV	109	0	109	109	109	109	109
GGD vertraging "Samen Sterker" (verhuizing GGD)	210	0	210	-210	0	0	0
GGD versterken bedrijfsvoering: document- en archiefbeheer	0	0	0	120	120	120	120

Mutaties programma Gezondheid				(Bedragen x € 1.000)			
Gemeentefonds doorwerking september-circulaire 2024	64	0	64	749	1.374	1.988	2.567
Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	-255	0	-255	0	0	0	0
Actualiseren kapitaallasten	0	0	0	-208	-1.508	34	110
Bijstelling: Zwembad De Slag	0	0	0	51	59	157	156
Bijstelling: Plafond sportvelden	0	0	0	2	5	6	6
Jeugdzorg prijsindexatie OVA	0	0	0	2.800	2.800	2.800	2.800
WMO prijsindex OVA	0	0	0	1.857	1.857	1.857	1.857
Totaal Autonome ontwikkelingen	4.766	-215	4.550	19.492	19.638	21.893	22.546
Begrotingsbijstellingen							
Actualisatie vastgoed	0	-462	-462	0	0	0	0
Mutatie investeringsfonds 25.1	4.127	0	4.127	70	0	0	0
DUVO Middelen	273	-305	-32	-32	-32	-32	-32
Reserve budgetoverhevelingen	360	0	360	0	0	0	0
Sportpark Hoornse veld en transformatie-fonds	1.700	0	1.700	0	0	0	0
Budgetoverhevelingen	77	0	77	0	0	0	0
Totaal Begrotingsbijstellingen	6.537	-766	5.770	38	-32	-32	-32
Besparingen							
Maatregel: Slim investeren verlagen	0	0	0	0	-100	-100	-100
Maatregel: Odiz Frogs verhuizen	0	0	0	0	-94	-94	-94
Maatregel: WMO cliëntondersteuning halveren	0	0	0	0	-298	-514	-800
Maatregel: Taakstelling 2% verbonden partijen	0	0	0	-275	-275	-275	-275
Totaal Besparingen	0	0	0	-275	-767	-983	-1.269
Budgetneutrale wijzigingen							
Capaciteit afd. Contractmanagement	-253	0	-253	-253	-119	-119	-119
Spuk sport BTW	-36	36	0	0	0	0	0
Indexatie spuk GALA	78	-81	-3	0	0	0	0
Proeftuin toekomstscenario kind- en gezinsbescherming	500	-500	0	0	0	0	0
Complexe aanpassingen Toegankelijkheid (CAT)	10	0	10	10	10	0	0
Kostenverdeling	976	-1.181	-205	23	-310	-310	-312
Totaal Budgetneutrale wijzigingen	1.275	-1.726	-451	-221	-419	-429	-431
Groei van de stad							
GVDS: WMO Volumegroei 2026 en verder	0	0	0	578	578	578	578
Jeugdzorg Groei van de Stad	0	0	0	225	225	225	225
Jeugdteam en Sociaal Wijkteam Groei van de Stad	0	0	0	224	224	224	224
Totaal Groei van de stad	0	0	0	1.027	1.027	1.027	1.027
Totaal programma Gezondheid	12.578	-2.708	9.870	20.062	19.448	21.477	21.842

Mutaties programma Economie, kunst & cultuur

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Autonome ontwikkelingen							
Gemeentefonds doorwerking september-circulaire 2024	476	0	476	476	0	0	0
Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	1	0	1	0	0	0	0
Actualiseren kapitaallasten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Autonome ontwikkelingen	477	0	477	476	0	0	0
Begrotingsbijstellingen							
Mutatie investeringsfonds 25.1	-3	0	-3	0	0	0	0
Reserve budgetoverhevelingen	100	0	100	0	0	0	0
Knelpunt: Aanloop- en transitiekosten Zaanse Schans	1.200	0	1.200	0	0	0	0
Knelpunt: Onderhoud & investering ledverlichting Zaantheater	0	0	0	86	184	182	179
Riviercruise	100	0	100	50	115	155	105
Knelpunt: Herinrichting Damgebied	0	0	0	0	25	25	25
Knelpunt: Tegemoetkoming kramenzetters	0	0	0	85	0	0	0
Budgetoverhevelingen	276	0	276	0	0	0	0
Totaal Begrotingsbijstellingen	1.673	0	1.673	221	324	362	309
Besparingen							
Maatregel: Zaans Museum gedekt vanuit Duurzaam exploitatiemodel Zaanse Schans	0	0	0	0	-2.025	-2.050	-2.050
Totaal Besparingen	0	0	0	0	-2.025	-2.050	-2.050
Budgetneutrale wijzigingen							
Sail 2025	-300	0	-300	0	0	0	0
Drukteplan Zaanse Schans	204	0	204	204	204	204	204
Regiodeal Mainstage	1.692	-1.692	0	0	0	0	0
Specifieke uitkering Jongerencultuur	67	-67	0	0	0	0	0
Overgangsperiode en kennisoverdracht bij vertrek ervaren medewerker	-64	0	-64	0	0	0	0
Kostenverdeling	702	-362	340	517	515	516	516
Totaal Budgetneutrale wijzigingen	2.302	-2.121	181	721	720	720	720
Groei van de stad							
Groei van de Stad: Huis van de Wijk en cultuurmaatschappelijke voorziening Durghorst	0	0	0	-54	0	0	0
Totaal Groei van de stad	0	0	0	-54	0	0	0
Totaal programma Economie, kunst & cultuur	4.452	-2.121	2.331	1.364	-981	-968	-1.020

Mutaties programma Veiligheid							
(Bedragen x € 1.000)							
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Autonome ontwikkelingen							
Toekomstbestendige brandweer	0	0	0	329	329	329	329
Indexatie VrZW	0	0	0	450	450	450	450
Besteding middelen decembercirculaire/ reserve Vooruitontvangen AU	43	0	43	0	0	0	0
Gemeentefonds doorwerking september- circulaire 2024	113	0	113	81	45	37	32
Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	-143	0	-143	0	0	0	0
Actualiseren kapitaallasten	0	0	0	2	2	2	2
Totaal Autonome ontwikkelingen	13	0	13	862	826	818	813
Begrotingsbijstellingen							
Actualisatie vastgoed	0	0	0	-66	-66	-66	-66
Regiodeal 1	234	0	234	0	0	0	0
Knelpunt: Handhaving in de openbare ruimte	0	0	0	100	100	100	100
Afdeling Pact Zaandam Oost - formatie	0	-103	-103	-136	-136	0	0
Reserve budgetoverhevelingen	90	0	90	0	0	0	0
Regiodeal II - Pact Zaandam Oost	333	-333	0	0	0	0	0
Knelpunt: aanpak glazenwassers	0	-140	-140	0	0	0	0
Totaal Begrotingsbijstellingen	657	-576	81	-102	-102	34	34
Besparingen							
Maatregel: Taakstelling 2% verbonden partijen	0	0	0	-320	-320	-320	-320
Maatregel: Vaarvignet	0	0	0	-452	-452	-602	-602
Totaal Besparingen	0	0	0	-772	-772	-922	-922
Budgetneutrale wijzigingen							
Sail 2025	300	0	300	0	0	0	0
Pact Poelenburg: interventieteam	183	-183	0	0	0	0	0
Preventie Met Gezag	1.513	-1.513	0	0	0	0	0
Kostenverdeling	1.494	-66	1.428	3.117	2.983	2.973	2.973
Totaal Budgetneutrale wijzigingen	3.490	-1.762	1.728	3.117	2.983	2.973	2.973
Groei van de stad							
Groei van de Stad: Handhaving in de Openbare Ruimte	0	0	0	2	2	2	2
Totaal Groei van de stad	0	0	0	2	2	2	2
Totaal programma Veiligheid	4.161	-2.338	1.822	3.108	2.937	2.906	2.901

Mutaties programma Samen werken aan Zaanstad

(Bedragen x € 1.000)

	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Autonome ontwikkelingen							
Prijs-, loon- en subsidieindexatie	37	0	37	46	23	23	23
Vergoeding politiek ambtsdragers	52	0	52	52	52	52	52
Adviseur Digitale informatieverwerking	0	0	0	56	56	56	56
Nieuwe wetgeving toezicht op bouw en ruimtelijke ordening	0	0	0	461	461	461	461
Knelpunt: Basisregistratie Personen (BRP)	0	0	0	49	49	49	49
Pensioenvoorziening oud-wethouders	1.389	0	1.389	-211	-211	-211	-211
Gemeentefonds doorwerking september-circulaire 2024	0	0	0	5.350	5.350	5.350	5.350
Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	-294	0	-294	0	0	0	0
Actualiseren kapitaallasten	-66	0	-66	-88	-58	-57	-23
Bijstelling: Mobiele telefoons	0	0	0	0	80	108	79
Totaal Autonome ontwikkelingen	1.117	0	1.117	5.714	5.801	5.830	5.836

Begrotingsbijstellingen							
Arbeidsmarktregio	47	0	47	9	0	0	0
Opvang ontheemden Oekraïne	-36	36	0	0	0	0	0
Knelpunt: dienstverlening en kwaliteit omgevingsvergunningen	0	0	0	363	307	307	307
Gemeentelijk Team Inburgering	175	0	175	175	0	0	0
Woningbouwimpuls - Beleidsintensiveringen 2025	137	0	137	137	0	0	0
Laadinfrastructuur	12	0	12	25	25	12	0
Knelpunt: Toezicht op Bouw en Ruimtelijke Ordening	0	0	0	419	360	360	360
Afdeling Pact Zaanstad Oost - formatie	21	0	21	21	0	0	0
Knelpunt: Digitaliseren persoonskaarten	100	0	100	0	0	0	0
Knelpunt: Team Urgenties: behandelen urgentieaanvragen voor woningzoekenden en woningtoewijzing statushouders	0	0	0	56	56	56	56
Reserve budgetoverhevelingen	530	0	530	0	0	0	0
Kansrijke wijk - Pact Zaanstad Oost	-48	0	-48	-48	0	0	0
CDOKE Klimaatakkoord	815	0	815	437	-625	0	0
Knelpunt: Capaciteit Belastingen	69	0	69	137	137	137	137
Knelpunt: Grondzaken - capaciteit	0	0	0	0	112	112	112
Knelpunt: Voorbereiden op Wettelijke taken Omgevingsvergunningen	0	0	0	112	112	0	0
Budgetoverhevelingen	120	0	120	0	0	0	0
Totaal Begrotingsbijstellingen	1.943	36	1.979	1.842	483	984	972

Besparingen							
Maatregel: scherper aan de wind varen bij de salarisbegroting	0	0	0	-1.700	-1.700	-1.700	-1.700
Maatregel: vrijval stelpost overhead	-3.250	0	-3.250	-3.250	-750	-750	-750
Maatregel: Vaarvignet	0	0	0	61	61	61	61
Maatregel: Geen capaciteit voor lobbyist	0	0	0	-136	-136	-136	-136
Totaal Besparingen	-3.250	0	-3.250	-5.025	-2.525	-2.525	-2.525

Mutaties programma Samen werken aan Zaanstad

(Bedragen x € 1.000)

Budgetneutrale wijzigingen

Hulp aan gedupeerden kinderopvang-toeslag affaire	1.278	-6	1.272	1.272	0	0	0
Sociale recherche	8	0	8	8	8	8	8
Capaciteit afd. Contractmanagement	142	0	142	142	71	71	71
Extra capaciteit met dekking vanuit MAAK-projecten	94	-94	0	0	0	0	0
Invulling stelpost capaciteit januari 2025	268	0	268	0	0	0	0
Centraal begroten indexatie salarisbegroting	-1.663	0	-1.663	0	0	0	0
Capaciteit - Verschuiving strategien	850	0	850	850	850	850	850
Invulling stelpost capaciteit februari 2025	171	0	171	0	0	0	0
Doorstroompunt	28	0	28	56	56	56	56
Verdeling budget Areaaluitbreiding	112	0	112	112	112	112	112
Pact Poelenburg zwerfvuil in eigen beheer	56	0	56	56	0	0	0
Capaciteit afd. Kennis	59	0	59	59	59	59	59
Uitbreiding formatie 0,45 fte Melding Openbare Ruimte (MOR) bureau	25	0	25	25	25	25	25
Capaciteit Bedrijfsvoering	382	-264	118	0	0	0	0
Pact Zaanstad Oost - capaciteit communicatie	84	0	84	84	84	0	0
Opgavemanager samenwerken aan Zaanstad	172	0	172	172	166	166	165
Huisvesting ten behoeve vanondersteuning aan jongeren	267	0	267	134	134	134	134
Overgangsperiode en kennisoverdracht bij vertrek ervaren medewerker	64	0	64	0	0	0	0
Personele vergoedingen	0	0	0	-201	-201	-201	-201
Invulling stelpost capaciteit maart 2025	186	0	186	0	0	0	0
Kostenverdeling	-9.445	-186	-9.631	-8.610	-8.616	-8.618	-8.618
Invulling stelpost capaciteit april 2025	128	0	128	0	0	0	0
Totaal Budgetneutrale wijzigingen	-6.735	-550	-7.285	-5.842	-7.253	-7.340	-7.340

Groei van de stad

Groei van de stad	0	0	0	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
Areaal uitbreiding Openbare Ruimte 2026	0	0	0	56	56	56	56
Groei van de Stad: Bouw en Ruimtelijke Ordening	0	0	0	133	133	133	133
GVDS: Capaciteit relatie- en wijkmanagement	0	0	0	56	56	56	56
Groei van de stad: Capaciteit subsidie-regelingen cultuur	0	0	0	28	28	28	28
Groei van de Stad: Vergunningencentrum	0	0	0	112	112	112	112
Groei van de Stad: Burgerzaken	0	0	0	49	49	49	49
Groei van de Stad: capaciteit Belastingen	0	0	0	61	61	61	61
Groei van de Stad: Handhaving in de Openbare Ruimte	0	0	0	68	68	68	68
Groei van de Stad: Huis van de Wijk en cultuurmaatschappelijke voorziening Durghorst	0	0	0	274	0	0	0
Totaal Groei van de stad	0	0	0	-1.463	-1.737	-1.737	-1.737

Totaal programma Samen werken aan Zaanstad

-6.925	-514	-7.439	-4.774	-5.231	-4.788	-4.794
---------------	-------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutaties programma Financiën							
(Bedragen x € 1.000)							
	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029
Autonome ontwikkelingen							
Prijs-, loon- en subsidieindexatie	0	0	0	7.884	7.815	7.774	7.773
Proceskostenvergoeding WOZ	600	0	600	600	600	600	600
Gemeentefonds inschatting compensatie meicirculaire	0	0	0	-7.730	-7.730	-7.730	-7.730
Financierings en rente ontwikkelingen	-2.396	0	-2.396	-2.506	-300	849	2.968
Besteding middelen decembercirculaire/ reserve Vooruitontvangen AU	0	-482	-482	0	0	0	0
Gemeentefonds doorwerking december- circulaire 2024	0	-869	-869	-825	-1.367	-1.889	-2.721
Gemeentefonds doorwerking september- circulaire 2024	0	-153	-153	-9.860	-9.106	-7.235	-10.871
Actualiseren kapitaallasten jaarrekening 2024	2.051	0	2.051	0	0	0	0
Inschatting compensatie Jeugdhulp obv adviesrapport deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd	0	-15.252	-15.252	-20.194	-20.754	-20.754	-20.754
Actualiseren kapitaallasten	15	0	15	357	-97	-220	-207
Nieuw (vervanging): Huisvesting buiten- locaties vervangen fietsenstalling	0	0	0	-1	-1	-1	-1
Nieuw (Uitbreiding): Openbaar vervoer Halteparen Wormerveer Noord	0	0	0	-7	-6	-6	-6
Bijstelling: Levensduurverlengend onderhoud Vastgoed	0	0	0	3	20	19	18
Bijstelling: Riool 2022-2031	0	0	0	-29	-98	-98	-65
Bijstelling: Zwembad De Slag	0	0	0	-51	-59	-59	-58
Bijstelling: Mobiele telefoons	0	0	0	0	-5	-5	-2
Bijstelling: Plafond IHP Voortgezet onderwijs (VO) gebouwen	0	0	0	28	75	231	383
Bijstelling: Plafond Groenfonds	0	0	0	-14	-22	-30	-25
Bijstelling: Plafond IHP Primair Onderwijs (PO) eerste inrichting	0	0	0	9	4	10	-3
Bijstelling: Plafond IHP Primair onderwijs (PO) gebouwen	0	0	0	4	2	54	52
Bijstelling: Plafond sportvelden	0	0	0	-2	-5	-6	-6
Bijstelling: Wegen en verkeer 2022-2031	0	0	0	32	-32	-66	-64
Totaal Autonome ontwikkelingen	270	-16.756	-16.486	-32.301	-31.066	-28.562	-30.718
Begrotingsbijstellingen							
Reclamecontracten	0	844	844	424	424	424	424
Begrotingswijziging MPG 25.1	477	0	477	0	0	0	0
Reserve budgetoverhevelingen	0	-3.695	-3.695	0	0	0	0
Nieuwe investeringsstrategie	1.308	0	1.308	1.800	2.600	3.400	4.200
Resultaatbestemming 2024	4.000	-3.870	130	0	0	0	0
Nieuw (vervanging): Verbouwing sportstraat 1	0	0	0	-11	-10	-9	-9
Nieuw (vervanging): tweede scanauto	0	0	0	0	-2	-1	-1
Nieuw (vervanging): Snellader (scanauto)	0	0	0	0	-1	0	0
Nieuw (Uitbreiding): halteparen Kreekrijk	0	0	0	-7	-6	-6	-6

Mutaties programma Financiën					(Bedragen x € 1.000)		
Knelpunt: MFA Rosmolen Noord (schoolgebouw)	0	0	0	0	-23	-23	-23
Egalisatiereserve	17.618	3.973	21.591	-2.953	-4.460	-5.373	-4.541
Areaaluitbreiding OZB	0	0	0	-430	-430	-430	-430
Totaal Begrotingsbijstellingen	23.403	-2.748	20.655	-1.176	-1.907	-2.019	-386
Besparingen							
Maatregel: Parkeerdagkaarten	0	0	0	-375	-375	-375	-375
Maatregel: Zaanse Museum gedekt vanuit Duurzaam exploitatiemodel Zaanse Schans	0	0	0	0	669	694	694
Totaal Besparingen	0	0	0	-375	294	319	319
Budgetneutrale wijzigingen							
Centraal begroten indexatie salaris-begroting	6.265	0	6.265	0	0	0	0
Opgavemanager samenwerken aan Zaanstad	-7	0	-7	0	0	0	0
Nieuw (uitbreiding): Verkeerscirculatie Krommenie	0	0	0	-24	-24	-24	-24
Nieuw (Uitbreiding): Verkeers Veiliger Seandelft	0	0	0	-10	-10	-10	-9
Nieuw (Uitbreiding): Snelheidsremmende maatregelen Parkrijlaan	0	0	0	-3	-3	-3	-3
Kostenverdeling	155	0	155	208	208	208	208
Totaal Budgetneutrale wijzigingen	6.413	0	6.413	172	172	172	173
Reeds genomen raadsbesluiten							
Integraal Uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord	-148	0	-148	-148	-74	0	0
Totaal Reeds genomen raadsbesluiten	-148	0	-148	-148	-74	0	0
Totaal programma Financiën	29.938	-19.504	10.434	-33.829	-32.580	-30.090	-30.612

3 Bijlagen

Overzicht van baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

	Originele begroting	Mutatie	Gewijzigde begroting		Voorjaarsnota		
	2025	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten							
Kansengelijkheid							
Onderwijs	38.996	2.025	41.020	40.499	33.168	33.912	35.250
Actief burgerschap	24.866	-1.636	23.230	20.683	10.245	10.543	11.100
Werk, participatie en inburgering	99.201	-286	98.915	98.088	96.194	96.957	96.950
Armoede- en schuldenaanpak	12.133	8.163	20.296	20.362	14.320	14.343	14.038
Kansengelijkheid	175.195	8.266	183.461	179.632	153.927	155.755	157.339
Verstedelijking							
Stedelijke ontwikkeling	21.844	12.476	34.321	32.052	28.727	24.661	24.591
Openbare ruimte	80.355	-1.583	78.772	82.649	85.420	87.767	90.134
Mobiliteit	5.221	-232	4.989	4.379	3.511	4.040	10.159
Gebiedsontwikkeling	40.057	-8.456	31.602	109.462	17.777	32.401	1.818
Grondzaken en vastgoed	14.544	416	14.960	14.515	14.592	14.598	14.175
Verstedelijking	162.022	2.622	164.643	243.057	150.027	163.466	140.877
Duurzaamheid							
Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving	11.781	-1.982	9.799	12.082	9.513	9.245	9.028
Klimaatneutraal 2030-2040	6.578	3.774	10.352	7.523	5.616	2.190	2.127
Circulair Zaanstad 2050	23.903	175	24.078	24.010	23.775	23.774	23.773
Duurzaamheid	42.261	1.967	44.229	43.616	38.904	35.209	34.927
Gezondheid							
Preventie, sporten en bewegen	24.742	6.338	31.080	26.333	25.314	26.984	26.869
Jeugdhulp	92.902	7.543	100.445	103.981	102.922	102.850	102.857
Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden	75.826	-402	75.425	78.803	78.276	78.651	79.024
Zorg & veiligheid	7.504	987	8.491	8.489	7.483	7.386	7.383
Gezondheid	200.975	14.466	215.441	217.605	213.995	215.871	216.133
Economie, kunst & cultuur							
Kunst, cultuur en evenementen	17.741	1.826	19.567	18.172	15.625	15.619	15.613
Sterk vestigingsklimaat	3.799	2.626	6.425	5.226	6.170	5.404	5.161
Economie, kunst & cultuur	21.540	4.452	25.991	23.397	21.795	21.023	20.774
Veiligheid							
Samen werken aan een veilige stad	19.164	-829	18.335	18.815	18.803	18.803	18.802
Daadkrachtig optreden	12.595	1.462	14.057	14.864	14.086	14.209	14.238
Brede integrale aanpak ondermijning	2.548	385	2.933	2.821	2.821	2.821	2.821
Jeugd & veiligheid	227	3.137	3.365	3.416	1.829	1.837	1.835
Veiligheid	34.534	4.155	38.689	39.916	37.539	37.670	37.696

Overzicht van baten en lasten							
							(Bedragen x € 1.000)
Samen werken aan Zaanstad							
Bestuur	6.901	1.744	8.645	7.229	5.985	5.985	5.985
Dienstverlening	19.113	-8.042	11.071	12.073	12.001	11.845	11.831
Organisatie	75.566	-628	74.939	75.495	76.894	78.326	79.850
Samen werken aan Zaanstad	101.580	-6.926	94.655	94.797	94.881	96.156	97.666
Financiën							
Lokale heffingen	4.674	755	5.430	5.436	5.436	5.436	5.436
Dividend	1	77	78	1	1	1	1
Vennootschapsbelasting	240	-71	170	225	225	225	225
Saldo financieringsfunctie	-2.229	842	-1.387	-2.358	-1.255	-736	1.137
Overige baten en lasten	-800	6.258	5.458	7.084	7.015	6.974	6.973
Onvoorzien	101	0	101	101	101	101	101
Financiën	1.987	7.861	9.848	10.489	11.524	12.001	13.874
Totaal Lasten	740.095	36.863	776.958	852.510	722.592	737.152	719.286
Baten							
Kansengelijkheid							
Onderwijs	-14.996	-2.097	-17.093	-16.963	-9.727	-9.675	-9.675
Actief burgerschap	-17.775	2.182	-15.593	-11.592	-1.994	-2.384	-2.849
Werk, participatie en inburgering	-70.146	-2.330	-72.476	-71.565	-70.235	-69.879	-69.880
Armoede- en schuldenaanpak	-1.156	-6.447	-7.603	-7.592	-809	-814	-814
Kansengelijkheid	-104.072	-8.693	-112.765	-107.712	-82.765	-82.752	-83.219
Verstedelijking							
Stedelijke ontwikkeling	-14.643	-2.510	-17.152	-15.407	-14.374	-12.252	-12.254
Openbare ruimte	-35.501	-689	-36.190	-35.043	-35.286	-35.244	-35.478
Mobiliteit	-1.653	-541	-2.194	-2.044	-2.029	-2.029	-2.029
Gebiedsontwikkeling	-38.070	2.763	-35.306	-102.688	-22.370	-29.515	-1.938
Grondzaken en vastgoed	-15.104	-462	-15.566	-15.702	-15.852	-16.052	-16.053
Verstedelijking	-104.971	-1.439	-106.410	-170.884	-89.910	-95.093	-67.753
Duurzaamheid							
Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving	-422	-537	-959	-452	-334	-334	-251
Klimaatneutraal 2030-2040	-4.376	-4.590	-8.966	-2.994	-2.957	-369	-369
Circulair Zaanstad 2050	-26.845	-187	-27.032	-26.880	-26.520	-26.551	-26.547
Duurzaamheid	-31.643	-5.314	-36.957	-30.325	-29.810	-27.253	-27.166
Gezondheid							
Preventie, sporten en bewegen	-3.093	22	-3.072	-2.906	-1.563	-1.591	-1.595
Jeugdhulp	-875	-930	-1.805	-1.242	-592	-570	-571
Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden	-2.068	-715	-2.783	-4.762	-4.262	-4.269	-4.270
Zorg & veiligheid	-950	-622	-1.573	-1.566	-665	-568	-568
Gezondheid	-6.986	-2.246	-9.232	-10.476	-7.081	-6.999	-7.004
Economie, kunst & cultuur							
Kunst, cultuur en evenementen	-225	-222	-448	-792	-92	-92	-92

Overzicht van baten en lasten							(Bedragen x € 1.000)
Sterk vestigingsklimaat	-808	-1.899	-2.707	-2.440	-4.084	-3.864	-3.672
Economie, kunst & cultuur	-1.033	-2.121	-3.154	-3.233	-4.177	-3.957	-3.764
Veiligheid							
Samen werken aan een veilige stad	-138	41	-98	-90	-89	-91	-90
Daadkrachtig optreden	-1.945	-500	-2.445	-1.582	-1.115	-1.421	-1.450
Brede integrale aanpak ondermijning	-16	-140	-156	-16	-16	-16	-16
Jeugd & veiligheid	0	-1.739	-1.739	-1.708	-194	-67	-65
Veiligheid	-2.099	-2.338	-4.438	-3.395	-1.414	-1.595	-1.621
Samen werken aan Zaanstad							
Bestuur	-90	0	-90	0	0	0	0
Dienstverlening	-4.024	53	-3.971	-3.980	-3.869	-3.895	-3.882
Organisatie	-7.742	-567	-8.308	-7.796	-7.631	-7.874	-7.990
Samen werken aan Zaanstad	-11.856	-514	-12.370	-11.775	-11.500	-11.769	-11.872
Financiën							
Lokale heffingen	-54.591	844	-53.747	-55.442	-54.773	-54.748	-54.748
Algemene uitkering	-412.411	-16.274	-428.685	-428.500	-431.686	-432.283	-436.751
Dividend	-2.368	0	-2.368	-2.368	-2.368	-2.368	-2.368
Saldo financieringsfunctie	-3.852	0	-3.852	-3.842	-3.842	-3.842	-3.842
Onvoorzien	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1
Financiën	-473.224	-15.430	-488.654	-490.154	-492.671	-493.243	-497.711
Totaal Baten	-735.884	-38.095	-773.979	-827.955	-719.328	-722.660	-700.109
Saldo van lasten en baten	4.211	-1.232	2.979	24.555	3.264	14.493	19.176
Toevoegingen reserves							
Kansengelijkheid							
Onderwijs	0	0	0	0	0	0	0
Actief burgerschap	14.473	-3.935	10.538	8.007	0	0	0
Werk, participatie en inburgering	537	335	872	537	400	400	400
Armoede- en schuldenaanpak	0	202	202	0	0	0	0
Kansengelijkheid	15.010	-3.398	11.611	8.544	400	400	400
Verstedelijking							
Stedelijke ontwikkeling	182	233	415	182	182	182	182
Investerings- en Transformatiefonds	32.157	13.142	45.299	21.763	17.366	8.769	4.551
Gebiedsontwikkeling	1.463	3.148	4.612	2.440	5.487	0	377
Grondzaken en vastgoed	0	716	716	0	0	0	0
Verstedelijking	33.802	17.239	51.041	24.385	23.035	8.951	5.111
Duurzaamheid							
Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving	1.366	0	1.366	1.366	366	366	366
Klimaatneutraal 2030-2040	2.902	2.388	5.289	567	0	0	0
Duurzaamheid	4.268	2.388	6.655	1.933	366	366	366

Overzicht van baten en lasten							(Bedragen x € 1.000)
Gezondheid							
Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden	0	0	0	0	0	0	0
Gezondheid	0	0	0	0	0	0	0
Samen werken aan Zaanstad							
Bestuur	210	0	210	193	175	175	175
Samen werken aan Zaanstad	210	0	210	193	175	175	175
Financiën							
Algemene uitkering	0	0	0	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	21.854	21.854	2.732	905	0	0
Financiën	0	21.854	21.854	2.732	905	0	0
Totaal toevoegingen reserves	53.290	38.082	91.372	37.785	24.880	9.892	6.051
Onttrekkingen reserves							
Kansengelijkheid							
Onderwijs	0	0	0	-153	0	0	0
Actief burgerschap	-13.370	884	-12.486	-10.296	-40	0	0
Werk, participatie en inburgering	-1.694	-4.820	-6.513	-1.252	-494	-207	-67
Armoede- en schuldenaanpak	-352	140	-212	-313	-333	-346	0
Kansengelijkheid	-15.416	-3.796	-19.211	-12.013	-867	-552	-67
Verstedelijking							
Stedelijke ontwikkeling	-601	-955	-1.556	-3.329	-1.702	-400	-400
Mobiliteit	0	0	0	0	0	0	0
Investerings- en Transformatiefonds	-23.893	-26.193	-50.086	-26.706	-14.859	-9.413	-10.209
Gebiedsontwikkeling	-1.885	-167	-2.053	-1.975	-1.161	-1.163	-1.157
Grondzaken en vastgoed	-370	0	-370	-225	-225	-225	0
Verstedelijking	-26.749	-27.315	-54.064	-32.236	-17.947	-11.201	-11.766
Duurzaamheid							
Klimaatbestendige, groene en gezonde omgeving	-3.628	1.078	-2.550	-4.483	-925	-404	-454
Klimaatneutraal 2030-2040	-2.594	-2.281	-4.876	-4.314	-940	-103	0
Duurzaamheid	-6.222	-1.204	-7.426	-8.798	-1.865	-507	-454
Gezondheid							
Preventie, sporten en bewegen	-345	0	-345	-345	-345	0	0
Jeugdhulp	0	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning en ouder worden	0	-462	-462	0	0	0	0
Zorg & veiligheid	0	0	0	0	0	0	0
Gezondheid	-345	-462	-807	-345	-345	0	0
Economie, kunst & cultuur							
Sterk vestigingsklimaat	0	0	0	0	0	0	0
Economie, kunst & cultuur	0	0	0	0	0	0	0

Overzicht van baten en lasten

(Bedragen x € 1.000)

Samen werken aan Zaanstad

Bestuur	-35	0	-35	-1.015	0	0	0
Samen werken aan Zaanstad	-35	0	-35	-1.015	0	0	0

Financiën

Algemene uitkering	0	-482	-482	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	-8.733	278	-8.455	-8.318	-7.251	-5.742	-4.541
Overige baten en lasten	0	-3.870	-3.870	0	0	0	0
Financiën	-8.733	-4.074	-12.807	-8.318	-7.251	-5.742	-4.541

Totaal onttrekkingen reserves	-57.500	-36.850	-94.351	-62.725	28.275	-18.001	-16.829
--------------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------------	----------------	----------------

Saldo	-4.211	1.232	-2.979	-24.939	-3.395	-8.109	-10.778
--------------	---------------	--------------	---------------	----------------	---------------	---------------	----------------

Totaal saldo incl. reserve mutaties	0	0	0	-384	-131	6.383	8.398
--	----------	----------	----------	-------------	-------------	--------------	--------------

Reserves

3.1 Algemene reserves

Overzicht van baten en lasten														
(Bedragen x € 1.000)														
	AR/BR	boekwaarde Ultimo 2024	Toevoeging 2025	Onttrekking 2025	Begroot saldo boekwaarde uit 2025	Toevoeging 2026	Onttrekking 2026	Begroot saldo boekwaarde uit 2026	Mutaties 2027	Begroot saldo boekwaarde uit 2027	Mutaties 2028	Begroot saldo boekwaarde uit 2028	Mutaties 2029	Begroot saldo boekwaarde uit 2029
Algemene reserve	AR	15.581	4.477	-	20.058	-	-	20.058	-	20.058	-	20.058	-	20.058
Algemene reserve grondzaken	AR	9.081	2.263	-732	10.612	4	-258	10.359	1.835	12.194	-244	11.950	-219	11.731
Egalisatiereserve	AR	16.621	17.377	-3.675	30.323	2.732	-7.568	25.487	-6.346	19.141	-5.742	13.399	-4.541	8.858
Resultaatbestemming		3.870	-	-3.870	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal		45.153	24.117	-8.277	60.993	2.736	-7.826	55.904	-4.511	51.393	-5.986	45.407	-4.760	40.647

3.2 Bestemmingsreserves

Overzicht van baten en lasten														
(Bedragen x € 1.000)														
	AR/BR	boekwaarde Ultimo 2024	Toevoeging 2025	Onttrekking 2025	Begroot saldo boekwaarde uit 2025	Toevoeging 2026	Onttrekking 2026	Begroot saldo boekwaarde uit 2026	Mutaties 2027	Begroot saldo boekwaarde uit 2027	Mutaties 2028	Begroot saldo boekwaarde uit 2028	Mutaties 2029	Begroot saldo boekwaarde uit 2029
Programma 1 - Kansengelijkheid														
Actief bestand	BR	533	-	-435	98	-	-98	-	-	-	-	-	-	-
Arbeidsmarktregio	BR	3.776	629	-1.933	2.471	537	-326	2.682	193	2.875	193	3.068	332	3.400
Arbeidsmigranten	BR	-	243	-	243	-	-122	122	-122	-	-	-	-	-
Herijking Werkom	BR	579	-	-245	334	-	-168	166	-166	-	-	-	-	-

Overzicht van baten en lasten														(Bedragen x € 1.000)
Laaggeletterheid	BR	629	-	-629	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lerarentekort	BR	153	-	-	153	-	-153	-	-	-	-	-	-	-
MDT Young Leaders	BR	95	-	-95	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moeders van Zaandam	BR	120	-	-40	80	-	-40	40	-40	-	-	-	-	-
Ondertussengroep vluchtelingen	BR	383	-	-189	194	-	-194	-	-	-	-	-	-	-
Onderwijshuisvesting Onderhoud	BR	120	-	-	120	-	-	120	-	120	-	120	-	120
Opvang ontheemden Oekraïne	BR	4.695	10.538	-12.446	2.786	8.007	-10.256	538	-	538	-	538	-	538
RegioDeal	BR	4.073	-	-3.729	344	-	-344	-	-	-	-	-	-	-
Schulden en armoede	BR	1.203	202	-212	1.193	-	-313	881	-333	548	-346	202	-	202
Totaal 1 - Kansengelijkheid		16.358	11.611	-19.953	8.017	8.544	-12.013	4.548	-467	4.080	-152	3.928	332	4.260

Programma 2 - Verstedelijking														
Afschrijvingslasten	BR	28.891	25.047	-672	53.266	15.936	-1.292	67.910	10.054	77.964	1.216	79.180	-3.509	75.671
De Hemmes	BR	427	-	-200	227	-	-227	-	-	-	-	-	-	-
Gemeentelijk adviesbureau funderingsherstel (GAF)	BR	970	182	-30	1.122	182	-533	771	-118	653	-118	535	-118	417
Gebiedsoverstijgende besteding	BR	97	1.155	-379	873	1.129	-600	1.401	-558	844	-600	244	-244	-
Infrastructurele werken	BR	127	887	-689	325	442	-300	467	231	698	-300	398	-300	98
Investeringsfonds	BR	87.197	-	-44.006	43.191	-	-23.090	20.101	-12.316	7.785	-3.793	3.992	-	3.992
Invoering Omgevingswet	BR	214	-	-	214	-	-	214	-	214	-	214	-	214
PRI-Egalisatie	BR	133	233	-	366	-	-	366	-	366	-	366	-	366
Sloopkosten vastgoed	BR	-	716	-	716	-	-	716	-	716	-	716	-	716
Transformatiefonds	BR	56.900	6.252	-5.408	57.745	5.826	-2.324	61.247	4.769	66.015	2.534	68.549	4.551	73.101
Uitkoop Hoogspanning	BR	516	-	-	516	-	-	516	-	516	-	516	-	516
Verbindinding A8/A9	BR	-	14.000	-	14.000	-	-	14.000	-	14.000	-600	13.400	-6.700	6.700
Versnellen Woningbouw	BR	4.800	-	-1.300	3.500	-	-2.500	1.000	-1.000	-	-	-	-	-
VHF overhead	BR	519	-	-	519	-	-	519	-100	419	-100	319	-100	219
Wijkgeb.bested.Koogerveld	BR	2.414	306	-	2.720	865	-591	2.994	2.818	5.812	-20	5.793	-17	5.776
Woonwagens brandveiligheid	BR	825	-	-226	599	-	-297	302	-302	-	-	-	-	-
Zijkanaal D kadeforzieningen	BR	52	-	-52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Overzicht van baten en lasten													(Bedragen x € 1.000)	
Zuiderhout noord	BR	1.045	-	-370	675	-	-225	450	-225	225	-225	-	-	-
Totaal 2 - Verstedelijking		185.126	48.778	-53.332	180.573	24.380	-31.978	172.975	3.253	176.227	-2.006	174.222	-6.437	167.785
Programma 3 - Duurzaamheid														
Bodembeheer	BR	6.710	366	-906	6.170	366	-3.435	3.101	-389	2.712	-38	2.675	-88	2.586
Duurzaamheidsfonds	BR	1.403	500	-968	935	500	-986	449	-346	103	-103	-	-	-
Klimaatakkoord	BR	3.874	4.789	-3.907	4.756	67	-3.329	1.494	-594	900	-	900	-	900
Vergr. & Biodiversiteit	BR	1.430	1.000	-1.644	785	1.000	-1.048	737	-170	567	-	567	-	567
Totaal 3 - Duurzaamheid		13.417	6.655	-7.426	12.647	1.933	-8.798	5.782	-1.499	4.283	-141	4.142	-88	4.054
Programma 4 - Gezondheid														
Plan Blokhuis	BR	462	-	-462	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociale Wijkteams WAMS	BR	448	-	-	448	-	-	448	-	448	-	448	-	448
Sport a fonds perdu	BR	1.036	-	-345	691	-	-345	345	-345	-	-	-	-	-
Vrouwenopvang	BR	226	-	-	226	-	-	226	-	226	-	226	-	226
Zorg en Veiligheidshuis	BR	254	-	-	254	-	-	254	-	254	-	254	-	254
Totaal 4 - Gezondheid		2.426	-	-807	1.619	-	-345	1.274	-345	928	-	928	-	928
Programma 6 - Veiligheid														
Slavernijverleden	BR	300	-	-	300	-	-	300	-	300	-	300	-	300
Totaal 6 - Veiligheid		300	0	0	300			300		300		300		300
Programma 7 - Samen werken aan Zaanstad														
Samenwerkingsagenda MRA-Z/W	BR	110	-	-35	75	-	-	75	-	75	-	75	-	75
Wachtgelden bestuur	BR	636	210	-	846	193	-1.015	24	175	199	175	374	175	549
Totaal 7 - Samen werken aan Zaanstad		746	210	-35	921	193	-1.015	99	175	274	175	449	175	624
Programma 8 - Financien														
Budgetoverhevelingen	BR	6.129	-	-4.780	1.349	-	-750	599	-	599	-	599	-	599
Vooruitontv. bedragen Algemene Uitkering	BR	482	-	-482	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Overzicht van baten en lasten												(Bedragen x € 1.000)	
Totaal 8 - Financiën	6.611	0	-5.262	1.349	0	-750	599	0	599	0	599	0	599
Totaal Bestemmingsreserve	224.984	67.255	-86.815	205.426	35.049	-54.899	185.575	1.117	186.691	-2.124	184.567	-6.018	178.550
Totaal Reserves	270.137	91.372	-95.093	266.417	37.785	-62.725	241.478	-3.395	238.084	-8.110	229.974	-10.778	219.197

Investerings

Inleiding

In deze bijlage Investerings worden de vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen toegelicht. Ook worden ontwikkelingen in het Transformatiefonds toegelicht.

De paragraaf heeft drie doelen:

- het geven van een overzicht van de geautoriseerde investeringen en het zo nodig bijstellen hiervan;
- het bijstellen van investeringsuitgaven voor het jaar 2025;
- het informeren van de gemeenteraad over voorgenomen investeringen.

Zaanstad maakt onderscheid in vervanging- en uitbreidingsinvesteringen. Vervangingsinvesteringen worden opgenomen in het MeerjarenInvesterings-Plan (MIP). Uitbreidingsinvesteringen werden tot begrotingsjaar 2025 gedekt uit de reserve Investeringsfonds. Vanaf 2025 zijn deze opgenomen in het MIP. Voor uitbreidingsinvesteringen geldt een eigen systematiek en vindt de besluitvorming plaats in 3 stappen (wensenlijst, reservering, kredietbesluit). Zowel de vervanging- als de uitbreidingsinvesteringen worden geactiveerd op de balans, wat leidt tot kapitaallasten in de begroting. De onderhoudslasten van de investeringen komen direct ten laste van de begroting. Deze mogen niet geactiveerd worden.

Het wettelijk kader voor investeringen ligt besloten in de rijksregelgeving Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is verder uitgewerkt en vastgelegd in de Financiële Verordening 2024 en de nota Investerings.

Het vaststellen van de begroting en de voorjaarsnota (en daarmee het MIP) is de basis voor het uitvoeren van de investeringen. Voor de vervangingsinvesteringen zijn de totale investeringsbedragen per programma leidend. De opgenomen investeringsbedragen in 2025 zijn na het vaststellen van de begroting 2025 beschikbaar voor uitvoering tenzij de raad heeft aangegeven dat hiervoor een afzonderlijk raadsvoorstel moet worden voorgelegd. Voor uitbreidingsinvesteringen dient altijd een apart raadsvoorstel aan de gemeenteraad ter besluitvorming over het krediet te worden voorgelegd.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen zijn investeringen die worden gedaan om bestaande activa te vervangen die hun levensduur hebben bereikt of niet langer voldoen aan de vereiste normen. Dit kan nodig zijn vanwege veroudering, slijtage, of omdat de staat van onderhoud vervanging noodzakelijk maakt. Het doel is om de functionaliteit en waarde van gemeentelijke activa te behouden.

Zaanstad neemt de vervangingsinvesteringen op in het meerjareninvesteringsplan (MIP). In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven op het MIP.

In onderstaande tabellen zijn in de kolom Investeringsom (tien jaar) de totaalbedragen vanaf de startdatum opgenomen voor een periode van tien jaar, die geautoriseerd zijn door de raad of aan de raad worden voorgelegd. De regel 'Geautoriseerd (met kredietbesluit) VJN 2025' is de beginstand. Dit zijn de investeringsbedragen die voortkomen uit eerdere P&C documenten. Het zijn investeringen die nog niet afgerond zijn. Daarna volgen de aanpassingen op deze beginstand, vanwege bijstellingen, indexatie, herfaseringen en bijdragen derden. De bijdrage van derden worden in één keer in mindering gebracht op de te activeren investeringsom, waarover Zaanstad de kapitaallasten draagt in haar begroting. Onder de tabel worden alle aanpassingen toegelicht. De besluitvorming over de investeringen en de aanpassingen op de investeringen die het komend begrotingsjaar treffen, vindt plaats bij deze begroting.

In de voorjaarsnota, najaarsnota en jaarrekening wordt u geïnformeerd over de voortgang van de investeringsprojecten.

Projecten												(Bedragen x € 1.000)
Vervangingsinvesteringen	Investeringsom 2025-2034	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Stand Begroting 2025. Alleen de jaarschijf 2025 is geautoriseerd bij de begroting 2025	964.790	126.767	97.717	92.424	113.927	126.923	137.182	112.939	69.698	64.152	72.258	76.970
Totaal nieuwe investeringen te autoriseren bij VJN 2025	897	0	760	137	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal aan bijstellingen te autoriseren bij VJN 2025	-13.040	-300	-996	11.626	-10.917	-23.550	-23.556	27.391	15.388	-5.626	-2.740	0
Totaal aan indexatie te autoriseren bij VJN 2025	58.154	0	2.803	5.771	8.353	9.315	9.474	7.841	4.411	4.237	5.863	86
Totaal aan herfaseringen te autoriseren bij VJN 2025	38.977	-38.977	18.735	19.310	-1.832	1.718	131	-2.446	-141	2.354	837	312
Totaal bijdragen derden te autoriseren bij VJN 2025	-16.083	-1.476	-1.046	-1.520	-2.499	-2.009	-2.186	-2	-5	-25	-12	-6.778
Mutaties te autoriseren bij VJN 2025	68.905	-40.753	20.256	35.323	-6.896	-14.535	-16.137	32.784	19.603	940	3.947	-6.381
Geautoriseerd met kredietbesluit t/m VJN 2025	1.033.695	86.014	117.973	127.747	107.031	112.388	121.645	145.724	89.300	65.093	76.205	70.589

Herfasering = verschuiven van het investeringsbudget (geen invloed op het netto investeringsbedrag).

Bijstelling investeringsbudget = aanpassen van investeringsbudget (invloed op netto investeringsbedrag).

Indexatie = aanpassen van investeringsbudget aan de hand van een percentage

Gesplitste investering = gebruiken bij het splitsen van een investering. Indien een investering wordt gesplitst, dient er geen wijziging te mogen plaatsvinden op het investeringsbedrag en kapitaallasten. De gesplitste investering en nieuw aangemaakte investering en de bijbehorende kapitaallasten dienen samen gelijk te zijn aan de te splitsen investering en zijn kapitaallasten.

Toelichting bijstellingen en te autoriseren vervangingsinvesteringen:

De investeringsuitgaven voor 2025 en verder zijn geactualiseerd. Ten opzichte van de stand bij de Begroting 2025-2029 zijn nieuwe vervangingsinvesteringen toegevoegd, investeringsbedragen bijgesteld en

geïndexeerd en is de uitgavenplanning geactualiseerd (herfaseringen). Daarnaast zijn de bijdragen van derden geactualiseerd.

De bijstellingen over de looptijd van tien jaar zijn:

- Het opvoeren van nieuwe vervangingsinvesteringen in 2025 € 0,76 mln. en 2026 € 0,14 mln.

(totaal € 0,9 mln.).

- Het opvoeren van bijstellingen op lopende of al geplande investeringen van per saldo -€ 13 mln.
- Het opvoeren van indexeringslasten voor € 58,2 mln.
- Het opvoeren van herfaseringen voor € 39 mln., dit komt door overheveling van resterende kredieten

uit 2024 (vanuit de jaarrekening 2024). Een herfasering is per definitie over de jaren heen nul.

- Het verhogen van bijdragen van derden voor -€ 16,1 mln.

Hierna volgt eerst een toelichting op de belangrijkste mutaties per categorie. Vervolgens is een detailtabel van de investeringen opgenomen, zoals die bij de begroting 2025-2029 is vastgesteld. Daarna is een tabel opgenomen met de mutaties op de investeringen die in deze voorjaarsnota worden voorgesteld. Tot slot is een tabel opgenomen waarin de voorgestelde bijstellingen op de investeringsbedragen per programma zijn opgenomen.

Nieuwe (vervangings)investeringen

In totaal is € 0,9 mln. aan nieuwe investeringen in het MIP opgenomen. Dit betreft voornamelijk de volgende posten:

- Verbouwing sportstraat 1 (tijdelijke huisvesting maatschappelijke organisaties). Het doel is om door een grote verbouwing het gebouw geschikt te maken voor verhuur om huisvesting te bieden aan maatschappelijke voorzieningen en/of maatschappelijke commerciële organisaties (€ 0,7 mln. in 2025).
- Huisvesting buitenlocaties vervangen fietsenstalling. Op het terrein van steunpunt Zuid aan de Slachthuisstraat bevindt zich een fietsvoorziening in de vorm van een overdekte stalling. Deze fietsenstalling blijkt gesitueerd op een strook die volgens het bestemmingplan de bestemming groen heeft. Vanuit een buurtbewoner is bezwaar gemaakt tegen dit feit. Het bezwaar is gegrond verklaard. Dit betekent dat de fietsenstalling moet worden

verplaatst. Vanwege ruimte gebrek kan het niet anders dan de stalling te verplaatsen naar de openbare ruimte en dus buiten de hekken van het steunpunt (€ 0,06 mln.).

- Snellader en tweede scanauto € 0,14 mln. Voor het invoeren van betaald parkeren in delen van de Muziekbuurthuis en Mandelabuurthuis is een tweede scanauto (€ 0,1 mln.) en een snellader (scanauto) nodig (€ 0,04 mln.).

Bijstellingen van lopende of al geplande investeringen

In de tabel is een totaalbedrag aan bijstellingen opgenomen van -€ 13 mln. voor de jaren 2025 tot en met 2034.

- Voor wegen en verkeer is € 4,2 mln. extra nodig in 2026 en € 2,3 mln. in 2027. In 2024 was er een overschrijding van € 5 miljoen op het budget voor wegen en verkeer. Dit kwam doordat de uitgaven voor de werkzaamheden hoger uitvielen dan verwacht. Om de achterstand niet te laten oplopen, moeten de investeringsplafonds voor wegen en verkeer worden verhoogd.
- Verder is er ook extra budget nodig voor de mobiele telefoons. De jaarschijven 2033 en 2034 zijn toegevoegd. Daarnaast zijn de bedragen in een aantal overige jaarschijven verhoogd omdat er jaarlijks 600 telefoons nodig zijn voor de eigen en tijdelijke medewerkers en voor inhuur (€ 1,87 mln.).
- Vanwege het gewijzigd spreekbeleid wordt er rekening gehouden met lagere subsidie inkomsten (€ 3,94 mln). Het krediet is per saldo dus opgehoogd. Bij de begroting 2025 was hiermee al rekening gehouden (door een stelpost voor de kapitaallasten). Actualiseren kapitaallasten is de vrijval van deze stelpost kapitaallasten zwembad

verwerkt, waarmee deze begrotingsmutatie feitelijk budgetneutraal is.

- Betreft aanpassen prognose groenfonds aan het bestedingsplan € 1,66 mln. voor de periode 2025 tot en met 2027. Dit betreft budget voor Vergroenen Parkrijk Saendelft, Drijvend groen en Vergroenen Conradwerf.
- Bij de actualisatie IHP 25.1 zijn voor het VO ook investeringskaarten opgesteld. Daarbij is gebleken dat er teveel is geïndexeerd en er was sprake van planningsoptimisme voor de periode 2026 tot en met 2028 (-€ 24,3 mln.).

Indexeringslasten

De actuele prijsindexen zijn doorgevoerd.

Herfasering

Herfasering is het actualiseren van de planning van de vervangingsinvesteringen in de tijd. Dit heeft per saldo geen consequenties voor de eerder vastgestelde kredieten.

Bijdrage derden

Bijdragen van derden aan investeringen, zoals subsidies, moeten op grond van regelgeving direct in mindering worden gebracht op de investeringsvolumes. De bijdragen van derden zijn geactualiseerd op basis van nieuwe ontwikkelingen. Ten opzichte van de begroting 2024-2028 zijn de bijdragen met in totaal -€ 16,1 mln. verhoogd. Dit betreft voornamelijk de spaarvoorziening riolering.

Te autoriseren mutaties investeringsvolumes per programma

De 'Mutaties te autoriseren bij voorjaarsnota 2025-2029' in de vorige tabel zijn als volgt te specificeren per programma:

Subopgaven	(Bedragen x € 1.000)										
	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.1 Onderwijs	17.977	-2.388	4.436	-11.492	-17.941	-16.094	32.136	18.674	-3.575	-943	15.164
1.2 Actief burgerschap	0	0	0	-2.200	2.200	0	0	0	0	0	0
2.1 Stedelijke ontwikkeling	319	137	182	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2 Openbare ruimte	100.281	15.287	27.810	4.791	222	348	2.179	2.325	2.325	2.325	42.667
2.3 Mobiliteit	234	60	174	0	0	0	0	0	0	0	0
2.6 Grondzaken en vastgoed	860	508	-596	227	414	-86	0	-10	-206	-27	636
3.1 Klimaatbest, groene en gezonde omgeving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Klimaatneutraal 2030-2040	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3 Circulair Zaanstad 2050	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1 Preventie, sporten en bewegen	9.688	4.218	2.015	1.658	668	-454	-2.061	-1.496	2.472	1.186	1.483
4.2 Jeugdhulp	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3 Maatschappelijke ondersteuning en Ouder word.	352	352	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1 Kunst, cultuur & evenementen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.1 Samen werken aan een veilige stad	20	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.2 Daadkrachtige optreden	370	370	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.2 Dienstverlening	70	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.3 Organisatie	6.471	1.420	1.302	119	-98	150	531	110	-75	1.407	1.605
Eindtotaal	136.842	20.256	35.323	-6.896	-14.535	-16.137	32.784	19.603	940	3.947	61.556

Totaaloverzicht Vervangingsinvesteringen per programma

Na het doorvoeren van de mutaties is het overzicht met investeringen per programma/product als volgt:

Totaal Subopgave											(Bedragen x € 1.000)
	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
1.1 Onderwijs	466.224	26.798	35.664	53.534	67.326	73.051	97.680	43.763	15.473	28.737	24.197
1.2 Actief burgerschap	6.779	0	2.389	2.191	2.200	0	0	0	0	0	0
2.1 Stedelijke ontwikkeling	6.098	1.444	4.653	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2 Openbare ruimte	461.602	56.220	59.763	45.605	38.822	44.350	44.056	43.097	44.353	42.667	42.667
2.3 Mobiliteit	2.409	760	499	175	175	0	0	0	0	0	0
2.6 Grondzaken en vastgoed	8.416	2.430	1.887	1.051	414	550	330	60	792	265	636
3.1 Klimaatbest, groene en gezonde omgeving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Klimaatneutraal 2030-2040	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3 Circulair Zaanstad 2050	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1 Preventie, sporten en bewegen	47.923	22.861	13.756	2.164	1.039	2.274	194	494	2.472	1.186	1.483
4.2 Jeugdhulp	880	100	0	130	260	0	0	0	130	260	0
4.3 Maatschappelijke ondersteuning en Ouder word.	2.462	612	0	0	795	0	260	0	0	795	0
5.1 Kunst, cultuur & evenementen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.1 Samen werken aan een veilige stad	20	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.2 Daadkrachtige optreden	1.341	533	0	225	126	32	272	0	153	0	0
7.2 Dienstverlening	70	70	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.3 Organisatie	29.370	6.023	9.136	1.956	1.231	1.387	2.931	1.886	920	2.295	1.605
Eindtotaal	1.033.695	117.973	127.747	107.031	112.388	121.645	145.724	89.300	65.093	76.205	70.589

Hieronder worden de grootste projecten (> € 1,5 mln.) in de jaarschijf 2025 toegelicht:

1.1 Onderwijs

Dit betreft de toelichting op de kredieten van Onderwijshuisvesting

Binnen het IHP wordt een groot aantal projecten gerealiseerd, waarin een aantal zich in de voorbereidingsfase bevindt (haalbaarheidsonderzoek of definitie fase). Door aanvullende eisen van o.a. de omgevingswet en afstemming met fysieke leefomgeving zien we dat de voorbereidingsfase steeds meer tijd in beslag neemt.

In 2025 is voor het PO € 20,3 mln. en voor het VO € 6,5 mln. in de investeringsbegroting opgenomen. Veel projecten bevinden zich in diverse fasen van voorbereiding of start realisatie. In 2025 wordt alleen de afronding van de renovatie van het SMC opgeleverd (€ 0,8 mln.) en de uitbreiding van de tijdelijke huisvesting bij Kentalis en de tijdelijke huisvesting van de Egelantier (€ 1,8 mln.)

In de planningssystematiek wordt op dit moment onvoldoende rekening gehouden met de langere voorbereidingsfase. Dat wordt zichtbaar doordat de realisatie in de afgelopen jaren steeds lager is dan eerder geprognosticeerd.

Daarom wordt voor de begroting de plannings-systematiek aangepast; dit zal dan mogelijk ook effect hebben op de jaarschijven vanaf 2026. Voor 2025 wordt het realiserend vermogen ingeschat op 50 á 60%.

Ook scope-wijzigingen leiden tot vertraging:

- Bij de Herman Gorter Doniastraat is er meer tijd nodig voor de ontwerpfasen door het besluit tot inpassing van een halfverdiepte gymzaal in het schoolgebouw.
- Bij Rosmolen Noord – OBS In 't Veld: door benodigde besluitvorming omtrent cultuur-historische waarde.
- Bij Wijland vanwege de scope wijziging van renovatie naar nieuwbouw en afstemming rondom het openbare speelplein.

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de actualisatie IHP 25.1.

2.2 Openbare ruimte

De systematiek is dat gestuurd wordt om op totaalniveau precies uit te komen op de kredieten van de begroting. Per plafond kunnen daardoor wel afwijkingen ontstaan die hieronder verklaard worden.

Bedrijfsmiddelen stadsbeheer (€ 6 mln.): Het meerjareninvesteringsplan voor vervoer gaat in principe gerealiseerd worden in 2025. Hierbij moet wel de kanttekening worden gemaakt dat bij iedere vervanging de afweging fossiel versus elektrische variant gemaakt zal worden. Voor de komende jaren zal, vanwege het ontbreken van benodigde laadinfra, daardoor meestal voor de fossiele variant gekozen worden. Alles wat we konden elektrificeren hebben we al gedaan of staat inmiddels in een aanbesteding.

Civil (€ 9,1 mln.): De ingeplande realisatie van het plafond staat momenteel op 91%. Het is de verwachting dat er nog een paar kleine brugvervangingen via

de eigen dienst bij komen. Dan zouden we zonder tegenvallers op ca 100% kunnen uitkomen. Maar omdat er zich altijd onvoorziene omstandigheden voordoen, houden we voor nu een prognose van ca. 90% aan.

Groen en speelplaatsen (€ 15 mln.): De ingeplande realisatie van het plafond staat momenteel op 86%. Het groenteam is hard aan het werk om alle lopende opdrachten, ook die vanuit het groenfonds, in goede banen te leiden. Ze werken momenteel aan de maximale capaciteit. Het is daarom niet de verwachting dat dit percentage zal stijgen. De prognose voor dit product is momenteel ca. 75%.

Riool (€ 8,8 mln.): De ingeplande realisatie van het plafond riool staat momenteel op 100%. De afgelopen jaren is de planning op dit product redelijk stabiel gebleken. We verwachten dit jaar ook op ca. 95% uit te komen. De begrote bijdrage uit de spaarvoorziening bedraagt € 7,2 mln. Per saldo blijft € 1,6 mln. over van de investering.

VRI/OV (€ 4,2 mln.): De ingeplande realisatie van het plafond staat momenteel op 116%. Voor de aanbesteding van VRI's wordt momenteel een mantelovereenkomst opgesteld. Het is niet de verwachting dat alle in 2025 ingeplande VRI's via deze overeenkomst in 2025 gerealiseerd kunnen worden en dat er mogelijk naar 2026 doorschuiven. We verwachten daarom dit jaar op ca. 95% uit te komen.

Waterhuishouding (€ 4,1 mln.): De ingeplande realisatie van het plafond staat momenteel op 60%. We verwachten dit jaar ook op ca. 60% uit te komen.

Landelijke projecten (inclusief Strategische Groen Projecten (SGP) € 1,5 mln.: De investeringen voor het Groen- en Waterplan vinden gefaseerd plaats. Voor 2025 is de verwachting dat € 350.000 wordt geïnvesteerd (visie Molenweide, deel wandelpad Guisveld). De overige investeringen worden in 2025 herijkt en vervolgens meerjarig ingepland.

Wegen en verkeer (13 mln.): De ingeplande realisatie van het plafond Wegen staat momenteel op 129%. De afgelopen jaren is de planning op dit product redelijk stabiel gebleken. We verwachten daarom dit jaar op ca. 125% uit te komen.

4.1 Preventie, sporten en bewegen

Sport Zwembad de Slag € 21,3 mln.

Alle contracten zijn inmiddels getekend, waarmee een belangrijke mijlpaal is bereikt. Drie weken geleden zijn de aannemers voortvarend van start gegaan met de werkzaamheden. De eerste zichtbare stap op de bouwplaats is inmiddels gezet: het aanbrengen van de damwanden en heipalen is in volle gang. De werkzaamheden verlopen tot nu toe geheel volgens planning, wat vertrouwen geeft in het verdere verloop van het project. De oplevering staat gepland voor maart 2027, en we liggen goed op koers om die doelstelling te halen.

Het restant zit in sporthallen (€0,056 mln.), sportparken (€ 0,72 mln.) en sportvelden (€ 0,75 mln.).

7.3 Organisatie

Voor facilitair in totaal (€ 3,9 mln.). Dit betreft; Bouwkundige aanpassing inrichting € 1,9 mln.:

De niet gerealiseerde investeringen in 2024 voor de bouwkundige aanpassingen stadhuis voor het ‘Zaanse Werken’ worden doorgeschoven naar 2025 (€ 1,9 mln.) en 2026 (€ 3,2 mln.).

Het restant van facilitair bestaat uit diverse kleinere investeringen.

Voor ICT (€ 2,1 mln.) zijn er ook diverse kleinere investeringen zoals de werkplekken en mobiele telefoons.

Uitbreidingsinvesteringen

Nieuwe investeringsstrategie voor uitbreidingsinvesteringen

Bij de begroting 2025 heeft de raad besloten over een nieuwe systematiek voor de uitbreidingsinvesteringen. De nieuwe investeringsstrategie betekent dat we investeringen direct activeren op de balans en de kapitaallasten in de exploitatie verantwoorden. We gaan dus niet meer wachten met investeren tot we voldoende geld hebben gespaard. Het geld gaan we lenen. Dit passen we in de totale financieringsplanning in. Het voordeel van deze systematiek is dat er eerder geïnvesteerd kan worden, waardoor de stad niet op slot komt te staan. Investeringskosten die horen bij de groei van de stad kunnen in de toekomst weer plaatsvinden. En de kosten hiervan worden ‘automatisch’ als kapitaallasten opgenomen in de meerjarenraming. Dat was in de vorige systematiek (gebruik van het Investeringsfonds) niet het geval. Deze wijziging betekent ook dat we rente gaan betalen over de investeringen. Dit maakt de investeringen iets duurder. De hoogte van de rente is dus

een belangrijk element in het duurder zijn. Hoe lager de rente, hoe minder het verschil. En door te lenen verandert ook onze balanspositie. We hebben minder eigen vermogen en meer vreemd vermogen. Dit wordt vaak uitgedrukt met de term solvabiliteit, die daalt door deze aanpassing.

De nieuwe systematiek biedt ruimte om uitbreidingsinvesteringen te kunnen realiseren. Maar dat betekent niet dat er ongelimiteerde ruimte beschikbaar is. De afweging vraagt ook hier een prioritering en begrenzing. Voor de prioritering geldt de zelfde systematiek als bij het investeringsfonds; eerste een wens, dan een reservering, dan een kredietbesluit. De begrenzing vullen we in langs meerdere maatstaven. We kijken primair naar de kapitaallasten van de nieuwe investeringen. Daartoe is de komende 5 jaar een stelpost opgenomen van € 0,8 mln. per jaar. Investeringskosten die binnen die stelpost passen kunnen geprioriteerd worden. Daarnaast kijken we ook naar de omvang van het totale investeringsbedrag. Historisch bedroegen de uitbreidingsinvesteringen gemiddeld zo’n € 20 mln. per jaar. Dat is ook een benchmark naar de toekomst. Tot slot houden we de ontwikkeling van de solvabiliteit goed in de gaten. De grens van 20% is een signaalwaarde in onze financiële positie. Samen geven deze drie lijnen ons handvaten om de uitbreidingsinvesteringen goed te beheersen.

In deze voorjaarsnota wordt de nieuwe investerings-systematiek doorgevoerd. Dit betekent:

- De afschrijvingslasten van de projecten die in de begroting 2025 al als krediet zijn opgenomen, worden gedekt en afgewikkeld uit de reserve Investeringsfonds. Deze projecten worden in deze

bijlage Uitbreidingsinvesteringen in een aparte tabel (zie Tabel 1) inzichtelijk gemaakt.

- Van de projecten waarvoor na de begroting 2025 een kredietaanvraag wordt ingediend, worden de kapitaallasten in de exploitatiebegroting opgenomen. Deze projecten worden eveneens in een aparte tabel opgenomen (zie Tabel 2), zodat inzichtelijk is voor welke projecten reeds een kredietbesluit is genomen.
- De projecten die in de begroting 2025 als reservering zijn opgenomen, blijven als reservering staan, met uitzondering van de reservering voor de A8/A9. Dit is een bijdrage aan een investering van derden (van de Provincie) en komt daarom in een nieuw gevormde reserve terecht (Zie reserve A8/A9 in de bijlage reserves). Zie voor tabel reserveringen: Tabel 3
- De projecten die in de begroting 2025 als wens zijn opgenomen, blijven als wens staan (zie Tabel 4).

NB: De projecten die in het verleden uit het investeringsfonds zijn gedekt, moeten op termijn in het MIP worden opgenomen, in het jaar waarin deze aan vervanging toe zijn. Dat kan soms nog tientallen jaren duren, afhankelijk van de vervangstermijn van de investering.

Door de nieuwe systematiek is de jaarlijkse toevoeging aan het investeringsfonds eerder al verlaagd met € 1 mln. (reeds verwerkt in de begroting 2025). Daarnaast is er in de eerste jaren sprake van een incidentele vrijval, omdat de investeringsbedragen van de huidige kredieten reeds gedekt worden uit het bestaande saldo in de reserve investeringsfonds en de kapitaallasten van de nieuwe kredieten per jaar oplopen. Immers, de investeringen die

in 2025 worden gedaan, leiden vanaf 2026 tot kapitaallasten, de investeringen in 2026 leiden vanaf 2027 tot kapitaallasten enz. Het bedrag dat hierdoor incidenteel vrijvalt (het verschil tussen de nu begrote toevoeging aan het investeringsfonds en de verwachte kapitaallasten) is verwerkt in de begroting.

Toelichting werkwijze uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen zijn investeringen ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe activiteiten die direct het gevolg zijn van de groei van de stad.

Het betreffen:

- Gebiedsgerichte investeringen (ontwikkellocaties en stedelijke vernieuwingslocaties);
- Infrastructurele projecten;
- Maatschappelijke voorzieningen voor zover het niet gaat om vervangingsinvesteringen of onderhoud.

De besluitvorming over uitbreidingsinvesteringen vindt in drie stappen plaats. Iedere stap vraagt besluitvorming door de raad.

- Het plaatsen van een investering op de wensenlijst;
- Het verder brengen van een investering naar status reservering (Hierbij is een inschatting van de benodigde exploitatielasten gemaakt);
- Het voorleggen van de kredietaanvraag voor de investering aan de raad (In het voorstel zijn ook de definitieve exploitatielasten opgenomen).

De wensenlijst is een lijst van uitbreidingsinvesteringen waar de raad toe heeft besloten dat deze in aanmerking komen om (in de toekomst) uitgevoerd te worden. Een project komt op de wensenlijst als er een aanleiding toe is die voortkomt uit de groei van

de stad. Dat zijn bijvoorbeeld extra maatschappelijke voorzieningen vanuit het maatschappelijke voorzieningenmodel of extra infra die samenhangt met de stadsuitbreiding. Het vermelden van een project op een wensenlijst is nog geen besluit om tot uitvoering over te kunnen gaan.

Bij het verder brengen van een investering van wens naar status reservering gaat de raad akkoord met verdere voorbereidingen van de investering, inclusief een inschatting van de exploitatielasten, en het uitwerken van een kredietvoorstel. Een reservering alleen is onvoldoende om tot daadwerkelijke uitgaven over te gaan. Integrale afweging van de gereserveerde uitbreidingsinvesteringen vindt in combinatie met de wensen ieder jaar plaats bij de voorjaarsnota en de begroting. Het financieel kader daarbij wordt in eerste instantie bepaald door de ruimte aan kapitaallasten die in de begroting is gereserveerd voor uitbreidingsinvesteringen (dat is € 0,8 mln. per jaar).

Bij de geautoriseerde uitbreidingsinvesteringen met kredietbesluit heeft de raad eerder kredietverstrekkingen gedaan en is het college gemandateerd tot het doen van uitgaven. Een kredietbesluit mag op elk moment aan de raad worden aangeboden. Voor eventuele bijstellingen op de eerder afgegeven kredieten worden in deze voorjaarsnota aanvullende kredietvoorstellen ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Tabel 1: Projecten met eerdere kredietbesluiten
(waarvan de afwikkeling plaatsvindt via de reserve
Investeringsfonds)

Voor de volgende uitbreidingsinvesteringen zijn kredietbesluiten genomen, waardoor de uitvoering is of kan worden gestart. Dit zijn de uitbreidingsinvesteringen waarvoor het kredietbesluit vóór de begroting 2025 is genomen. Deze investeringen worden gedekt uit de reserve Investeringsfonds. De nieuwe kredietbesluiten (die ná de begroting 2025 zijn genomen) zijn in Tabel 2 opgenomen.

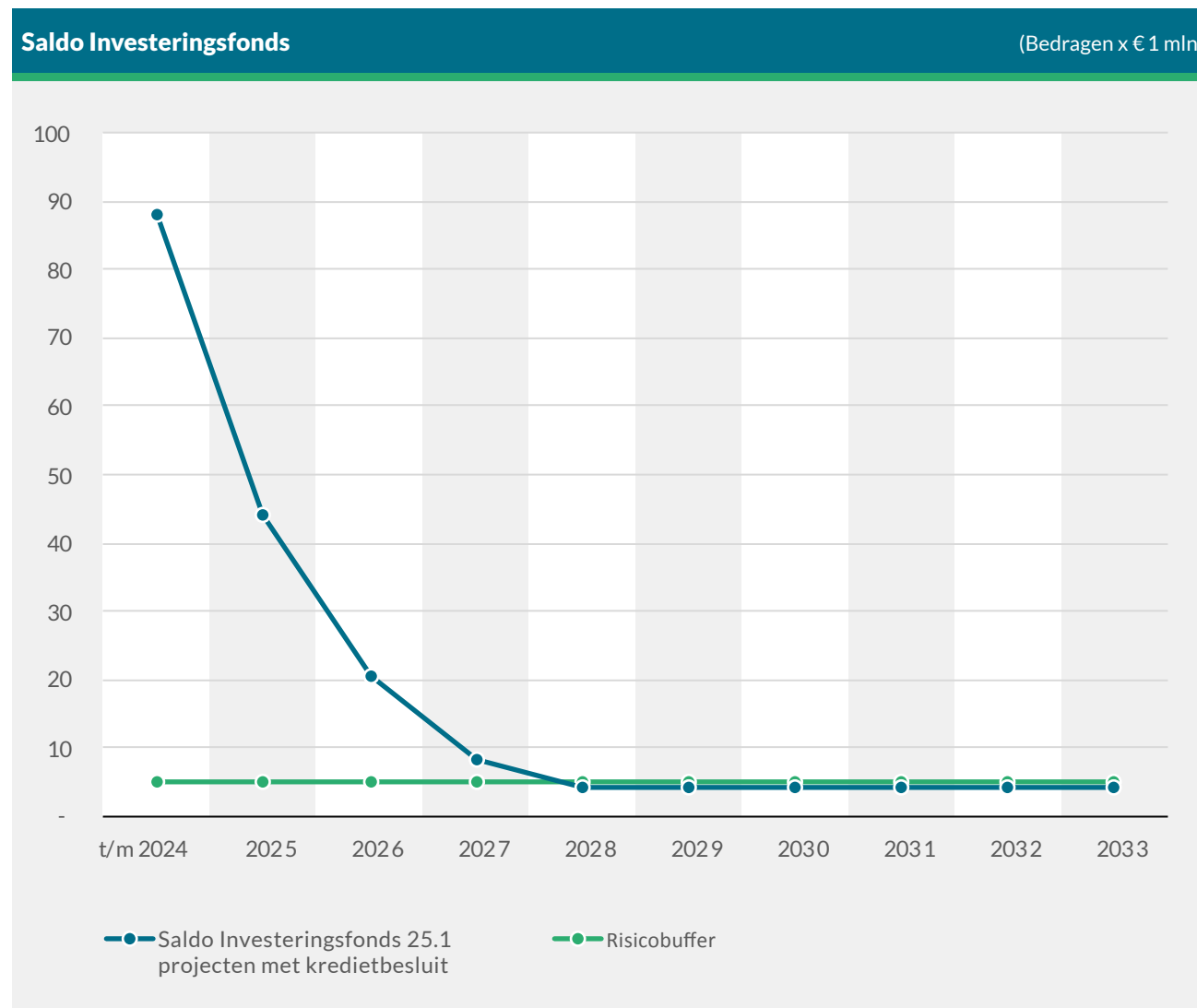
Kredietbesluiten												(Bedragen x € 1.000)
Prog.	Raadsbesluit	Projecten	t/m 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 ev	25.1	24.2	Verschil
1.	2017/15618	IHP Programma (Kreekrijk OR)	400	0	50					450	450	0
	2017/15618	IHP Programma (Kreekrijk OR) verwijder en herstelkosten tijdelijke huisv.	257		830					1.087	1.087	0
	2017/15618	IHP Programma (o.a. Inverdan school)	2.442	1.046	4.315	4.495	1.547			13.845	13.181	663
	2021/24110	Huis van de Wijk (Buurthuis Poelenburcht)	138	1.162	1.055	391				2.746	2.355	391
	2024/7946198	Durghorst (Nieuw wijkcentrum de Pelikaan)	0	250	1.150	1.085	685			3.170	2.485	685
2.	2017/6080 + 7351985	Kwaliteit bestaande woning-voorraad	3.724	600	600	521				5.445	5.445	0
	2017/42225	Inverdan Dam en omgeving	0	0	100					100	100	0
	8082115	Figaro	0	0	6.800					6.800	6.800	0
	2016/110866	Hembrugterrein (openbare verlichting)	0	80						80	80	0
	2012/197517	Hembrugterrein (riolering, aanlegplein)	1.236	980						2.216	2.216	0
	2011/49084	Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)	380	250	221					851	851	0

Kredietbesluiten											(Bedragen x € 1.000)	
	2014/187256	Kwaliteitsimpuls Wilhelminasluis	308	592					900	900	0	
	2020/11042	Dam tot Dam fietsroute Brug Zijkanaal H	1.648	2.899	15				4.562	4.562	0	
	2014/187256	Fietsenstalling Centrum omgeving DAM	126	0	100	500	275		1.000	1.000	0	
	2018/5154	Busbrug 24 uur openstelling, geluidmaatregelen en no regret maatr.	1.229	911	500				2.640	2.640	0	
	2020/31531 + 2022/20493	Bereikbaarheidsdeal Avant - realisatie	3.171	4.712	3.377	3.174	391		14.825	14.560	265	
	2023/2123	Bereikbaarheidsdeal Guisweg - planuitwerking	348	1.474	1.350				3.172	2.972	200	
	2023/7552956	Bereikbaarheidsdeal - planvoorbereiding Afwaardering A7	1.161	39					1.200	1.200	0	
	2021/10255	Verbindingsweg Dorpsstraat - Communicatieweg	342	958	872				2.172	2.000	172	
	2023/8039075	Onderzoek 3e ontsluiting Westerwatering (motie)	149	71					220	220	0	
	2024/8433956	Kogerveld – Versterken groene parkzoom	195	230					425	425	0	
4.	2014/26609	Sportpark De Omzoom	7.150	0	150				7.300	7.300	0	
	2017/30073	Hockeyclub 'De Kraaien'	1.270	4.842	175				6.287	6.071	216	
	2021/24813	Sportpark Hoornseveld	12.397	8.656	1.564	1.700			24.317	23.918	399	
5.	2018/11257	Uitvoeringsagenda Toerisme (bewegwijzering)	154	86					240	240	0	
	2021/5845	Uitvoeringsagenda Toerisme (aanleg steigers)	132	68					200	200	0	
	2024/7946198	Durghorst (cultuurzaal Zaanstad Noord)	0	100	450	450	895		1.895	1.000	895	
		Subtotaal	38.354	30.007	23.674	12.316	3.792	0	0	108.144	104.258	3.886
		Totaal afgesloten projecten	73.001						73.001	73.001		
		Uitgaven cumulatief	111.355	141.363	165.037	177.353	181.145	181.145	181.145	181.145	177.260	3.886

Ten opzichte van de vorige rapportage Investeringsfonds (24.2) zijn de volgende aanpassingen gedaan:

- Een actualisatie van de uitgavenplanningen.
- Een verhoging van de bijdrage aan het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP € 0,663 mln.) als gevolg van autonome prijsstijgingen.
- Een verhoging van het krediet Huis van de Wijk (Buurthuis Poelenburcht) (€ 0,391 mln.) als gevolg van autonome prijsstijgingen.
- Een verhoging van het krediet Durghorst (Nieuw wijkcentrum de Pelikaan) met € 0,685 en Durghorst (cultuurzaal Zaanstad Noord) met € 0,895 mln. als gevolg van herberekening indexatie.
- Een verhoging van Bereikbaarheidsdeal Avant – realisatie (€ 0,265 mln.) door autonome prijsstijgingen.
- Het verschuiven van reservering naar krediet (€ 0,2 mln.) voor Bereikbaarheidsdeal Guisweg - planuitwerking
- Een verhoging van het krediet Verbindingsweg Dorpstraat – Communicatieweg (€ 0,172 mln.) als gevolg van autonome prijsstijgingen.
- Een verhoging van het krediet Hockeyclub “De Kraaien” (€ 0,216 mln.) als gevolg van autonome prijsstijgingen.
- Een verhoging van het krediet Sportpark Hoornseveld (€ 0,399 mln.) als gevolg van autonome prijsstijgingen.

Het verloop van het investeringsfonds is als volgt:

Tabel 2: Projecten met kredietbesluit (activeren en afschrijven)

Voor de volgende uitbreidingsinvesteringen zijn kredietbesluiten genomen, waardoor de uitvoering is of kan worden gestart. Dit zijn de uitbreidingsinvesteringen waarvoor het kredietbesluit ná de begroting 2025 is genomen. Deze investeringen worden geactiveerd op de balans en de kapitaallasten worden in de exploitatie verwerkt.

Kredietbesluiten										(Bedragen x € 1.000)	
Prog.	Raadsbesluit	Projecten	2025	2026	2027	2028	2029	2030 ev	25.1	24.2	VVerschil
2	2024/8927222	Integraal Uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord (investering)	560	560	0				1.120	0	1.120
	2024/8927222	Integraal Uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord (exploitatie)	154	144	82				380	0	380
	Nieuw	Molenweide	320						320	0	320
		Subtotaal	1.034	704	82	0	0	0	1.820	0	1.820
		Totaal afgesloten projecten								0	0
		Uitgaven cumulatief	1.034	1.738	1.820	1.820	1.820	0	0	0	1.820

Er zijn twee kredietbesluiten genomen na de begroting 2025:

- Een nieuw krediet voor het Integraal Uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord;
- Een nieuw krediet voor de Molenweide.

Tabel 3: Projecten met status reservering

Voor de projecten met status reservering kunnen kredietbesluiten worden voorgelegd bij de raad.

De volgende projecten hebben de status reservering.

Reservering														(Bedragen x € 1.000)	
Prog.	Raadsbesluit	Projecten	t/m 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033 ev	25.1	24.2	Vershil
2	2019/21293	Maatschappelijke voorzieningen Zaanstad Noord (openbare ruimte)	0	100									100	100	0
	2022/13305	Gebiedsontwikkeling Centrum 't Kalf	0	100	100								200	200	0
	2017/42225	Opwaardering Bode-centrumkade/Zaantheater		0	150								150	150	0
	2009/17027	Verbinding A8/A9											0	14.000	-14.000
	2018/35389	Bereikbaarheidsdeal Afwaardering A7	0	0	337	1.500							1.837	1.837	0
	2018/35389	Bereikbaarheidsdeal Guisweg	0	0	139	4.689	4.689	4.000					13.517	13.717	-200
	2018/35389	Bereikbaarheidsdeal Overig	0	620	744	0	0						1.364	1.083	281
	2024/8522963	Bereikbaarheidsdeal Overig, herbestemming leefbaarheidsmaatregelen Zaanstad Noord	0	150	195								345	300	45
	2024/8707287	Integraal Uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord	0	0	0								0	1.500	-1.500
	Nieuw	Herinrichting Rondweg Westerkoog	0	200	200	4.555	980						5.935	0	5.935
	2023/7895461	Molenweide	0										0	275	-275
4	MPG 16.2	Fietsverbindingen/ langzaam verkeer (uitv. fietsnota)	0	852	783	620	625						2.880	2.880	0
	Nieuw	Herinrichting Damgebied	0	1.000	2.934								3.934	0	3.934
	2021/10255	Sporthal (Kalf)	0	250	673	6.433	6.433						13.789	12.959	830

Reservering													(Bedragen x € 1.000)		
5	2017/42225	Uitvoeringsagenda Toerisme (camperpl. en Monet)	0	60									60	210	-150
	Nieuw	Huis van de wijk Poelenburcht (inventaris Bieb)			240								240	390	-150
		Subtotaal	0	3.332	6.255	18.037	12.727	4.000	0	0	0	0	44.351	49.601	-5.250
		Uitgaven cumulatief	0	3.332	9.587	27.624	40.351	44.351	44.351	44.351	44.351	44.351			

Ten opzichte van de vorige rapportage Investeringsfonds (24.2) zijn de volgende aanpassingen gedaan:

- Een actualisatie van de uitgavenplanningen.
- Verlaging voor de verbinding A8-A9 (€ 14,0 mln.), er wordt voorgesteld om een aparte bestemmingsreserve hiervoor te vormen
- Het verschuiven van reservering naar krediet (€ 0,2 mln.) voor Bereikbaarheidsdeal Guisweg - planuitwerking
- Verhoging van het project Bereikbaarheidsdeal overig (€ 0,281 mln.) als gevolg van autonome prijsstijgingen.
- Verhoging van het project Bereikbaarheidsdeal overig, bijdrage carpoolplekken als gevolg van autonome prijsstijgingen (€ 0,045 mln.)
- Verschuiving van reservering naar krediet van het Integraal Uitvoeringsplan Mobiliteit Zaanstad Noord (€ 1,5 mln.)
- Verschuiving van wens naar reservering en verhoging van het krediet voor het project Herinrichting Rondweg Westerkoog (€ 5,935 mln.).
- Verschuiving van reservering naar krediet voor het project Molenweide (€ 0,275 mln.)
- Het opnemen van een nieuwe reservering voor

Herinrichting Damgebied (€ 3,934 mln.).

- Verhoging van het project Sporthal (Kalf) als gevolg van autonome prijsstijgingen (€ 0,83 mln.)
- Verlaging van € 0,15 mln. voor het project Huis van de wijk Poelenburcht (inventaris Bieb) door het ontvangen van een subsidie.
- Verlaging van € 0,15 mln. voor het project Uitvoeringsagenda toerisme door de dekking uit huuropbrengsten.

Tabel 4: Projecten op de wensenlijst

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de projecten die nu op de wensenlijst zijn opgenomen.

Wensen														(Bedragen x € 1.000)	
Prog.	Raadsbesluit	Projecten	t/m 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033 ev	25.1	24.2	Verschil
1	MPG 18.2	Maatsch. voorzieningen a.g.v. de groei van de stad					6.800	9.700	12.800	4.400	1.100	1.900	36.700	36.700	0
	MPG 18.2	Gecombineerde maatschappelijke voorziening Assendelft/Kreekrijk				1.600	1.100						2.700	2.500	200
	MPG 18.2	Ontmoetingsfunctie Centrum-Oost					320	1.060					1.380	1.300	80
	MPG 18.2	Extra sportvelden a.g.v. Groei van de stad				840							840	800	40
	2024/8707287	Sporthal Noord					260	6.910	3.460				10.630	10.000	630
2	MPG 16.2	Kwaliteit bestaande woningvoorraad				79	600	600	600	600	600	6.476	9.555	9.555	0
	2023/7895461	IKEA/Zuiderhout											0	0	0
	2019/21293	Gebiedsontwikkeling Centrum 't Kalf				0	650	650					1.300	1.300	0
	2020/23043	Reconstructie rondweg de Busbrug		0	0	0	0						0	5.510	-5.510
	7521604	Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) - plan-uitwerking en realisatie				0	1.000	1.000	1.000	3.000	3.000	10.000	19.000	19.000	0
	Nieuw	Behouden Haven		278	10	10	10	110					418	0	418
	7521604	Hembrugbos		446	446								892	892	0
	Nieuw	AVANT 2				500	500	500				10.500	12.000	0	12.000
	Nieuw	Parkeer HUB Wormerveer				125	125	2.000					2.250	0	2.250
	Nieuw	Ombouw Prins Bernardplein 2025					1.000					11.250	12.250	0	12.250
5	2021/10255	De Groote Weiver		0	700								700	700	0
	2022/13305	Poppodium					PM						0	0	0

Wensen														(Bedragen x € 1.000)	
	Subtotaal	0	724	1.156	3.154	12.365	22.530	17.860	8.000	4.700	40.126	110.615	88.257	22.358	
	Uitgaven cumulatief	0	724	1.880	5.034	17.399	39.929	57.789	65.789	70.489	110.615				

Ten opzichte van de vorige rapportage Investeringsfonds (24.2) zijn de volgende aanpassingen gedaan:

- Een actualisatie van de uitgavenplanningen.
- Verhoging van het bedrag voor de maatschappelijke voorzieningen (€ 0,32 mln.) als gevolg van autonome prijsstijgingen.
- Verhoging van de wens Sporthal Noord (€ 0,63 mln.) vanwege autonome prijsstijgingen.
- Verschuiving van wens naar reservering voor het project Reconstructie Bustbrug/ Herinrichting Rondweg Westerkooog (€ 5,510 mln.)
- Het opnemen van de nieuwe wens voor Behouden Haven (€ 0,418 mln.)
- Het opnemen van de nieuwe wens voor Avant 2 (€ 12,0 mln.)
- Het opnemen van de nieuwe wens voor Parkeer HUB Wormerveer (€ 2,25 mln.)
- Het opnemen van de nieuwe wens voor Ombouw Prins Bernardplein 2025 (€ 12,25 mln.)

Projecten Kogerveldwijk en Noord met specifieke dekking

In de rapportage Investeringsfonds 22.2 is de voeding aan het Investeringsfonds vanuit de reserve infra en de reserve GKZ per saldo met € 2,654 mln. verlaagd. Dit was de bijdrage bovenwijks vanuit de ontwikkelaars van de Kogerveldwijk, die benodigd is voor onderstaande 8 projecten in het kader van bovenwijkse uitbreidingsinvesteringen Kogerveld

(€ 11,644 mln.) in combinatie met de WBI-gelden (Woningbouwimpuls) die we voor Kogerveldwijk hebben ontvangen (€ 9 mln.). Aanvullend hebben we nog € 6,14 mln. aan WBI-gelden ontvangen voor uitbreidingsinvesteringen Noord. Op grond van deze ontvangen WBI-gelden heeft Zaanstad zichzelf de verplichting opgelegd om deze projecten nu daadwerkelijk ook uit te gaan voeren. De raad krijgt voor elk van deze projecten een afzonderlijk raadsvoorstel

voorgelegd om hier haar goedkeuring op te geven. In dat raadsvoorstel zal worden ingegaan op de inhoud van het project, het daadwerkelijk benodigde krediet en de dekking daarvan.

Eerst wordt inzicht gegeven in de fasering en omvang van de afzonderlijke projecten. Vervolgens wordt in een tabel aangegeven op welke wijze deze projecten gedekt worden:

Uitbreidingsinvesteringen Kogerveldwijk en Noord										(Bedragen x € 1.000)
Projecten	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031 ev	25.1	24.2
Uitbreidingsinvesteringen Kogerveldwijk (WBI)										
1. Ronde Paltoekstraat omvormen naar kruising*					400	511			911	911
2. Herinrichten Heijerman- en doctor HG Scholtenstraat*			1.000	1.000	1.000	1.284			4.284	4.284
3. Herinrichten Paltoekstraat*				500	523				1.023	1.023
4. Afwaarderen Prins Bernhardweg	1.000	475							1.475	1.475
5. Herinrichting omgeving station Kogerveldwijk					1.111				1.111	1.111
6. Vervoershub					550				550	550
7. Verbreden tunnel onder station			100	100	626				826	826
8. Park				100	500				600	600
* Overige kosten voor project 1 t/m 3										0
- Vat en proceskosten eerste drie projecten	200	800	240	240	240	240	234		2.194	2.194
- Onvoorzien eerste drie projecten			250	250	250	288			1.038	1.038
- Indexatie eerste drie projecten			500	500	500	495			1.995	1.995
Subtotaal	1.200	1.275	2.090	2.690	5.700	2.818	234	0	16.007	16.007
Uitbreidingsinvesteringen Noord (WBI)										
Vaartbrug	200	200	5.740						6.140	6.140
Totaal	1.400	1.475	7.830	2.690	5.700	2.818	234	0	22.147	22.147

De dekking van deze projecten is als volgt:

Projecten Kogerveldwijk en Noord met specifieke dekking		(Bedragen x € 1.000)
	25.1	24.2
WBI subsidie - Kogerveldwijk	-6.190	-6.190
WBI subsidie - Noord	-6.140	-6.140
Subsidie Provincie NH	-2.775	-2.775
Reserve Kogerveldwijk (incl. bijdr. Bovenwijks)	-3.267	-3.267
Bijdrage Hofwijk Noord fase 1	-450	-450
MIP	-520	-520
Transformatiefonds (RB 2021/12195)	-2.805	-2.805
Totaal	-22.147	-22.147

Transformatiefonds

Het Transformatiefonds is een bestemmingsreserve, die bij de begroting 2017 gevormd is. De reserve heeft een specifieke voeding en besteding. De voeding bestaat uit de begrotingsruimte die niet meer ingezet wordt als gevolg van het verplicht activeren van de investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Door het activeren nemen de kapitaallasten jaarlijks toe en de vrije begrotingsruimte navenant af. De voeding van het fonds neemt dus jaarlijks iets af.

Het doel van het Transformatiefonds is om de bouw van extra woningen (netto toename) in Zaanstad te realiseren. Er zijn woningbouwlocaties waar zonder publieke investeringen geen positieve businesscase te maken is. Een bijdrage uit het Transformatiefonds kan

in dat geval een doorbraak forceren, zodat private partijen tot realisatie van de woningbouw over kunnen gaan.

Bij aanwending van de middelen in het Transformatiefonds zal de gemeente extra moeten lenen. Wanneer de middelen niet financieel 'renderen' heeft dit een permanent opwaarts effect op de leningenportefeuille met alle rente-effecten en risico's die daarmee gepaard gaan. Daarom zijn er strikte voorwaarden benoemd voor een onttrekking aan deze reserve. Deze voorwaarden zijn vastgelegd in de Financiële verordening Zaanstad 2023 Hoofdstuk 2, artikel 7. Het gaat daarbij om de bijdragen die marktpartijen zelf moeten leveren, de maatschappelijke effecten die de uitgaven moeten opleveren, de maximale bijdrage van € 10.000 per woning en andere voorwaarden.

De extra woningen zorgen voor hogere inkomsten OZB en gemeentefondsuitkering en dekken daarmee de extra rentelasten voor de hogere lening af.

Tot maart 2025 zijn onderstaande aanvragen naar de raad gebracht en akkoord bevonden.

Overzicht Transformatiefonds

Jaar verstrekking	project	Netto aantal woningen	maximaal toegekend bedrag	Uitbetaald t/m 2024	Begroot 2024 t/m 2028	Toelichting
2017	Mauritsstraat	150	*	*	*	Het toegekende en uitbetaalde bedrag is vertrouwelijk vastgesteld en wordt hier dus niet opgenomen.
2018	Verkadebuurt	400	€ 1.640.000	-	-	- Geen bijdrage benodigd.
2019	Meneba	630	€ 1.000.000	-	-	- Betreft een garantstelling. Is vooralsnog niet nodig gebleken.
2019	Hofwijk Noord fase 1	702	€ 3.225.000	€ 550.000	€ 2.675.000	
2020	Breedweer	14	€ 109.642	-	-	- Geen bijdrage benodigd
2021	Woningbouwimpulsgelden voor Zaanstad Noord, de Kogerveld-wijk (Midden) en Zaandam Centrum	7.872	€ 25.253.577	€ 2.128.361	€ 5.032.157	Van het maximaal toegekende bedrag is € 2.422.314 voor de Peperstraat t.b.v. 408 tot 428 woningen (2021/21762). Hiervan is inmiddels € 1.064.311 begroot in 2028.
2021	Hoornseveld	320	€ 3.200.000	€ 1.500.000	€ 1.700.000	
2021	Mauritsstraat	-	€ 946.000	€ 946.000	-	- Raadsbesluit 2021/18086. Aanvullende bijdrage.
2024	Figaro	110	€ 1.100.000	-	-	- Mozardnr 8082115
2024	Poelenburg Oost Vrije Watering		€ 231.000		€ 175.000	Mozardnr 7720818 ter dekking negatieve grondexploitatie
Totaal		10.065	€ 36.705.219	€ 5.124.361	€ 9.582.157	

Figaro:

Eind 2024 is een partner geselecteerd via de Europese tenderprocedure en is er gestart met de eerste uitwerking van de plannen. Een eerste voorlopig ontwerp wordt rond medio 2025 verwacht.

Tekst

Gemeente Zaanstad
Mei 2025

Fotografie

Mike Bink
Bart Homburg
Pascal Fielmich
Ton Lentz

Vormgeving

LassooyDesign BNO

gemeente Zaanstad
Afdeling Communicatie

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Postbus 2000, 1500 GA Zaandam

T 14 075
www.zaanstad.nl